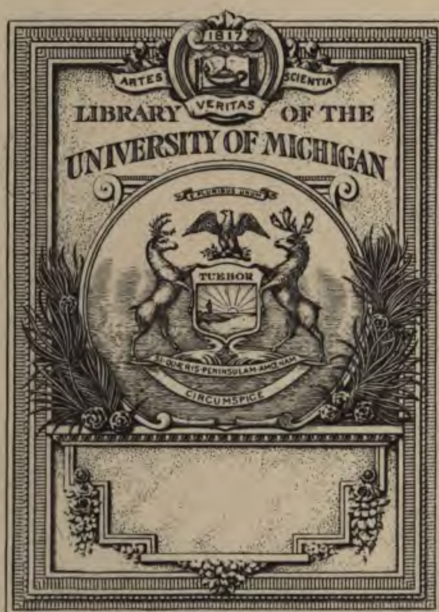

1817
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

HISTORIE

VAN MEJUFFROUW

SARA BURGERHART;

UITGEGEVEN

DOOR

E. BEKKER,

Wed. Ds. *WOLFF*,

EN

A. DEKEN.

[*Niet vertaalt.*]

EERSTE DEEL.

DERDE DRUK.

IN 's GRAVENHAGE,

By ISAAC VAN CLEEF.

MDCCLXXXVI.

Gestrengheid vormt toch nooit het zagte hart der Jeugd;
Uw norsch gelaat doet haar voor hare pligten schrikken:
En gy, Ligtvaardigheid, die afleidt van de deugd,
Te rug! uw adem kan het zaad der Deugd verstikken.
Voor u, ô Wysheid, die geduld aan liefde paart,
En scherts met ernst verbindt, is deeze post bewaart.

NEDERLANDSHE JUFFERS!

Velen uwer lezen: niet eenig en alleen, om de vervéling te ontvleden; niet eenig en alleen, om eene ongevallige vertoning te maken, door het opzeggen van kundigheden, die niet altoos van de nuttigſte ſoort zyn; neen; velen uwer lezen, om uwe denkbeelden te vermeerderen; en dus verſtandiger te leren denken en doen.

Men heeft, zedert eenige jaren, zich meer beginnen toeteleggen, om ook voor u te ſchryven. Men heeft u gezonde begrippen gegeven van zaken, waar by gy het hoogſte belang hebt; daar gy niet onkundig van zyn moogt, indien gy geen afſtand doen wilt van het voorname doeleinde,

de, waaröm de eeuwige Wysheid menschelyke zielen vormde — Kennis en Gelukzaligheid! Nimmer sprak, in ettelyke eeuwen, de Godsdienst zo bevattelyk. Nimmer tradt de hemelsche Zedekunde u zo bevällig te gemoet. Nimmer schikte de onveränderlyke Reden zich zo zeer naar de aandoenlykheid uwer harten. Men heeft het Ryk der Natuur voor u opengestelt, en gy kunt u bedienen van gidsen, die u, door een pedänt voorkomen, niet angstvallig maken. Alle Dichters zyn thans niet eenig en volstrekt bezig met het opdeunen van beuzelingen. Men kan nu rym lezen, daar het gezont oordeel niet in over hoop ligt met de härsen-poppen des Poëets. Gy hebt zedelyke Verhalen, Drama's en Treurspelen: Daar is des zeer veel voorraads, om uwen weetlust te voldoen.

Niemand, die niet geheel en al onbevoegt is, om door u te worden aangehoort,

zal ook immer voorgeven, dat het goede, het voortreffelyke, niet goed, niet voortreffelyk is, als het uit een 's Vyands hand komt: 't is echter wáár, dat er iets zeer ongevalligs voor elk, die zyn Vaderland bemint, gelegen is, in te zien, dat het grootste getal goede Boeken vertalingen zyn.

Verre zy het van my, tegen het vertalen te yveren: Laten wy liever die bekwame lieden bedanken, die onze ontaalkundige Landgenoten in staat stellen, zich over de grootste Geniën van Europa te kunnen verwonderen. Zy zyn het, die ons dierbare schatten aanbieden. Dit is myn oordeels de weg, waar langs wy onzen *Letterkundigen smaak* moeten leren verbeteren: vermits wy, in dit opzigt, nog het minst gevordert zyn. Men geve ons zo lang de Werken van JERUSALEM, NIEMEYER, GESNER, WIELAND, HERMES, KLOP-

STOK, POPE, RICHARDSON, THOMAS, enz., tot dat er Vaderlandsche Vernuften onder ons opstaan, wier werken insgelyks vóór de Buitenlanders verdienen vertaalt te worden. Die Leerling, die liever gebrekkige Prenten van Inlandsche Plaatkrassers natekent, dan *studiën* van de beste Meesters, zal, maak daar staat op, nooit een *Vinkeles* worden. Laat men des voortgaan met het Vertalen; maar laat men, met opzicht tot het oorspronkelyk schryven, het eene doen, en het andre niet nalaten.

Tot dus verre, lieve Juffers, zyn wy het nog al taamlyk eens: maar nu zal het zo goed met ons niet gaan. Wil ik u eens wat zeggen? Men heeft u alvroeg wys gemaakt, en gy meent ook waarlyk, dat gy dit gelooft: dat geen Vaderlandsche pen Werken van smaak schryven kan; dat onze harsens zo slegt bewerktuigt zyn, dat wy nooit in dit stuk met de Buitenlandsche schryvers

kun-

kunnen gelyk staan; dat ons vernuft zo dampig is als onze luchtstreek; dat wy kunnen arbeiden, blokken, iets door en door denken; maar dat wy noch schilderen noch schertzen kunnen; met nog een hele menigte zulke droeve dingen meer.

Dit ontkennen wy ook; schoon wy maar te dikwyls de ondervinding tegen hebben! Met dit zelfde compliment streek men, nog maar voor weinige jaren, geheel Duitschland door. *Duitscher* en *Domkop* was bynaar het zelfde.

Vóór de grote Dichter POPE zyn *Rape of the Lock* uitgaf, moest een geheel denkent Volk met dien buik ter kerk gaan. „ Maakt „ Commentariën en Postillen," graauwde men de Duitschers toe. „ Denkt, riep men „ tot de Engelschen; (en wat men tegen „ ons zeide, zwyg ik om vredens wil,) wy „ Franschen, zyn de gunstelingen des Ver-

 „ nufts;

kunnen gelyk staan; dat ons vernuft zo dampig is, als onze luchtstreek; dat wy kunnen arbeiden, blokken, iets door en door denken; maar dat wy noch schilderen noch schertzen kunnen: met nog een hele menigte zulke droeve dingen meer.

Dit ontkennen wy ook; schoon wy maar te dikwyls de ondervinding tegen hebben! Met dit zelfde compliment streek men, nog maar voor weinige jaren, geheel Duitschland door. *Duitscher* en *Domkop* was bynaar het zelfde.

Vóór de grote Dichter POPE zyn *Rape of the Lock* uitgaf, moest een geheel denkent Volk met dien hoik ter kerk gaan. „Maakt „Commentariën en Postillen," graauwde men de Duitschers toe. „Denkt, riep men „tot de Engelschen; (en wat men tegen „ons zeide, zwyg ik om vredens wil,) wy „Franschen, zyn de gunstelingen des Ver-

 „nufts;

„ nusts; uwe lompe vuisten kunnen de Be„ valligheden niet met rozen bekransfen; „ of in den Tempel van den smaak offer„ handen aanbieden." Eindlyk staan er Geniën op, die hun veracht Vaderland wreken; England heeft haar POPE, Duitschland zyn WIELAND. RICHARDSON schildert eene Godlyke *Clarissa*: KLOPSTOK zingt zyne *Messiade*; en het lezent Europa erkent, dat alle *gematigde* Luchtstreken grote mannen kunnen voortbrengen.

Besluit hier echter niet uit, beminde Landgenoten, dat ik geloof, dat een Engelschman zo bevallig kan schryven, vóor een Italiaan, als voor zyn eigen volk. Dit geloof ik niet. 't Is hier de plaats niet, om u reden van dit myn geloof te geven: vertrouwt dan nu eens, dat ik geen vriendin van een blint Geloof ben: Dit wilde ik alleen aantonen, dat yder Volk zyn eigen Schryvers, zo wel als zyn eigen Helden

en Staatsmannen moet hebben, en, zo men lang genoeg geleert heeft, ook hebben zal.

Doordrongen van deeze denkbeelden, hopen wy dien tyd nog te zien aankomen: maar ondernemen teffens, om een oorfpronklyk Vaderlandfchen Roman uittegeven. Een Roman, die berekent is voor den Meridiaan des Huisfelyken levens. Wy fchilderen u Nederlandfche karakters; menfchen, die men in ons Vaderland werkelyk vindt. Zo wy wel gefchildert hebben, zullen kenners dat toeftaan.

Wy hebben echter iets meer in 't oog, dan blootlyk te willen beproeven, hoe verre wy het brengen kunnen. Onze hoofdbedoeling is aantetonen: „ Dat eene overmaat van levendigheid, en eene daar uit „ ontftaande fterke drift tot verftrooijende „ vermaken, door de Mode en de Luxe „ gewettigt, de beste Meisjes meermaal

„ in gevaar brengen, om in de allerdroe„ vigste rampen te storten, die haar ver„ acht maken by zulken, die nimmer in „ staat zyn, om haar in goedheid des har„ ten en zedelyke volkomenheid gelyk te „ worden; By zulken, die zy in 't licht „ stonden; by zulken, die het wrede ver„ maak hebben, om haar, reeds gevallen, „ dodelyk te grieven, of zich niet ver„ waardigen, zich immer in te laten met „ haar, die niet der Ondeugd, maar der On„ bedagtheid ten prooije wierden: dat het „ ook om die reden, een onschatbaar voor„ deel voor jonge meisjes is, onder de be„ scherming te komen van zulke vrouwen, „ die voorzigtigheid aan minzaamheid, en „ goedhartigheid aan eene beredeneerde „ onverzetlykheid verbinden: wyl dit die „ geenen zyn, onder wier bestuur de bes„ te meisjes ook de braafste vrouwen „ worden."

Eene der ſtelregels onzer Vriendinne Burgerhart was: „Indien ik u bedroog, „ dan zoude ik zelf eerst moeten bedro- „ gen worden, en wie in de wyde waereld „ zou er toch belang by kunnen hebben, „ om my te willen bedriegen." Zy geeft daar op, ter goeder trouw, de reden, waaröm zy dus denkt; zo als gy in een harer brieven aan haren Voogd zien kunt. Er is nog eene klip, die zy niet zag: „Ik „ bedoel niets dan my te diverteeren; en „ daar in is immers geen kwaad?" Zo, lieve jonge Juffers! als wy agttien, negentien jaar zyn, en Burgerharts geäartheid hebben, denken wy allen: doch dit is verkeert. — Dit hebben wy ook tragten aan te wyzen.

Ons hart kan trillen van vrees, wanneer wy bevallige, zoetaartige, ouderloze, of niet wel opgevoede jonge Juffertjes, in dien gevaarlyken leeftyd, waar in de jeugd

ge-

gevoelige harten ontwikkelt, en nog sluimerende driften wakker maakt, eene waereld zien intreden, met de onärgdenkentheid eens kinds, dat geen gevaar kan vrezen, 't geen het niet kent.

Niet altyd berokkent het fyn overdagte bedrog het bederf deezer kinderen: neen! daar zyn mooglyk geen *Lovelaces* dan in de denkbeeldige waereld; maar zy behoeven er niet te zyn: Om onherstelbare rampen voorttebrengen, zyn veelmaal tomeloze liefde, en niet vooruitziende onvoorzigtigheid, meer dan toereikende.

Volgen wy, myne lieve jonge Vriendinnen, eens zulk een meisje met onzen aandagt. Er behoeft mooglyk maar één sterfgeval voortekomen; maar één nimmer te voorzien toeval; maar één nooit gezogte gelegenheid, en de gevolgen kunnen deerlyk zyn. En dit alles is des te natuurlyker,

naar

maar mate het hart, het hart zelf, goed is; en zy onkundig van het kwade, om dat zy in haar zelf geene onbetaamlyke neigingen heeft. Voegt hier by, algemene goedwilligheid, die van yder het best denkt, (en dit eenen heiligen pligt acht te zyn,) zekere zagtheid van aart, die zo byzonder vrouwlyke deugd! zekere ontfangbaarheid voor alle indrukken, die ons de volmaaktbaarheid harer natuur aantonen. Laat dit meisje fraai, bevallig, geestig, zeer levent, zeer ſlof, of zeer ſtreng opgevoet zyn; en raakt zy gelukkig ter plaats harer beſtemming, dan, wy bekennen het, moet er iets gebeuren, dat alleen zuiver geluk is, dat het gebeurt.

Dus veel van ons hoofdoogmerk en van de aanleidende oorzaken, die ons overhaalden, om *de Historie van Mejuffrouw* SARA BURGERHART uittegeven. Zy, die ver-

die-

dienen, dat wy ons hier toe vereledigden, zullen ons, dus verre, vriendelyk bedanken, en gaarn gebruik maken van dit Boek.

Maar, my dunkt, ik hoor hier en daar een jong Juffertje, dat niets meer van ons land overheeft, dan met negotie gewonnen schatten, en eenen ouden deftigen Hollandschen naam, met een opgeschort neusje, dus spreken: „ Een Hollandsche Roman! Hede, *ma chere*, wel hoe vindt gy „ dat?" (En *ma chere* vindt het even *ridicul* als ons Juffertje.) „ Ik lees geen „ Hollandsch; ik geloof ook niet, dat ik „ het zou kunnen lezen, maar ik ben toch „ nog al benieuwt; willen wy er nu en dan „ eens een verlegen uur aan geven?

Mag ik u bidden, doe het niet; waarlyk, gy zult er niets aan hebben. Gy hebt im-

immers Romans, die u aanſtaan. Gy hebt immers uwe *Canapé Couleurs de Roſe*, uw *Gris, Gris*, uwe . . . maar wat hoeft Papa ook alles te weten? Dat is immers *divin!* Lees dit Boek niet. Men vindt in deeze Roman geen wandaden, die een Engelschman zelf met rilling leest; geen zo overdrevene deugden, dat zy voor ons zwakke menſchen onbereikbaar zyn. 't Is waar, er is een verfoeilyke Heer R. in; maar wy vreezen te moeten zeggen, dat men in ons Vaderland zelf wel eens zo een ſchelm aantreft. Tomeloze drift, de gewoonte om altoos te overwinnen; hoeft er iets meer, om zulk een karakter uittemaken?

Daar wordt in dit gehele werk geen een Duël gevochten. Eens echter wordt er een oorvyg uitgedeelt. Er wordt noch geſchaakt, noch vergif gedronken. Ons vernuft heeft niets wonderbaarlyks uitgedagt.

Alles blyft in het natuurlyke; de uitvoering zal alles moeten goed maken.

Wy maken u bekent met uwe Landgenoten; met die, meen ik, die gy gaarn zoudt kennen, indien wy u met dezelven in kennis bragten. Wie zou toch niet gaarn een avond doorbrengen in het gezelſchap der Juffrouwen *Willis*, *Burgerhart*, en *Brunier*? Wie zou zich niet gelukkig achten in de vriendſchap eener Mevrouw *Buigzaam*, eener Weduwe, als de oude Juffrouw *Willis*? Wie heeft geen liefde en achting voor de vrome Juffrouw *Doorzicht*? Wie onzer zou de kaarten niet neêrleggen, om den Heer *Blankaart* te horen praten? (*hoewel hy maar een niets beduident oud Vryer is.*) Wie zou zich met eenen *Hendrik Edeling*, (die echter geen Grandiſon is,) niet gelukkig achten? Wie bemint den eerlyken goedaartigen *Willem Willis* niet?

Wie

Wie zou de grilligheden van zulk een eerlyk goedhartig man, als den ouden Heer *Edeling*, niet inschikken? den braven Heer *Helmers* niet eerbiedigen? Wie zou door de goedhartigheid eens *Bruniers* niet voor hem ingenomen worden? Wie is niet vrolyk in 't gezelschap van *Cornelis Edeling*; met achting vervult voor den Eerwaardigen Heer *Redelyk*, en den weldenkenden vriendelyken Dominé *Smit*? om geen meer personen op te noemen, die meer in de schaduw blyven?

Juffrouw Hofland wordt het slagtöffer harer gierigheid en dweepzugt. *Benjamin* en *Slimpslamp* kunnen niets dan versmading opwekken, en zyn hier in met *Bregt* gelyk. Maar onze eerlyke *Pieternelletje Degelyk*, onze dankbare en trouwhartige *Frits*, zyn niet beneden onzen aandagt: daaröm hebben wy beide ook in de Nareden gedagt.

Meer, lieve jonge Juffrouwen, zullen wy hier niet byvoegen. Voldoet uwe nieuwsgierigheid, en vergeet niet, wat het hoofddoel deezer Historie is.

IN DE BEVERWYK.
MDCCLXXXII.

* * *

VOOR-

VOORREDE

VOOR DEN

TWEEDEN DRUK.

Het is niet onwaarschynlyk, dat men het sterk debiet deezes Romans grotendeels te danken hebben aan de — Nieuwsgierigheid. Een Vaderlandsche Roman, geschreven door twee Vrouwen, is waarlyk iets vreemt genoeg om den aandagt optewekken. Het bewyst nog niets het minste met opzicht tot de innerlyke verdienste. Nu Vrouwens, ieder een heeft dit werk ook niet even heusch beoordeelt. Droevige, inderdaad zeer droevige dingen heeft men er van vertelt! Sommigen meenden wel te weten, dat wy de lieden niet waren, welke een Boek van dit slag konden schryven; ei wat, wy verstonden er ons niet op, om een karakter geheel afteschilderen; 't was vol redites; *'t*

 was

wat een' slegte samenflansing van ernst en boert; wy ergerden de naauwgezetten; wy deeden de vrolyken geeuwen: en, lieve Hemel, waar loopt alles op uit? op een Huwlyk; wat is dat bas! commun! —— *buiten den grootschen* ton!

Dit is 't nog niet al! BLANKAART, *de goede, de eerlyke, de vaderlandsche* BLANKAART, *heeft men zo weinig als zyne beminlyke Pupil gespaart. Dit weinige zy genoeg om te doen zien, dat wy ieder niet voldaan hebben; hoe sterk dit Boek ook gezogt werdt.*

Ik beken, dat ik geen kans zie, om lieden, die zo beslissent spreken, te overtuigen, dat zy niet onfeilbaar zyn; dewyl ik my de moeite niet gelief te geven, om met hen in redenwisseling te komen; en dat wel te minder, om dat ik nog het een en ander te zeggen heb tegen Menschen, die zó vast niet van hunne onfeilbaarheid overtuigt zyn.

Men heeft in bedenking gegeven, of de twee allerslegtste karakters niet te sterk, te overdreven geschildert zyn: men heeft gevraagt: zyn er zulke menschen; ja, en dat gaat verder, kunnen er zulke menschen zyn? Wy vinden het niet noodzaaklyk, de eerste vraag duidelyk te beäntwoorden, dewyl wy zeker gerechtvaerdigt zyn, zo rasch men begrypt, dat zy er zyn kunnen: méér hebben wy in dit opzicht niet te bewyzen.

En dan vragen wy, waar toe zyn ondeugenden, indien zy ook schynheiligen zyn, niet in staat? Wat zal hen, die zich niet ontzien om den schyn van Godzaligheid over hunne verfoeilykste trekken te leggen, toch weêrhouden, als zy het van hun belang rekenen kunnen evenmensch te bedriegen, en hunne verachtlykste — door Goddelyke en menschelyke wetten veroordeelde driften, den teugel te geven. Hy, die het innigste wezen der Huichlery weet waartenemen, zal, (immers dit

geloven wy,) *niet wel overdagt kunnen vragen: is het mooglyk, dat er zulke menschen zyn zouden?*

Wy bekennen ook gaarn, dat alles zeer natuurlyk *afloopt, maar begrypen niet een, dat dit, ten minsten de door ons hoogstgeschatte Lezers, niet kan mishagen. Waar ons zeker geen moeite geweest een Roman te verzinnen, zo samengestelt, zo ingewikkelt, zo vol Episoden, als de door een verwartste Comedie van eenen Spaanschen* LOPOS DE VEGA: *Doch wie, in staat om over het stuk in verschil te oordelen, zal ontkennen, dat een karakter, eens gegeven zynde, moet uitgewerkt worden naar vaste en onveranderlyke regels? Het byzondere in de karakters is iets zeer aantrekkelyks voor den Lezer; zo is het niet met de Gevallen, indien zy al te romanesk zyn. Men wil, en dat met reden, dat men het ware waarschynlyk make; of men leest zeker niet met zeer veel deelneming.*

Wy hebben in voorraad immers gezegt, dat onze Roman voor het huisselyke leven geschikt is? Wy hadden ongetwyffelt het recht om een plan te ontwerpen, dat ons het best geschikt scheen om aan ons hoofdoogmerk te voldoen. Dewyl ons dit nog zo voorkomt, kunnen wy ons niet in redenwisseling begeven met menschen, die in dit plan geen genoegen nemen? Wy laten hen ook de vryheid om het te bedillen, te berispen, ja zelf te beoordelen.

Velen onzer Landgenoten, ouden zo wel als jongen, mannen zo wel als vrouwen, hebben ondertusschen de Vriendinne BURGERHART *met de grootste hartlykheid ontfangen; en naar mate zy nader met haar bekent geworden zyn, ook dies te genegener bejegent. Vele bejaarde lieden hebben met den ouden Heer* EDELING *meermaal gezegt, het boek, half gromment toedoende: „ Kom, kom, ik „ verpraat met dat drommelsche wyfje weer „ al myn tyd." Zy die menen, dat deeze*

Ro-

Roman geen lecture voor hele jonge menschen is, menen dat zeker niet, om dat er iets het allerminste gevaar in legt; integendeel, men heeft ons geschreven, dat wy eene zedigheid hebben weten waartenemen, ook in een geval, daar het bezwaarlyk scheen die te behouden; maar om dat het verstand eenigzins dient gevormt te zyn; om dat men enige waereldkennis hebben moet, zal men in staat zyn, dit boek van zyne beste zyde te bevatten! Dit getuigenis doet ons zeker veel eer, en indien wy nog eens eenen Vaderlandschen Roman ter perse leggen, zullen wy de Reden op schildwagt zetten, met bevel om te rug te roepen, zo dra wy in het schitterende ryk der Harsschenschimmen eene wandeling zouden doen. Dit zy eene trouwhartige waarschuwing voor elk, die er zyn voordeel mede wil doen.

IN DE
BEVERWYK.
MDCCLXXXIII.

HISTORIE

VAN MEJUFFROUW

SARA BURGERHART.

EERSTE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

PARYS.

LIEVE JONGE JUFFROUW!

Nu ja, ik heb beide uwe Brieven ontfangen; maar, wat hamer, meent gy, dat ik tyd heb om u zo *cito*, per eerste post, (zo 't u blieft,) te antwoorden; en dat wel zo dikwyls, als myne Pupil goedvindt om my met een hoope wisjewasjes aan 't hoofd te lellen? Zie, ik ben maar een Vryer, (een *Oude* Vryer, zo je wilt;) ik weet echter, hoe die Nufjes van halfwassen Vrouwen bestaan. Van daag willen zy zus, morgen willen zy zó. Wel nu, wat zal ik u antwoorden? Weet ik, in hoe ver gy gelyk hebt? Niet, Saar lief, dat ik u in staat ken om my te pieren, zo wat op myn mouw te spelden, gelyk men zegt: Neen, gy waart altoos een oprecht kind; maar gy zyt jong,

gy hebt het maar gansch niet naar uw zin; reden genoeg, om zulke droevige dingen aan my te schryven.

Indien ik niet in dit verbruide Land, daar niemand my en ik niemand, dan zeer gebrekkig, verstaan kan, buiten de Famillie, waar mede ik myne zaken heb aftedoen, en daar ik wel zakken vol Complimenten, doch geen geld krygen kan, nog vooreerst diende te blyven, en te Amsteldam kon komen, of ik die Russische winkel by Tante eens zoude komen opschudden! Wêe, zo gy my gefopt hadt; maar wêe ook het oud Wyf, indien zy myne Pupil, de Dochter myns waardsten Vriends, kwalyk behandelde! Maak van myn vertrouwen geen misbruik, maar uwe Tante verdient niet de Zuster uwer brave Moeder te zyn; op myn eer, dat verdient zy niet! Zy is een geveinsde inhalige Feeks; en ik kan het nog niet in den kop krygen, door wat middel zy uwe zalige Moeder heeft weten te bewegen, om u, haar eenig, haar tedergeliefd kind, by haar te betrouwen. Voor honderd halve ryertjes moest gy het beter hebben; (uwe kleding betaal ik immers nog byzonder.) En krapt zy die echter niet zo vrekkig naar zich, als of zy arm en gy haar wild vreemt waart. Zo gy kunt, hou het uit; ik zal er u te liever om hebben, kind; en ik zal my tegen u niet laten innemen. Nu,

zy schryft my ook nooit. Mooglyk acht zy my die eer onwaardig. Alles heeft zyn reden, meisje; zie, ik heb Tante, als zy het al te erg maakte, zo wel eens doen zien, dat haar manier van doen zeer dikwyls verbaast verre afweek van hare wyze van zeggen, en breden ophef, als of zy, ten minsten, eene heilige van den eersten rang ware. Gy hebt zulke brave ouders in 't graf; draag u toch wel, kind. Ik beken, zo eene behandeling is haast niet om te verdragen; zo zy het al te erg maakt, en gy beter kunt te recht komen, ik guarandeer uw kostgeld; mids dat de Lieden onbesproken en hupsche menschen zyn. — Doe deezen stap echter niet, dan in den dringendsten nood, of wy zullen geen Vrienden blyven: ik kan niet toestaan, dat gy u zelf zoudt benadeelen; daar heb ik u veels te lief toe. Ja, wat ik zeggen wou? Ik heb hier eene menigte muziek voor u gekogt, en die zal ik u met een los adres, als ik goederen afzend, toeschikken. Zy geven hier voor dat de Compositie heerlyk is: ik vergeet al myn kunst met die druktens; maar ik heb zo graag, dat zoete meisjes zich wel diverteeren; en gy zyt toch een muziekgekje. Ik denk wel om u, en kan dikwyls wenschen, dat ik u hier had. Hier, Saartje, zoude uwe geestige hekelzucht stoffe vinden, al hoorde en zaagt gy niets dan dien nimmer stil-

len zwerm van Gouwe torren, en Zomerkapelletjes; want zo noem ik dat lastig beflisfend welopgepronkt Jan hagel, dat men *Petits maitres* hiet: Ik ben zo bang voor zó een rekeltje; als gy voor een Aap; zy noemen my hier: *le gros Hollandais*; wat beduidt dit Kind? mooglyk nietmetal.

Binnen zes maanden denk ik thuis te zyn. Wat lange brief is dit! nu gy zyt yder een niet; maar toch, ik fchryf niet graag Brieven. Vaarwel, leef vrolyk, wees gegroet van uwen

toegenegen Voogd,

ABRAHAM BLANKAART.

* *
*

TWEE-

TWEEDE BRIEF.

Mejuffrouw ALETTA BRUNIER aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

MEJUFFROUW!

Voorleden week by Mademoiselle G. . . . in den Franſchen winkel zynde, kwam daar een jong Juffertje in wippen, die veel hadt, wat den uitwendigen mensch betreft, van een kwakerinnetjes, zo fyntjes zo effentjes uitgeſtreken. Indien de *Bienſeançe* het gepermitteert hadt, ik zou hartig om die vertoning gelachen hebben. Het kwam my echter voor, dat er nog al vry wat op dat hartje zou moeten gerameit worden, voor dat het met dit gewaad harmoniëerde. Naauwlyks waart gy (want gy waart het zelf,) den ſtoep af, of ik vroeg aan Mademoiſelle G. . . ., wie, mag ik u bidden, is dat lieve Fyntje? me dunkt dat haar gelaat my niet vreemt is. Zy gaf my ten antwoord, dat zulks wel zyn konde, en dat gy de Dochter waart van dien vermaarden Theekoper op den Nieuwendyk, Burgvliet, Burghout, of Burg. . . . Burgerhart viel ik haar in de reden? *juist!* Burgerhart, zei zy. Wat, zei ik, is dit Saartje Burgerhart?

Wel dat kan niet zyn. Ja, hernam zy, dat *weet* ik niet; maar dit weet ik zeer wel, dat dit mooije meisje de eenige dochter is van dien Heer, en dat zy, na haar ouders dood, inwoont by eene Tante, een oud lelyk Portret, die haar dus toetakelt, en dat het arm schaap het daar heel slegt heeft; 't geen ik ook wel geloof, om dat ik de kwezel ken. Het Juffertje koopt hier nog al dikwyls een wisjewasje, handschoenen of zo. Ik stond verbaast. Ik heb, zeide ik, met deeze Juffrouw op ons eerste Fransche school gegaan, doch zedert al dien tyd niets van haar gehoort. Haar Vader won zeer veel geld: mag ik u wel verzoeken om haar, door uw Krisje, indien zy voor eerst niet weêrkwam, een Brief dien ik ga schryven, te laten bezorgen? Dat nam zy aan, en ik schryf aan u. Hoe is het, wilt gy van uwe Tante af? De Juffrouw, die my logeert, is een Vrouw van fatsoen, doch door tegenheden in de noodzakelykheid gebragt, om door het logeeren van Dames een ordentelyk bestaan te hebben. Wy hebben het hier *en Prince, charmant! ma Chere.* Het zou u wel voldoen. Er zyn buiten my nog twee Juffrouwen, nog al aartige welopgevoede Dames, die haar gezelschap waardig zyn. Wilt gy blyven? blyf! maar wilt gy van dien kwelgeest afzyn, kom by ons. Vindt gy 't goed, ik zal de Juffrouw daar over spreken; en gy zult zien hoe

veel.

veel belang ik neem in uw onaangenaam lot. *Adio cara Mia!* ik ben met de grootste affectie uwe

ware Vriendin,

ALETTA BRUNIER.

PS. Adres by Mademoiselle G...., ik kom er alle daag.

* * *

DERDE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

GE-EERDE HEER, zeer GE ACHTE VOOGD!

Dat was een blyde Postdag voor my. Een Brief van myn geëerden Voogd. Waarlyk, ik heb geschreid, ziende hoe veel belang gy in my naamt: doch dat zes maanden uit blyven! daar lag al myn vreugd in 't voetzant. Wel, myn allerliefste Voogd, ik kan het hier geen zes weken langer uithouden; zo als ik ook evenwel behandelt word, maar ik kan 't niet half schryven; zo gy, myn Heer, hier waart, gy zoudt het my toestaan. Och, zo waar, ik heb u geen één jokkentje, hoe klein ook, op den mouw gespelt. Foei, myn Heer, zou ik liegen? dan was ik een zeer slegt meisje, en verdiende dat gy my bekeeft. Ik ben niet alleen de slavin van Tantes grillen, maar ik word ook geringeloort door een oude lelyke zotte meid, die, om Tante te behagen, my dol maakt.

De Juffrouw, daar ik gaarne by zoude inwonen, is de ongelukkige weduw van een fatsoen-

lyk

lyk man; die niet dan ordentelyke Dames logeert. Eene myner oude schoolmakkertjes is daar reeds eenigen tyd geweest, en pryst de Juffrouw heel zeer. Daar zyn nog twee andere Dames ook.

Vry, vrolyk en onbeknort te leven, dit is myn eenig oogmerk; en is dat berispelyk? By Tante kan ik niet blyven, zo ik my niet tot huichlary wil verlagen, eene ondeugd, die allerafschuwlykst voor my is; en waar aan ik my zeker nooit zal te buitengaan.

Ik beveel my in uwe gunst. Ik zal my in allen opzichte altoos zo pogen te gedragen, dat gy voldaan zyt, maar by Tante kan ik niet blyven: Laat my toe, dit nogmaal te zeggen.

Wat ben ik blyde met de my toegezegde Muziek! Ik zing al in voorraad. o! Wat zal die fraai zyn! Mooglyk is er wel van Rousseau's Compositie by? duizendmaal dank. Ik hoop al die stukken u eens, onder het rooken van een Pypje, voor te spelen. Maar, denk eens aan, myn Heer Blankaart, daar wil Tante niet hebben dat ik speel, dan naar ouwe lollige zeuzeryën; en lieve Heer, ik speel evenwel zo graag, en ik heb zulke mooije Cantata's. Mag ik u bidden, myn Heer, zendt het Pakje aan Tantes huis niet; het ging wis en waarlyk op 't vuur: ik zal hier een adresje insluiten.

Ik bidde den goeden Hemel alle daag voor u, en dat ik u gezond en vrolyk moge weder zien, my zelf gelukkig rekenende van te zyn,

Uwe liefhebbende Pupil
en Dienares,

SARA BURGERHART.

Adres: *Chez Mademoiselle*
G...., Marchande sur le —.

VIER-

VIERDE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

GE-EERDE VRINDIN!

Hield ik my niet verzekert, dat uw hart veel beter gesteld was, dan dat van wylen den Heer Achitofel, (trotscher gedagtenis,) die zich, om dat men zynen raad verwierp, maar zo eens, met een graauwigheid, handigjes ging opknopen, ik zou zeker by u niet om raad komen; want ik zeg u in voorraad, dat ik niet van meening ben dien te volgen, ten ware hy, onverhoopt, met myn reeds genomen besluit overeenstemde.

En nu, myne zeer statige, zeer hoogwaardige Vriendin, zult gy my vragen: ,, waarom, ,, indien dit zo is, of ik dan uwen raad ver- ,, zoek"? Dat zal ik u zeggen, Naatje. Ik schryf aan u, om myn hart te ontlasten; om u in staat te stellen van te kunnen oordelen over myn lastig lot, op dat gy, den stap dien ik ga doen, al niet goedkeurende, dien echter zoudt kunnen inschikken. Een stap mooglyk, onvoorzichtig; doch voor my nodig. Gy hebt al

myn

myn vertrouwen, om dat gy alle myne achting hebt, en elk die u acht is zeker niet verachtelyk, om dat gy zulk een fraai karakter hebt, enz. Ik moet kort zyn. Maar by Tante heb ik het zo ſlegt, dat ik er niet langer blyven kan of wil. Raad my dit niet af. 't Is wel waar, Naatje, dat gy zo wel veel wyzer als veel ouder zyt dan ik; maar gy zyt echter niet wyzer dan Salomon, de wyze Koning Salomon zou ik denken, ende wat zegt zyne Philoſophiſche Majeſteit ergens? „ Het is beter te wonen aan „ de zyde des Daks, dan by eene kyvende „ Huisvrouw". Hoe kan ik nu langer wonen by eene Tante, die ſchynt het, eene belofte gedaan heeft, om my zo veel bitterheid aan te doen, als Vrekheid en Dweepery maar immer kunnen opbaggeren..... Daar ſchreeuwt zy alweer haar keel uit het lid. „ Ja Tante, ik „ kom". Eerst echter deezen agter 't ſlot. Zo dra ik kan zal ik een tweeden Brief beginnen, ik moet u eindelyk voldoen omtrent zaken, my, vóór ik u kende, ontmoet. Vaarwel, myne waarde,

S. B.

* *
*

VYF.

VYFDE BRIEF.

DE ZELFDE. Ten vervolge.

Ik moest mynen vorigen, die hier nevens gaat, zo schielyk afbreeken, om dat Tante my riep, schoon zy my niets te zeggen hadt, en slegts beval, by haar te zitten: Onze gromparty sla ik maar over, om dat ik u nu eens ernstig moet schryven.

Myn waarde Vader, weet gy, was Jan Burgerhart; hy negotieerde in de Thee; zyn handel was voordeelig. Myne lieve Moeder was, zo als men dat noemt, een bestorven Meisje. Zy hadt een stuiver goeds, en trouwde zeer jong. My, het eenig kind, voedde men op als een meisje, dat van een goede familie is, en geld te wagten heeft, door brave Ouders opgevoed wordt. Gy kent myn aandoenlyk hart; gy weet hoe vatbaar het is voor de minste blyken van genegenheid; oordeel dan hoe ik deeze myne dierbare Ouders eerde en beminde. Ouders! dat is toch een zielroerend woord, Naatje, en kost my meermaal eene stille traan. Myne Ouders waren gelukkig met elkander. Hun karakter was voor elkander berekent.

Meer

Meer zeg ik niet. Wie ſpreekt ooit dan met achting van myne zalige Ouders? och, yder een! . . . . Gy weet het. Hoe aangenaam was ons zeer geregeld huishouden! Myne Ouders lazen veel, en zagen deeze zucht in my met goedkeuring. Nog zie ik hen in onzen tuin, op de bank zitten, als Vader zyn pypje van rust, zo als hy het noemde, rookte, en Moeder hem iets voorlas, terwyl ik op des goedaartigen mans knie zat te luisteren, of te ſpelen. Nog zie ik hoe hy my, gevolgt door myne glimlachende Moeder, in huis draagt. ô! Dat waren gouden dagen; waren het niet?

Myne Moeder hadt eene Zuster, die veel ouder was, en waar by ik nu inwoon. Die Zuster vondt maar gansch niet billyk, dat Saartje vóór haar ten huwelyk verzogt wierd, en kyk, de Juffrouw was magtig geſtelt op het *Decorum*; dat was het maar: zy meende ook zeer wel te weten, dat zy zo wel veel meer verdiensten, als jaren telde, dan myne Moeder. Doch, of het ſpel ſprak, daar kwamen geene Liefhebbers. Indien onze Vriendin hadt kunnen bewogen worden, om eene *aanpryzende* VOORREDE voor Tante te ſchryven, mooglyk zou men haar gezogt hebben. Hoe 't zy —— (verſchoon dien inval!) zy begreep, (Tante heeft ook haare invallen, Naatje,) dat er geen beter party voor haar opzat, dan zich te

voe-

voegen by die lieden, die wy *fynen*, en die zich zelf *vroomen* noemen. Veele deezer menschen, ik spreek van de besten uit de zôô, meenden dat haar grimmige uitkyk, haar grommig voorkomen, haar nutteloze berisping, de zoete vrugtjes waren van eene naauw gezette godsvrugt. Die goede Slooven dagten, dat Tante los was van de Waereld, om dat de wyze schikkingen der Voorzienigheid nooit de eer hadden van haar Wel Edele te voldoen. Hoe zeer zy ook de Fyne uithing, zy beviel evenwel méér aan de Zusjes, dan aan de Broedertjes: men moet bekennen, dat Juffrouw Hofland juist niet heel oogelyk is.

Met myn zesde jaar hielt ik al meê Oeffening by Tante. De Vriendjes hadden veel met my op. Men zag wat goeds in my. Ik hielt ook veel van Tantes Oeffening; want, met myn zak en peperhuizen vol Lekkers, kwam ik altoos thuis, zie daar de genoegzame rede. Hoe zeidt WOLF, de *ratio sufficiens der dingen?*

Zo veele middelen bleven niet ongezegend. Ik verlangde altoos naar Tantes oeffendag. Wat zal ik meer zeggen? Gy kent my: medelydend, meêgaande, en zo voords. Toen kon ik al geene droefheid zien zonder ook te kryten; en er werdt ook meest altyd eens geweent, (waarom weet Joost; want me dunkt, dat zy het nog al zo taamlyk wel hadden.) Deeze weekheid

heid behaagde. Myne Tante zelf, of schoon ik hare gehaate Zusters dochtertje was, kreeg my, op hare wys, recht lief. Zy mydde ons huis niet meer, om dat ik meê oeffening hield, en meê huilde.

Twaalf jaren leefde ik zo gelukkig, als een gehoorzaam en gelieft kind leven kan. Toen keerde myn lot. Myn waarde Vader, zich op eenen heten dag, door het inpakken en afzenden van Thee, zeer verhit hebbende, kreeg een pleuris; en stierf binnen drie dagen, nog geen veertig jaren oud zynde.

Geene VAN MERKEN zou u kunnen afbeelden, hoe groot myner Moeders en myne droefheid was. Wy verloren alles, en myne tederlievende Moeder voelde alles wat zy verloor; meer zeg ik niet. Oordeel nu. Myne Moeder deedt den handel aan iemand onzer Kantoorbedienden over, vertrok naar de . . . . gragt, en hielt maar eene onzer meiden; daar leefden wy stil en proper. Maar haar verlangen naar stilte was te gunstig voor haar, om toch onafgebroken aan haar Overledenen te denken! Myne Ouders hadden elkander hartlyk bemint: de dood myn's Vaders stortte haar in de allerdiepste zwaarmoedigheid. Zy sneedt alle uitspanningen af, zag niemand, sprak weinig, zuchtte veel, en stortte veele droeve tranen. Zy werdt ook wel dra zo ziek van lichaam als van

ziel.

ziel! De lieve Vrouw hadt nu reeds de geschiktheid, om het zaad der dweepery, 't welk myne Tante met eene voorbeeldige mildheid uitstrooide, te ontfangen; zy ontfing het ook, helaas!

Ik was bitter bedroeft over myne Moeder! myne zucht tot vermaak verzwakte: Geen wonder! ik zag myne kwynende Moeder in eene sleepende ziekte vervallen; die, zo als Docter E . . . dacht, ongeneeslyk was. Ik leed niet minder dan myne dierbare toegeeflyke Moeder. De Teering is eene elendige kwaal, Naatje: Wat heeft de brave Vrouw geleden, en dat zo lang; zo heel lang! Nooit verliet ik haar in het laatste jaar haars levens. Ik sliep voor haar bed; gaf haar alle de medicynen; en zag, buiten myne Tante en den Docter, niemand dan onze goede Pieternel; die brave meid, welke myne Ouders reeds diende, toen ik geboren wierd; en waar voor ik zo veel liefde heb. Nu en dan las ik voor myne zwakke stervende Moeder; doch de Boeken, waar uit ik las, waren niet voor my, ook niet voor haar geschikt; en werden door Tante bezorgt; akelige, zotte geschriftjes, die myne Moeder, vóór de droefheid haren geest geheel hadt benevelt, met versmading zoude beschouwt hebben: Ik ben nu te ernstig, anders zoude ik u eens een paar douzynen Titels opgeven, die my by u zouden verdedigen.

Dodelyk ongerust over myne geliefde Moeder; onpasselyk door het gestadig zitten in eene ziekenkamer, verstoken van lucht, dien balsem des levens, van licht, dat den geest opheft, zonder de minste afleiding; het zwarte beeld des doods gedurig voor my warende; verdrietig over de smarten myner Moeder, verloor ik eerst myne eetlust, toen myne gezonde kleur, en wel dra myne werkzaamheid. Ik keek zo bang en zo zuur als Tante zelve, zat leeg en lui met de hand onder myn hoofd, dat dof en zwaar werdt en ongekapt bleef. Met één woord, ik vervreemde zodanig van de jonkheid en de natuur, dat Tante my voor een geheel *omgekeert meisje* begon aan te zien. Zy liefkoosde my, om dat zy haar eigen portret in my waande te vinden; en ik, och! ik had vrede met Tante, om dat zy met my in haar schik was.

In dien staat was ik, toen gy ons uit naam uwer Moeder bezogt, die de beleefdheid hadt, om, uit oude vriendschap met myn Vader, en uit nieuwe Buurschap, zo als gy zeide, (want gy kwaamt eerst onlangs op de zelfde gragt,) te laten vragen, hoe of myne Moeder nu was, zynde zy begeerig om de zieke eens te bezoeken.

Hy, die ons in treurige omstandigheden toespreekt, met heusheid toespreekt, is ons welkom: dit beurt ons op, het vleit ons, het verwydert ons eenige oogenblikken van ons verdriet:

drie: Oordeel dan of gy my aangenaam waart! ik voelde nu, dat ik nog vatbaar was voor blydschap. O dierbare aandoening! Hoe, (gy wordt immers niet knorrig, Naatje lief?) hoe staatig, hoe weinig toeschietent, hoe geheel anders gy ook waart, dan ik, in houding, in kleding, in gelaat, toen echter scheent gy my de voorkomendheid, de minzaamheid zelve.

Myne grootste, zo niet eenigste behoefte, gy weet het nu zelf, is lief te hebben, en geliefd te worden; myne liefde voor myne Moeder was zo opregt, zo teder, als die van eene Dochter ooit zyn kan; maar die liefde vervulde echter myn geheel hart niet.

Hare onbegrypelyke zwakheid, en myn gegronde eerbied waren de oorzaken van dit verschynsel. Die bron stroomde niet hoog genoeg voor my, en ieder uur dreigde de dood die voor altoos te verstoppen. Gy werdt voor my noodzaaklyk. Ik zag wel, dat Naatje Willis een geheel ander voorkomen hadt, dan Saartje Burgerhart, en alle die Juffertjes, daar ik mede om plagt te gaan, vóór deeze toeneemende krankheid myner lieve Moeder: maar toen stak uwe statigheid niet heel sterk af by myne dofheid; wel verre van de oorzaak op te sporen, dagt ik 'er niet eens aan: ik kende u; dat was genoeg.

Uwe achtingswaardige Moeder bezogt de myne; het afscheid was teder en bedaard. Zy zag

my schreijen, nam myne hand, sprak vriendelyk, troostelyk, kuste my; ja, noemde my, *lief Meisje.*

Gedurende deeze ziekte hadt myne Moeder Tante tot medevoogdes, nevens den Heer Blankaart, aangesteld; haar des jaars zevenhonderd Guldens toeleggende, tot ik kwam te trouwen; of, tot myne meerderjarigheid, indien Tante my by haar wilde innemen. Deeze schikking zal u niet verwonderen, als gy bedenkt, hoe verzwakt myne Moeder was; als gy bedenkt dat Tante en ik toen zéér wél te recht konden: Tante hadt Nicht lief, om dat die ziek en zwaarmoedig was, en Nicht, wel, die kon niet denken, dat 'er zulke Tantes in de geheele waereld waren!

Weinige dagen na het bezoek uwer Moeder, storf de dierbare Lyderes, des nagts, in 't byzyn van onze Pieternel en den Heer Blankaart, die toen juist in de stad was, en ik bleef, nóg geen zeventien jaar oud zynde, ouderloos. Myn Voogd berustte in de dispositie myner Moeder, doch heeft met Tante niet veel op. Zy noemt bykans nooit zyn naam, of zy voegt er by, dat hy geen godsdienst heeft. Denk eens aan; en dat van zo een allerbest man! Is 't geen schande?

Aanhoudent, stil aan myn hart bytent huisselyk verdriet, heeft maar te veel van die goede les-

lessen, die ik onfing, uitgewischt. O vrede! O kalmte der ziel, waar zyt gy zedert deeze drie laatste jaren geweest? ô myne Naatje, kan ik met nimmer wankelende treden den weg der pligten altoos bewandelen; daar men mynen weg zo hart, zo doornig, zo ruw maakt? Nu 't is ook uit: myn gerekt geduld is ten einde; ik zal my dus niet langer laten plagen; Neen! vast niet.

Ik kan u al myn verdriet niet vertellen; daar is in veele opzichten zulk een *zweem* van beuzelagtigheid by, dat gy, die zo gelukkig leeft, niet kunt gelooven, dat het my zó treft. Ik heb geen de minste vryheid; komen myne Meesters, dan tiert zy als een zottin; ik mag niet op myn Clavier speelen; ik mag my niet kleden, zo als ik gewoon ben; ik mag niemand zien dan in haar byzyn. Gy weet dat ik altoos proper, en eenigzins modieus gekleed wierd, maar hoe takelt zy my toe! Nu, zedert de rouw uit is, moet ik in een grove lelyke Stoffen Japon loopen; myn Pelise is van eene ouden zyden faly myner Grootmoeder, (en is vol vouwen en kerven,) gemaakt; zonder kap of lintje, met een tinnen haak en oog maar vast gekonkelt. Myn linnen muts is zo groot, dat even het puntje van myn neus er uitkykt. Ik heb dikke drommels van schoenen, en dieren van groene kousen aan. Alle Kerkdagen moet ik gaan, en

by dien Leeraar dien zy uitkiest. Maandag en Saturdag moet ik Tante, en die Hottentot van een Bregt, na klungelen, om voor de Oeffenings-vrienden alles gereed te zetten. Ik moet thee schenken, presenteeren, zotteklap en lastertaal hooren . . . maar genoeg. Dit even wel nog, alle avonden moet ik in malle Boeken lezen, die wel door verliefden in een Dolhuis gemaakt schynen, doch die noemt myne Tante innige zielsdierbare Schriftjes, Kostelyke Pandjes, enz. By deze zinscheiding zucht Tante, en snurkt Bregt. Ik mag voor my zelf niets lezen; dan 't geen zy goedkeurt; uwe *Julia Mandeville* heeft die vinnige kwezel op 't vuur gebruikt; och ja, voor myn oogen deedt zy het. Ik beken, dat ik toen niet heel zoetzinnig was, maar het geen kleentje roerde. Waarlyk, Naatje, als ik hier bleef, wierd ik de grootste harreveer, die er ooit leefde; en 't is toch geheel tegen myn inborst; doch nood breekt wet.

Ik lyde juist geen honger; maar 't scheelt niet veel. Altoos is er iets voor my alleen, nu onder dit; dan weder dat voorgeeven. Is dat voor my uitteftaan? Weet gy wel, dat ik hier zevenhonderd Guldens' verteer, kind? Meermaal gaf zy my, in heilige woede, een brave klap om de ooren, en ik ben echter bykans twintig jaar, kind, en zou Tante, schaamde

ik my dit niet, ze even goed een weerom kunnen geven. Hoor, ik heb aan myn Voogd geschreven, en wagt een gunstig antwoord.

Ik zal wel ergens belanden. Ik heb myne Kinderkennis vernieuwt met myn Schoolmakkertje, Letje Brunier. Die zegt, dat zy by eene zeer fatsoenlyke Vrouw gelogeert is; eene Weduw, die op de Keizersgragt woont. Juffrouw Brunier schynt wel wat lugtig; maar dat's háár zaak. De Weduwe zal my wel innemen; althans, Letje zal het haar voorslaan. Ik laat my niet langer plagen: ik verteer te veel geld. Ik ben immers niet kwaad, Naatje? maar zo te leven is my onmooglyk. Wat! zou ik geen braaf mensch kunnen zyn, om dat ik de slavin myner Tante niet zyn wil; om dat ik my naar myn zin wil kleden, 't geen myn Voogd my gaarn inwilligt? Zou ik myn hair niet mogen opkappen, zonder dat myn hart er by leedt? Vrees niet voor my, ik zal wel op de wagt staan. Ik ken de liefde niet; denk er nooit om, breek myn hoofd nooit met zulke snuisteryen. Ik begeer niets dan een leven, dat vry, vrolyk en schoon afloopt; goed gezelschap, aangename Boeken, en het vry gebruik van het Clavier.

Dit voornemen heb ik; nu weet gy alles. Bekyf my, preek, vermaan, bestraf, vlei my, ik zal alles lezen, u liefhebben, en — myn ei-

eigen zin doen. Antwoord my toch ten eersten: wat verlang ik naar een Brief van u! geadresseert in *la Reine de France*, chez Mademoiselle G. . . . . Niemand acht u hooger dan uwe

Vriendin,

SAARTJE BURGERHART.

* *
*

ZES-

ZESDE BRIEF.

Mejuffrouw CORNELIA SLIMPSLAMP aan Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND.

ZUSJE LIEF!

Wel, daar heb ik zo effentjes van Broeder Benjamin gehoort, dat Sara, die woeste meid, zich weer zo onstuimigjes aan de tafel gedragen heeft. Heden, Liefje, ik hoop niet, dat je al te veel ondaan bent? Het is of er altoos toch zo een hinderpaaltje in ons wegje moet zyn. Ja! je hebt me niet willen geloven; maar ik heb in dat meisje altoos een waerelds hart gezien. Wel, zy was nog geen drie jaar oud, het heugt my nog kláár, dat ik haar een Popje kogt, stemmigjes en nederigjes gekleet, zo als alle godvrezende menschjes doen moesten, in plaats van die zotjes en springertjes. Nu, zy hadt ook een Pop van Pieternel, die by haar diende, en nu ook al in 't midden van de waereld is; want zy woont nou by een Burgemeester. Althans die Pop van Pieternel, weetje, was opgeschikt als een rechte ydeltuit, met linten en kwinten, met krullen op haar hoofd, zonder muts, met een wyen hoepelrok aan,

puur, wil ik spreken, als een openbare Ligtekooi, schandelyk om te zien! Wat dunkt u, Lief? toen moest myn zedig Popje al agter liggen, voor die infame Pop van Pieternel. En zei ik dan: „ Kom, Saartje, kyk eens naar „ dit Popje ", dan bekeek zy 't schielyk, gooide het weg, en riep; „ ak, lelyke Pop." Toen dagt ik al, dit zyn slegte tekens! Ouders, die er lieve Pandjes beminnen, moesten op zulke dingetjes acht geven; zy zyn van zulk een zorglyk inzien: zo als het nu wel blykt. Ik zag toen al, dat zy ons vuil was; och ja!

Zy was 't eenige kind; haar Ouwers brogten er de waereld in. Zy waren, ja *Burgerlyk Goed*, doch in des te gevaarlyker staat. Jy Lief, bent altoos een brandend licht in jou familie geweest: want toen je Zuster, geboren onder de Kinderen Gods, zich verzwagerde met de Nimrods deezer Waereld, bleef jy eene Moeder in Isrel. Het Present je, dat zy je op haar doodbed gaf, was zeker een vrugt harer bekeering; 't heeft ook mogen dienen om de Aquillas, en Prixillas, die onder ons arbeiden, te verkwikken.

Ik wou dat jy dat Saartje nooit in huis genomen hadt. Het goede werkje wordt er maar door vertraagt. Ik weet het niet, maar 't is of die zoete, zagte, smeltende uitvloeisels des harten onder ons verminderen. Saartjes ziel zit in

't gestoelte der Spotters; en om dat zy den geest der onderscheiding zo niet heeft, legt zy alles zo vleeschelykjes uit; en zou ons wel eens stinkende kunnen maken by goddelooze menschen. Kon jy jou niet van haar ontdoen? Ja! dat onnozel stuivertje, dat zy verteert, ik weet het, Zusje, dient echter nog om de noden der Heiligen te voldoen; en zy zelf, ô Diepte! wordt, tegen haren wil aan, nog dienstbaar gemaakt aan de goede zaak, die zy zo vyandig is. Laat haar toch niet in de geheimen onzes verborgen wegs! Wy strooijen maar roozen voor dat zwyntje.

Kyk toch welke Boeken dat zy leest! Laast las zy in een Boek vol Spreekwoorden, van eenen Rabener. 't Kwam ook al uit dat Duitschland; en Broeder Benjamin zeit, dat daar nou zulke slegte Boeken van daan komen, en dat Rabeners huis om zyne spotternyën verbrant is; en dat hy nog spotte toen het al brandde: denk, nog spotte! Sara zei, dat hy een vriend van Gellert was. Broertje wist niet wie Gellert is; maar onze jonge Leeraar (dat lief mannetje!) heeft my verhaalt, dat Gellert nog al heel Rechtzinnigjes in de Leer was; doch in de Practyk des te groter Ketter. Hy stelde zo veel in *doen*; in doen, Zusje, hoor je dat wel? Dat was genoeg gezeit: wy verstaan de taale Canaäns.

Ei-

Ei lieve, Zannetje, kom morgen by my, in myn Tuintje, 't is er zo vry en zo welletjes; dan kunnen wy met de vrienden eens een woordje spreken. Jy hebt met dat stout kreng wel een uitvlugtje nodig. Laat Bregt maar met haar omspringen. Men kan van ouwe Bregtje zeggen, de minst sierlyke leden doen ons overvloedige eer aan. Geef een Lettertje aan onze Grietje, als die van avond om bescheid komt. Ik ben de met u in den geest vereenigde Zuster,

CORNELIA SLIMPSLAMP.

* *
*

ZEVENDE BRIEF.

Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND aan Mejuffrouw CORNELIA SLIMPSLAMP.

DIERBARE VRIENDINNE!

Wel, wat heb ik een dag gehad, een dag gehad: och! ik vrees dat de Boze maar te veel vat op my gehadt heeft; ik was zo toornigjes, zo toornigjes. Och ja, zo van myn hert afgedwaalt. Dogt ik dat, toen ik dat mesje by me nam? Ik dogt, dat er wat goeds in was; want toen haar Moeder ziek was, was zy zo ſtil en zo ingetogen, en kreeg ook onze kleur al; maar 't was ook maar onze kleur, en meer niet. Zy was my nog te waereldsgezint; zo bedroeft was zy over hare Moeder; en moest het Hellewicht niet gedagt hebben, dat ik haar beter was dan zeven Moeders? Wat zeg jy, Zusje? Ik, die alles doe om hare lusten te doden en te kruizigen. Och ja!

Ja, het ſtond my ook nooit wel aan, dat zy, als zy in het oude Testament las, altyd met er neus in de Spreuken en den Prediker zat. En ik vond het nog erger, toen Broeder Benjamin zei: „ dat Salomon al dat pligtmatige, waar

„ van

„ van hy zo veel schreef, geschreven hadt, in
„ den tyds zyn's afvals; eenigjes en alleentjes
„ om zyne Heidensche Wyven en Bywyven te
„ behagen, die wel zin daar aan hadden, in
„ die blinkende zonden; zei hy; en dat, toen
„ Salomon zich bekeert hadt, hy ook van dat
„ betrachten, dat doen, zoude gezegt heb-
„ ben: Ydelheid der ydelheden, 't is alles is
„ ook ydelheid." Al dat doen, Zusje, laat
de ziel maar leeg; die draf van goeije werken
zyn ook al todden en lidden van eigen gerech-
tigheid, zo als de Zuster Alida met waarheid altoos
zegt. Zusje, wat is die Broeder Benjamin toch een
groot mannetje! Nou, ik zal dien te komen,
en dan zullen wy spreken van herte tot herte.
Ik heb u en de Broeders lief.

[illegible]

P.S. Het Theologiesch Vergelykertje
van Zuster Welgeleert gebruik
ik met stichting: als je weer eens
een zoet Boekje hebt, hoor!

AGTSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ALETTA BRUINLEER.

CHÈRE LETJE!

Verbeeld u eens een meisje van myne jaren en begrippen, dat zucht onder de magt eener vuilaartige kwezel; dat nergens uitkomst ziet, en dan eenen brief ontfangt, zo als ik, ma chere, van u ontfing: Dan zult gy bevatten, hoe ik opgenomen ben van blydschap, en dat ik u weinig minder dan myn Beschermgeest noem. Zo de Weduwe my gelieft in te nemen, dan kom ik ten eersten; hoe? weet ik nog niet; maar dat zal zich wel redden; antwoord my dan, of de Juffrouw my gelieft te logeeren.

Maar, myne lieve Letje, wie hadt ooit gedagt, toen wy te saam by *Mademoiselle du Pin* school gingen; dat gy my nog zulk een groten dienst zoudt moeten doen. Wat hebben wy daar pretjes gehadt? Ja, die lieve *Mademoiselle du Pin* is ook al dood, en weg. Dikwils heb ik gewenscht, dat ik ook maar dood was: maar 't is of de Dood ons beter kent dan wy ons zelf. Als wy hem roepen, doet hy zelf

zo veel niet eens van te antwoorden. Hy weet, schynt het, dat wy het juist zo sterk niet menen, en dat het ons zelden gelegen komt hem te ontfangen; hoe zeer wy ook op zyn bezoek aandringen. Nu zou hy my ten minsten magtig over de hand zyn, nu ik weêr heldere punten in myn lot begin te zien. Letje! nu zullen wy eens recht gelukkig zyn: ouwe genegenheid groeit spoedig voort, en hoe lief hadden wy elkander, toen wy beiden nog in jurken gingen.

Adieu ma chere Letje, je suis pour jamais

Votre

BURGERHART.

PS. Hoe zyn die twee andere Juffrouwen? Hebje niet nog ergens een Broêr in de Waereld, die ook met ons, in de kleuterschool gegaan heeft, en die wy altoos van ons Lekkers mededeelden? Nu, alles *par bouche.*

* *
*

NEGENDE BRIEF.

Mejuffrouw de Weduwe SPILGOED aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

WEL EDELE JUFFER!

Uwe bedroefde omstandigheden, my door Mejuffrouw Brunier toebetrouwt, hebben myn hart met medelyden voor u vervult. Myn huis is ten uwen dienste; het is vry groot, zeer aangenaam, en heeft een fraai tuintje, met een zomervertrek, daar wy onze kleine Concertjes houden: Want wy beminnen de Muziek, zo als ik hoor, dat Uw Wel Ed. ook doet. Wy lezen alle werken van smaak in verscheiden talen. Ik heb drie bedienden en poog alle myne Dames het leven aangenaam te maken. Wy leven ook allen vergenoegt. 't Overige zullen wy wel vinden: de conditien, die ik heb, zyn billyk. Mejuffrouw Burgerhart gelieve maar te komen. Voor de kleding is geen zwarigheid: Juffrouw Letje zal u wel helpen, gy zyt van één grootte, zegt zy. Ik ben met achting,

WEL EDELE JUFFER!

Uwe Ootmoedige Dienaresse,

MARIA BUIGZAAM,

Wed. P. SPILGOED.

TIENDE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ALETTA BRUNIER.

DOUCE ET TENDRE AMIE!

Je suis enragé, op het oud Wyf —, op myne Tante; ik wil geen week langer blyven; 't is of ik in de hel woon. Myne Tante heeft zeer veel van zyn Satansche Majesteits karakter; en Bregt verdient wel een schonen dienst in zyn onderaardsch ryk . . . . Ja! bons wat aan; ik zal niet antwoorden, ik zal ook niet open doen. Sus! daar hompelt zy, al grommende, den trap weêr af. Goeije reis naar beneden. Ik moet, *chere*, u eens een *Scene* tekenen, die u niet zal uit de hand vallen.

Woensdag voormiddag raasde zy als eene bezeetene, om dat ik eenige nieuwe Aria's speelde. (Dat's een Wyf, ook?) Zy werd geholpen door haar Hottentot van een meid, die my dorst zeggen, dat zy ook danig ontsticht was. Met wordt er gebelt. Bregt, die volmaakt een zog van een Bollebuisjeswyf gelykt, waggelde naar voor; en Tante gaf my een verbruide oorvyg, om dat ik bleef spelen. ,, Juf-
,, frouw,

frouw, daar is Sinjeur Benjamin." — „ Wel hede, laat Broeder maar agter komen." Daar kwam Broeder, een luije zuipzak van een Kerel, in een paarschen Japon; (men zou wel zeggen, wie of zo een verlopen Slagters Knegt toch een Japon heeft leren dragen.) „ Welkom Broertje, wel hoe is het nu nog al met je?" — „ 't Gaat nog al; maar men hoofd, men hoofd!" — „ Wel, dat is droevig, maar je vergt je ook wat véél." — „ Ja 't is myn Amtsbezigheid; en hoe vaart Zuster? Je schynt wel wat onthutst." — „ Ja, dat ben ik ook, 't is niet altyd het effen wegje, Broertje." (Tegen Bregt.) „ Ei meid, is er niet wat? dan zou Broeder hier maar familiair blyven." (Tegen my.) „ Toe, lieve Saartje, (was dat uit„ testaan, lieve Saartje, en myn wang gloeide „ nog van den slag,) bak jy nou ereis schie„ lykjes wat dunne Pannekoekjes, Broeder lust „ ze zo graag." Ik sloot myn Clavier, en zei: 't is wel, Tante. Ik ging naar de Keuken, en bakte helder door; maar-ik-at-die-al-bakkende-zelf-op. Dit is de eerste trek, die ik haar speelde, hoe zelden ik myn genoegen kryg.

Ik moet hier alles doen; want Bregt is een lomp schepsel, en snuift sterk. Toen ging ik, terwyl Bregt in huis klungelde, de tafel dekken. Bregt eet met ons, want het is Zuster

Bregtje, moet je weten, Letje. Tartuffe zou een goed woord spreken, maar de Vent badt, (zo noemen zy dat gehuilebalk,) wel een kwartier lang. Het geen hy jankte, geleek veel meer naar het morrent gegnor van ondankbaar Vee, dan naar de zuchten van een bewogen hart, 't geen zynen God looft.

Ik kreeg, *à l' ordinaire*, eeten op myn bord. Twee schepjes groente, met een slenter kout vleesch van 's daags te voren. Ik spelde myn Servet voor: „als ik gelyk een kind eeten kryg, moet ik ook zien, dat ik my niet bemors." „Och of gy een kind waart," zei de Smulpaap, die onderwyl met zyn duim en vinger de boter van de *robe de chambre* eener Cottelette aflikte. „Dat zou heuchelyk zyn," zei Tante. „Ja wel heuchelyk," zei Zuster Bregitta. Toen kreeg ik nog wat byeengeschraapte Spenage, en een stuk Cottelet. Zuster Zantje, en Broeder namen onderwyl eens. Ik kryg nooit wyn; Tante zegt, dat het niet goed is voor my, en dat kan wel zyn; want ik ben jong en gezont. „Kom, Saartje, neem nou maar af; Bregtje is wat vermoeit; de sloof wordt oud." Ik deed zo; zette het Dessertje op. „Waar bennen de Flensjes, Saartje?" „Die bennen in myn maag, Tante." Snap myn servet neêr gegooit, (by ongeluk tegen Broeders palmhoute pruik,) en het onweer op myne kamer ont-

we-

weken. Gy weet, ik ben tamelyk vlug, dat my toen te pas kwam. Knap de deur op flot. 's Avonds kwam de Hottentot met een ftuk brood en een glas zuur bier, er by voegende, „dat ik het nooit kon verantwoorden, zo als ik een vroom mensch evel plaagde." „Scheer je van myn kamer," zei ik, en duwde haar de deur uit. Het brood (het was goed op de Flensjes,) at ik op. Het bier gooide ik weg, en dronk eens helder uit myn Caraffe: ging vroeg te bed, en fliep als een roos. Daar aanftonds kreeg ik een boterham, met een kom Thee, die wel omfpoelzel lykt. Tante gaat uit, en wil my voor haar oogen niet zien. Zo zitten nu de zaken. Mooglyk geef ik u deezen wel in eigen handen, mooglyk niet: Ik weet niet hoe 't zal uitkomen.

Vast kom ik; de brief der goede Weduwe heeft my in dit voornemen gefterkt. Ik zou al by u geweest zyn, maar ik wagt op een Brief; die Brief komt niet. Ik zal, voor ik dit huis verlaat, aan haar die ik bedoel nog eens fchryven . . . doch dat kan ik by u even goed doen.

Ja, lieve meid, gy hebt wel kostelyk gelyk! Men moet maar wel doen en vrolyk leven. He, wat? op die Fynen is toch geen ftaat te maken; echter zyn er (of jy 't niet geloofde,) zulke vrome zielen onder, die, waren de hoof-

den deezer brave menschen zo goed georgainseert als hunne harten, wel zuiver en godsdienstig zyn. . . . . enfin, kort gezeit, Letje, Salomon, de wyze Koning Salomon, is myn man: *men moet het goede genieten van zyn leven, ende van zyn arbeid;* — daar mee is dat maar uit, en afgedaan.

't Wordt donker, en ik kryg geen licht in myn kamer; ik kan des niet langer schryven, Hoe zal dat gaan als ik beneden kom? Ik zal eerst Tante goeden avond zeggen, en als zy draaglyk is, by haar gaan zitten breijen; zo niet, dan ga ik in de zydkamer, de lantaarn brandt toch in het voorhuis, open myn Clavier, en speel op 't gevoel maar weg. Maak myn Compliment aan Mejuffrouw de Weduwe Spilgoed; en zeg haar zo veel gy nodig oordeelt, zo gy deezen nog, voor ik u omhels, in handen krygt. Nagt, lieve ziel.

Tout à Toi,

S. BURGERHART.

ELF-

ELFDE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

GE-EERDE HEER, zeer WAARDE VOOGD!

De steen is geworpen: Ik ben 't ontvlugt, en acht het pligtmatig u alles te melden. Gister namiddag ben ik hier in myn nieuw Logement gearriveert: Ik zal alles vertellen.

Ik twyffel dikwyls, of Tante my deeze laatste weken niet zó geplaagt heeft, om my deezen stap te eerder te doen doen. Het volgende deedt my nog te eerder tot een besluit komen. Ik ontmoette in een Fransche Winkel, daar ik een paar handschoenen kogt, eene myner school-vriendinnetjes, zekere Letje de Brunier. Het lieve meisjes Vader was de Heer Philips de Brunier, geen ongeacht Commissionaris op Duitschland en Italien: Ik leg haren brief aan my, ook die der Weduwe, daar zy by logeert, hier in; op dat gy zoudt weten al wat er my van bekent is. Nu de Vertelling.

Gister middag ging Tante uit eeten. Ik kleedde my aan, stak wat linnen by my, ook myne ju-

Juweelen, die ik van u gekregen heb, voor gy naar Frankryk ging, doch die ik nooit heb aangehad, met een weinig gelds, (want zy geeft my niets, — geen duit.) Bregt hadt de stoutheid om my te vragen, „ waar ga jy heen?" — „ Dat raakt jou niet." — „ Dan zel je ook in huis blyven." — Heb jy 't hart, en belet my dat eens." Ik kan wel boos worden, maar niet kyven; en ziende dat Bregt haar talent te werk stelde, bedagt ik my: „ Bregt, zei ik, heeft Tante je die orders gegeven, dan moet ik haar de reden vragen, als zy t'huis komt; wat zullen wy eeten?" — „ Kliekjes," zei zy. „ Goed, ik heb honger; maar wy zullen Tantes gezontheid eens drinken; toe meid, haal eens een fles wyn, jy hebt zeker den sleutel." — „ Ik doe niet, Juffrouw Saartje:" (nu ik van putten sprak, kreeg ik aanstonds deezen tytel!) „ Jy jokt, Bregt; als Tante er van spreekt, zal ik haar den wyn betalen." — „ Je Tante heeft altoos zelf den sleutel; maar als Juffrouw my niet beklappen zou, ik kan er toch wel by." — „ Ik je beklappen! wel, dan moest ik wel gek zyn; kryg maar, toe, schielyk." Zy ging. Ik had al lang gemerkt, dat Zuster Bregtje aan de fep was; ik tastte haar des van de zwakke zyde aan. Doch, pasjes was zy in den Kelder, of ik, flink de deur in slot, en de grendels er op. Toen ging ik het huis uit, en haalde de

huis-

huisdeur agter my toe. Hoe het verder met de Zuster gegaan is, weet ik niet.

Ik heb, op Tantes tafeltje, een kaartje laten leggen, om dat zy niet ongerust zyn zoude. Zy heeft my schrikkelyk geplaagt: mooglyk zal zy zich dit herinneren; en wat hoef ik haar te kwellen, nu ik uit haar magt ben! Is 't niet waar, myn Heer?

Wat verlang ik naar een Brief van u! De Muziek heb ik ontfangen. ô Wat zyt gy een goed man! Kon ik u mondeling zeggen, hoe zeer ik u acht, en hoe gelukkig ik my reken van te zyn,

MYN HEER!

Uwe Ootmoedige Dienaresse
en Pupil,

SARA BURGERHART.

PS. Myn adres zal ik hier
ook by leggen.

* * *

TWAALFDE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

MYN WAARDE SAARTJE!

Zo ik niet hoopte, dat uwe ziel thans veel bedaarder is, dan zy was toen gy my uwe twee laatſten zondt, die ik, by toeval, eerst gister avond, en dus dertien dagen na dat gy die afzondt, ontfing, ik zou niet weten hoe ik die Brieven best moest beantwoorden. Ik beef voor den ſtap, dien gy wilt doen! Ik ken myn Saartje; ik weet dat zy, getergt wordende, iets, zeer romanesk, zal durven onderſtaan. Uw lot is ongevallig — is hard. Gy kent dien groten ſchat, *huiſſelyk geluk*. Uw geheel karakter is dermate geſtemt, dat gy volmaakt gevormt zyt om dat uittebreiden, zo wel als te genieten. Gy durft u, getrapt wordende, bedienen van uwe zedelyke meerderheid, en herneemt uwe eigen plaats. Alle uwe oogmerken zyn zuiver; alle uwe ontwer-

pen

nen schuldeloos; dat weet ik zeer zeker, Gy zyt boven alle vermomming. Gy bemint niemand, denkt niet eens met onderscheiding aan die jongens, die u, op hunne wys, lief hebben. „Vryheid en vreugd," meer eischt gy niet. Dit alles zegt u uwen eigen onbedorven hart. Lieve Saartje, naar mate ik uwe schuldeloosheid ken, en hoe dieper ik in uw lot inzie, des te meer liefde, zorg, en medelyden heb ik voor en met u.

Den Hemel zy dank, ik ken geen huisselyk verdriet: maar geloof tevens, dat het wel eens knellender zyn kan, dan in 't oog schitterende rampen. Wie kent in het eerste geval onze deugd? Wie verwondert zich over haar? En als men, in onze jaren, haar die twee steunpunten ontneemt, is zy dan wel altoos bestendig?

Zo gy echter besluiten konde om nog geduld te oeffenen. . . . Myn lieve Meisje! Zy heeft nog zo hier en daar wat oppervlakkige achting; zy zal triomfeeren; u zal men beschuldigen; Wie weet waar van? — Ei! bedenk u nog eens! Gy zyt ryk, myne Vriendin: Hoe laf deeze lof eener vrouw is by veelen, ik moet het u zeggen — gy zyt mooi — meer dan mooi — zo bevallig, dat myne Moeder zelf dit zegt, en gy kent haren fynen smaak. Mooglyk maakt een gelukkig Huwlyk eerlang een einde aan uw droe-

Droevig leven. Dan raakt gy met alle fatfoen, ja, met goedkeuring, van haar ontflagen. Bedenk ook, dat uw goede naam er vast by zal lyden: kunt gy, grootsch meisje, dit denkbeeld dulden?

In uwen tweeden Brief zyn verfcheiden dingen, die een gezet antwoord vorderen: by de eerfte gelegenheid zal ik antwoorden. Gy zyt nu niet zeer gefchikt om met bedaartheid te luisteren.

„ Gy wilt uwe Tante verlaten; ik moet u dit niet afraden." Goed, myn hartje, ik zal niet: maar is dit oogmerk uitvoerbaar, zo gy niet gaat inwonen by iemand, die gy zo heel weinig kent? Zonder u op nieuw te verbinden met eene Juffer, die gy, by geval, ontmoet? Eene jonge Dame, die gy zelf *wat luchtig* noemt? Weet myn Heer uw Voogd alles? ftemt hy in uw voornemen? Weet gy niemand anders, om by in te gaan? Is Tante uwe mede-Voogdes niet? Kan zy u, uw Voogd uitlandig zynde, niet doen te rug keeren? Zult gy het dan beter hebben? Wat zal de Waereld zeggen? Waar komt gy zo ras aan geld, aan modieufe kleêren; want zó als gy nu zyt, kunt gy niet gezien worden, in een huis, daar alle de Dames *du Ton* fchynen. Als gy nu uitgaat, lachen uwe Buuren nooit om uwe kleding; zy hebben u lief, zy hebben medelyden met u; gy wordt be-

beklaagt, en uwe Tante, die daar maar gansch niet in eenen reuk van heiligheid is, krygt al de ſchuld. Nog eens! waarom juist dáár? Legt u zo verbaast veel aan eene Juffrouw de Brunier gelegen? Kent gy de Weduw dan genoeg, om uw naam, uw perſoon, in hare magt te ſtellen? Ik begryp wel, Engel lief, dat men dáár geheel anders leeft dan by uwe Tante: maar, zal uwe ziel, die ſmagt naar zinnelyke vermaken, en die daar aan zo lang gebrek geleden heeft, zich niet, by de ruime en keurige opdisſing daarvan, overladen? Kan dit uwe zedelyke gezontheid niet benadeelen? En, zal myne waarde Saartje gelukkig zyn, als zy zich iets te verwyten heeft? wanneer zy zo volkomen zedelyk welvarent niet meer is als nu? Hebt gy met Juffrouw Brunier alléén te doen? Zyn er nog niet twee Dames, die gy in 't geheel niet kent? Hebben die ook, om dezelfde reden, dit Logement genomen? Kunt gy eene *luchtige* Brunier genoeg achten, om haar tot uwe innigſte, perſoneele gemeenzaamheid toe te laten? Zult gy dit echter niet moeten doen? Vraag dit alles eens aan uw eigen hart. . . . .

Waart gy lelyk —— onbevallig; maar, nog geen twintig jaar, onuitſpreeklyk beminlyk, zoet van zeden, vrolyk van aart, gul, gedienstig, hartlyk, altoos het best denkende, ô! gy

moet

moet volstrekt behagen aan yder welgesteld oog; aan yder braaf gemoed. Uw lief hart is zo goed; maar is, in uwe jaren, een *goed* hart, niet wel eens een *zwak* hart? Zyt gy sterk genoeg om te blyven staan, daar gy verkiezen zoudt te blyven. . . . . . ach! myn lief meisje!

Ik merk dat gy met Salomon nog, als voormaals, de kennis onderhoudt. Wel heeft uw Koninglyke Wysgeer u dan niet eens gezegt: „ dat hy, die op zyn hart vertrouwt, een dwaas is?" Salomon zegt: „ dat het beter is „ te wonen aan den hoek van een dak, dan „ by eene kyfagtige huisvrouw." Wat dunkt u, Saartje, zou Salomon ookge zegt hebben: „ Het is *beter*, voor een jong, bevallig meis„ je, te wonen in een huis van *vermaak*, dan „ by eene knorrige Tante?"

Geef my vryheid om myne waarde Moeder alles te zeggen; zy bemint u, zy kent uwe Tante van ouds, en heeft ook van haar veel verdragen, schynt het. Mooglyk, zo zy er geene onoverkomelyke zwarigheden in ziet, neemt zy u in; immers tot uw Voogd anders beveelt. Wat zegt gy daar van?

Wat gy ook besluit, acht u zelf, en ik blyf u achten. Gy weet, het geluk is de gezellinne der Deugd; schyn bedriegt. Ik moet eindigen; o! hoe vol bekommering ben ik.

ik. . . Leef gelukkig en dus beveiligt voor alles kwaads. Ik ben altoos

Uwe ware Vriendin,

ANNA WILLIS.

PS. Zo als ik den uwen ontfing, heb ik die beantwoort. Onze Willem is gister avond gezont en fris gearriveert.

* * *

DERTIENDE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

[*Den vorigen Brief nog niet ontfangen hebbende.*]

MEJUFFROUW!

Weinig dagt ik, dat ik geen het minste antwoord zoude ontfangen hebben op twee Brieven, waar in ik u myn geheel hart deed zien; waar in ik u myn ongelukkig lot mededeelde; waar in ik u myne zwakheden niet verborg; waar in ik u een voornemen toebetrouwde, 't welk ik wist dat gy zoudt afkeuren; my blootgevende aan uwe strenge berisping.

't Is wáár, Mejuffrouw, ik zei dáár in, dat ik uwen raad niet zoude volgen, zo hy tegen myn oogmerk streedt: maar, waarom heb ik dat gezegt? om dat myn hart oprecht is, en my niet toestondt u met eene ydele hoop te vleyen; zynde het *toen* voor my onmooglyk anders te kiezen. Myne oprechtheid verdiende ten minsten uwen aandagt. Zeide ik ook, dat ik van uwe *vertroostingen* geen gebruik zoude

maken? Zouden die myn hart niet tot rust gebragt hebben? Zou ik hier door buiten de mooglykheid gebleven *zyn*, om nog te *kunnen* veranderen?

Welke verkeerde ſtappen kunt gy toch doen? bemint van de beste, de liefſte Moeder; die al haar geluk in uw genoegen ſtelt. Men bewondert u over eene deugd, die aan uw ſtrak gelaat alleen de verpligting heeft, dat men haar recht doet. Gy zyt geacht by hen, die u, had gy myn voorkomen, naauwlyks hunnen aandagt zouden verlenen; buiten de mooglykheid om uwe zwakheden veel naar buiten te doen werken. Uwe houding, de trekken uws gelaats, uw temperament, zyn door de Natuur zo geſchikt, dat gy vry gemakkelyk eene Heilige onder de jonge Lieden zyn kunt; en gy zyt voor zo eene gegroet: uwe vyanden van binnen ſlapen, en hebt gy ook anderen?

Ik ben levendig, vrolyk, zonder zorg; mooglyk ben ik *los*; maar niet dan omtrent beuzelingen. Ik eerbiedig de Deugd, aanbid mynen Schepper, bemin alle menſchen. Ik kan niet ſtreng zyn dan omtrent zaken van aanbelang. De Natuur gaf u alles wat gy behoeft, om de Deugd wel te ontfangen; gy onthaalt haar op geſchenken: maar, als zy my een bezoek geeft, is er niets dan een eerlyk goed hart: het onthaal is eenvoudig; doch 't zyn echter vruch-

ten, die ik zelf opkweekte. Is 't wonder, dat zy by u *schitterender* onthaalt wordt? Maar kan ik haar niet even hoog achten als gy? kan zy niet goedgunstig op myne armoedige doch zuivere giften zien, daar zy weet, dat die uit myn eigen hart voorspruiten?

Veinzen, kan —— wil ik niet. Ik ben misnoegt op u, verdrietig! Gy moet, als ik aan u schryf, dat weten. Hoor, Naatje, gy zyt my uit de hand gevallen! My dus te verachten! Wel, hadt gy my een scherpen Brief geschreven, — die my door 't hart sneedt, ik zou 't verdragen hebben: Maar geen antwoord! en 't is reeds tien dagen geleden, dat ik schreef. Heb ik u zo veel misdaan, door, met ingewikkelde goedkeuring myns Voogds, (daar, lees zyn Brief,) een huis te verlaten, daar men my zo slegt handelde, voor een verblyf by fatsoendelyke vrouwen, en eene lieve Vriendin van my, die zo veel belang in my stelde. . . .

Kon ik myn hart losmaken van zulken, die ik ééns met achting bemint heb; ik zou u geen letter schryven, vóór ik wist waarom gy my dus smadelyk handelt. Ik zou u niet lastig vallen met de blyken myner gevoeligheid. Gy zoudt ondervinden, dat Saartje Burgerhart niet laag zyn kan. Maar, och arm, die zelfde hevige aandoeningen, myner ziel zo eigen, die myne ligtgevoeligheid in sterke woorden doen

uit-

uitwazemen, houden myn hart bevrydt voor alles wat naar wraak zweemt. . . . .

Ik schrei van verdriet. Waarde Willis! hebt gy my zo verlaten? Heb ik u niet zo wel geëerbiedigt als bemint? Heb ik my niet nog altoos door u laten leiden? Hadt gy my dan niet recht lief? Heeft myne onvoorzigtigheid, (gy denkt dat deeze slap zo is,) my dan alles, alles onwaardig gemaakt? Ik poog u te verschoonen; hoe kan ik? Gy zyt immers wel? uwe lieve Moeder ook? De Brief zal zeker spoedig bezorgt zyn. Waarom legt gy uwe geheele hand op een hart, dat, op de ligtste aanraking, bloedt? Hoe deugdzaam gy ook zyt, (en dat zyt gy,) nog ver zyt gy van de volmaaktheid. Wel! u met een jong meisje optehouden, die hare Tante ontvlugt, en by vreemde Lieden invliegt, kon u van die vleijende goedkeuring ontzetten, die gy niet gaarn zoudt missen. Dit rustpunt heeft uwe deugd nog zeer nodig. Gy ziet, Naatje, dat, hoe los ik ook schyne, ik bedaartheid genoeg heb, om zulke proeven op het menschelyk hart te doen, die men niet van my verhoopte.

Ja, ik heb myne gebreken — yder heeft de zynen. Ik ben aandoenlyk genoeg voor *honnette* vermaken. Ik heb eene Vriendin nodig, om altoos zo te doen als ik denk; en ik koos u voor myne Vriendin, om duizend en duizend

reden. Wat zegt uwe Moeder, (zy, die vroom is, maar teffens goedertieren!) „Saartje maakt „ myne Dochter gezelliger en zagter; myne „ Dochter maakt hare jonge Vriendin eenpari- „ ger, en achtingwaardiger." Nu ziet gy, dat ik in verdriet ben, verlaat gy my, geeft gy my aan my zelf over: Gy ftapt ftatig voor uit, en ziet met eene meerderheid, die u niet bevallig ftaat, op my te rug, op my, een meisje dat gy voor by zyt.... Wel, het is eene grote verdienfte in *u*, *my* voor by te treden.

Kunt gy wel geloven, Naatje, dat *ik* het ben, die deezen fchryf? Ik had altoos zo veel eerbied voor u, maar toen dagt ik, dat gy dien verdiende: dat is de zaak. Ik behandel u ten minften getrouw. Doe ook zo, en gy zult mynen verflagen geest opbeuren. Dit zal ik aanmerken als een teken van vriendfchap.

De ftap is gedaan. Ik zit reeds in myn nieuw Logement: ik ben 't ontfnapt, en geniet aanvankelyk die vryheid, die, nevens uwe vriendfchap, my het dierbaarst is van alle waereldfche genoegens.

Zie daar, al weêr een bewys van myn vertrouwen op u. Zal ik nooit weer een Brief hebben van uwe hand? ô! Ontfier uw karakter toch niet door eene norsheid, die u verlaagt, die ik niet verdien, en nooit hoop te verdienen. Antwoord my ten minften; zeg dat

gy

gy my beklaagt, — dat gy my haat; wat zegt haat by verachting! Veracht te worden —— doodlyk denkbeeld! Ik kan het niet dulden; maar, waarom veracht gy my? Ik voel dat ik niet wel ben, zo hebt gy my getroffen. Altoos zal ik uwe goede hoedanigheden recht doen, en blyven,

MEJUFFROUW!

Uwe oprechte Vriendin,

SARA BURGERHART.

* * * ——

ZES- EN- DERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

LIEVE VRIENDIN!

Om u te pryzen over uwe levendigheid, kan ik niet; om u te bekyven over uwe bekoorlyke boertery, mag my niet van 't hart. Zie daar dan de twee Brieven te rug. Myn lief schepzel, wees op uw hoede! Ik denk van den Heer Brunier niets kwaads; myn Broêr Willem zegt, dat hy een goed slag van een jongen is, en zyne zaken beyvert. Ik weet wel, dat gy hem slegts duldt, om dat gy zo iemand nodig hebt; uwe redenen daaromtrent zyn, hoewel wat potzig, echter gegront. Maar heeft de jonge Heer verstand genoeg, om zyne nietigheid by u te zien; wagt hy niets meer; of is hy zulk een Beuzelaar, dat myne bevallige Vriendin in zyne oogen eene Vrouw is als alle Vrouwen? Kunt gy dulden, dat hy, die niet ryk is, om u onkosten doet? Dat begryp ik niet, Saartje! Kunt gy u onder verpligting brengen van iemand, met wiens goedaartigheid gy uw voordeel doet, en met wiens zotternyen gy railli-eert?

dient dit niet, dan is de belediging zelf, vreugd, by de bewustheid dat wy haar, die ons lief heeft, kwalyk behandelen; óók terwyl zy zich bevlytigt om ons te helpen. Dit gevoel, hoe pynlyk, troost my echter; het maakt my uwer vergeving waardig.

Verscheur myn laatsten Brief. Laat hy zyn als niet geschreven: ik was moedeloos. Wat zal het my nu helpen, uwe bedenkingen te wikken? Helaas, Naatje, de stap is gedaan! Ik ontkén niet, dat ik hier zeer vergenoegt ben; maar uw Brief, uw Brief! Ik had dan mogen hopen altoos by u te zyn? Gy weet hoe gaarn ik by u, by uwe lieve Moeder ben! En is Willem t'huisgekomen? (van hem eens nader.) Waarlyk, ik heb het hier zeer wél, hoewel het is nog vroeg, eerst de vierde dag; indien ik het vergelyk by de laatste jaren; doch by u te zyn... 't is vrugteloos. Dit maakt my droefgeestig, en verbetert myn lot niet: ik schei er van.

Mejuffrouw de Weduwe schynt een zeer goedaartig mensch, zy ziet er allervriendlykst uit; ik denk, dat zy byna veertig jaar oud is. Zy heeft fraaije manieren; zy is eene Vrouw van fatsoen en opvoeding, dat ziet men. Zy spreekt niet veel, doch 't geen zy zegt is goed gezegt, Zy leest veel, en in verscheidene talen; heeft de Wæreld gezien; speelt keurlyk op 't Cla-

vier; is zindelyk over haar huishouden, naarstig; modieus, doch niet opzichtig gekleedt; een weinig gekapt, wel te vreden met ons, zo als wy met haar. Gezelschappen heb ik hier nog niet gezien. Juffrouw Letje is een lief vriendelyk meisje, niet zo levendig als ik: zy zucht meermaal; waarom weet ik nog niet. Zy leest gaarn, zingt fraai, en is, alles in eens gezeit, als de meeste meisjes, die niet veel goed of kwaad bedryven. De twee andere Dames heb ik nog maar eens aan 't middagmaal gezien: beiden hebben goede manieren; en, schoon ik de jongste ben, behandelen ze my met veel beleeftheid. Zy gaan veel uit, schynt het. Letje is meer t'huis nu zy my heeft, dan van te voren, zegt de heusche Weduwe Spilgoed.

't Is raar! alles is zo wel naar myn zin, en echter ik ben niet gerust. U heb ik kwalyk behandelt, en weet niet hoe of gy my beschouwt. Acht ik u dan hoog? heb ik uwe achting voor myn geluk nodig?

Letje kwam daar by my; ziende dat ik geschreit had, was zy zeer met my bewogen. „ Wat scheelt er aan, Liefje, zei zy." „ Och „ niets, zei ik, maar ik ben my zelf moede, „ ô die Brief, die Brief!" Zy zag dien leggen, maar weet te wel wat de betaamlykheid eischt, om onbescheiden te zyn. Zy zag my

aan,

aan, vatte myne hand, en 't was of zy my iets wilde zeggen, doch, zich bedenkende: „ Kom, Burgerhart, hervatte zy, gy zyt niet „ vrolyk: ik ben 't ook niet altoos, en dien „ wel by u te zyn om het te wezen. Wil ik „ die solo eens zingen, die gy zo graag hoort? „ dat zal u wat van u zelf verwyderen." Droevige toevlugt! dit toont wel dat het hier, hier onder de borst, niet richtig is. Ik verlang en beef teffens voor een Brief van u. Och! schryf alles wat gy maar wilt, zo gy my maar in waarheid kunt schryven dat gy nog bemint

Uwe Vriendin,

S. BURGERHART.

* * *

VYFTIENDE BRIEF.

Mejuffrouw SOPHIA WILLIS aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

GE-EERDE HEER!

Gy zult zeker van my geen Brief met de Hollandsche Post verwagten: hoewel wy oude kennisfen zyn, en ik u wel eens, over ettelyke jaren, by den overledenen Heer Burgerhart, vóór ik nog gehuwt was, ontmoet hebbe. Ik weet, gy goede Heer, houdt niet van Complimenten; ik zal dan maar ter zaak komen, zonder u excuse te vragen voor de moeite, die ik u geef.

Gy zyt Voogd, myn Heer, over een zeer lief en ongelukkig meisje, over Saartje Burgerhart; over haar moet ik u onderhouden. Ja, zy is ongelukkig, en kan het nog meer worden. Vroeg ouderloos, en zeer kwalyk behandelt van hare eenigste bloedvriendin, hare onwaardige Tante, aan wie de stervende Moeder dit lieve Kind betrouwde, Juffrouw Burgerhart hadt

hadt zeker nooit zo eenen zonderlingen inval als deeze geweest is.

Gy zult reeds weten, dat zy hare Tante verlaten heeft, en inwoont by eene fatsoenlyke Weduwe, die Dames logeert? Ik ken deeze Vrouw in 't geheel niet, ik zou niets tot haar nadeel kunnen zeggen; en evenwel wenschte ik, dat zy daar niet inwoonde. Meisjes van Saartjes toegevende goedhartigheid, die zo weinig kwaad bedoelen als vermoeden, zo onnozel in het onbetamelyke als een kind, die zelf onberispelyk zyn, en niemand van de slegtste zyde beschouwen, zyn altoos in gevaar om verleit te worden, als zy, die haar willen verleiden, maar niet onvoorzigtig zyn. — Gy begrypt my, myn Heer?

Hoe gaarne zou ik het jonge mensch by my hebben! myne Dochter Naatje bemint uwe Pupil, ik ook; zy is een zoet meisje, en houdt byzonder veel van ons. Myne Dochter is, door haare gesteltheid, wat zwaarmoedig; dat moet niet zyn. En Saartje is voor Naatje zo noodzaaklyk, als die voor hare jonge Vriendin. Maar, ik kan niet besluiten om my zelf dat huisselyk genoegen te bezorgen. Ik ben verpligt u daar, onder ons, reden van te geven. Oordeel of ik de zaak wel begryp!

Ik ken suwe Pupil; nooit zal zy te bewegen zyn, om hier, voor niet, in te wonen; dat weet

weet ik zéér zeker; ik heb daar grond toe: Te minder, om dat zy wel weet, dat ik ordentelyk, maar meer niet, leven kan. Hoe, inwoonen by lieden, die minder hebben dan ik, dat nooit: zo denkt Juffrouw Burgerhart. Ik zou geene zwarigheid maken, om die hinderpaal weg te nemen, ter liefde van het meisje, en misschien ook uit zorg voor myne kinderen; maar ik ben niet sterk genoeg, om my te gaan blootgeven aan de lastertongen van kwaadaartige kwezels: Haare Tante kent gy; hoef ik my dan nader te verklaren? Dit is 't niet al! Ik heb eén Zoon; die Zoon woont by my, als hy niet voor zyn' Heer buiten 's lands is, dat meermaal gebeurt: ik wagt hem t'huis, en hy schryft my, dat hy nu voor eerst denkelyk in de Stad blyft. Die Zoon bemint uwe Pupil, dat weet ik; en ik denk, dat Naatje het ook weet; doch uwe Saartje is er onkundig van; want zy behandelt hem even of het haar Broer is: dit zou zy niet doen, zo zy dit vermoedde. Ik weet, dat myn Willem geen geld heeft, dat by het hare kan genoemt worden; ééne zwarigheid, en wel eene grote; maar niet de grootste, immers niet by weldenkende menschen! Er is nog iets anders: de kwaadäartige uitleggingen der Waereld niet eens in aanmerking genomen zynde.

Ik zal rondborstig spreken. Nooit kan eene

Saar-

Saartje Burgerhart met eenen Willem Willis gelukkig zyn. Daar ik dit nu voorzie, ben ik immers, als Moeder van myn kind, en als de moederlyke Vriendin uwer Pupil, verpligt, onze jonge lieden geene de minste aanleiding te geven om elkander, dagelyks — huisselyk, te zien. Saartje heeft verstand; veel, voor zo een jong mensch; en, met dat alles, Saartje zal een man moeten hebben, die in staat is om haar te leiden; een man, die niet alleen hare liefde, maar ook hare achting waardig is. Een voortreffelyk man, met één woord, die haar, mag ik het zo noemen, in eenige dingen overschynt; en dan zal zy gelukkig zyn, en yder, die betrekking op haar heeft, zo maken. De moederlyke liefde maakt my omtrent myne kinderen niet blint: ik weet, dat myn Jongen die man niet is, — nooit kan worden. Hy is braaf van gedrag, immers zo verre ik weet, naerstig in zyne affaire, goedäartig, steeds wel te vreden; doch niet in staat om iets te weigeren aan iemand die hy lief heeft. Hy zal, eigenlyk, onder onze goede mannen behoren; en gy weet wie het zyn, die men dien eernaam geeft! Ik zou hier nog meer reden kunnen byvoegen, doch dit zy u genoeg. Nu weet gy, waaröm ik Juffrouw Burgerhart niet by my kan innemen; hoe zeer Naatje er op aandringt.

Dewyl ik deezen aan een eerlyk man schryf, heb

heb ik niets omtrent het u aanbetrouwde te verzoeken. Ik zal altoos met achting zyn,

GE-EERDE HEER,

Uwe Dienares,

SOPHIA VAN ZON,
Weduwe G. WILLIS.

* *
*

ZES-

ZESTIENDE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART,

MYNE WAARDE VRIENDIN!

Wees gerust, ik ben uwe Vriendin; droog uwe tranen af; wees wel gemoed. Ik heb my, om u recht te doen, gestelt in uwe plaats; ik nam uwe geaartheid, uwe zwakheid, uwe deugden over; en ik zag, dat ik dan juist zo zoude gedaan hebben als gy deedt. Ik kon u niet beschuldigen: en ik deed echter niet meer dan billyk. Of ik het u vergeef...? Ja, van harten, indien er iets niet wel mogt gedaan zyn.

Gy zyt reeds verhuist: wy willen daar des geen woord meer van reppen. Uw gezelschap is my zo aangenaam, dat ik immers zo veel als gy lyde door dat nu te missen. Myne Moeder heeft u teder lief, maar 't schynt toch, dat zy redenen heeft die haar beletten u te verzoeken. Eene bede ontzeg ik u. Ik zal uw' Brief niet verscheuren, maar, ten mynen nutte, bewaren. Die Brief, myne Burgerhart, heeft my gesterkt in de denkbeelden, die ik van uw gezont oordeel hebbe. Maar ik sta verbaast over uwe men-

schen-

ſchenkennis. Dat noem ik *ontdekkent* preêken! in ettelyke weken hoorde ik zo veel nuts niet.

Zo gy my dien Brief gezonden hadt, toen gy nog zeer over my voldaan waart; zo gy hem in uwen eigen vloeijenden, dartelenden, ſchertſenden toon geſchreven hadt; dan ware hy een dierbaar teken uwer deugdzame vriendſchap. 't Is waar, ik vrees, nu gy my aan my zelf nader hebt bekent gemaakt, of ik hem dan wel zo terſtond, en met zo veele billykheid, zoude gelezen hebben. Ei lieve, los my by gelegenheid eens het volgende op:

,, Wat is toch de reden, dat ware vrienden, ,, indien zy beſluiten om elkander hunne fouten ,, te zeggen, op elkander juist te onvreden zyn ,, moeten? —— Waaröm heeft de openhartige, de ſchrandere Burgerhart, dus lange ,, in hare Willis zekere gebreken gezien, zonder haar die aan te tonen? Hoe komt het, ,, dat ik deeze berispingen, door u in drift en ,, moeilykheid gemaakt, veel geduldiger lees, ,, dan ik doen zoude, indien gy dit alleen met ,, uwe natuurlyke minzaamheid gedaan hadt? ,, my dus als eene ware vriendin handelende."

Ik beken, dat ik, zedert uwe proefnemingen op myn hart, niet half zo voldaan meer ben over my zelf, dan voormaals. Ik zie nu, dat ik, zo ik van al het goede, dat ik ooit zeide of deed, alles aftrek, wat my niets kost, er dan bedroeft wei-

weinig verdienste overblyft. — Hoor, ik ben meer lydelyk dan werkelyk goed. Wat kostte my myne ingetogenheid, myne voorzigtigheid, myne zucht tot onderzoek, waaröm godsdienstige doch strenge menschen my achten? Niets het minste! Ik zou my zelf geweld hebben moeten aandoen, om zo niet te zyn. De Hemel beware my voor beproevingen; ik weet niet, of ik er wel met glans zoude doorkomen. Ik zal u meer zeggen; gy verdient het. Ik heb iets ongemakkelyks in myn aart; ik ben sterk op myne verkiezingen gestelt; ik ben dikwyls onredelyk: By voorbeeld; myn oogmerk was om ergens heen te gaan, en dat wordt belet, hoe ben ik dan? — Lastig; al wat ik doe, doe ik zwygent en met veel deftigheid. Willem vraagt my iets: „ja, neen;" Moeder vraagt my iets, ik ben beleeft; niets meer. Lees ik iets, zit ik te schryven, en zingt onze keukenmeid eens helder op, dan is 't; „wel „ dat's een gelol! een mensch vergaat horen „ en zien." Ontmoet ik haar in dien luim, dan krygt die goede sloof een graauw. 't Is wel waar, ik voel spoedig, dat ik verkeert doe, en poog het dan weer goed te maken: Willem is: „Broer „ lief." Moeder betoon ik alle liefde. Griet geef ik wat moois; doch is het daar mede zo al wel? Ik denk, neen! zo ziet gy, dat ik uwe gedagten over my goedkeur. Zonder de minste vleijery voeg ik hier dit nog by: zo velen, die

my menen te kennen, zo als zy u menen te kennen, ons beide wèl kenden, ik geloof dat zy maar te veel reden zouden hebben, om u boven my te achten, zo wel als lief te hebben.

Ik herhaal het: Indien gy my, toen alles wel was tusschen ons, dus geschreven hadt, dan zou ik zeker een hope vygebladen gezogt hebben; om myne gebreken te bedekken, en ik zou u uwe gebreken (scherp genoeg,) hebben aangeprezen.

Welk een zonderling wezen is de Mensch; Hy wil zich zelf zien zo als hy is; en hy ontwykt den gedienstigen Spiegel! Hy eerbiedigt de Waarheid, maar bemint zelden hare onwrikbare uitspraken. Daar zyn maar weinige oogenblikken, waarin hy geheel onderworpen, geheel leergierigheid is. Nam de goede Voorzienigheid deeze oogenblikken niet waar, wie zou aan zyne oorsprongelyke bestemming voldoen!

Zo veel van my zelf gezegt hebbende, na u overtuigt te hebben, dat ik my zelf onder de oogen durf zien, hoop ik de vryheid te mogen hebben, om u, myne Saartje, nog eenigen raad aantebieden.

Wat al ontdekkingen hebt gy in deeze drie dagen al gemaakt! Het huis, waar in gy zyt, heeft veel van de Beste Waereld; en moet voor u in uwen toestand allerwenschelykst schynen:

maar

maar, myne Vriendin, hebt gy reeds grond om te denken, dat gy over deeze lieden juist oordeelt? Kunt gy, nu gy zo geschokt, zo ontrust zyt, nu gy zo veel voorwerpen te gelyk ziet, wèl waarnemen? Ik weet, dat gy dòòr zien kunt; maar is uw verstand nu wèl bedaart genoeg? Laten wy niet beslissen! Laat men u niet wegsleepen! Gy behoeft niets te bedekken; gy hebt niets te verbergen; mits, dat gy in de handen van brave menschen valt: maar alle menschen zyn niet braaf: de ondeugd trekt niet altoos bruine kleeren aan..... Gy moet ook weten, dat gy niet alleen leeft om u te diverteeren. Deugd is stryd; doch die 't gevaar bemint, zal er in omkomen. Dit eenige smeek ik u nog om onzer vriendschap wille, „ Leen geen geld van iemand uwer Huisgenoten; hebt gy het terstond nodig, zeg het my, ik zal 't u bezorgen. Toon hier door, „ dat gy my acht, en u zelf wilt blyven." Hier ga ik gerust op af. Niemand doet u meerder recht, dan de voor u tederbezorgde Vriendin, die zich noemt

Uwe Dienares,

ANNA WILLIS.

ZEVENTIENDE BRIEF.

Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

MYN HEER!

De Apostel zegt; „ dat wy allen ommegang „ met Zondaren niet kunnen vermyden, want „ dan zouwen wy buiten de Waereld gaan „ moeten." En schoon ik my zo kan vinden in de woorden van dien Heiligen fukkelaar, zo als Broeder Benjamin Koning David wel eens noemt; zo kan vinden, zeg ik, in de woorden daar hy zegt: „ ik kome niet op den weg „ der Zondaren:" zo vind ik het nu in mynen weg noodzaaklyk, myne oogen naar het Afgodisch Vrankryk te slaan, ende my als te begeven onder hen, die het teken des Beestes aan hun voorhoofd dragen.

Je weet, myn Zusters man vondt het zo, om u tot eersten Voogd voor zyne Dochter te verkiezen, en hare Moeder maakte my mede-Voogdesse, bevelende, wil ik spreken, haar aan myne liefde en bescherming. Daar voor kreeg ik 's Jaars een matig stuivertje van honderd halve ryërtjes; och ja! Dit was weinig

ge-

genoeg; want het Meisje was weelderigjes opgevoet: ik moest, om haar, nog al meer omslag maken, dan ik zo in myn eigen gedoente gewoon ben; och ja! Maar, wat is 't? men doet veel uit liefde ende tot liefde. Had ik maar vruchten mogen zien, dan zou ik my alles nog kunnen troosten. Doch al myne moeite, al myne zorg was te vergeefsch. De Meid heeft een Keiftenen hart, geheel voor de Waereld; en zo lang ik zo met dat lastig Zeeschip getobt en gewroet hebbe, ben ik zo van myn hart afgeweest. 't Is of de Zegen uit myn huis is. Ja, ik heb van haar kwaad humeur veel verdragen; maar ze is weg gevlugt.

Voorleden vrydag was ik by eene hele vrome Mevrouw ten eeten, met Broeder Benjamin en nog ettelyke vromen, om een goed woord te spreken. Ik beval aan myne meid, onze Bregt, op Saartje te passen. Wat gebeurt er? Ik kom 's avonds met den Broeder welletjes en vriendelykjes thuis, ga naar 't zaaltje, roep; kryg geen antwoord. Eindelyk door myn gang gaande, hoor ik iemand die roept: „Juffrouw! „ och Juffrouw! ik zit in de kelder." Ik doe de deur open, daar zat myn meid in den donker opgesloten, en was zo ontsteld, dat zy my pasjes kon zeggen, dat die ondeugende Sare haar in de kelder gesloten hadt, en zelf de deur was uitgegaan. De meid was zo bezet van den drank,

dat ik wel denken kan, dat zy haar die heeft ingeperst, en toen in de kelder gebragt, op dat Bregtje haar niet in hare snode vlugt zoude beletten.

Nu is zy in een godloos huis, daar gedanst en gespeelt wordt, daar de Juffrouwen een el hoog gekapt gaan, en met alle vromen den spot dryven. Ik zou haar wel laten weêr halen; maar ik dank den Here, dat zy maar weg is. Nu zal ik weer rust en stilte in myn hutje hebben, en myn eigen wegje gaan. Maar jy moet haar straffen, dat is jou pligt. Ik eisch het volle geld tot zy trouwt, of vyfëntwintig jaar is; zy is uit 'er zelf weggegaan: nou, dat spreekt van zelf. Ik geef u aan u zelf, en haar den Duivel over, wiens lievrei zy al aan heeft. Ik sny haar af. Zy zal geen duit van myn goedje hebben. Nou, 't geld wagt ik op den vervaldag. Hoe heuchelyk zou het zyn, indien gy ook in onzen Wyngaart arbeidde; maar uwe vervreemding van het goede laat my niet toe u anders te noemen dan

MYN HEER,

Ik ben uwe beterschap en bekering wenschende,

ZUZANNA HOFLAND.

AGTTIENDE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan Mejuffrouw SOPHIA WILLIS.

ACHTINGWAARDIGE VROUW!

Dat is wel waar, ik had geen Brief van u gewagt. Hoe konde ik my verbeelden, dat gy my zo veel eer zoudt aandoen? want het is zeker eene grote eer, voor een braaf man, als hy een brief ontfangt van eene Vrouw als gy zyt.

Ik heb altyd, weet gy, zeer veel genegenheid voor u gehad, maar ik vischte agter 't net, en Gerrit Willis ging met u ſtryken; dat was myn neus vlak voorby. Zie, ik heb u dit nooit gezegt, want ik ben een vyand van moesjankery; en, ook, gy waart veels te braven meisje om my, op zulk gebabbel, iets te antwoorden. Ik heb maar weinig verkeering met u gehouden, ook al om dat ik te laat kwam; en uw Gerrit was zulk een goed ſlag van een man; 't ſpyt my maar, dat zyne zaken niet beter gingen. Evenwel, als gy het wel hebt, ben ik te vreden. Gy neemt immers niet kwalyk, dat ik dit zo eens even aanroer.

Wie weet wat er nog beurt; niet waar, Weeuwtje? Nu, ik ſtap er af, want wat hadt gy er aan, of ik zo een helen brief volkladde? Wel dan over Saartje. Ja, myn lieve Juffrouw Willis, dat was toch een gekke inval van myns Vriends Weduw, Saartje by dat Wyf, (vergeef het my, dat ik zo van eene Vrouw ſpreek,) in huis te doen. Het arme mensch moet zeker toen haar grootſte doorzicht zyn kwyt geweest. De droefheid, zeggen de Doctoren, benevelt het verſtand, en wie was, op Gods aardbodem, toch ooit zo bedroeft over den dood haars mans, dan deeze Vrouw? Nu, 't was ook een volmaakt huwlyk, en het vrouwelyke hart is toch maar veel aandoenlyker dan het onze; dat 's maar uit. 't Zyn gemene knapen, die altoos op die zoete Vrouwen liggen te ſchimpen; ik zeg je, dat ik veel meer degelyke Vrouwen dan mans ken.

Ik ken Saartje; ik ken de ouwe. Ik heb wel gewagt, dat die poppen daar eens aan het danſen zouden raken, en ik weet niet, hoe het lief kind het er nog byna drie jaar heeft uitgehouden. Saartje heeft my alles geſchreven, en ik geloof haar ook wel. 't Is recht jammer, dat gy haar niet kunt innemen; maar als gy myn oordeel vraagt, en ik alles overweeg, dan moet ik zeggen, hoe gruwelyk het my ſpyt, dat gy het niet doen kunt. Niet, lieve

lieve Weduwe, om dat Willem minder pitjes heeft dan onze Saartje: ei, wat? wisfewasjes; daar zou ik niet eens om denken, om dat Saartje eene fchoone ftuiver goeds heeft; en uw Zoon is een beste Jongen: ik heb hem, nog onlangs, hier ontmoet, toen hy, om zyn's Patroons zaken, hier was. Ja, daar zal wat aan zyn. Want ik vroeg hem eens naar Saartje, zo zonder erg of list. „ Och, myn Heer „ Blankaart, zeide hy, en hy werdt zo rood „ als vuur, dat is een Engeltje; ik ken geen „ liever Juffrouw. Zo je haar nu zaagt! ze is „ wel een half hoofd groter geworden in deeze twee jaar, en ze is beeldig mooi." Zo, zo, dagt ik, dat Heksje heeft al vroeg eene conquête gemaakt. Maar ik hield my of ik niets begreep; was dat niet wel? ik dagt, nu, als ik thuis kom, moet ik daar meer van hebben, en ik zou er u ook van gefproken hebben tusfen vier oogen. Doch nu gy my voorkomt.. Is dat zo, dan zeker dienen zy elkander niet; dat 's waar.

Wie zou zo eene vrouw niet hoog achten, die zo edelmoedig, zo voorzigtig, zo braaf handelt, als gy, myne waarde Juffrouw Willis? 't Is waar, uw Jongen is niet gefchikt voor myn Sarotje. 't Is een vif platje, en Willem is een goeije flokkert; neen, dat kan niet. Het is voor beide de kinderen haar leven. Gy fpreekt wel.

't Is my lief, dat zo eene verſtandige Vrouw even eens over dat Meisje denkt als ik. 't Is een Engel van een Kind, doch zy is zo jong, en heeft buiten u en uwe Naatje niemand; want ik ben meest uitlandig, en ook, wat heeft zy veel aan my, een ouden Vryer, zo als de waarheid is, om er zo alles aan te vertrouwen? 't Is geen kind meer, als toen zy op myn knie zat te ſpelen; en hoe ouder zy wordt, hoe meer dat zy dit zelf zien zal. Mag ik u bidden, hou uw oog op haar, zo veel gy kunt. 't Is my lief, dat zy by fatſoenlyke menſchen is: hoe gaarn ik ook wenschte, dat zy dáár niet woonde.

Ik bedank u hartlyk voor uwe goedheid voor myn meisje. God belone u daar voor in uwe eigen kinderen. Kan ik uw Zoon voorthelpen, ik ben tot uw dienst; de Jongen verdient het; en wat zou ik niet doen, om zyne waardige Moeder te doen zien, hoe gaarn ik iets tot haar genoegen deed? Ik had gehoopt in een maand t'huis te zyn; doch 't zal niet lukken: men kan geen geld van de menſchen krygen: de tyden zyn niet voordelig; en dewyl ik van tyd tot tyd myne affaires zo wat opkort, om myne volgende dagen in rust door te brengen, wilde ik nu liefst alles afmaken: zie, ik heb gelds genoeg. Laat een ander ook wat winnen. Is dat niet billyk? . . . .

Daar

Daar brengt my myn knegt nog een Brief; en van wie dan van Zuster Hofland. Dat's een Brief! ha, ha! Kom aan, ik zal Zuster zo cito antwoorden. Wat figuur is dat! Is zy dan gek, of razent? wat brief is dat!

Wees gegroet; denk eens aan uwe oude kennis; vooral geloof dat ik ben,

Uw oprechte Vriend, en hoogachtende Dienaar,

ABRAHAM BLANKAART.

* * *

NE-

NEGENTIENDE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND.

MEJUFFROUW!

Wel zeit het Hollandsch spreekwoord: ,, Hoe ,, later op den dag hoe schoonder Volk. ,, Maar wat heb ik met uw gelol en uw heilige sukkelaar te doen? Wat geef ik om uw Broêr Benjamin? Weet gy wat, Juffrouw Hofland, uwe hele ouwe voddenwinkel van kweeslary raakt my niets, geen oogvol. Hou uwe brieven maar t'huis, ik weet alles in 't lang en in 't breed, Het Kind heeft deugdelyk gedaan. Zy moet meer gedulds hebben dan ik, anders hadt zy zo lang niet eens by u gebleven; dat's maar uit, Waar ik in Amsterdam geweest, ik zou haar zelf uit uwe klaauwen gehaalt hebben, en in myn huis gebragt; al hadt gy en uw volk my braaf gelastert, dat scheelt my weinig. Hoe, wat hamer! denkt gy, dat ik niet weet hoe jy haar gedaan hebt, en dat jy haar als een zottin door de god gantsche stad hebt laten lopen in ouwe konkelige kleêren, en dat voor een meisje die geld heeft, en altoos proper gekleet pleeg te

te zyn; iets, dat ik ook byster graag zien mag: wat wilje nu daar van hebben, he? Jy meugt waaragtig nog wel spreken van omslag! Wat heeft Saartje by u gehad? overgeschoten kliekken, en niet half haar bekomst. Weet je wat? Jy hebt het geld van een Wees met uw Smulbroêrs, en Fekelkousen verteert, en het meisje nog gebruikt, om dat Gespuis optepassen; dat heb je. Je meid is een dronken Tobbe, hoor! Zy komt er genadig af. Laat zy nooit onder myne oogen komen, want ik ben wat poestig, ik mag geen onrecht zien, dat om de hagel niet; er zullen konkels zwaaijen.

Wat leg jy ook te wauwelen over afgodisch Vrankryk; en van menschen, die het teken des Beestes aan hare Voorhoofden dragen? Ik weet niet veel van al die niewe snofjes en modes; noch hoe die duivelderage hiet, die de Dames nu alweer opzetten; doch jy weet er ook niet veel van. Maar zo zyt gy allemaal: dat gonst, en dat bromt over zottigheden, en wezentlyke zaken laat men zo als zy zyn. Je slagt de Dominees, die, als zy haar studeertyd verkwanselt hebben, zulk tuig op den Preekstoel brengen, daar het te pas komt als een Olykoek in een Treurspel. En wat brust het my, al droegen de Fransjes het Zeven-gesternte op hun hoofd? Ik ben een oud Hollander, die hier niet kom om zulke grillen, maar om myne af-

fai-

faire te doen, en bemoei my niet met het teken des Beestes, of waar zy dat opplakken; doe ook zo, en je zult wel doen.

Wel, ik denk dat ik zo wel in den Bybel lees als jy, maar wie duivel heeft dáár ooit van heilige Sukkelaar gelezen? Broer Benjamin is een zotte Vent, hoor! En ik zou my dood schamen, dat zou ik op myn eer, indien ik zo met Gods woord omsprong, en het zo Satans gek toepaste, zo als jy Fynen doet. Weetje wat? David was een held, die de Oorlogen des Heren voerde, en een Kaerel als een boom aan dorst: den Reus Goliad van Gad, meen ik. Paf, daar lag hy, en David ook niet lui, als de blis er op, flink maar, zyn dikken kop afgeslagen: dat was zeker geen sukkelaars werk, meen ik. Hy was een groot Generaal; dat klinkt je wat anders voor den snoet.

Paulus? van Paulus moet je afblyven. Paulus was de beste, de raisonnabelste man van de waereld; want hy zegt met ronde Zeeuwsche woorden: „ Gierigheid is afgodery." ô He! kwam die vrome Apostel eens hier, ik verzeker je, (voor een kwart per Cent,) dat hy uw huis een afgodisch huis zou noemen. Wat praat jy van een goddeloos huis? mogen de jonge Dames dan niet zingen, niet spelen, als zy maar wel oppassen en braaf zyn? En ik hou veel van de Muziek, en Saartje speelt capitaal,

en

en ik heb haar eene hele scheepslading Muziek gezonden; doch gy zult geen occasie hebben om ze op 't vuur te smyten. Wat zeg je; wat bliefje; weet ik van de zaak;

Ik heb zo veel achting voor brave vrome menschen als iemand in de Waereld, maar al je gekwaek, en al je geteem is geen snuifje waart; op myn eer, dat is het niet. Ik weet meer van joului werk der Duisternis dan je denkt; ik ken dat liefiyk Oeffening houden; de goeijen niet te na gesproken; want ik wil allen niet met een kwast overstryken. Maar gy en uwe Soci, daar heb ik de nyd op.

Wat weet zo een luije Zuipzak van Gods Woord? Hadt hy liever voor 't lieve Vaderland, (en alle zoete meisjes) Osfen en Schapen geslagt, hy zou een veel nutter werk gedaan hebben. Hoe! hebben wy in Amsterdam dan geen wyze Dominéés, die werk van hunne studie maken, en kunnen wy daar niet Koksfeaansche, Voetsiaansche, en Lampiaansche Waarheden horen? maar neen: die goeije menschen klagen over yverloosheid, en velen preken, God betert, ook voor stoelen en banken, en in je lui kamers zitten de Vroompjes gepakt als haring in de ton: zo dat ik wil maar zeggen, dat ik een vyand van zulke Oeffeningen ben.

Hoor, als ik Burgermeester T., of een ander

der braaf Regent van onze Stad was, ik zou Amsterdam eens terdeeg zuiveren van die onnutte Broodëeters. Ik zou, door de stads Omroepers, met het wapen der stad op hunne bekkens geschildert, de les van Paulus laten opklinken: Hoort, gy brave Burgers en ingezetenen, hoort: „Die niet werkt zal niet eeten."
En zulke kwanten, als Broer Benjamin, kregen logement in 't grote Werkhuis, dat er zal gebouwt worden op 't Wezeper Veld: wyl hy een van die Borsten is, die by de huizen omgaande, de Vrouwtjes gevangen nemen, die met zonden beladen zyn. Ik zou niet half zo boos op jelui zyn, indien de stille zielen, die het zo wel met het goede voor hebben, om zulk volkje niet bespot of veracht wierden.

Ik heb veel gereist en getrokken, en heb veel in Roomsche Landen verkeert, maar de Papen zyn nog beter, dan jy lui; en er valt evel ook niet veel op te roemen. Jy Saartje aan den Duivel overgeven! Weet gy wel, dat hy een kwaaje Gek is, en dat, als gy haar niet kunt leveren, het er wel eens heel benaauwt voor u zou kunnen uitzien? mooglyk neemt hy Tante, om dat hy Nichtje toch niet bekomen kan. Ken jy de Weduwe, daar zy by inwoont? Je mogt wat, een struif. Puis! Tante! is het zo goddeloos, een menuetje te dansen? Wel dat mogt jy, en Broeder, en je dikke Bregt ook wel eens onder-

dernemen, om de kwade humeuren, door luiheid, en lekker smullen opgegâert, uit te dampen. Zie, wy kennen malkander van voor dertig jaar; je plagt zo vies niet van een Dansje te zyn. Hoor, ik ben eens door zo een Fynbaart schrikkelyk bedrogen, en zedert gaat er een kou over myn lyf, als ik aan je lui denk. Ik spreek niet van vrome naauwgezette lieden; dat weet jy héél wél. Wel, wie hoort er van, gy Vrienden gebruikt ons, zo als de Mausen de Christenen gebruiken, om de Sabbatslampen optesteken. Ik kan 't niet knopen, dat uw' lieve Zuster besloot, u haar eenig Kind toe te betrouwen. Mooglyk hebt gy zo lang aan haar zwak hoofd liggen gonzen en huilebalken, dat zy het moest opgeven. Alles is je lui gaaijing. En 't was nog eene zoetigheid, honderd halve ryers voor haar kostgeld. En durf jy nog van geld kikken! Hoe, wat hamer! denk je dat ik een schurk, of denk je dat ik razende dol ben? Ik ben haar Voogd; zy is met myne goedkeuring heen gegaan. Jy hebt het haar moede gemaakt. Trekken zul je, — ja! aan een askar. Wel, je bent eene overheerlyke Tante! Je bent immers nu veels te oud en te lelyk om nog eens te trouwen; wat zul je met jou geld doen? Meênemen? Loop voor Joost, ontmaak het kind uw goed, zy heeft genoeg. Procedeeren? Ei! spreek eerst den Advocaat naast den gouden ket-

ting eens. Zo die het u aanraadt; hier is je man.

Spreek niet van haar kwaad humeur. Zy is maar al te zoet van aart, en te toegeeffelyk. Zo zeit de brave Weduw Willis, en elk die het lief kind kent. Doch wie Satan kan niet zo een paar ouwe Meerkatten omgaan, als jy en Bregt?

Zie daar Zusje, nu heb ik óók eens gewerkt in uwen zondigen Wyngaert; ja, ja! ik heb de ranken zo verbruit besnoeit, dat, zo er nog iets goeds van zal komen, het volgende jaar goede vruchten zal leveren. Ik twyffel, of Broer de Uitlegger u, voor alle uwe Smulpartytjes, wel zo vele heilzame Waarheden gelevert heeft, dan gy hier ontfangt voor ééne Fransche Briefport.

Om u aan den Drommel overtegeven, (in plaats van myne Pupil,) denk ik dat nu te laat is; en ook, hoe boos ik op u ben, ik wensch uit grond van myn hart, dat gy u verbeterde; gy zyt wel oud; doch men is nooit te oud om iets goeds te leren: gy waart toch in uw jeugd nog al een rare schommel; hoe kom je zo verandert?

Ik wil geen katteschrift meer van u ontfangen, zo gy u niet bekeert; daarom wordt alles in eens afgedaan door

ABRAHAM BLANKAART.

TWIN-

TWINTIGSTE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

LIEVE KIND!

Myn Boekhouder, de oude goede Petersze, zal u het geld brengen, dat ik u toeschik: de Wissel bedraagt duizend Guldens. Koop er al van wat gy nodig hebt, om in ordentelyke gezelschappen te gaan. Maak drie Sacken, of hoe hieten die Samaartjes, zo als uwe Moeder en Grootmoeder droegen. Koop alles wat er by hoort; maar niet opsichtig, of wilt; nu ik vertrouw alles goeds van u. En doet nu niets aan je lyf, dat je niet kunt blyven dragen: dit zou u al zo gek staan, als die klungels die Tante u aan deedt. Gy moet het eerste half jaar in voorraad betalen; ik wil geen verpligting op dit stuk. Leg het wel aan, en als ik u zie, toon my dan eens hoe gy 't besteet hebt. Hoor meid, zo je 't wel aanlegt, heb jy gelds genoeg; zo niet, dan is 't gaauw op.

Ik heb zakken met klagten over u, in eenen zotten Brief van je Tante. Doe jy maar wel, en ik zal u altoos voorstaan. Ik had gemeend

t'huis te komen, maar 't zal nog vooreerst niet lukken. Luister toch altyd naar de brave en wyze Juffrouw Willis, als of het uwe Moeder waar; meer eisch ik niet van u. Ga je wel in de Kerk, Kind? Dat moet je voor al en voort al doen. Daar zit ik nou weer in een Paaps land, daar hoor je van God, noch zyn gebod, wil ik fpreken; en zo ik myn tyd niet wel had waargenomen, hoe zou 't nu gaan met my? Als ik t'huis kom, zal ik je alle Zondag afhalen om ter kerk te gaan, want ik ben nog zo een oud Hollands man; en je zou niet geloven, Kind, hoe fraai de meisjes zyn, als zy daar, gelyk zo een rei wasfepoppetjes, wel gekapt en gekleet, aandagtig zitten toe te luisteren wat de Leeraar zegt. Ik verfta weinig Fransch, maar als je evel toch altemet eens naar de Franfche Kerk wilt, dan zal ik, uit pure infchikkelykheid, met je gaan, en denken: zy onderhoudt er haar Fransch door; en voor my is de penitentie kort, want die Coquette Abbeetjes maken het in een uur knaphandig af.

Zeg eens, Saar lief, ftaat er ergens in den Bybel van een *teken des Beestes?* zy past dat toe op de menfchen daar ik nu by ben. Ik heb de vier Euangelien al eens doorgelopen, doch vind er niks van. Doch dat Fyne volk vindt zo veel in Gods woord, dat er geen Christen mensch anders in kan vinden. Jy hebt niet veel anders

te

te doen, lees zo lang tot je het vindt; maar 't zal weer op niets uitkomen. Evenwel ſtaat het in den Bybel, dan ſpyt het my, Kind, dat ik het niet wist: want ik ben een dood vyand van ſpotten. Och Heer! ik dagt dat zy choqueerde op de Kapſels. Zo ik iets op u vermag, bederf uw ſchoon bruin hair niet ten plaiſiere van eene ongevallige mode: anders moei ik my er niet mee. Nu, zoek er eens ter deeg naar, hoor? En ſchryf my of gy 't wel hebt. Vrees God, leef betaamlyk, en denk dat je daar twee Ouders in den Hemel hebt, die u ter zyner tyd hopen weer te zien.

Nagt beste Kind, ik ben

Uw toegenegene Voogd,

ABRAHAM BLANKAART.

* *
*

EEN- EN- TWINTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

GEEERDE HEER en VOOGD!

Ik kan u niet uitdrukken hoe dankbaar ik u ben! Gy hebt my doen wenen. ô Goedheid, wat vermoogt gy op myn hart — alles! alles! Waarom, myn lieve Voogd, beste Vriend myns braven Vaders, Vaderlyke Vriend van my, zyne Ouderlooze Dochter, kan ik u niet in perſoon bedanken voor zo veel vriendelykheid? Kon ik maar u ſchryven gelyk als ik wel wilde; doch myn gemoed is zo vol.

De oude goede Peterszen heeft my, tegen eene Quitancie, duizend Guldens overhandigt; en nu zal ik my voorzien van 't nodige: gy weet wel, Papaatje lief, jonge meisjes hebben vele onnodige dingen hoog nodig, brood nodig? Men moet immers doen als een ander, indien 't niets om 't lyf heeft? Hoor, ik hou graag van wat moois, doch vind geen moois in dolligheden.

Maar ik mag immers wel een Polonaisje laten maken? Het zal u niet ſchelen, of de ſtof om myn lyf ſluit, dan of zy met lange plooijen neer

hangt, wel? En zo een Samaartje staat my zo wel; want ik ben schoon uit de kluiten gewassen.

Ik ben volmaakt gezont, en zo vrolyk als een Vogeltje. De Dames houden allen veel van my, en ik van haar. Wy leven niet als by Tante, maar ik geloof niet dat wy ongeregelt leven. De Weduwe is de goedaartigste Vrouw van de waereld, en ik geloof waarlyk, dat zy iets uit zwakheid zou door de vingeren zien, 't geen zy liefst niet hadt. Myne Vriendin Letje en ik hebben tot nog maar eene kamer, en zyn altyd by elkander. Haar Broer, Jacob Brunier, die ergens een officie heeft, houdt veel van ons, en heeft my verzogt, om de eere te mogen hebben van my by gelegenheid hier en daar eens te brengen, met zyne Zuster. Mejuffrouw de Weduwe zegt my, dat hy, zo als de hedendaagsche Heeren nu zyn, gansch geen kwaaje jongen is. Ik ken hem nog maar weinig; ik denk dat hy meer modieus verstuft, dan ouderwets oordeel heeft. Hy 's een meisjes gek! die altyd wat aan de hand heeft; en die ik heel wel kan dulden, om dat ik niets groots van hem wagt.

Ik hou ontzachelyk veel van myne Mama Willis; ô, myn Heer Blankaart, dat is een Vrouw! zo lief, zo minzaam, zo toegeeflyk omtrent jonge lieden. Myne Vriendin Naatje is een braaf verstandig mensch, die ik zeer hoog

waardeer, en die my altoos het beste voorhoudt. Willem is myn Broer, om het zo te noemen; een beste Jongen; doch ik geloof niet, dat hy veel Kettery in de Waereld zal brengen; mooglyk oordeel ik verkeert.

Ik poog zo te doen als myn pligt eischt, en al het gebrekkige te verbeteren. Zo dra ik tyd heb, zal ik uw verzoek involgen. Och, Tante is niet wyzer! Nu ik van haar ben, heb ik vrede met haar.

Geen blyder tyding dan eens te horen: „ ik „ kom t'huis Saartje." Leef gelukkig, en laat ik u mogen verzekeren dat ik ben

Uwe liefhebbende en gehoorzame
Pupil en Dienares,

SARA BURGERHART.

* *
*

TWEE-EN-TWINTIGSTE BRIEF,

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS,

WAARDE NAATJE!

Lees den Brief, die myn waarde, myn geëerde Voogd my schryft, en heb dan eens de courage om te durven denken, of ik wel al te bly, al te vergenoegt zyn kan. Hoe! is in myn geval, (trouwens in alle gevallen,) blydschap dan geen kind der dankbaarheid? Handel ik nu niet pligtmatig, Naatje? Wat anders! Gisteren heb ik een begin gemaakt, om my, voor eigen rekening, in den dos te steken; want tot nog toe ben ik als de Raaf in de Fabel, opgeschikt met de veeren van Letje. Eerst verscheen, op myn hoogvorstelyk bevel, Monsieur Evrard, Koopman in allerlei Zyden-stoffen, Taffen enz., verzelt van een stuk van een Petitmaitre, die gebukt ging onder eenige pakken kostelyk goed. Ik liet Monsieur Evrard in de Zykamer gaan; en zou hem nog langer hebben laten wagten, zo myne nieuwsgierigheid my niet naar voren gejaagt hadt. Duizend complimenten, duizend *qui's*, duizend enz. . . vormden een zeer intressant discours tusfen Monsieur en my. Al de stukken werden los ge-

gemaakt, en wel dra zag ik al de Stoelen, de Commode, de Bureau, ja zelf de twee Speeltafeltjes, bedekt met de schoonste taffen, zyden, gazen! Bekoort door dit heerlyk gezicht, schelde ik; en zei aan onzen knegt: Frits, vraag aan de Dames, of zy eens by my gelieven te komen. Oogenblikkig traden zy binnen. Na eene hele menigte buigingen en complimenten, bezagen zy alles met genoegen. Onze goede Weduw en ik kozen juist dezelfde stukken, die het kostelykst, maar ook het minst zwierig waren. o Naatje, wat zyn wy Vrouwen evenwel kinderagtig! Juffrouw Buigzaam uit toegeeflykheid, zo wel als alle de overige. Toch, ik ben in myn schik, en verlang heel zeer, dat alles nu maar gemaakt was. Voor Rouw- en Bruids-goed, weet men, moet alles blyven liggen; ik was des zeer in verzoeking, om aan Letjes Naaister, Madame Montmartin, zo half en half te laten merken, dat ik in het laatste geval was; doch 't was een leugen (by geluk;) en ik haat het liegen zo zeer, dat ik liever geduld wil nemen. Naauwlyks was de Koopman weg, of Mademoiselle G. verscheen, verzelt van eene harer Leerjuffertjes, een aartig Fransch schelmpje van een meisje, dat het Hollandsch bekoorlyk flegt uithaspelt; en toen voorzag ik my van alles, wat men bywerk noemt; deed onze Dames elk een klein present-

je,

je, maar kogt de Weduwe eene fraaije Coëffure. . . . . Goede Vrouw! . . Terwyl ik dus in al myne heerlykheid en schatten vergenoegt nederzat, kwam de jonge Heer Brunier zyne Zuster bezoeken. Hy is een grote, lange, fletze, blonde lommel van een Jongen, zo net gekleet, dat het zo niet te zeggen is, in een Frak met zilveren lissen, o zo mooi! zo mooi! De Jongen ziet menschen, 'k wil zeggen zulke marionetten, als men in Amsterdam zo wel menschen noemt als de wandelende Geldzakken; en mooglyk met een even goed recht; zo dat hy is voor een verlegen uur nog al heel dragelyk. „Coos, „ zei Letje, Jongen, had je nu wat eerder „ hier geweest, dan zou je gelegenheid gehad „ hebben om uw *gout* te tonen. Onze Bur„ gerhart heeft een hope moois gekogt." „De „ smaak, hervatte hy, van Mejuffrouw Bur„ gerhart, (zich tegen my, met neêrgeslagen „ oogen, buigende,) is zo *exquis*, dat zy „ myn oordeel wel kan missen." Toen bekeek hy alles, schoof zyn hand onder alles, prees alles, en zei nog wat wartaal over my, daar het my niet eens op luste te antwoorden.

Men sloeg een Ombertje voor. Broer zag wel, dat hy geen belet deedt; wy speelden een stuiver het fiche. Dat 's immers ordentelyk? Onze waarde Buigzaam hielp my, maar breidde onderwyl in plaats van spelen: wy aten

Even-

Evenveeltjes, en kregen lekkere Slemp er by. Elf uuren ging Broer weg, na Letje hartlyk gekust, en ons allen gegroet te hebben: ô, wat ben ik van dien dag voldaan!

Zie daar, Naatje, zo eenvoudig, zo aangenaam leven wy. Ja, ik ben wel te vreden. Er steekt immers geen oogvol kwaads in, van Monsieur Evrard stoffen, en van Mademoiselle G. galanteryen te kopen, in een eerlyk Ombertje te spelen, in Evenveeltjes te eeten en in Slemp te drinken? Nu wensch ik niet veel meer: en de stille vrye levenswys, die ik nu geniet, heeft zeer veel invloeds op myne gezontheid; en is een mensch niet verpligt ook daar voor te zorgen? Is zy, naast een gerust gemoed, niet de grootste schat op aarde? De jeugd heeft immers niet te doen, dan zich in onschuld te vermaken? doet zy dat niet, dan overspringt zy eene der Levensfaisoenen. Myn hart veroordeelt my niet, en ik durf u, myne bedaarde Vriendin, alles melden. Zou ik dan kwaad doen? Zeg nu, wat gy er van denkt. Groet uwe Moeder met eerbied voor my, en bemin toch

Uwe Vriendin,

SARA BURGERHART.

PS. Alle Jufferlyke handen zyn thans voor my aan 't Werk; 't is of zy een Pop kleden, zo beyveren zy zich.

DRIE-

DRIE- EN- TWINTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

LIEVE VRIENDINNE!

Ik merk, uit uwen laatsten, dat uw lot geheel verandert is: uwe kleding, uwe verkeering, uwe levenswys, alles is verandert, uitgenomen uw goed onschuldig hart! Vol vrees voor dat hart, schryf ik deezen. Het is nog vroeg: ik heb te weinig kennis aan het zedelyk karakter der Dames: naar mate dat doorschynt, zal ik schryven; nu zwyg ik. Ik weet zelf wel, dat ik war argdenkent ben, omtrent eenigen; en dit is geen deugd, die ik behoef aan te moedigen. De Brief van uwen Voogd is Vaderlyk! en, mag ik het zeggen, het misselyke zelf is het uitvloeisel van zyn goed verstand. Dat hy lang leve, en u gelukkig zie! . .

Ik begryp wel, dat gy er gràcelyk zult uit zien: dat de Dames u helpen in het maken deezer beuzelingen, geeft my een goed denkbeeld van hare vrouwelyke handigheid. Vrouwen, die zich onzer bezigheden schamen, verdienen wel, dat men zich harentwege schaamt. Dat

de Heer Brunier zyne Zuster bezoekt is goed, is minzaam; maar komt hy wel om haar? Is het ook om myn mooi Vriendinnetje? „ Och, „ zegt gy, daar onderzoek ik niet naar." Goed ik ook nog niet; vooral, zo hy iets meer is dan een mode gekje.

Gy weet, dat ik, by gelegenheid, wel eens speel, maar ik heb toch geen zin in dien dag, waar over gy zo voldaan zyt; offchoon ik beken geen oogvol kwaads te kunnen zien in alles wat gy, (stoute meid,) zo raar by elkander optelt. Het kan zyn, dat gy thans veel gezonder wordt; het is óók waar, dat uitspanningen dien schat helpen behouden; maar, kan men goud niet te duur kopen? Ik vrees voor eene zedelyke ziekte; gy zult u overladen met vermaken. . . . .

Myn waarde Saartje, overweeg zelf, wat gy doet, wat gy laat: ga eens na, wat gy doen kunt, doen moet, in uwe jaren, in uwe omstandigheden; en als gy dan over u zelf voldaan zyt, zal het ook zyn.

Uwe Vriendin en Dienares,

ANNA WILLIS.

* * *

VIER-

VIER- EN- TWINTIGSTE BRIEF.

De Broeder BENJAMIN aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

MEN HEER!

Jy hebt ons, ons volk, ende onzen weg beroert, en schoon de Zusters zich alles zouwen getroosten in stille zuchten, zo veel ik my gedrongen om het voor haar, de goede zaak, en my zelf optenemen, om dat ik haren stichter en huisbezorger ben; al ben jy een groot Heer, ik zal jou tonen, dat ik op de muren van ons huisselyk Sion geen stommen hond ben; myn geblaf zal je doen zien, dat ik geen Indringer, geen Bemoeiäl ben, maar dat ik eene wettelyke Roeping heb. Nou ja; men Vader liet me de slagery leren; 't was een waerelds man, een schoenlapper; maar men Moeder was evel in Kerkelyke bediening; want zy was eene der Kerke - schoonmaaksters; en hadt men Vader het niet belet, zy zou my op de Studie gedaan hebben; doch hy vroeg altoos, „ of zy dan razen„ de dol was;" de middelen ontbraken, en ik had eene grote mate van ziels en lichaams vermogens, en veel meer trek tot geestelyken dan tot slagerlyken arbeid. In mynen onverwinbaren afkeer van allen lichaams arbeid, hoorde ik

ik myne roeping tot een ander ampt; ik was gehoorzaam, ik kategiseerde de kinderen en de vrouwtjes uit myn Buurt, voor een mondvol eeten, want de arbeider is zyns loons waardig. De reuk myner gaven verspreidde zich ook spoedig; de Groten der aarde verruilden ook gaarn myne toelichtingen voor hunne tydelyke goederen; edoch, dit getal is echter niet groot. Dus raakte ik ook bekent met de vrome Juffrouw Hofland, die gy als een andre Saulus vervolgt. Ik flyt vele opgewekte uurtjes met haar. Nu weet gy wie ik ben; maar jy bent een Atheïst, een Armiaan, een Sociniaan; ja je bent, mag ik met ruimte zeggen, een Deïst. Jy bent een voorstander van alle godloosheid, jy staat een dertel Hellewigd voor; dat doe jy; ja dat doe jy. Jy weet ook wel, dat Juffrouw Hofland, als eene echte dochter van Gaaijus, de noden der Heiligen vervult; en jy onthouwt haar heur geld; zo dat jy een Kerkrover bent; ja dat ben jy. Zo, heeft Saartje geen drie honderd guldens verteert? Wel nou toon je alweer jou werelds hart. 't Is waar, wy hielden het meisje in eene Christelyke soberheid, wy kleedden haar stemmig; ik weet ook beter dan jy, hoe veel zy 's jaars aan voedsel en deksel nodig hadt; honderd Ryksdaalders! — maar hoe veel heeft de goede Juffrouw wel gezucht over dat baldadig kind der Zonde, hoe vele tranen heeft zy ge-

schreit,

ſchreit, hoe veel gebeden heeft zy voor haar arme ziel gedaan, hoe dikwyls is zy ziek geweest door al dat tobben! kost dat alles geen tyd en zorg? of denk jy dat alles voor niets te hebben? Neen, jy zult, jy moet er voor betalen. Maar zo ben je lui: in 't aardſche kunt jy lui rekenen en cyferen; maar, in 't geestelyke ben je lui blint; maar Juffrouw Hofland zal haar geld hebben, ik zal u dwingen; ik — vrees voor my..... Wy hebben in deeze godvergeten ſtad nog onze duizenden. Wee, wee, die den vinger tegen ons opheft....! Wy yveren voor de vromen, en onze haat is heilig; dit wee betekent veel, als het wordt uitgeboezemt door een man als is

Uw ware Vriend

BENJAMIN.

VYF- EN- TWINTIGSTE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan den Broeder BENJAMIN.

VERACHTELYKE KAEREL!

Ik reken myn knegt te goed om u te schryven; daar aan zyt gy de eer, die ik u thans doe, schuldig. Zeg, fraaije kwant, dit aan uwe Principale: „dat zy zich stil houde, of dat ik haar „alles, wat zy 's jaars, boven de honderd „Ryksdaalders, ontfangen heeft, zal afkorten." Ik wagt haar voor den Rechter. Laat zy daar hare Leverantie van zuchten, tranen en gebeden inleveren, om te zien, hoe veel haar voor elke twintig ditoos zal worden toegewezen.

Houd u stil, of 't zal niet met u gaan. Ik meen u, en nog eenigen uws gelyken, zo dra ik in Holland kom, voor myne rekening, aan vast werk te helpen; en dit dreigement zegt veel in de pen van eenen man als

ABRAHAM BLANKAART.

ZES- EN- TWINTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

HOOGGEACHTE VRIENDIN!

Ontfang myne dankbaarheid voor den waarden Brief, dien ik gisteren ontfing. Ja, ik zie dat gy myne Vriendin zyt; gy neemt belang in my; en gy zyt altoos zeer verre uitziende. Ik geniet hier zo vele beleeftheden; de Weduwe toont, dat zy my lief heeft; ik vinde in haar en in Letje zo veel goeds; ik heb zelf zo veel gebreken; hoe kan ik dan anders handelen? Men moet zich in 't huislyke leven óók zeer toeleggen op de beminlyke deugd der inschiklykheid. Yder heeft zyn eigen manieren, deugden, zwakheden. Het karakter ontleent zo verbaast veel van het temperament, van de opvoeding, van de gewoonte; en waar niet van? De twee Juffrouwen Cornelia en Charlotta smaken my echter niet veel. Mejuffrouw Buigzaam heb ik u reeds beschreven, en nu ik haar nader leer kennen, ondervind ik dat zy waarlyk die Vrouw is, die ik u beschreef. Nu en dan is zy echter wat zwaarmoedig; doch nooit ver-

veelt zy ons met hare Vapeurs. Zy is van natuur grootsch, en zo blyft zy ook in hare vernedering: geeft u dit wel een kwaad denkbeeld van haar, Naatje?

Letje is drie jaar ouder dan ik, welgemaakt, bevallig, blank, fyn van trekken, tamelyk fraai; leeft zonder veel nadenken; maar zy heeft echter de geschiktheid om beter te worden. Zy heeft verstand; goedaartigheid is echter de grond van haar karakter. Zy leest gaarn, zit nimmer ledig. Al wat uit hare handen komt, is keurlyk. Zy schryft een schone hand, zingt lief, speelt, doch niet zo goed als Saartje, durf ik haar toestaan, op het Clavier. Zy slentert met Cootje overal heen, en is dus by vele jonge Heren wat al te bekent. List en schynschoon zouden haar ongelukkig kunnen maken. Zy acht Juffrouw Buigzaam, spreekt van niemand kwaad, is beleeft tegen de twee Dames, minzaam omtrent de bedienden, miltdadig jegens den armen. Kortom, buiten u, myne Willis, wensch ik haar tot myne Vriendin. Indien zy weinig Godsdienstige kennis heeft, vraag ik, heeft zy wel zo gelegenheid gehad om die te krygen als wy? kan ik haar nog niet van veel nut zyn?

Juffrouw Cornelia Hartog is in de dertig; dit zegt zy zelf, en ik geloof het ten vollen. Zy is lang, mager, heeft een manlyk voorkomen, (dat ik

zo haat in eene Vrouw,) haar oogen ſtaan my ook niet te breet aan. Zy ſtaan my te gluipig, te agterhoudent, en, lieve hemel! wat heeft eene brave meid toch te verbergen? Hare ſtem is grof, zwaar, onaangenaam. Zy ſpreekt by ſchokken, nu véél, dan geen enkel woord. Zy is droevig nieuwsgierig, maar my kan zy niet uithoren; ik ben afkerig van haar. Hare kuren vallen niet in mynen ſmaak. By voorbeeld, zy kan zich ſomtyds zo afgetrokken van gedagten houden, dat zy haar theekopje, in plaats van uittedrinken, in de ſpoelkom uitgiet, en een ſnuifje neemt uit het ſuikerbosje, u driemaal iets laat vragen, eer zy antwoordt. Zy heeft reeds drie jaar aan een lub zitten konkelen, (zegt Letje.) Haar ſnuifdoos en haar zakdoek zyn altoos in haare handen. Ik geloof niet, dat zy iemand kan beminnen buiten haren ſchoothond. Zy is ſlordig en prachtig. Zy loopt veel uit, ook in de Kerk; kent vele grote lieden, wordt er dikwyls by verzogt; leest geleerde Autheuren, in vier of vyf talen. Zy is ook ervaren in vele, mag ik het zo eens noemen, onvrouwlyke kundigheden, en krygt veel Brieven van geleerde Mannen. Zy wil by ons zich eene meerderheid geven, die wy haar gaarn laten: met één woord, Juffrouw Hartog is eene Scavante van de alleronaangenaamſte ſoort, die alle Dichters, Rymers, en

alle Nederduitsche Poëzy vodden noemt. —— Nu van

Juffrouw Charlotte Rien du Tout: Zy is taamlyk mooi, eene brunet, groot en gezet, een weinig ouder dan Letje. Zy heeft eigenlyk geen karakter; geen uur is zy dezelfde. Nu zit zy tot twaalf uuren ongekleed, dan is zy voor dag en daauw in volle order, en zit ons met het ontbyt te wagten; want wy ontbyten met elkander, behalven onze Wysneus, die het meeste geld verteert, en daar voor veele grillen wil ingevolgt hebben. Lotje slaapt nu eens tot elf uuren, dan zit zy den nagt over, offschoon zy niets doet, of te doen heeft. Nu drinkt zy een glas water, dan weer Engelsch Bier. Zo is zy in haar beddejakje, en binnen een oogenblik vliegt zy gekleet de deur uit. Nu is zy de gedienstigheid zelf; dan is het haar fatsoen te na een theedoekje aan te reiken. Van daag geeft zy een gulden aan een arm mensch; morgen, „ mag de luije Bedelaar werken; hy „ krygt geen duit, geen speld." Nu sjouwt zy onze grote kat op haar schoot, al heeft zy een kostelyk gaas boezelaartje voor; dan mag Jillis niet met zyn pootjes tegen haar opstaan. Nu koopt zy een hele galanterykraam, straks verkwanzelt zy alles, of geeft het weg. Nu haalt zy Brunier aan als een mal meisje; dan zegt zy hem naauwlyks goeden dag. Zy hadt in

in hare twee vorige Logementen het zeer wel, maar zy trok af, eenig en alleen om eens te veranderen; en zy zou wel willen, dat onze brave Weduwe dikwyls van bedienden veranderde; „ altoos dezelfde gezichten," zegt zy. Een beuzeling maakt haar kwaad en een beuzeling ook weer goed: wy storen er ons ook niet aan. Zy heeft een Oom, die haar veel goeds doet; die wil volstrekt, dat zy hier blyve. Zou die Oom dat willen, Naatje, zo de Weduwe geen braaf mensch ware?

Zie daar, daar hebt gy ons Huisgezin. Is hier zo veel gevaar voor my? Ei lieve, in wat opzichte? Wel, kind, indien ik, of myns gelyken, ons te heilig rekenden, om by eene Weduwe Buigzaam intewonen, waar zou zulk een fatsoenlyke Vrouw van bestaan? Bezorg haar zo gy kunt jonge lieden, u meer gelykend, ei lieve, bezorg haar die; de goede Vrouw zal zeer vergenoegt zyn. Zo men in de Couranten laat zetten: „ Iemand van den Gereformeerden, „ Lutherschen of Roomschen Godsdienst zynde, „ genegenheid hebbende om enzovoorts;" dat gaat nog aan; maar hoe misselyk zou evenwel het volgende advertissement luiden: „ Eene Juf„ frouw van goeden huize, die niets dan on„ ze beste Theologische en Zedekundige Boe„ ken leest, en nooit dan uit Voet of Schutte „ zingt, die geen Broeder of Neef heeft, zich

 „ niet

„ niet opſchikt, en zeer godvrezende is, ge-
„ negenheid hebbende om by eene fatſoenlyke
„ Weduwe een kamer, enz. te hebben, adres-
„ ſeere zich enz." Hoe dikwyls vormt de wa-
re vroomheid onuitvoerbare ontwerpen! Waak over my, myne Vriendin; maar oordeel vriendelyk over myne Huisgenoten: Wees tederlyk gegroet van

Uwe Vrindin,

SARA BURGERHART.

PS. Deezen namiddag kwam hier zeker Heer Hendrik Edeling, met Brunier, die Letje tot eene wandeling verzogt. Kent gy zo een man? 't Is een ſchoon Jongman, die wel het Contrast ſchynt van Coo. Hy heeft met de Weduwe eenige oogenblikken geſproken. Zy was zeer aangedaan toen zy binnen kwam: meer weet ik niet.

* *
*

ZEVEN- EN- TWINTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw MARIA SPILGOED, aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

WEL-EDEL HEER!

De lieve Juffrouw Sara Burgerhart heeft, zo als zy my verzekert, met goedkeuring van u, myn Heer, in hoedanigheid van Voogd, haar verblyf by my genomen; en my pogen over te halen, om, by hare komst, zes maanden voor uit te betalen, op uwe orders. Ik twyffel aan beide deeze gezegdens niets in 't allerminste. Haar karakter verheft haar boven alle kunstItreken. Het zou my echter zeer aangenaam zyn, indien gy, myn Heer, zo goed waart, om my door eenige regelen te doen weten, dat gy ten vollen content zyt met de keuze, die Juffrouw Burgerhart ten mynen opzichte heeft gedaan; en my te ontslaan van geld in voorraad te ontfangen. Ik laat de conditien geheel aan u: uw inborst is my door de zoete vlugteling genoeg bekent.

De ongevallige omstandigheden, waar in ik my, zedert den dood myns mans, bevond, die juist de beste huishouder niet was, en die my

weinig naliet, heeft my genoodzaakt iets by de hand te nemen; wyl ik geen hart heb dat in ſtaat is, om my van trotſche Bloedvrienden afhankelyk te maaken. Het beſtaan, dat ik uitkoos, zou my alle myne rampen doen vergeten, indien alle myne Dames Burgerhartjes waren. Evenwel, ik klaag over niemand; maar dit meisje is een Engel. God geve, dat zy altoos in goede handen valle. Hare levendigheid is bekoorlyk; doch ſommigen zouden wel eens voor dartelheid aanzien, 't geen niets is dan eene overdreevene vrolykheid. Hare zucht tot uitſpanningen is ook zeer ſterk; 't is of zy hare ſchade inhaalt. Juffrouw Hofland heeft haar al te ſtreng gehouden. Zy gaat veel uit, doch niet dan met hupſche jonge lieden. Ik hoop maar, dat zy met zo veel achting, als zy verdient, in de Huwlyks haven zal aanlanden.

Zie daar, myn Heer, het geen ik my verpligt vond aan u te ſchryven, buiten haar weten: myn knegt zal deezen aan uw huis bezorgen, wyl ik uw verblyf te Parys niet weet, en er ons meisje niet naar kan vragen. Ik ben met eerbied

Uwe ootmoedige Dienarsſe,

MARIA BUIGZAAM,
Weduwe SPILGORD.

AGT- EN- TWINTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

WAARDE SAARTJE!

Zo als ik my nederzette om u te schryven, ontfing myne lieve Moeder een Brief uit Rotterdam, met de treurige tyding, dat hare eenige Zuster, myne geëerde Tante Betje, zeer gevaarlyk krank is. Myne Moeder is zeer bedroeft; gy kent haar: maar brengt met de grootste bedaartheid alles in gereetheid, en Willem is reeds om rytuig uit. Zo hy van 't kantoor kan, zal hy ons brengen.

Zie daar, zo ongevallig is het leven; zo dwaas zyn onze ontwerpen. Nog geen uur geleden meende ik u te melden, dat ik van oogmerk was, om u by de eerste gelegenheid eens te komen zien, en met my een gehelen dag mede te nemen.

Schryf my dikwyls; myn adres gaat hier by. Blyf in allen opzichte u zelfs waardig. Ik ben met alle genegenheid

Uwe Vriendin,

A. WILLIS,

NE.

NEGEN- EN- TWINTIGSTE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan Mejuffrouw MARIA BUIGZAAM, Weduwe P. SPILGOED.

MEVROUW!

Ik geloof waarlyk, dat het inkomen van alle myne uitstaande gelden my niet half zo veel zou verblyden, dan ik verblyd ben door den inhoud uws Briefs, dien gy my de eere aandeedt van te schryven. Hoe, wat! is de lieve meid dan myn lieveling niet? Is zy de dochter niet van eenen man, die myn eenigste hartvriend was? Dat zou ik geloven, waaragtig! Hoor, myn goede Dame, alls ik strikt waarheid, wat of de kleuter u verhaalt heeft. Maar, haal my de Boze, indien ik aan zo eene Vrouw een knappen Brief kan schryven: doe al wat u behaagt; och Heer, het geld is goed, wil ik spreken; maar ik zal eene fatsoenlyke vrouw nooit kwellen. Wat denkt gy, Mevrouw, kan ik met u kibbelen om een honderd guldens drie vier, nu myn kind in zulke goede handen is? Ja, zie, ik heb wat ongerustheid voor haar uitgestaan, toen zy nog by hare Tante was; en

voor

voor ik wist, waar of zy toch belant mogt zyn. Want, hier gezeit, en hier gebleven, het kon immers gebeurt zyn, dat het ſtout Dingetje in ſlegte handen was gevallen, en zo al wyders, gelyk de waarheid is.

Wilt gy wel geloven, Mevrouw, dat uw brief my een traan of vier gekost heeft? 't is echter zo. Wel lieve God, zei ik, zyn de beste vrouwen dan meest altoos in de onwaardigſte handen? Dat is toch elendig! En daar zit Abraham Blankaart nog in zyn vyftigſte jaar, als een niets beduident oud Vryer; en ik had zo hemels vast beſloten, om met myn vyfen- twintig jaar man en vader te zyn. Wat zal men zeggen? die eerst komt die eerst maalt; en een weinig te laat is veel te laat. Ja, Mevrouw, ik heb den Heer Pieter Spilgoed wel gekent, maar nooit met hem verkeert. Hy hadt my te veel wilt hair op 't hoofd; en als de jonge lui getrouwt zyn, moeten zy dat laten afſcheeren, of de Boel zit op zy. Ik wist wel, dat hy eene fatſoenlyke Gelderſche Dame getrouwt hadt, doch meer niet; en ik bemoei my bykans nooit met de zaken van een ander: Ik zeg altoos: „ Abraham Blankaart, vrees God, „ en doe wel; dat is jou zaak, myn vriend."

Alles wat gy van Saartje zegt, is, zo veel ik daar over kan oordeelen, wáár. Wees toch zo goed en hou een wakent oog over haar;

wy

wy mans hebben daar zo den ſlag niet van. Indien er iets mogt voorvallen, 't geen u nodig ſchynt my te doen weten, zo verzoek ik ernstig om my met uwe Brieven te vereëeren. Ik weet heel wel, dat er geene beloning zyn kan, die geëvenredigt is aan uwe zorg en raadgevingen voor en aan een Meisje als myn Sarotje; evenwel het zal myn pligt zyn, om uwe edelmoedige deelneming in haar op eene waardige wys te gedenken. Kan ik u van dienst zyn, 't zy door myn perſoon, of myn beurs? Ik ken geen groter geluk dan waardige Vrouwen myne achting te kunnen bewyzen. Ik ben met eerbied,

MEVROUW!

Uw ootmoedige Dienaar,

ABRAHAM BLANKAART.

* *
*

DER.

DERTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan zynen Broeder den Heer CORNELIS EDELING.

WAARDE BROEDER!

Gy wilt altoos dat ik dikwyls en lange Brieven ſchryf; dat ik u al het Stads- en Beurs-nieuws melde. Ja, Keesje, had ik de aangename gaaf van wel te vertellen, zo als myn Broêr die heeft, ik zou met vermaak aan uwen wil voldoen. Doch ik ben geen geestig man. Zo ik eenige ſterkte mogt hebben, dan geloof ik, dat die beſtaat in denken. Ik moet regelmatig werken; myne ziel is niet opgeluistert, niet verfraait, door eene geleerde opvoeding, zo als de uwe; myn eenigzins Phlegmatiek geſtel kan niet ſpoedig aangedaan worden: het beuzelagtige nieuws is my zo veel moeite niet waart om er over te ſchryven; en buiten myne Negotie, kan ik u niet veel vertellen, dat gy niet beter weet dan ik. Dikwyls ben ik om een onderwerp verlegen. Maar, zo gy my nu toeſtaat over my zelf te ſchryven, zult gy een regt vervaarlyk langen Brief hebben.

Ik ben, zedert gisteren, ongemaklyk, onrustig,

tig, maalagtig, ziek; voer niets uit; ſchryf nu een paar regels in 't Grootboek; en ſla het weer toe; trek een rekening op, en kan de getallen niet onthouden; vat de dwarsfluit, blaas een noot of tien, leg haar neer; trek myn Japon uit, kleede my, en blyf in huis: nu ben ik duizend mylen van de plaats daar ik zit; dan geen zes gragten van ons huis; nu vliegt my 't bloed in 't aangezigt, dan zie ik zo bleek als de muur. Wat kan dit alles zyn, zo ik niet dodelyk verlieft ben? Had ik maar eenigen grond tot hoop; maar neen, zo een Engel zal voor my niet zyn. Zy zal zeker reeds bemint worden; en ware ik niet een flegthoofd, indien ik my ging inbeeelden, dat zy my zoude uitkiezen? De Reden wil dan volſtrekt, dat ik myne drift matig, om dat het niet waarſchynlyk is, dat hare liefde my immer zal gelukkig maken. ô Naar denkbeeld! Is het zo? vaart dan wel, o rust, o vrede, o vergenoeging. Hier van hangt al myn geluk volkomen af. Maar! ken ik de beminde van myn hart ook genoeg, om te weeten, dat zy de liefde van een braaf man, dat zy zyne achting verdient? Neen, zeker! dit kan ik niet ontkennen. Om niet tot alles onbekwaam te worden, moet ik myn boezem lucht geven. Zal ik onzen vader (die my zeker bemint,) lastig vallen met myne verliefde aandoeningen? Daar is niet aan te denken. De

man

man zou geen geduld hebben om my uittehoten; en eene confidence van dien aart eischt een Vriend, een teder beminnent Vriend, dien men door en door kent, en altoos onze vriendschap waardig vondt: Gy, myn waardste Broeder, zyt die Vriend. Gy zult, gy moet alles weten.

Voorleden maandag vroeger dan naar gewoonte gedaan hebbende, ging ik het huis uit, met oogmerk om eens te gaan zien, welk een spel er gespeelt wierdt. De Schouwburg was vol; ik meende heen te gaan, toen een zeer vriendelyk Jongheer opstondt, en my, op de derde bank, een plaats, die hy over hadt, presenteerde. Ik nam dit heusch voorstel aan. Ik vond smaak in zyne discoursen, die wel niet zeer intresfant, maar echter goed waren. In het uitgaan der Comedie verzogt ik hem, of hy in de Zwaan myn gast geliefde te zyn? (Gy weet, Keesje, dat Vader niet gaarn des avonds overvallen wordt;) 't geen hy recht gulhartig aannam. Wy soupeerden te samen; ik vond hem, voor een Heertje van de mode, heel wel, en als ik hem over de Negotie, en onze veege Colonien onderhield, bekende hy openhartig, dat hy, die een fatsoenlyk ampt waarnam, zich daar op toelag, en weinig Koopmans verstand hadt, maar dat hy wel kon opmaken, dat de tyden critiek waren. Ja, zei ik, menig eerlyk man is met zyn los geld verlegen. Ik heb ook een Somme-

tje, dat ik gaarn uitzette op behoorlyke rente.
„ Myn Heer, hernam hy, ik hoop dat gy my
„ niet voor onbefcheiden zult aanzien, wan-
„ neer ik u zeg, dat ik u gelegenheid kan ge-
„ ven, om een honderd ducaten veilig uitte-
„ zetten, en teffens eene ordentelyke Weduw
„ grotelyks te verpligten. De Dame, die ik
„ beöog, is, door de flegte conduite haars
„ mans, geruïneert, maar heeft, door hare
„ verftandige fchikkingen, reeds alles op die
„ fom na afbetaalt, waarom een ryke Fokkert
„ haar zeer lastig is. Myne Zuster is daar
„ gelogeert, met nog drie Juffrouwen, en heeft
„ my dit met tranen in de oogen verhaalt: wy
„ zyn niet ryk; anders zou ik my zelf dat ge-
„ noegen bezorgen." Vervolgens zeide hy
my haar naam, en beloofde my om er des an-
derdaags eens met my aan huis te gaan. Gy
kent my; meer zeg ik niet Myn hart is, Go-
de zy dank, geen laag bekrompen hart. Ik
ging met hem daar aan huis, onder voorwend-
zel van zyne Zuster tot eene wandeling te ver-
zoeken. De jongen houdt veel van haar, iets
dat my ook in hem wel gevalt. De Weduw
ontfing ons met dat voorkomen, 't welk fat-
foenlyke Vrouwen zo achtingwaardig maakt.
Ik zag, dat zy veel moest geleden hebben, dat
zy zorgen hadt. Waarlyk, Broêr lief, er is
voor een gevoelig man, niets zo treffent, dan
het

het zagt gesprek eener deugdzame Vrouw, die ongelukkig is. Ik verzogt om de eer te hebben van haar een paar oogenblikken te spreken. Brunier ging by zyne Zuster. Stel u myne verlegenheid voor! Hoe moest ik over geld met eene kiesche Vrouw spreken. . . ? Ik moest echter. „ Mevrouw, zeide ik, alle menschen zyn „ niet billyk; zeker Vrek valt u lastig om een „ beuzeling, dat spyt my; wy kooplieden ho„ ren niet dan van geld; ik ken dien man. Maak „ my zo gelukkig van deeze honderd ducaten, „ die ik niet beter weet uit te zetten, van my „ aantenemen; en ontsla u van zo eenen knaap. „ Ik heb thans geen tyd om het contract te „ schryven; myn naam is Edeling." Ik lag het geld in haren schoot. Zy was zo aangedaan, dat zy weinig zeggen kon, maar hare schoone oogen spraken de eenvoudige taal der erkentenisse. Brunier kwam even in de kamer, om te zeggen dat zyne Zuster niet ging, waar op de goede Dame ons verzogt thee te drinken. Zo als zy my in de eetkamer leidde, zag ik eene Juffer, die my, op dat zelfde oogenblik, geheel en al, en voor altoos overmeesterde. Ik stond een oogenblik als een beeld, maar herstelde my in zo verre, dat ik het gezelschap konde groeten. Waarlyk, myne knieën knikten onder my; 't was, op myn woord, juist of ik een electrische, ik mag zeggen Mus-

fchenbroekfche, fchok door myne ziel voelde heen horten. Ik zag niemand dan deeze bevalligheid. Zy zat, huisfelyk gekleet, en drok bezig met het knopen van manchetten. Hemel.... en zy heeft geen Broêr. Voor wien maakt zy die dan? Myn jonge Vriend gaf haar gelegenheid om haar vernuft te tonen; 't was ftekelachtig, doch zo een prikje doet geen zeer. Zy houdt hem voor haar Bagattelle; dat zag ik klaar. De Weduw gaf vervolgens gelegenheid om haar lieve kind, zo als zy deeze Engel noemde, beter vertoning te doen maken. Ik zag, dat zy een gevoelig hart, en gezont oordeel hadt; hoewel zy de fraaifte zaken met de bekoorlykfte losheid en ongedwongenheid zo maar voortpraatte. Broêr lief, deeze Vrouw, of geen Vrouw! Gy weet myne fentimenten op dat ftuk. Nu heeft myn hart dat gevonden, daar het dus lange naar zogt. Het lieve Meisje is de Dochter van den Heer Burgerhart: zy is ouderloos. De achtingwaarde Weduw heeft zig genoodzaakt gezien Juffrouwen te logeren; myne Beminde is een derzelve. Het begon te regenen, en wy bleven zo al, onvermerkt, tot dat de befcheidenheid ons geboodt te vertrekken. Dat affcheid! och, die niet verlieft is, kan het niet bezeffen. Ik kan haar niet meer van my afgezondert befchouwen. Maar voor wien zyn toch die manchetten?

'tHuis

t'Huis komende ging, ik, welstaans halven, aan tafel; maar, ik had geen honger. Ik draaide het zo behendig, dat ik op het artikel van de Thee kwam, en sprak van, op speculatie, te kopen. „ Is er niet een koopman in Thee „ geweest, die Burgerhart heette, Vader?" „ Ja, Hendrik, dat was een braaf man, ik „ heb hem veelmaal op de Beurs gesproken; „ zy zeggen, dat zyne Dochter, een losse wilde „ meid, hare Tante, een zotte kwezel, daar zy „ by inwoonde, ontlopen is, en nu ergens, „ wat weet ik het, inwoont, by lieden daar „ veel losse knapen invliegen; zo zy 't ver„ bruidt, zal 't my spyten, om hare brave Ou„ ders, en om de kleuter ook: ik heb ook nog „ groen koorn op 't veld." Meer dorst ik niet vragen. Brunier kan ik niets toebetrouwen, ik ken hem niet genoeg, en zyne berichten zyn, vrees ik, zo wilt als oppervlakkig. Dit weet ik, dat zyne Zuster de byzondere Vriendinne is van myne Beminde. Ze scheen eene zeer bevallige zoete Juffer; maar, zo als ik zeide, ik had geen oogen dan voor myne Burgerhart.

Ik vrees alles. Ik vrees, dat zy in zulk een man, als ik ben, geen smaak zal hebben. Ik vrees, dat haar hart niet meer vry is. Ik vrees, met één woord, voor alles wat my dit Juweel zoude kunnen ontroven! Troost, raad, help my. Komen daar vele jonge Heren! . . . . .

ſchenbroekſche, ſchok door myne ziel voelde heen horten. Ik zag niemand dan deeze bevalligheid. Zy zat, huisſelyk gekleet, en drok bezig met het knopen van manchetten. Hemel.... en zy heeft geen Broêr. Voor wien maakt zy die dan? Myn jonge Vriend gaf haar gelegenheid om haar vernuft te tonen; 't was ſtekelachtig, doch zo een prikje doet geen zeer. Zy houdt hem voor haar Bagattelle; dat zag ik klaar. De Weduw gaf vervolgens gelegenheid om haar lieve kind, zo als zy deeze Engel noemde, beter vertoning te doen maken. Ik zag, dat zy een gevoelig hart, en gezont oordeel hadt; hoewel zy de fraaiſte zaken met de bekoorlykſte losheid en ongedwongenheid zo maar voortpraatte. Broêr lief, deeze Vrouw, of geen Vrouw! Gy weet myne ſentimenten op dat ſtuk. Nu heeft myn hart dat gevonden, daar het dus lange naar zogt. Het lieve Meisje is de Dochter van den Heer Burgerhart: zy is ouderloos. De achtingwaarde Weduw heeft zig genoodzaakt gezien Juffrouwen te logeren; myne Beminde is een derzelve. Het begon te regenen, en wy bleven zo al, onvermerkt, tot dat de beſcheidenheid ons geboodt te vertrekken. Dat afſcheid! och, die niet verlieft is, kan het niet bezeffen. Ik kan haar niet meer van my afgezondert beſchouwen. Maar voor wien zyn toch die manchetten?

'tHuis

EEN- EN- DERTIGSTE BRIEF.

De Heer JACOB BRUNIER aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

CHARMANTE DAME!

De *ongeneerde* wys, waar op gy my altoos behandel, geeft my de *hardiesse* om u eenige regels te schryven; wyl ik u en myne Zuster gaarn deezen nademiddag tot eene wandeling zoude disponeren. Het zal laat zyn eer ik kan komen, en daarom vraag ik het per missive; op dat gy u zoudt kunnen gereet maken. Om u maar alles te zeggen, ik heb my verslapen, en myn vriend Edeling kwam met myn Coëffeur te gelyk in. Binnen 't uur was ik gekapt; en nu zit ik, in myn Soubise, deezen te schryven. Dan moet ik nog een paar nieuwe zyden kousfen aantrekken; daar loopt ook een half uur mêe door, want ik mag niet zien dat er de minste kreuk in zit. Dan moet ik my nog kleden, *comme il faut*, om onder het keurig oog van u, *ma chere*, te verschynen. Dan moet ik voor myne Dames Favorites nog eenige Tonca-Boontjes forteren; voor u heb ik vier keurlyke uitgezogt, al snuift gy niet.

Beminnelyk Meisje, er is toch eene zonderlinge overeenkomst tusschen onzen smaak in het stuk van kleding; zou dit my geen hoop geven om u eens te behagen, zo als gy my behaagt? waarlyk, ik bemin u meer dan iemand; myn Mietje zelf niet uitgezondert. Liefde verrykt onzen geest met nieuwe kundigheden. Die zich met smaak kleedt, er wel uitziet, en een lief meisje bemint, wordt verstandig zonder dat hy 't weet. Ik heb nog nooit zo een langen Brief geschreven, aan wie ook; maar de stoffe vloeit my zo toe, dat, indien ik my niet moest kleden, ik schreef al voort. Doch 't noodzaaklyke gaat voor, en ik zie er nog miserabel uit. Adieu, *ma chere!* groet myne Letje, en geloof dat ik ben

Uw Verwonderaar,

JACOB BRUNIER.

* * *

TWEE- EN- DERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan den Heer JACOB BRUNIER.

MYN HEER!

Terwyl gy deezen ontfangt, zyt gy zeker nog druk bezig om uwe Tonco- Boontjes uit te zoeken. Nu, neem er uw tyd toe, want wy blyven t'huis, en zien van daag niemand; dit *a gouverno*; en terwyl ik toch een verlegen uur heb, zal ik u eenige regels krabbelen. Wel man, gy hebt het vreeslyk volhandig! zo vele en zo vele gewichtige zaken; 't is te hard. Gy zyt nog jong, gy zult u dood werken. Zoudt gy niet een fubftitut in uw ampt kunnen ftellen, dan waart gy ten minften van dien kant veilig, al moest het u wat kosten. 't Zou immers jammer zyn, dat zulk een nyver en veelbelovent jong Heer vóór zyn tyd ftierf. En daar is voor u immers niet aan te denken, Brunier? Letje heeft my, in confidence, gezegt, dat gy, buiten haar zelf te rekenen, aan nog zes Dames beursjes belooft hebt. De waarde Juffrouw Buigzaam heeft ook reden van ongenoegen; nog hebt gy het Lint op haar Demi-

 coëffé

coëffé niet verspelt, en gy zelf zegt, dat het zo niet meer gedragen wordt. Juffrouw Hartog is knorrig, om dat gy haar de snuif niet bezorgt. Juffrouw Lotje gromt alle morgen aan het ontbyt, om dat gy de Tandpoeijer vergeet. Zie, dat zyn evenwel geen mooije dingen; en wat zal uwe Zuster daar op toch zeggen, dan dat gy het zo volhandig hebt? Het meisje haalt dikwyls een paar beschaamde kaken, als Juffrouw Hartog u, in haren trant, hekelt. En hoe zeer ik ook uwe Vriendin ben, ik zie geen redden aan die zaken: de menschen hebben gelyk. Indien gy zo veel onderneemt, moet gy met meer orde handelen. Gy vindt immers, als gy in den namiddag ons wat komt voorsnappen, allen bezig. De Weduw naait. Letje breidt. Ik knoop aan myn manchetten. Juffrouw Hartog speelt met haar hond. Juffrouw Lotje snuift, en frommelt haar zakdoek, en gy zit er maar lui en leeg by. Waarom neemt gy uw werk niet mede, dan kost gy als een werkent Lid onzer Societeit worden aangezien. Gy voldeedt uwe zeven Dames; gy kost om snuif en tandpoeijers denken; gy kost het Lint spelden *comme il faut*; en ons teffens in uwe nieuwe denkbeelden doen delen. Dan, dunkt my, waart gy in zes maanden op één effen bodem. Ik heb gemerkt, dat gy dikwyls in den spiegel kykt: wat dunkt u, (zie, ik wil ook

voor

voor uw vermaak zo wel, als voor uw nut zorgen,) wat dunkt u, dat gy van Logement veranderde, en in een Spiegelwinkel gingt wonen? Dat zou ook al tyd uitwinnen; dan zaagt gy u ten vollen, in eens; en kon fpoedig uw jabot verfchikken, uw das optrekken, de ftofjes en pluisjes van uw kamizool knippen. Ik zie gaarn dat men zich wel kleedt, maar my voor een kenfter in de kledingskunst uittegeven, — daar zal ik wel afblyven. Myn geest is niet gefchikt tot het uitoeffenen van zulke verhevene zaaken. Nu, zo als ik zeg, neem het niet te zwaar op, en werk met orde. Gy weet wie ik ben?

Uw Zusters Vriendin,

* * *

* * *

DRIE-

DRIE-EN-DERTIGSTE BRIEF,

Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND aan Mejuffrouw CORNELIA SLIMPSLAMP.

ZUSTER LIEF!

Nog bedank ik je voor de zegeningen van de linkehand. Jou Gebakjes zyn eeltjes, en de vrugt des Wynftoks was zeer veraangenament. Broertje was ook recht fpraakzaamtjes; en ik heb onze Bregt nooit zo vrymoedigjes horen antwoorden. Arme Meid, zy heeft ook al haar deeltje aan de verdrukkingen onzes volks, wil ik zeggen, even als of zy zich in den drank te buiten ging. Het fpyt my zeer, dat ik den Satan niet maar met onze Sara heb laten begaan. Ik moest niet zo veel op myn eigen kragtjes gefteunt, maar wat meer vrome list gebruikt hebben. Broertje had er een dieper inzigt van; dat merk ik nu. Wat het hy daar gisteren weer kostelyke verlykenisfen gemaakt tusfchen myn Buurman den Sterrekunstenaar, en den Antichrist: zo als, dat hy zich juist als de Antichrist boven alles verhief, als hy boven op dat ding ftaat, dat hy op zyn huis heeft gezet; och ja! Maar ik kan 't zo alles niet

niet onthouwen, of wel begrypen; en in de toepassing bragt hy alles zo praticaal op Sara 't huis. Onze Bregt huilde, zo veel indruk hadt zy er van, die sloof!

Nu kom ik eindelyk op de zaak, waar over ik u wilde schryven. Daar het onze Bregtje Sara gezien, met een jong wilt Heer; zy geloofde, dat het een uit de Komedie was; en zy was nog veel ligtvaerdiger opgeschikt dan de Pop van Pieternel, daar je men eens van schreef. Zy was een el hoog gekapt. Haar Sack, (ja, zo een duivelsch kleed heb ik ook nog in myn natuurstaat gedragen!) was opgestrikt, je leven zo niet. Ze hadt witte zyde kousen aan; denk, Zusje, witte zyde kousen, en kerjeusde schoenen. En ander Orlosie bungelde een hope nesten en vodden. En ze liep net als de Hoer van Babel met dien Monsieur gearmt. Zy luisterde, Bregt zag het duidelyk, hem wat in, en toen keek hy de meid aan, en lachte dat het een schande was. Hoor, Kee, ik ben somtyds nog al bezwaart over haar; maar Broertje weet my zo tot rust te brengen. Moet jy niet ietewat hebben, Zannetje, zeit hy, om je klein te houwen? Is het niet beter, dat je jou bezwaart voelt om je zonden, dan dat je een Armiaansch slikgrondje hebt? of dat je ziel door eigen gerechtigheid den Duivel als een roofgoed wierdt overgelevert? En

dan

dan wordt het my alles zo licht; zo licht; och ja, zo licht.

Maar Zusje, je heb my zo dikwyls in gemoedsgevalletjes geraden, en Salomon zeit: „ twee zyn beter dan een." Ei lieve, wat moet ik doen? Broeder Benjamin wil dat ik met Blankaart procedeer, zo hy my niet tot een duit toe betaalt, volgens de Conditie met haar Moeder gemaakt. Al haar goed is hier ook nog, al de kleeren, en zo voorts, van hare Moeder, die eene pragtige Vrouw was; en al het gemaakt Zilver; maar dat evenwel te verdonkeren, hoe zal dat gaan? Blankaart is een droevig schepsel om mee te handelen; hy zou my, och ja! schandaal aandoen: En evenwel het Hellewicht verdient zo veel geld niet; zy zou het ook tot haar bederf gebruiken. Het alles over te geven is ook hart voor 't vleesch: 't was evenwel myn Zusters goedje, wil ik spreken. Ei lieve, zendt my nog eens het *Heilig Onrecht* van Petrus Kwezelius. Ja, je hebt toch dierbare schotse Boekjes. Wees gegroet, en antwoord my eens, zul je?

ZUZANNA HOFLAND.

* *
*

VIER.

VIER- EN- DERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

[*Geschreven voor Juffrouw Willis naar Rotterdam vertrok,*]

Indien myn waarde Willis thans door Vapeurs geplaagt wordt, kan het wel gebeuren, dat de bygaande stukjes haar ophelderen; dat gebeurt wel meer, Kind, dat men de eene zotheid door de andere verdryft. Wat zegt gy van zo een licht als myn Vriend? Is dat geen Borstje, daar men wat van wagten mag? Moet ik niet trotsch worden op den lof, my door zulk een waardig mannetje toegezwaait? Heb echter geen kwade gedagten van myn Bagatelle; 't is Letjes Broeder, en de beste Jonker, die ooit over zich zelf verwondert was. Hy doet meer goed dan kwaad, en kunnen alle jonge Gekjes dat wel zeggen? Onze lieve Huisvrouw heeft gaarn dat hy hier komt, om dat hy dan niet in gevaar is om ergens mede gesleept te worden, daar hy niet te doen heeft. Is dat niet braaf? Hy heeft het gevoelt, dat ik met hem railleer; dat was myn oogmerk; en alle te leurstellingen zyn onge-

gevallig. Hy is puur grootsch op de eer die ik hem doe, van aan hem te denken; hoe — is het zelfde, geloof ik. Maar hy waant toch, dat ik het meer schreef om hem te plagen, dan om zyne zottigheden aftekeuren. Ik kan ook niet zeggen, dat hy geheel onnut is in eene Waereld, als waar in wy ons bevinden. Wy Meisjes hebben toch zo een knaapje nodig, nu om boodschappen te doen, dan om ons Nieuwtjes te vertellen, dan om een Quadrille-partytje te maken, dan om ons overal te brengen, daar de Etiquette niet toelaat zonder *chapeau* te verschynen. Ik heb er des niets tegen, dat Coo zin in my heeft, als ik hem maar kan bezigen tot alle de wisfewasjes, waar toe ik een geschikt Huisknegt zelf te goed acht. Geeft hy zich daar airs op? dit is wel zeer tot zyn dienst, maar dan is hy des te zotter.

Ik ben gisteren in de Fransche Kerk geweest: waarlyk, de man preekt heerlyk; maar zo poppies-achtig opgedrilt! Ei, wat, er is niets in van een Apostel. Hierover eens meer. — Altoos

Uwe Vriendin,

S. B.

* *
*

VYF-

VYF EN DERTIGSTE BRIEF.

De Heer CORNELIS EDELING aan den Heer HENDRIK EDELING.

LIEVE BROEDER!

„En gy ook, Brutus!" En gy ook, Hendrik! Ja, Jongetje, het deviesje, onder een fraai Cupidootje geplaatst, is maar de fyne waarheid:

„*Tel que je suis, voila ton maitre;*
„*Je le fus, le suis, ou dois l'être.*"

Zie daar, myn Philosoof, myn redelyken Broeder, hals over kop verlieft. Schone stukken! En dat op een Meisje, dat hy niet dan van één namiddagje kent. 't Is toch voor my, en soortgelyke Vrienden, troostlyk, als wy zien, hoe de deftigsten uit onze kudde ook hunne zotte vlagen hebben. Had ik myn Hein niet door en door gekent, uw Brief zou my waarlyk verschrikt hebben. Nu dagt ik: „och, „Broertje zal benaauwt gedroomt hebben; er „zal een klein kibbelpartytje met Vader zyn „voorgevallen, of hy zal mooglyk wat ver„kouwen zyn." 't Was echter noch veel

minder te beduiden. — Myn Broêr is verlieft, en over zulk eene beuzeling is al dat lamentabel romanesk getier! Hoor eens, Kereltje, is het den mensche dan niet zo wel gezet eenmaal te trouwen, als te sterven? Kom aan! noem my eens, van Adams tyd tot op den huidigen dag, één hupschen Jongen, die het niet voor het blinde Ventje moest opgeven. En kan men wel in forma verlieft wezen, zonder in den tyd der minne stapel zot te zyn? Je moet het magtig voor je hart hebben; want je plagt een gansche knaap te zyn, die zich door geen blaas met bonen liet bang maken. En zie daar, nu laat men zich door een lief schalkje, met een paar mooije oogen, zo maar in een stenen Roeland transformeeren. Ik weet trouwens, dat lieve brave Meisjes niet dan een deel Toverhexjes zyn: zy maken my myn leven ook zuur genoeg. Ik meen ook, zo dra ik myn Jaantjes man ben, het hele Zootje een Proces aantedoen; om hare schadelyke inwoning onder ons.

Loop Hein, waarom zou dat Schatje niet voor u zyn kunnen? Wat drommel weet ik, voor wien zy die machetten maakt! Knoopt een Meisje nooit lubben, of zy moet juist haar woord gegeven hebben? Waarlyk, Broêr, dat gevolg gaat kreupel. Oh, ho! zulke vive meisjes raken niet ligt aan de liefdekoorts; 't vergif wil niet voort. Alles diverteert haar zo

zeer,

meer, dat hare gewaarwordingen den tyd niet hebben, om tot gevoelens op te groeijen. En 't is haar taamlyk onverschillig, of zy met een goejen Jongen dan met een schoothond dartelen. Gy zyt myn lieve Broer; buiten dat hield ik alle myne *vrouwkundige observatien* voor my; niet om dat ik denk, dat het aan een verstandig man meer past om Rypen en Vlinders dan om Vrouwen te observeeren, maar om die fraaije ontdekkingen toch alléén te bezitten. Luister dan: Indien vlugge Meisjes verstand hebben; (en een mooi zottinetje zal nooit uwe Vrouw worden,) dan vinden zy veel meer behagen in mannen zo als gy, dan in die flegthoofden, waar toe ik de eer hebbe te behoren; Jongens, die haar slegts diverteeren; Jongens, die nog niet half zo veel verstand hebben als zy zelve. Zy zyn wel gemeenzamer met ons, doch dat is, om dat wy niet gevaarlyk voor haar hart zyn. Och, zy rekenen ons geen Peulschil. Hoe, zei de Marquise Sabliere: „ Ik heb niemand by „ my dan myn Kat, en myn la Fontaine." Zo uw meisje by hare bevalligheid ook gezont oordeel heeft, dan zullen uwe opwagtingen niet te vergeefsch zyn. Wat henker! gy zyt een knap kaerel, hebt Hollandsche beenen en Fransche tanden, zyt gezont en sterk, kleedt u wel, hebt eene goede opvoeding gehad. Uw ernst is u natuurlyk, en dus niet droog. Gy komt

 niet

niet, als een malle ryke Amſterdammer, met de houding van een toneelprins in eene kamer. Liflaffen kunt gy niet, maar gy zyt altoos beleefd. Gy zyt geen Grandiſon, doch wie heeft dit van uwe hand geëischt? Kort gezeit, ik zie in uw geval niets, dat naar hopeloosheid zweemt. De moeilykheid der overwinning is geen kleine pret. Zo gy in de liefde, als Cezar in het veroveren, gaarn zegt: ,, *Ik kwam, ik zag, ik won;*" dan zyt gy een zo groten Lompert, als er ooit een millioen 's Jaars in de Negotie omzette. Potsthauſent! toen ik het 't eerst voor myn hart kreeg, vond ik myne grootſte gelukzaligheid in myn Hexje maar aan te zien; ik dronk het vergif met volle teugen in; ik durfde het er niet van nemen een eenig woord te ſpreken. Dan verſlond ik haar met myne verwyderde oogen; dan ſloot ik haar als weg, myne oogleden toedoende. Een Lintje, een ſtukje Blonde, was een heiligdom; en na dat ik zo ettelyke uuren als een zotskap gehandelt had, ging ik naar myne kamer, wonderbaarlyk in myn ſchik met my en met myn meisje; hoe weinig reden ik ook in beiden opzichte hebben kon.

Wat raad' ik u? Dit: tracht de Juffer nader te leren kennen; zo haar hart niet vry is, gy kent uw pligt. Zo zy niet voldoet aan uwe verwagting in wezenlyker dan veldiepe verdiensten; gy verſtaat uw belang: maar is zy vry,

en

en verdient zy uwe achting, zit haar agter de vodden, Hein! Wat is moeite, wat is al wat je wilt, zo de beloning eene Vrouw van verdiensten is, die u bemint, en wier schoonheid u verrukt? Gy weet, gierigheid is eene zo lage ondeugd, dat die nooit in Vaders pot kon; al hadt het schaapje dan eens veel minder dan gy. Hoe het zy, uw Broeder is uw Vriend. Al wat hy voor u doen kan, zal, wil, moet hy doen. à Propos! Het geen gy omtrent die waardige Vrouw gedaan hebt, verwagtte ik van u; ik benyde u met dit alles deeze gelegenheid. Hemel! Broêrlief, myn hart klopt op het zalig denkbeeld: ik heb eene ongelukkige geholpen.., Nagt beste Jongen. Ik moet aan 't studeeren.

T. T.

CORNELIS EDELING.

* *

*

ZES- EN- DERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

LIEVE VRIENDIN!

Om u te pryzen over uwe levendigheid, kan ik niet; om u te bekyven over uwe bekoorlyke boertery, mag my niet van 't hart. Zie daar dan de twee Brieven te rug. Myn lief schepzel, wees op uw hoede! Ik denk van den Heer Brunier niets kwaads; myn Broêr Willem zegt, dat hy een goed slag van een jongen is, en zyne zaken beyvert. Ik weet wel, dat gy hem slegts duldt, om dat gy zo iemand nodig hebt; uwe redenen daaromtrent zyn, hoewel wat potzig, echter gegront. Maar heeft de jonge Heer verstand genoeg, om zyne nietigheid by u te zien; wagt hy niets meer; of is hy zulk een Beuzelaar, dat myne bevallige Vriendin in zyne oogen eene Vrouw is als alle Vrouwen? Kunt gy dulden, dat hy, die niet ryk is, om u onkosten doet? Dat begryp ik niet, Saartje! Kunt gy u onder verpligting brengen van iemand, met wiens goedaartigheid gy uw voordeel doet, en met wiens zotternyen gy raillieert?

tert? Waarlyk, Lief, gy zult op de tong raken. Men ziet u altoos met dien Heer; 't is waar, zyne Zuster is altyd by u, maar men ziet haar ligtlyk voorby, daar gy u vertoont. Ik wensch wel eens, dat gy hem niet nodig had, of dat hy een waardiger Jongeling was. Overweeg ook eens, of het wel voorzichtig is, met zo een Jongetje Briefwisseling te houden? Denk aan Claartje Harlowe. 't Is waar, hy ziet wel dat gy hem fopt, doch kan hy niet grootsch genoeg zyn op de eere die gy hem doet, om uwe Brieven in de vreugd van zyn hart te laten lezen; en zoude u dit wel aanstaan? overweeg dit zelf! Ik wilde u zo gaarn aan het denken hebben. Uwe vermogens zyn te schoon, om die dus te verkwanzelen. Het hoofdoogmerk onzer schepping is zeker niet gelegen in onzen tyd te verbeuzelen, maar in ons wyzer en beter te doen worden. Trouwens, dit weet gy zelf; dit stemt gy ook toe. Leest gy niet meer, liefste Vriendin? ei lieve, zeg my dit eens eenvoudig. Zyt gy niet te groot, om een modepop te worden? Kunt gy u verlagen om mee *Bontonnetje* te spelen; om iets in 't klein na te kruimelen, dat gy in 't grote verfoeit? — Wat zegt gy?

Nu van wat anders. Toen wy te Rotterdam kwamen, was myne waarde Tante tot aan den kant des grafs, maar zedert drie dagen bevindt

zy zich iets beter; myne dierbare Moeder wykt niet van hare tederbeminde Zuster. God geve, dat het haar wel ga! wy denken niet om in de eerste zes weken 't huis te komen. Tantes ziekte zal van langen duur zyn; immers naar het zich laat aanzien. Ik zende u hier nevens de sleutels van myn Cabinet, en van myne Moeders grootste Commode, met verzoek dat gy daar uit neemt, wat op het Lystje staat: wy zyn met zo veel haast vertrokken, dat wy bykans niets mede namen. Groet onze goede Meiden voor ons, en zo gy Willem t'huis vindt, hem insgelyks; maar dat denk ik niet, de Jongen heeft geen oogenblik tyd, en zal, nu Moeder uit de stad is, niet veel 'thuis zyn. Schryf my veel; ik zal u zo veel schryven als ik kan. Myne Moeder groet u met minzaamheid; ja, Saartje, ik zou wel jalours op u worden. De Heren Edeling zyn bekent voor brave en zeer ryke Kooplieden; meer weet ik niet.

Vaarwel, Vriendin.

A. WILLIS.

* * *

ZEVEN-EN-DERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

WAARDE WILLIS!

Of ik nog lees? Wel, dat zou ik gelooven? Ik ben zelf de Lezeres voor de Familie; en onze lieve Weduw heeft een allerkeurigst Bibliotheekje. Maar ik heb zo veel over my zelf te schryven, dat het niet aan het schryven over Boeken komen kan. Zeg wat gy wilt, *myn* Cootje is nogthans een goed kind; het schikt zich zo kostelyk op, om zyn Saartje te behagen, en schommelt uit alle hoekjes en reetjes van zyn armoedig hoofdje al het verstand, dat hy bezit, by een, om er my op te regaleren.

En komt gy in geen zes weken t'huis! ô dat's goed; nu kan ik met myn Held braaf plaizier nemen, zonder van u op de vingeren te krygen; ik vrees maar dat ik, want zo zyn de kinderen! myn eigen kwaad niet zal kunnen zwygen. Eene conditie! zo gy ophoudt met grommen, hou ik op met schryven. Waarom zou ik u beletten uw talent uit den hoek te nemen? Gy hebt de gaaf van bedillen, en ik die van er

my mede te vermaken, en er myn voordeel mede te doen. Nu ik er deeze flinken weer uitgegooit heb, ga ik er my eens terdeeg toe zetten, om uwen Brief te beantwoorden.

Brunier kan zeker nooit myn vriend zyn, in de fublime betekenis des woords; maar hy kan, als de Broeder van Letje, als een ordentlyk Jongman, met my op alle plaatzen komen. „Of hy met die vriendfchap te vreden is?" dat weet ik niet, en meen er myn hoofd ook niet mêe te breken. Is het niet beter, dat ik altoos met den zelfden Jongen wandel, dan, zo als men zegt, met elk een uitloop? Tut, tut, die onkosten bedragen niet veel, en bewaren hem mooglyk voor duizend kostbaarder zotternyen: nu moet hy wel zuinig zyn, of hy kan niet met ons uitgaan. Hoe ik het goed zal maken? och, zeer gemakkelyk! als hy trouwt, zal ik zyne Vrouw een ftuk huisraad kopen, tienmaal meer waart dan die kleine uitgaven belopen: Is 't nu wel, myne deftige Willis? Ja, ja, ik railleer met zyne gebrekkelyke zyde; hadt hy eene flegte zyde, dan leverde ik den Patient aan u over. Och Heer! ik heb zo maar wat *zedelyke* mouches, Engelfche pleister, goudvlies, balfem van Peru, lippenpommade en foortgelyke prulletjes; doch die zyn van geene kragt altoos tegen de gebreken van een ziekelyk hart. Maar gy, myne Vriendin, hebt wel

an-

andre kruiden, wil ik spreken; zegt Broer Benjamin.

Het zou een zot stukje zyn, met zo een Borsje Briefwisseling te houden: maar, wie zegt u, dat ik dit van zins ben? 't Komt niet in my op. Ja, ik gelyk omtrent zo veel naar de Godlyke Clarissa Harlowe, als myn schaapshoofd naar den vervloekten Lovelace: Heden, Naatje, hoe viel u dit in gedagten?

Myn Brief laten zien? daar is hy niet mal genoeg toe; hy begrypt wel, merk ik, dat ik hem voor een Zotje hou. In het volgende hebt gy deugdzaam gelyk, ja het loopt drok genoeg; maar 't zal haast over zyn. De kring is haast afgevlogen, en dan zal ik by myn eigen hart, en by myne dierbare Mama Buigzaam huisselyk t'huis zitten, en lezen, en naaijen, en speelen, en zingen, en met één woord geschikt leven; met Salomon uitgeeuwende: „ ook dit alles „ was ydelheid!" Waan met dit alles niet, dat ik in 't geheel niet meer denk. Ik denk dikwyls, en dat wel zeer ernstig; maar, 't is of het kwaadje, zou Tantes Bregtje zeggen, 't is of het kwaadje er altoos met zyn neus by is; want de minste beuzeling verstrooit my. Gy weet, lieve Willis, dat ik geen grote zoekster van vygenbladen ben, doch nu moet ik my echter vrypleiten. Ik voel, dat ik eene sterke overhelling heb tot het zwaarmoedige; om die

reden verstrooi ik my wel eens met overleg; zo bang ben ik, om toch nooit dat gebrek voor eene Deugd aan te ziën. Nog een woord over het lezen. Onze brave Huisvrouw heeft eene fraaije collectie van Leerredenen: Die van Solicoffer en Doddridge bevallen my ongemeen. Wy lezen zelf in den Bybel, kind; namentlyk de lieve Buigzaam, Letje en ik; want Juffrouw Hartog is veel te geleert, en Lotje veel te gek, om van de party te kunnen zyn. Ik verzeker u, dat ik nooit met zo veel smaak het Euangelie las als nu, nu ik by eene Vrouw ben, die godsdienstig is zonder veel uitwendigheid, en ons inprent, dat die wel doet, wel vindt. En daar meê is dat maar uit.

Ten slotte, zegt onze geleerde Hartog. De stroom van zinnelyke vermaken, (of wilt gy, van beuzelagtige uitspanningen? 't is my ook wel,) moet eens met een springvloed over myn hart heen vloeijen, en al dat drabbige zwaarmoedige mede spoelen, dat er in myn verdrietig leven is op- en om- en ondergezakt; dan zal myn ernst redelyk, myne vrolykheid helder, en myn geheel gedrag eenparig goed, nuttig en pligtmatig zyn. Vaarwel! Ik twyffel niet, of gy zult voldaan zyn over de uitvoering uwer Commissie. De Meiden zyn wél, en de dienstpresentatie aan de Juffrouwen. Heden, Naatje, hoe raar was het my, zo als

vrouw

vrouw en voogd in uw huis te dribbelen; wat had ik een wysheid in het terdeeg schikken uwer klederen, enz. Willem, myn beste Willem, was gevallig t'huis. Toen ik hem zeide, dat zyne Tante wat beter was, kon hy zyne blydschap niet verbergen; maar toen ik er byvoegde, dat zyne Moeder nog wel zes weken uitbleef, keek hy heel droevig. Die moedergek! ik zou den Jongen een kus hebben kunnen geven, zo wel stondt hem dat droevige: maar Willem is geen Coo Brunier. Ik vrees, Naatje, dat uwe vermoedens wáár zyn. 't Smart my; want schoon ik niemand liever voor myn Broeder had dan Willem, ik zou hem in geen nader betrekking gelukkig kunnen maken. Arme Willem! dit maakt my ongemaklyk. Omhels uwe Moeder voor

Uwe Vriendin,

SARA BURGERHART.

* * *

AGT- EN- DERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw CORNELIA SLIMPSLAMP aan Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND.

DIERBARE ZANNETJE!

Wel, hoe kom je nou toch weer aan zo een zwakgelovig Buitje? Wel, 't is of je toch altoos nog zo ietewat van je Zusters werkheiligheid aankleeft. Wel, jy hebt die zwakheedjes nodig, kind, om kleintjes te blyven. Kom aan, waarom zou je recht doen? is het niet om gerust te zyn? en als je nou eens gerust waar, *om dat* je wel deedt, zogt je dan jou heil niet in jou eigen werken? ô Zannetje, ik hou daar niet van; 't is te gevaarlyk voor vleesch en blôed. Ja, Blankaart is wel een godloos man, maar je mot hem te vriend houden. Laat je trosch hartje varen, en vind het met hem; want prosfedeeren, daar ben ik in dit geval tegen: je weet, hoe de Waereldlyke Rechter handelt, om dat hy alleen op het uitwendige ziet.

Wel, wat ben jy toch ook een geestlyk Treuzeltje, een eenvoudig zieltje! Ontſchiet het je waarlyk, dat Sara zo opgeſchikt gaat? Wel, my niets ter waereld. De ſtalen en patronen

la-

lagen in haar gruwzaam hart gereet, en de Duivel zag maar naar gelegenheid uit, om die tot daadlykheid te brengen.

Ik kreeg onlangs uit het Rotterdamsche Sion een Brief van eene hele vrome Mevrouw, by gelegenheid dat men daar sprak van ook nog eens een Tente des Satans optebouwen. Die Mevrouw zondt my het afschrift van eene Leerreden, door Broeder vander Kwast in de huisoeffening uitgesproken. Je zult verbaast staan over zyn geheiligt vernuft, over zyn diep en zalig inzien in de dieptens des Satans, of des menschelyken harten, want dat komt zo al op een uit. Ja, die vander Kwasten zyn Lichten in ons Land. Hy hadt tot stoffe; *de zeven gelykenissen, tussen de kleding van een waereldsche Vrouw, en haar bedorven hart.* Zie hier, Zusje, zal ik de Leerreden gedeeltlyk overschryven.

„ Het Kapzel van eene onwedergeborene is
„ nu eens allegaar in de hoogte, bestaande uit
„ ettelyke boven elkander gelegde boucles;
„ voorwaar een afbeeldsel van haar hart, dat
„ zich op zyn eigen droggronden zeer verheft,
„ en de eene deugd, reeds door ydlen waan
„ als een ronde boecle opgezwollen, op de an-
„ dere stapelt, waar door de natuurlyke mis-
„ maaktheid nog gruwzamer wordt. Dan kapt
„ zy zich eens allegaar in de breedte; maar
„ een wel doorzient geestlyk oog ondekt wel

„ rasch de zelfde boosheden. 't Zyn die hei-
„ densche deugden, die nu in reien geschaart
„ staan, en waaröp het hart zich niet weinig
„ verhovaardigt. Zo eene Vrouw bedient zich
„ van vreemde hairen, van watten, van lange
„ spelden, om zich fraaijer te maken; even zo
„ doet haar hart; nu versiert het zich met
„ vreemde Heidensche deugden eenes Socrates,
„ of de zeden eens Paapschen Fenelons; of
„ met die van een Sociniaansch Godlochenaar,
„ of Armiaanschen Deist. En alle deeze tod-
„ den en vodden, al dit vreemt hair, wordt
„ ook onder haar eigen gepropt, besmeert met
„ de pommade van valschen troost, en de
„ poeijer der ydelheid; of laat ik liever zeggen
„ de stof van de Hel; zo dat men haar eige-
„ ne daden niet onderscheiden kan. Zo eene
„ Vrouw is geheel in's Duivels Livrey; 't zyn
„ niet dan strikken en linten, een rechte Hel-
„ sche Galantery-kraam. Daar vindt men de
„ Vuurrode Linten van toorn en drift op de
„ vromen in den lande. Daar waaijen de Wit-
„ te Linten der ligtzinnigheid, de Groene Lin-
„ ten der zondige hoop, de Gele Linten der
„ dartelheid: alle deeze Linten worden op de
„ Wevery van den Duivel gefabriceert. Zo
„ eene Vrouw versiert zich met fyne Perlen en
„ Diamanten, met een goud Orloge, om daar
„ op de uuren des vermaaks te kunnen zien.

„ De

„ De sieraden, die aan de ketting slingeren,
„ zyn allegaar afbeeldzels van hare zonden.
„ Haar zondig vernuft is als de Paarlsnoer en
„ het stel Juwelen, schitterent, maar nergens
„ goed toe. Zo eene Vrouw draagt zondige
„ witte zyden Kousen, en Engelsche Schoe-
„ nen, met smalle hoge hielen, waar door zy
„ met moeite gaat, en dikwyls struikelt, ja
„ valt! zo wil haar hart zich ook staande hou-
„ den op de hoge smalle hielen der Reden en
„ des Oordeels, die veel al uit het Engelsche
„ Land ons gezonden worden. Zo eene Vrouw
„ draagt brede Fransche Gespen, een sprekent
„ bewys van hare zucht voor het Paapsche
„ Vrankryk." Zie daar, Zusje, een proefje
uit die dierbare Leerreden. Nu, bemoedigt
u wat op uw wegje; en denk, dat wy toch
wat moeten hebben om ons nedrig te houden.
Ik ben in de liefde,

Uwe Zuster,

CORNELIA SLIMPSLAMP.

* * *

NEGEN- EN- DERTIGSTE BRIEF.

De Heer WILLEM WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

MEJUFFROUW, HOOGST GE-EERDE VRIENDIN!

Ik vrees, dat gy op my misnoegt zyt. Nooit waart gy zo, hoe zal ik het zeggen? onvriendelyk, neen, dat is het regte woord niet — minder gemeenzaam, dan toen ik de eere had u aan myn Moeders huis, ter uitvoering harer Commissie, te zien. Ach, myne Moeders tweede dochter, beminnelyk meisje, lieve Vriendin, wat heb ik u misdaan? Ja, ik heb u genoeg gezegt, om u te doen weten, dat ik u bemin; maar, hoe lange heb ik dit geheim gehouden! En hoe moeilyk valt het, een geheim te maken van iets, dat ons, in onze eigen oogen, eere aandoet? Welk een loeris moest ik geweest zyn, om u, by zo eene gunstige gelegenheid, niet eens eindlyk te zeggen: Ik bemin u. Nu gy dit weet, is myn hart ook veel geruster. Wees maar niet misnoegt op my; — meer durf ik niet bidden. Ik weet wel, dat ik geen recht hebbe om iets meer te eischen; maar ik zal my

al-

altoos zo gedragen, dat gy over my zult voldaan zyn. — gy weet dat ik geen geestige Jongen ben; maar ik kwel ook nooit iemand met myn vernuft. Ik zie zelf wél, dat er niet veel raêrs aan my is, maar ik laat my op myne welgemaaktheid ook niets voorstaan. Somtyds kan ik byna half wenschen, dat ik u niet beminde, om dat ik niets durf hopen: maar er is echter voor my, — gy weet, ik ben in sommigen opzichte een misselyke Jongen, — iets zeer aangenaams in de overdenking, dat ik zo veel gezont oordeel, en zo veel smaak heb, als men hebben moet om u te beminnen. Hoe lang heb ik met u omgegaan, zonder te vermoeden, dat myne liefde voor u iets anders dan behagen en vriendschap was! Ik ben beter onderricht, zedert ik zeker jong Heer niet meer zo vriendlyk kan ontmoeten, dan voor hy 't geluk hadt, u overal en ten allen tyde te vergezellen. Het bloed vliegt my in 't aangezicht, als gy my, my niet eens ziende, ontmoet aan den arm van een Jongen, dien ik lief zou hebben, zo hy u minder waardig was. 't Is toch spytig, myne lieve Saartje, dat zulke opgeschikte knaapjes, indien zy maar geen buitensporigheden bedryven, altoos de Lievelingen der Dames zyn, terwyl ik en andren, by gebrek van die kleine aangenaamheden, niet eens in aanmerking komen. „ Hoe, dagt ik voorleden vrydag, by

zo eene gelegenheid: „ Hoe, Willem, als gy „ uw beste kleed ook aan hebt, en eens fiks „ gekapt zyt, hoeft zich evenwel dan ook een „ meisje over u te schamen?" Maar wy, arme Jongens, moeten ons hart uit het lyf werken op de Kantoren: 't komt, aan ons aangenaam te maken, niet eens toe... Ik vrees u te vervelen, zo ik langer over my zelf schryf. Mogt ik maar weten, dat gy myne vrymoedigheid niet kwalyk hebt opgenomen: dat denkbeeld bedroeft my meer dan ik zeggen kan. De Patroon spreekt van my weêr naar Vrankryk te zenden. Zyn vertrouwen in my vereêrt myne pogingen om hem wel te dienen, en ik heb altoos het genoegen, dat hy over my voldaan is. Hier ontdek ik ook gunstige vooruitzichten. Wie weet, hoe edelmoedig hy omtrent my zyn zal, wanneer myn tyd om is. Ik durf u niet verzoeken om eenig antwoord. Ik durf zonder uw verlof u niet komen zien. ô Liefde! .... maar waár over klaag ik? ..... Evenwel, zo gy kost besluiten, om my aanstaanden Zondag na den middag die eer te gunnen! Ik zou zo gaarn affcheid van u nemen. Gy zyt immers myne Vriendin? Gy kent myn hart. Gy weet, dat ik geene dan goede oogmerken hebben kan. Evenwel, het staat geheel aan u; dit is billyk; en ik vind er voor my niets verdienstlyk in,

(hoe

(hoe veel het my kost,) dat ik my in beide opzichten geheel onderwerp aan uwe verkiezing. Ik bevele my in uwe gunstige gedagten, en zal altoos met yver zyn

Uw ootmoedigste Dienaar
en Vriend,

WILLEM WILLIS.

* *
*

VEERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan den Heer WILLEM WILLIS.

MYN LIEVE WILLEM!

Is de man een kind geworden? — Zou ik misnoegt zyn? En om wat reden? Om dat een braaf fatsoenlyk jong Heer, met wien ik zo veel ommegang heb, wiens Moeder en Zuster myne hoogst-geachte Vriendinnen zyn, my, eindelyk, op de betaamelykste wys, zegt: dat ik hem niet onverschillyk ben? Waarlyk, dit zyn gruwelyke ondernemingen; vreest gy niet, dat ik u, met eene theatrale houding, zal toevoegen:

„*Moi, je suis femme, je ne pardonne jamais.*"

In ernst, Willem, ik dagt niet, dat gy zo dwaas, of dat ik zo eene *Prude* was; een van beiden moet echter zeker zyn. Ik zal u dan ééns voor altóós tonen, dat *gy* schuld hebt, en ik niet. Verstaat gy dat, Vriend? Ik zal aan u schryven, als aan een' Jongeling dien ik hoogacht, om dat hy de achting waardig is van veel beter menschen, dan meisjes van negentien

jaar

zaar zyn kunnen; vertrouwende echter, dat gy deeze myne heuschheid niet zult misbruiken.

Geloof my dat ik, tot gistren toe, nooit er aan gedagt heb, of gy my met andre dan de oogen eens Vriends zaagt. Myne verkeering met u was weinig minder dan Zusterlyk, en het heeft my duizendmaal gespeten, dat gy myn Broêr niet waart, ook ten koste myner halve bezitting. Ik nam alle uwe beleeftheden aan voor beleeftheden; en, om te zeggen zo als 't maar is, ik verwonderde my geen zier, dat gy, als ik by uwe Moeder was, ons gezelschap hieldt: zie, me dunkt, dat kwam my toe; en welk Meisje, zo vrolyk, en zo achteloos, zou dit niet denken? Maar nu gy my gezegt hebt, het geen gy my zeide, my zonder lislaffen, en met zulk een ontroert gelaat, zeide, nu moet ik eenen anderen weg inslaan; om dat ik het my zelf nooit zoude kunnen vergeven, een eerlyk man, die my beminde, met ydele hoop den kap te vullen; en my te verlagen tot het verachtelyk peil der Coquettes. 't Smert my, dat uwe genegenheid juist gevallen is op de eenigste stoute meid, die u mooglyk eene teleurstelling als deeze zou doen ondervinden. Wat kan ik het helpen? Ik ken de liefde niet, en heb geen den minsten trek om zulk eene grillige zaak te leeren kennen, om dat ik volkomen gelukkig ben in de omstandigheden, waar

in ik my bevinde. Hier uit kunt gy opmaken, dat gy alle bedenkelyke reden hebt, om zo vriendlyk als nog ooit iemand te groeten, dien ik nu en dan zie, en daar ik overal mee kom: ja dat gy onreedlyk zyn zoudt, zo gy hem niet zo lief hadt als uw hart eischt.

Wel Willem, wel Willem, moet gy u óók in het Satirique omtrent de Vrouwen vergrypen? Wie heeft u toch gezegt, dat wy altoos Beuzelaars vóór hupsche Jongens verkiezen? De een of ander vergiftig knorrig ouwe Vryer, denk ik, die de zonden zyner jeugd wel gaarn op eene Sex zoude schuiven, die altoos door de beste mannen met achting behandelt wordt. Wil ik u eens zeggen, hoe het eigenlyk zit? Wy Meisjes worden, meest allen, op eene zeer kinderagtige wyze opgevoet. Men schynt omtrent het bestaan onzer zielen als rechtzinnige Muzelmannen te denken. Ons postuur, onze kleur, onze houding, trekken al de zorgvuldigheid: men leert ons de kunst van behagen, en hierom krygen wy dans-, en zingmeesters, en hierom moeten wy 't Fransch, 't Ombre leren, enz. Ik beken, dat een Meisje ten minsten niet gekker zyn moet dan ik nu ben, om, voor dat zy oud en lelyk wordt, te begrypen, dat alle deeze fraaiheden niets zyn dan bywerk; dat zy zo wel denken kan als haar Broer Piet, haar Neef Jan, haar Oom Gerrit. Het getal dier

dier Meisjes is, grooter, dan men, gelooft dat het is; doch wat zullen wy, arme Zieltjes, evenwel doen, als wy zien, dat onze aanſtaande Heren en Meesters zo verheven van verſtand zyn, dat zy ons *idoliſeeren* om die Beuzelingen; ja, dat meer is, (om hun eigen zelfs wil) geredelyk ontſlaan van alles, dat in 't oog der reden verdienstlyk is. Het is ook wáár, dat velen uwer ſchikkelyke Borstjes al vry onaartige Heertjes zyn; en waarom zouden wy, voor wy dat moeten doen, lastige Druilöoren tot ons gezelſchap kiezen? Onthoudt dit lesje en doe er altoos naar; dat zyt gy myn beste Willem, hoor.

Myne achting voor u is op uw goed en eerlyk karakter gegront; en myne vriendſchap hebt gy, om duizend goede hoedanigheden, die ik in u, als Zoon en Broeder, heb opgemerkt. Hou u daar mede te vreden; want ik verzeker u, dat er niets anders voor u te halen is. Vergeet my, en poog u de liefde waardig te maken van eene veel betere Vrouw voor u, dan ik ooit zyn kan. Zo gy haar by my, om getuigenis van u te vragen, zendt, dan zal ik haar reden geven, om over u voldaan te zyn. Gy zult my zeer verpligten, indien gy u de ſmarte uitwint, die gy mooglyk zoudt gevoelen, als gy affcheid van my naamt. Ik ben

Uwe ware Vriendin,

S. B.

EEN- EN- VEERTIGSTE BRIEF,

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

LIEVE VRIENDIN!

Hoe vele tranen heb ik, in deeze laatste drie dagen, niet gestort! De waarde Juffrouw Buigzaam wordt onverwagt dodelyk krank; de Doctor deedt haar by herhaling aderlaten, wyl zy zeer klaagde over pyn in de zyde. Hemel, wat heeft die Vrouw uitgestaan, en hoe dodelyk zwak is zy! Letje en ik hebben haar nagt en dag opgepast; maar dagt ik dat er zulke karakters waren, als die Hartog en Rien du Tout! 't Was of het lieve mensch haar gehéel vreemt was: de eene zei: „ Ja ik kan niet tegen het waken!" de andre: „ Ja, ik ben bang van een dood mensch, en wie weet wat er gebeurt!" —— Maar genoeg hier van: zy verdienen niet, dat ik u over haar onderhoude. De Familie bekreunt zich harer niet, en dat juist om dezelfde reden, waarom zy onze hoogachting verdient. Hier van eens méér.

Geen uur heb ik haar verlaten; ik heb haar, als of zy myne eigen Moeder was, bygestaan;

niet

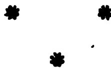
niet kunnende besluiten om dit waardig mensch aan de zorg van dienstboden toe te betrouwen. Deeze menschen moeten ook den gehelen dag voort; 't is billyk, dat zy des nagts rusten. Ik begreep ook, dat het de lieve Vrouw aangenaam zyn moest, als zy zag, hoe ik voor haar zorgde, die zy waarlyk als hare Dochter bemint. En wat was dat eene vreugd voor my, — Naatje, te kunnen tonen, hoe dierbaar zy my is; en hoe ik alles zoude aanwenden om haar te behouden, wat maar mooglyk was! Nooit heb ik zulk een ongemaakte lydzaamheid, zulk eene volkomene onderwerping aan den wil des Hemels in iemand gezien, die zulke sterke smart uitstondt. Waarlyk, de godsdienstige menschen zyn er toch best aan, en ik geloof, dat ik niets verstandiger doen kan, dan my meer toe te leggen om haar voorbeeld te volgen. Letje en ik hebben hier over zeer vertrouwelyk gesproken, want onzer beider liefde voor deeze brave Vrouw heeft ons nader aan een gehecht. Wy weenden, in elkanders armen, om dezelfde Vrouw; wy smeekten God beiden om dezelfde gunst; en nu, nu 't gevaar voorby schynt, zitten wy beiden in hare kamer, om niets te doen dan haar optepassen; terwyl de Lyderes ons met handen en oogen zegent, zynde zy door hare zwakheid niet in staat om te spreken. Zy slaapt zeer gerust:

ô, mogt deeze slaap haar ter genezing strekken! Ik neem deeze stilte waar om u te schryven. Letje leest in *Boëtius*, een Boekje dat zy hier, nevens een Bybel, en een *Moulin vrede der ziele*, in de kamer vondt. 't Is raar, ik ben zo gezont als een visch, maar de droefheid over deeze krankte heeft my alreeds sterk doen afnemen: ik zie er uit of ik zelf ziek geweest ben. Och! als ik myne Moederlyke Vriendin maar mag behouden. God geve het!

Gy zult zeker de koffer ontfangen hebben; maar wat dunkt u van Willem? Hy heeft my den inleggenden geschreven: het klad van myn antwoord gaat er by, want ik heb thans geen lust om er iets over te zeggen: nu geloof ik evenwel, dat ik het wel gemaakt hebbe? Groet uwe waarde Moeder, en geëerde Tante, voor

Uwe Vriendin,

SARA BURGERHART.

TWEE-

TWEE- EN- VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer WILLEM WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

HOOGSTGE-EERDE VRIENDIN!

Welk een lage Jongen moest dat zyn, die het vertrouwen van een braaf Meisje kon misbruiken, om zich zelf, by een hoop dartle kwanten, het air te geeven van iemand, die by zo een Meisje zeer wel ſtondt! ô Myne Vriendin, gy zyt geheel goedheid.... Ik moet u beminnen; dat hangt niet van my af. Hadt gy als een ſpytig nufje met my gehandelt; hadt gy my als een veel te vrymoedigen knaap geſtraft, door een grievent ſtilzwygen; dan zou de afſtand en verſtrooijing my mooglyk dienstig zyn kunnen, om u te vergeten; maar nu, nu ontdek ik nieuwe beminlykheden in u. Hoe kan ik my alle hoop laten benemen? Zy is de eenige troost voor my. Laat my dan deeze gelukkigmakende harſenſchim! Zy kan u niet beledigen; om dat zy my ten ſterkſten zal aanzetten, om my uwer vriendſchap meer waardig te maken.

Gy zyt myne Vriendin! ô Ik voel al het ſtrelende van die uitdrukking: maar laat de liefde

zich

zich immer door de vriendschap belonen? Ik begryp, terwyl ik deezen schryf, dat ik niet redelyk ben, zo ik u lastig val op dit stuk; gy zyt my niets schuldig; myne liefde voor u is, of behoort zo belangeloos te zyn, als die wel zuiver is. Ik weet dit alles; maar is het redelyke dan ooit het onderscheiden kenmerk der Liefde . . . ? Genoeg; ik zou u vervelen; ik heb u ook iets nieuws te melden. Deezen middag ontmoette my uwe geweezen Meid, Pieternelletje Degelyk. Zy hadt aan ons huis geweest, om eens naar u te vernemen; maar van onze Meiden horende, dat myne Moeder en Zuster te Rotterdam waren, ging zy heen: geen zes huizen van ons af kwam ik haar tegen. Zy sprak my aan, en zeide my, dat zy niemand had t' huis gevonden, maar dat zy zeer verlangde om van hare lieve Juffrouw eens te horen. „ Wel, Pieternel," zei ik, „ kom in huis;" want zy was zeer bedroeft en verslagen. Zy deedt dit. Ik bragt haar in de eetkamer, en liet my theegoed brengen. Het goede mensch was zo bedroeft, dat ik haar zei: „ kom Pieternel, drink jy eerst thee met my, en dan zal ik u alles vertellen." „ Och, myn Heer Wil-
„ lis," zei zy, „ wat heb ik daar een droevig
„ nieuws voor my van myne jonge Juffrouw
„ gehoort! zou het waar zyn? wel lieve God,
„ heb ik haar daar voor helpen groot brengen,

„ en

„ en zy heeft zulke kostelyke Ouwers gehad!"
Toen schreide zy dat zy snikte; en ik was met het goedhartig mensch zo bewogen, dat my de tranen over de oogen liepen. „ Myn Heer moet „ dan weten, dat ik daar zo even by Juffrouw „ Hofland geweest ben; ik weet het niet, maar „ 't was of ik er naar toe gejaagd wierd, want „ ik ben er geen zes maal geweest. De meid „ kwam voor: en Bregtje, zei ik, kan ik my„ ne jonge Juffrouw niet eens spreeken? Jou „ jonge Juffrouw woont hier niet meer; Zy is „ weggelopen, en is nou in een goddeloos „ huis, daar zy alle ondeugentheid doet, en „ als een openbare Ligtekooi met allerlei Ploer„ ten en Komedianten zich ophoudt; daar moet „ jy haar zoeken. Myn Heer, het was of de „ steenen tegen myn hoofd sprongen! ik moest „ my aan de deur vast houwen; zodanig was ik „ ontsteld. En, zei Bregt, jy komt er fraai „ mee uit; dat is nou dat braaf meisje, dat „ verstandig Juffrouwtje, daar je zo hoog mee „ liep. 't Is een lief peuzeltje! Nou jy kunt „ haar niet spreken, en myne Juffrouw heeft „ belet. Toen deedt zy de deur open, en ik „ ging als een radeloos mensch naar uw Moe„ der; die ik ook niet t'huis vond; gelukkig, „ myn Heer, dat ik u ontmoette, want ik ben „ dispraat zo het waar is, dat Bregt zeide."
Wees jy maar gerust, Pieternelletje: zei ik;

Juf-

Juffrouw Burgerhart is het braafste, zo wel als liefste jong mensch dat er leeft. Bregt is een kwaadaartige leugenaarster. Juffrouw Burgerhart is, met goedkeuring van myn Heer Blankaart, van hare Tante gegaan, daar zy niet langer kon blyven; en woont nu in by eene zeer fatsoenlyke deugdzame Weduw, met nog drie andere Juffrouwen. Al het overige is leugen, en laster; ik hoef dat niet te weêrleggen. Juffrouw Burgerhart is het lieve kind myner brave Moeder; myne Zuster is hare Vriendin. Toen stondt de brave meid op, en dankte God op haar kniën voor het bericht, dat ik haar gaf. Ik was zeer aangedaan. Zy kwam naar my toe: „ Ja, myn Heer, ik kon niet wagten om God „ dus te danken tot ik alleen was. Ik ben nooit „ zo bedroeft, en nooit zo blyde geweest als „ nu. Zo het waar geweest was, ik had my „ dood gehuilt. Je weet niet welk een lief „ hartje het altoos geweest is; en denk, dat „ ik haar, mag ik zeggen, van dat de Baker „ weg was, evenwel alle dagen en nagten zo „ wel als haar Moeder opgepast heb. Maar „ nu ben ik gerust. Mag ik myn Heer vragen, „ waar ik de jonge Juffrouw vinden kan?" Ik zei het haarr, en zy zal, zo dra zy eens weer uit kan, u komen bezoeken. Met duizend dankzeggingen, en met my eene Vrouw toe te te wenschen, die my de dierbaarste op de gehele

Wae

waereld is, (ik durf haar niet noemen,) verliet het goedhartig mensch my.

In plaats van eens te gaan wandelen, begaf ik my naar myn kamer, om u dit alles zo ten eersten te schryven. Ik zal (ô lieve Vriendin, gy vermoogt alles op my!) my naar uwen raad gedragen. Ik ken myne zwakheid. Zou ik afscheid van u kunnen nemen, en bedaart genoeg blyven, om uw gezelschap geene vermoedens te geven die u ongevallig zyn zouden! Binnen agt dagen vertrek ik, maar niet terstond naar Vrankryk. De Patroon vindt goed my Duitschland in te zenden. Eerst ga ik over Rotterdam op Antwerpen. Maar waar praat ik van? Dit kan u zeker weinig schelen! Uw *silouette*, die myne Zuster my vergunt heeft naar te tekenen, sluit ik by de Wissels in de geheimste afdeling myner Brieventas. Dat dierbaar afbeeldzel zal myn gezelschap zyn, waar ik my ook bevinde. Vaarwel, myne tedergeliefde Vriendin! Denk somtyds eens aan uwen Willem; immers als aan een afwezent Vriend, in wiens lot gy belang neemt; en dien gy met genoegen zult zien weder keren. Geen woorden kunnen uitdrukken, hoe hoog ik u waardeer, hoe dierbaar gy aan myn hart zyt; en hoe ik God bidde om alles wat u gelukkig kan maken. Onveranderlyk ben ik

Uw getrouwste Vriend, en geh. Dienaar,

WILLEM WILLIS.

DRIE- EN- VEERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

WAARDE VRIENDIN!

Wy hebben de koffer in volle order ontfangen; myne Moeder pryst uwe vrouwelyke netheid boven de huizen: denk dan of ik in myn schik was. Toen wy hier kwamen, vonden wy Tante zeer erg; maar, zo als ik u gemelt heb, zy is thans veel beter; echter zal het eene slepende ziekte zyn. Myne Moeder is zwaar verkouwen, anders wel, en ik kan uitnement tegen de zuivere Maaslucht. Arme Willem! „ nu, gy kunt yder niet nemen, die u lief „ heeft," zult gy zeggen, en ik zeg daar nog eens op, arme Willem!

'T Is hier zeer stilletjes. Tantes huishouding bestaat maar uit haar zelf, en twee bejaarde Meiden, die reeds by Grootvader gedient hebben, en hier regt gelukkig leven, want myne Tante is eene der beste Vrouwen die ik ken. Zy heeft veel verstand, en een goed hart: Eenige kleine eigenzinnigheden reken ik niet.

Willem is haar afgod. Hy is naar Grootva-

den

der genoemt, moet gy weten; en zo hy eens *Willis van Zon* schryft, is Tante niet te goed om aan *haar* Neef, Willis van Zon, een Legaat extra te maken. Ik mag het lyden. Geld is myn zwak niet, en myn Broer zal, zo hy eens zelfs negotie doet, van die ronde vrienden nodig hebben. Gy weet, Vader was eerlyker dan gelukkig.

Eens ben ik nog maar uitgeweest, en dat heette familiaar, by Tantes naasten Buurman, den Heer Uitval, brave Burgerlieden van den ouden tyd. Het spyt my, dat gy er niet by waart; dat was regt een *Pretje* voor u geweest; om de nieuwigheid meen ik. Ik zal er my eens toe gaan zetten, om te zien, of ik er u eene dragelyke beschryving van geven kan. [*Het toneel verbeeldt een Rotterdamsch Bovenhuis, vol stoelen en stoven, en alles wat in staat is, om een mensch of zestien wel digt en warm by een te pakken.*] De Tractant was een man van diep in de vyftig, en Vrouwlief ook zo omtrent. Hy hadt een kort gesneden pruikje op, dat niet onaartig tuigde, met een groot, breet, vry vurig aangezicht: hy hadt een zwarte rok aan, met lubben die hem tot over de handen floddderden. Moeder hadt een soort van een negligé op, met een root lint, een Jukaatje aan, een wit boezelaartje voor, en was, in 't geheel, huisselyk. De Dochter was vry zwierig, doch

wat modens ten achter; zy glom van juweelen, en was ſtyfjes vriendelyk. Toen ik boven kwam, verwelkomde my Juffrouw Uitval met veel buigingen, en veel excuſen, dat zy my zo familiaar ontfing, zei: „ dat zy maar een ou-
„ werwetze Vrouw, en klein behuist was; ”
met alles wat over dien toon verder loopt. Onderwyl verdoofde het gekef van twee kleine honden, het gekook van een zilveren theeketel, die, op een ordentelyk burger-vuurtje, ſtondt te koken, en het geſchreeuw van den Heer Uitval, die aan den trap tegen een koksjongen braaf ſtondt te kyven, zeer veel van deeze fraaije Complimenten; en ik kon beſtaan met te groeten, en te glimlachen. Daar op kwam de man boven; (ik was by ongeluk de eerſte,) en Moeder, ziende dat ik nu gezelſchap had, waggelde, terwyl zy aan een vervaarlyk zwaren bos ſleutels rammelde, naar de agterkamer, daar zy wel alle kisten en kasten ſcheen te ontſluiten. Toen was 't: „ Hartlyk welkom, Juf-
„ frouw, in de ſtad; ” en hy kuste my met eene recht oud vaderlandſche welmenentheid.
„ Hoe bevalt je ons Rotterdam? Wat liggen
„ hier al reuzen van Schepen in onze havens,
„ he? wat zeg je, dat is wat anders als je lui
„ Amſterdamſche ligters, en vlotſchuiten. Heb
„ je geen friſſchen Vryer opgedaan, die de
„ ſtad eens braaf op en neêr met je kan lopen,

„ en

„ en je zo eens op de Schotſche koolſchepen „ brengen kan? Wel, je moet onze Kerken „ zien; Je moet naar de Erasmusmarkt. Daar „ ſtaat Erasmus, levensgrootte, met een by- „ bel in zyn hand. Ja, ik weet wel van je „ liefhebbery in lezen; ik lees nooit; maar „ elk zyn zin. En dan moetje door de Boomp- „ jes wandelen, en onze Beurs zien: onze „ Stad is ſtinkent vol Volk, en het gaat de „ Kooplui heel goed; je weet, goed maakt „ moed; kom je moet daar niet altyd by Tan- „ te zitten ſuffen, nu zy weer beter wordt, „ moet je eens zien waar je bent." De goede Uitval zou zo al voort gerammelt hebben, maar het overige gezelſchap was er. Toen moest gy die drukte gezien hebben. Onder de Vrienden was een mager zieklyk zwak mannetje. Mejuffrouw zyne Echtgenote was eene Beauté van ten minſten derdehalf honderd pond gewigts, vreemt toegetakelt: een Chitzen Japon, met grote wilde bloemen, een kostbaare bonte pelliſe, een aan haar hoofd geplakt kinmutsje. Hoe ſmaakt n dat, Saartje? De zware goude beugel was, want de vrouw was losjes gekleet, op de tablier geſchoven, en maakte tegen een ſuperbe Orloge geen onäartig contrast. „ Welkom, Klaasje, riep Uitval, terwyl hy „ het arme ſukkeltje tot knypens toe de hand „ drukte. Zie je wel dat al die likkepotjes

„ maar vodden zyn? Doe als ik; eet een
„ braaf ſtuk Osſenvleesch, neem een ſtout glas
„ baai toe; en kuijer dan eens naar Schiedam,
„ zo doe ik; en ben ik nog niet of ik twintig
„ jaar was?".

Toen raakten wy aan het theedrinken; nooit dronk ik fynder thee, en nooit dronk ik uit keurlyker porcelain. 't Speet my maar, dat de gulle Vrouw my zo veel ſuiker in het kopje deedt, zo dikwyls als man ſchreeuwde: „ hebben de Vrienden wel ſuiker?" en dan wist ik niet hoe gaauw ik myn kopje zou naar my nemen, om Thee en geen Slemp te drinken. Naauwlyks was de Thee ter zyden, of de jonge Juffrouw kwam met een groot vierkant zilver blad, opgevult met Confituren; dat blad werdt opgevolgt door een nog groter, tot eene aanmerkelyke hoogte met allerlei fyne gebakjes opgeſtapelt. Onderwyl was de kamer zeer benaauwt, en de Heren dampten uit ten treuren, zo dat wy elkander niet dan in wolken van Tabakrook konden zien. Ik had het zeer kwaad. Eindelyk werdt men het eens om wat lucht te maken, en Uitval ſchreeuwde om wyn, en kelkjes; de meid kwam boven met een doos Soezen, die naauwlyks den trap op wilde. Enfin, Saartje, de goede menſchen hadden niets verzuimt, om ons te tonen dat wy welkom waren. Men ſpeelde niet. De vrouwen be-

begonnen des over het huishouden en de meiden, de mannen over negotie of ſtudie te praten. Twee perſonen zal ik u nog maar beſchryven; de overigen zyn het copieeren niet waardig. De eene was de jonge Heer Wysneus, die wel niet ſtudeert, zo als men het noemt, maar die echter veel leest; en zo hy zich minder liet voorſtaan, nog al te dulden zou zyn: Nu was hy ondraaglyk. Hy luisterde naar zyn eigen woorden, en ſprak alles zo pedant, en met zulk een emphaſis uit, dat hy zyne goede opvoeding ſchande aandeedt. Hy is een neef van den goeden Heer Uitval, die nog al opheeft met het gekje; offchoon het de onbeſchaamtheid heeft, om Oom en Meu op eene verächtelyke wys te bejegenen. Hy ſcheen gehoort te hebben, dat ik myn ledigen tyd niet met kaartſpelen verkwist. Dit was oorzaak, dat hy my ongemeen lastig viel.

En wie, vraagt gy, is de tweede perſoon, dien gy my zult beſchryven? De Proponent Smit, Saartje. — Nu, zie my zo niet aan! Gy weet immers, dat wy elkander lang gekent hebben? Een eenvoudig toeval hadt hem hier gebragt: hy kwam, met iemand van 't gezelſchap, onverzogt mede. Ik ontſtelde een weinig; wie zou hem *hier* gewagt hebben? Zyn zwart kleed ſtaat hem zeer wel, en ik vind, dat hy zeer in zyn voordeel verandert is. 't Was

eerst tegen dat wy aan tafel zouden gaan, dat hy occasie hadt om my aan te spreken: doch dit oogenblik nam de jonge Heer Wysneus waar, om hem, terwyl hy hem by den arm vasthield, te vragen: „ Denkt gy niet, myn Heer, dat „ het wel te betogen is, dat de Philosophie, „ welke thans door geheel Europa met een fie- „ ren tred herom wandelt, zeer veel moet toe- „ brengen tot het zuiveren onzer denkbeelden, „ ook in de heilige Theologie? Zoude het niet „ wel der pyne waardig zyn, dusdanig een „ Vertoog, geschreven door eene meesterlyke „ hand, den Volke toe te schikken?" Smit antwoordde koeltjes: „ De gelukkige ondervinding maakt ons zo een betoog geheel nodeloos;" en my aanspekende deedt hy het pedantje zwygen, die zyne talenten aan de Heren uitmat, welken hem niets antwoordden. Gevallig werdt er van zeker vermaart kabinet van oudheden en munten gesproken. „ Ei lieve," zei de Vrouw met den gouwen beugel tegen Wysneus, „ ei lieve, myn Heer, kyk, ik heb hier eenige „ ouwe Potstukken, mooglyk is daar ook wel „ een kop van een Rooms Keizer by. Dat „ stuk heb ik altoos van eene oude kattelykse „ Juffrouw in myn kindsheid gekregen. Maar de ondraaglyke jongen rekende de goede Vrouw geen antwoord waardig. De Huisheer nodigde ons, op de volgende kamer, aan tafel. En

den

den Heer Smit by de hand nemende, zei hy; „ Kom, myn kostelyke Vriend, jy by deeze „ Juffrouw; me dunkt, jelui voegt schoon by „ malkaêr."

Maar, lieve Saartje, ik wenschte wel, dat gy zo een Tafel eens gezien hadt! In 't midden stondt een smokent stuk Hamburger Osfenrib, van een dertig pond, denk ik. Daar by was een Ham, een Kalfskop, een Varkensrib, en een gestoofde Kabbeljaauw. De groenten waren niet minder talryk, of voedzaam; zo dat aan ons familiaar soupeetje zouden een douzyn of twee Moffen hun genoegen hebben kunnen krygen. Alles was overvloed, alles toonde rykdom, en zindelykheid; doch zonder den Heer Smit was het voor my zeer ongevallig geweest. Laat men vry roemen op de oude Hollandsche gulheid; op zulke maaltyden is men overdadiger, en hoort men vuilder dubbelzinnigheden, dan by onze modieuse lieden. 't Was één uur, voor dit klosfenpartytje scheidde. En nu heb ik tyd, om alles, zo als de jonge Wysneus het noemt, *Philosophies te betrachten.* De Heer Smit, die my 't huis bragt, vroeg my of hy de eere mogt hebben, om myne Moeder van zyne hoogachting te komen verzekeren, en dus onze kennis te hernieuwen.

Wat zoude ik gezegt hebben, dan dat het myne Moeder zeer aangenaam zyn zoude. Gy

hebt hem nooit gezien, myne Vriendin, maar weet echter, dat hy eens en andermaal my van zyne byzonderste genegenheid heeft verzekert. Hy is, door zyne Voogden, na den dood zyner Ouders, op zyn verzoek van het Kantoor genomen, om in de Theologie te studeeren, waar toe hy altoos de sterkste neiging hadt, en schoon hy laat begon, nu reeds met zyn zes en twintigste jaar beroepelyk als Predikant. Myne Moeder groet u tederlyk..... Daar kryg ik uwen laatsten met de Bylage. Hoe ryst myne achting voor u, naar mate ik uw karakter leer kennen! Ik kan nu niet langer. De Post zal zo vertrekken. De Hemel herstelle de waardige Vrouw, en geleide u en uw Letje! Dit wenscht

Uwe Vriendin,

ANNA WILLIS.

* * *

VIER-

VIER- EN- VEERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

O myne lieve Willis, de goede Hemel heeft onze gebeden verhoort. De waarde Vrouw is zo veel beter, dat de Doctor ons verzekert, dat, zo er geen toevallen komen, onze Zieke spoedig zal herstelt zyn! 't Is een oud gryzig goedhartig man, die Doctor; maar ik was zo dronken van blydschap, dat ik hem wel de handen had willen kusschen, en al myne mooiste muziek zo gaan voorspélen. Wat ben ik toch een wonderlyke meid! Over weinige dagen heb ik al myne tranen verkwistent weggeweent; en nu zou ik, uit dartelheid, wel het hele huis op stelten zetten. Ik heb de meiden getracteert; onzen ouden Eliëzer, alias Frits, een vryën dag bezorgt; en aan myn Cootje belooft, zo dra ik uitging, hem mede te nemen. Onderwyl loop ik op myn kousjes door de Ziekenkamer; en zou met Letje, die my dit nadoet, zo ook wel eens een Menuetje doen willen.

Uitgaan, en de waarde lieve Zieke alleen laten? Ik zou my zelf braaf afkloppen, zo ik

er aan dagt. 't Is een plaizier zo een Vrouw optepasſen. 't Moeit my maar, dat zy zo verlegen is met onze beleefſtheid. Zy begint weer wat te eeten en op te zitten. Al wat zy zegt is onzen aandagt waardig. Zy heeft uit den kelk der Tegenheden gedronken; maar zy dankt God ook daar voor. Eens zag zy Letje en my, die zoetjes zaten te keuvelen, met de tederſte oplettentheid aan. „ Myne twee Engelen," zei zy, en zweeg. Wy vatten elk een harer handen, en drukten die aan ons hart. Zy gaf ons elk een kusch. Wy beiden riepen te gelyk uit: „ Moederlyke Vriendin;" en onze tranen ſpraken ſterk. „ Beste kinderen, zei „ zy, ik zie dat gy beide my lief hebt; mag „ ik my van die liefde niet wel bedienen om „ u, by gelegenheid, te tonen, hoe veel be„ lang ik neem in uw beider geluk? Gy zyt „ beide ouderloos; myne eenige dochter heeft „ God vroeg van my genomen. Laat ik myne „ Zantje in u weervinden; gy zult in my al„ toos een Vriendin vinden, die hare meer„ dere jaren en grotere ondervinding altoos zal „ aanleggen om u nuttig te zyn."

„ Met dat oogmerk zal ik u het een en an„ der uit mynen levens-loop verhalen; wel „ verzekert, dat gy beide het geen ik u zal „ zeggen voor u zult houden; het geen ik u „ ook verzoek."

„ Ik

,, Ik ben uit het adelyk Gelderland afkomſ-
,, tig, en myne Familie leeft daar nog in aan-
,, zien. Myns Vaders middelen waren dáár toe-
,, reikent; doch in Holland betekenden zy niet
,, veel. Myne Moeder hadt eene Vriendin in
,, Amſterdam, en hadt haar belooft, op haar
,, aanhoudent verzoek, om my by haar te la-
,, ten, immers, voor eenigen tyd. Deeze Da-
,, me was een bejaarde Coquette, en wy leef-
,, den in den groten ſmaak. Ik vond wel niet
,, veel behagen in zo eene levenswys; maar ik
,, was jong, en nooit tegen zulke uitſporighe-
,, den gewaarſchuwt zynde, volgde ik myne
,, weldoenster in zo verre, dat ik my alleen
,, wagtte voor het geen ik zeer wel wist on-
,, eerlyk te zyn. Onze dagen waren op de ge-
,, regeltſte wyze ongeregelt. Bals, Soupeés,
,, Speelpartyen, Comedipartyen, Carrouſels,
,, alles was onze gading. Men zeide, dat ik
,, niet lelyk was. Ik was ten minſten gezont,
,, en ſpeelde zo goed als de meeste Dames. Men
,, kwam my vertellen, dat men my beminde;
,, doch niemand hieldt het ſtaande, na dat men
,, hen zeide, dat ik eene adelyke Gelderſche
,, Freule was zonder geld. Dit beviel my zeer
,, wel, want myn trouwenslust was gering.
,, Eindelyk beviel ik aan een ſchatryk jong
,, Oostindiesch Heer. En die hadt den moed,
,, om my, na de genoemde ontdekking, nog

„ ſmoorlyk, zo als hy zeide, te beminnen.
„ Zyn eigen meester zynde, hadt hy alleen
„ myne, en myner Ouderen goedkeuring no-
„ dig. De grootheid zyner middelen verbys-
„ terde myne Ouders dermate, dat men my
„ beval dien Heer te trouwen, en zulk een
„ ſchone Party niet afteſlaan. Mejuffrouw
„ Kwiks, zo heette myne Moeders Vriendin,
„ tradt in hun gevoelen. De jonge Heer toon-
„ de zyne belangeloosheid, en beminde my,
„ op zyne wys, toen waarlyk. Myne tegen-
„ werpingen werden voor eigenzinnigheden uit-
„ gekreten; of niet begrepen. — Ik bemin myn
„ Heer Spilgoed niet. — Gy zyt een romanes-
„ que malloot, kreeg ik ten antwoord, wie
„ vraagt u dáár na? Wel Mietje, hebt gy nu
„ zo vele maanden in de Beaumonde geweest,
„ en weet gy nog niet, dat de liefde en het
„ huwlyk nimmer te ſamen gaan? Kort gezeit,
„ ik toonde dat ik eene dochter was uit het ge-
„ ſlagt der Buigzamen; ik week voor iets, dat
„ ik geen kans zag te weigeren. De Heer
„ Spilgoed werd myn man, en ik ééne dier on-
„ gelukkige Vrouwen, wier ſchone party men
„ met nydige oogen aanzag. Dewyl de Heer
„ Spilgoed reeds zyn eigen huis bewoonde,
„ had ik niets te doen, dan my in zyne koets
„ daar heen te laten brengen. Dat hy zeer
„ ryk was, bleek aan zyne overgrote verſpil-

„ lin-

„ lingen, die hy allen ruim en rykelyk betaal-
„ de. Zyne Huishoudster, hoewel verbittert
„ om dat zy door my, zo zy waande, in haare
„ hoop was te leur gesteld, had al te *veel wae-*
„ *reld*, om my niet met de uiterste beleefdheid
„ te ontfangen. De eerste veertien dagen lie-
„ pen tamelyk wel af. Myn man scheen ver-
„ zot op zyne vrouw, en kwam alle myne
„ wenschen vóór. Maar, dewyl hy te veel
„ van het wellustige Asiatische karakter hadt,
„ om my geen billyke reden tot misnoegen te
„ geven, ontdekte ik wel dra, dat ik my ver-
„ bonden had aan een man, die alleen vatbaar
„ was voor de allergrofste zinnelyke vermaken.
„ En wel spoedig ontdekte ik, dat Mademoi-
„ selle Bartin met hem in eene zondige gemeen-
„ zaamheid leefde. Dit niet alleen, maar dat
„ ik mynen man deelde met het uitschot der
„ Sexe. — Zo eene ontdekking is, wat het
„ grievende betreft, niet te beschryven. Ik had
„ myn man, 't is waar, genomen, om dat ik
„ het niet zag te ontduiken; doch myn hart
„ zou hem, indien hy het my zelf niet onmoog-
„ lyk gemaakt had, uit erkentenis genegen zyn
„ geworden; en indien ik hem in een ordente-
„ lyk man had kunnen veranderen, dan zeker
„ zou hy my dierbaar hebben kunnen worden.
„ Ik was zwanger: hoef ik iets meer te zeg-
„ gen? Doch, wat kon ik aanvangen met een

„ man,

„ man, die geheel verbeest was, en geen verstand hadt? Zyn baldadig leven ruïneerde zyne gezontheid, en ik zag nu wel; dat geen rykdom, hoe groot, bestant was tegen eene verteering, die in weinige maanden duizenden beliep. Deeze pynelyke overdenkingen, en de staat, waar in ik my bevond, benamen my spoedig die gezontheid, die ik, als myne beste bezitting, uit myn gezont Vaderland had medegebragt.

„ Ik heb te veel achting voor de kieschheid van u, lieve Juffrouwen, om u te vervelen met de sporeloze en walchelyke Tonelen, die men nu, zelf onder myne oogen, opende. Laat ik u alleen zeggen, dat ik van eene Dochter beviel; en het onuitdrukkelyk hartzeer had van te zien, dat myn man, zelf toen, toonde niet vatbaar te zyn voor die byna onweerstaanbare blydschap, die een Vader gevoelt, als hy zyne Vrouw Moeder ziet van een gezont zo even geboren kind. Volmaakt overtuigt, dat de Natuur my in staat gestelt hadt om myn eigen kind zelf te zogen, voldeed ik aan dien heiligen pligt; doch zoo rasch hy dit merkte, voer hy verschrikkelyk uit; den staat waar in ik was niet eens in aanmerking nemende. Ik antwoordde alleen met tranen, en nam voor, wat er gebeurde, dat punt niet opte-

„ geven,

„ geven. Hier op volgden van zynen kant zaken, die ik u niet kan mededelen. Weet alleen, dat zyn afkeer voor my als in haat veranderde. Wy hadden nu niets meer gemeens dan het huis waar in wy woonden. Mademoiselle Bartin beheerschte hem geheel; en nu was het niet langer een geheim voor my, dat zy hem reeds twee kinderen gegeven hadt. Deeze onnozele Wichten had ik dikwyls by haar gezien, onder den naam van twee ongelukkige Weesjes uit hare Familie. Het was my niet mooglyk, deeze kinderen, na die ontdekking, minder vriendlyk te behandelen; dit heeft men en bespot en gewraakt; maar ik ben een Vrouw, en was zelf Moeder. Myn lief kind trok nu alle myne liefde, alle myne zorg; en vergoedde my al het verdriet, dat haar ongelukkige Vader my deedt! Myne Ouders stierven; door de uitkomst geleert hebbende, dat ik in allen opzichte te beklagen was."

„ Het spel, en de roofzucht van verscheidene Maitresjes, deden het Oostindiesch geld als in eenen grondelozen kolk wegzinken. De zorg voor myn kind gaf my den moed, die my ontbrak. Ik beproefde, of ik dit dol mensch niet tot staan konde krygen. Vergeefsch! van welk eene zyde was hy te raken, die de Huwlyksbanden verscheurde,

„ en ongevoelig was voor de tedere infpraak
„ der Natuur? Het liep van kwaad tot erger.
„ Zyne wraakzucht — want nu had ik hem,
„ die Man en Heer was, beledigt; en was ik
„ niet maar flegts zyn Vrouw? — tergde my
„ dermate, dat hy aan Bartin, op eenmaal,
„ voor wel duizend ducaten aan Juweelen, in
„ myn byzyn, prefent deedt. Ik moest hem
„ des verlaten, of my alles getroosten. De
„ aarde draagt, naar myn inzien, geen onge-
„ lukkiger Vrouw, dan die, die in den bloei
„ haar's levens van haar Man gefcheiden is.
„ En ook, wat te beginnen? Myne Ouders
„ hadden alles op zyne edelmoedigheid laten
„ aankomen: ik had wel fraaije Juwelen, en
„ vele prefenten van hem; maar wat beduiden
„ deeze dingen om van te leven? Ik had ook
„ een kind; moest ik daar niet voor zorgen?
„ Ik vleidde my, dwaze die ik was! dat hy
„ nog, vóór hy bedorven was, zyne oogen
„ zoude openen, en dat hy my en myn kind
„ ten minften, het geen uit de fchipbreuk ge-
„ ret was, zoude overlaten. Ziende dan, dat
„ ik ongelukkig was, befloot ik om my myn
„ ongeluk ten nutte te maken. Ernst is de
„ Vriend des Tegenfpoeds. Ernst maakt ons
„ met ons zelf bekent; en terwyl hy onze oo-
„ gen op onze pligten vestigt, geeft hy ons
„ lust 'en kragt om, 't geen men wel begrypt,

„ ge-

„ gemoedlyk te betrachten. Ik wydde my ge-
„ heel aan myn kind, en ſtelde my door het
„ lezen van goede boeken in ſtaat, om den
„ pligt eener Moeder op eene verlichte wyze
„ uittevoeren. Myn Naaldwerk en myn Mu-
„ ziek verdeelden eenen tyd, dien ik nu ge-
„ heel voor my had. Ik zag geen gezelſchap,
„ en wandelde niet dan in den fraaijen Hof,
„ die agter ons huis lag. Juffrouw Kwiks en
„ ik vervreemde zéér van elkander, hoewel
„ zy my nooit reden tot misnoegen gaf, en
„ ik haar altoos dankbaar bleef voor de guns-
„ ten my betoont."

„ Eindlyk behaagde het God, om mynen
„ man de droevige gevolgen zyner losbandig-
„ heid te doen ondervinden. Hy kreeg eene
„ beroerte; en lag ettelyke maanden, meer
„ dood dan levent. Ik ylde naar hem toe,
„ doch Bartin hadt zich als eene trotſche mees-
„ teresſe, van zyne perſoon meester gemaakt.
„ Eens evenwel was de gelegenheid gunstig.
„ Ik knielde voor zyn bed; ik ſchreide; myn
„ Dochtertje, nu zes jaar oud, ſtondt by my;
„ het ſchreide ook: Lieve Papa, zeide het kind,
„ en ſtreelde, op een ſtoofje geklommen, met
„ haar klein handje zyn wang. Hy zag my
„ ſterk aan, greep myn hand; wilde iets zeg-
„ gen; doch zyne ſpraak was zo belemmert,
„ dat ik niets verſtond: en zedert lag hy meest

„ altoos met de oogen open, doch zonder
„ spraak, en, zo ik meen, zonder eenige on-
„ derscheiden kennis. Hy stierf, nog geen
„ veertig jaar, en liet my, zo als by de uit-
„ komst bleek, meer schuld dan goed. Bartin
„ hadt in de confusie het huis verlaten, en
„ tyd overig gehad, om het loon harer on-
„ deugd in veiligheid te stellen. Laat ik een
„ kleed mogen leggen over alle de ontmoetin-
„ gen, die my zedert overkwamen. Ik was
„ zesentwintig jaar, arm, van fatsoen, en had
„ een kind, waar voor ik moest zorgen."

„ Wel ras begaf ik my by lieden in huis op
„ twee goede kamers, en bezuinigde zo veel
„ my mooglyk was: hopende, dat de goede
„ Voorzienigheid my uitkomst zoude geven.
„ Ik verkogt myne Juwelen en kostbare Klee-
„ ren, zette het geld by zeker Koopman uit,
„ en begon gelukkig te worden. Juffrouw
„ Kwiks, die, in weerwil harer dwaze levens-
„ wys, een medelydent hart bezat, deedt my
„ nogmaal den voorslag om by haar, voor Ge-
„ zelschap-Juffer, te wonen, met belofte van
„ voor myn kind te zorgen. Maar dit Lok-
„ aas zelf was niet magtig, om my hier toe
„ overtehalen. Niets evenaarde den afkeer,
„ dien ik had van een levenstrant, dien ik nu
„ kende. Het leven *du Bon Ton* kwam my zo
„ verachtlyk voor, dat ik veel liever met myn
„ han-

„ handen myn brood zoude willen winnen,
„ dan delen in alles wat weelde, aanzien en
„ vermogen in zo eene huishouding uitftrooi-
„ jen."

„ Hoe vast ik ook befloten had voor deeze
„ aanbieding te bedanken, eischte dezelve ech-
„ ter alle myne erkentenisfe; en myne goede
„ opvoeding, zo wel als myne voorzichtig-
„ heid, noopten my, om, in de beleeftfte uit-
„ drukkingen, daar voor te bedanken; terwyl
„ ik echter onbewimpelt te kennen gaf, dat
„ deeze myne levenswys my zo wél beviel,
„ dat ik geen reden had om naar eenige veran-
„ dering te ftaan. Men verftondt my, men
„ hieldt af; en ik verzuimde niets, om myn
„ veelbelovent kind eene betere opvoeding te
„ geven, dan ik zelf ontfangen had. De on-
„ dervinding hadt my hier toe in ftaat geftelt.
„ Ik flaagde ook gelukkig, en leefde dus agt
„ jaar, zonder dat my veel aanmerkelyks we-
„ dervoer, onbekent, of vergeten."

„ Hoe kan ik, myne lieve Juffers, voort-
„ gaan, om u het grootfte verdriet, dat my
„ ooit wedervaren kon, te verhalen? Dit lie-
„ ve meisje, aan 't welk ik reeds eene Vriendin
„ had, dat veelbelovent kind, dat my't leven
„ aangenaam maakte, kreeg de kinderpokjes,
„ en werd my, in weinige dagen, ontrukt."

„ U een denkbeeld te geven van de fmarte,

 „ die

„ die ik toen onderging, is my volstrekt on-
„ mooglyk: Moeders alleen kunnen dat bezef-
„ fen... Ik zag het lieve Meisje sterven, sprak
„ niet, weende niet: alle myne bewegingen
„ waren werktuiglyk. Myn voorhoofd gloeide.
„ Myne oogen stonden strak. Myn borst was
„ zo beklemt, dat ik naauwlyks zuchten kon.
„ Eerst op den dag der Begraving begonden
„ myne tranen te druppelen, konde ik zuch-
„ ten; en de Natuur ontfing die verligting die
„ zy niet kon ontberen, zonder my in zinne-
„ loosheid te storten. Alles komt tot eene ze-
„ kere hoogte; wat daar boven is, verwoest
„ ons, indien het van eenen smartelyken aart
„ is: ik ben thans in geen gemoedsgesteltheid
„ om dit onderwerp breder uittewerken; ik
„ spreek nu alleen van den dood myner Dochter.
„ De tyd, die alle droefheden vermindert,
„ deedt my dien vriendelyken dienst niet. Yde-
„ ren morgen baadde ik my in tranen; en nooit
„ sliep ik in dan met natte oogen. Alles ver-
„ levendigde myne smarte; en alles, wat dit
„ deedt, was my dierbaar. Myn kind, myn
„ kind, myn Zantje; dit herhaalde ik duizend
„ keren! Een geheel jaar dus gesleten hebben-
„ de, besloot ik om alles wat myn lief kind
„ gedragen hadt, alles wat zy geschreven, ge-
„ tekent hadt, alle hare aartige handwerkjes
„ zorgvuldig by een te leggen; en in een kof-
„ fer

„ fer te ſluiten. Myne wonden openden zich „ op nieuw; het binnenst van myn hart ontroerde, zo dikwyls ik iets, haar betreffende, „ aanraakte. Hier op verviel ik in eene allerdiepſte droefgeestigheid; ik werd de elendigſte aller Vrouwen. Ik had geen een Vriend: „ want de Lieden, daar ik inwoonde, waren „ gewent my met die ondergeſchiktheid te bejegenen, die myne geboorte, en ten hunnen „ opzichte ruime omſtandigheden, eischten. „ Eens op een avond, bad ik God met al dien „ ernst en eerbied, die ons betaamt, als wy „ ons vervrymoedigen om Hem aanteſpreken. „ Ik ſmeekte om hulp, om wysheid, om geduld; en onderwierp my ten vollen aan zyne „ ſchikking; uitroepende: Here! gy zyt rechtvaerdig, gy zyt goedertieren. Gy naamt „ van my dat kind, 't welk ik als de beste „ uwer Zegeningen ontfing! Gy naamt haar „ van my, in eenen tyd dat ik my gelukkig „ vond met haar; dat ik haar voorbereidde tot „ de Eeuwigheid. Ik doorzie uw oogmerk „ geenzins; doch 't is uw wil: Vader! uw „ wil geſchiede! Ik rees op, droogde myne tranen af; en verſterkte my in dat denkbeeld, „ dat de goede God my, om zeer wyze reden, „ dit verlies hadt doen lyden. De aannemende „ kalmte myner ziel ſtelde my in ſtaat om my, „ op my zelf, te bepalen. Ik begreep, dat ik

„ myne onderwerping aan God niet beter kon
„ bewyzen, dan door my optcheffen boven dee-
„ ze droefheid. Deeze eenzame eenzelvige
„ levenswys is niet geschikt om my hier toe
„ te brengen. De Waereld, foei Waereld!
„ wat dan? Ik kreeg een plan in het hoofd dat
„ my voorkwam als regt gepast om my, zon-
„ der my in de Waereld te voeren, echter be-
„ zigheid en afleiding te verschaffen. Ik besloot
„ tot die levenswys, waar in gy my hebt le-
„ ren kennen. Ik maakte dit myner Familie
„ bekent; die het zeer afkeurde; en toen men
„ zag, dat ik het ter uitvoer bragt, my van
„ laagheid beschuldigde; ik onderging smadely-
„ ke behandelingen. Zy troffen my niet; ik
„ wist dat ik wel deed, en dat my, ter red-
„ ding uit myne droefgeestigheid, geen beter
„ middel konde aan de hand gegeven worden.
„ Juffrouw Kwiks stierf, en hadt de edelmoe-
„ digheid gehad, om my een fraai Legaat toe
„ te schikken. Ik vertrouwde myn voornemen
„ aan den Koopman, by wien i myn klein
„ sommetje had. Hy oordeelde dat ik wel deed;
„ en hy bezorgde my drie jonge Dames, die
„ genoeg verteerden, om my tot eene ordente-
„ lyke huishouding in staat te stellen. Doch
„ evenwel, myn geld schoot ik er by in, en
„ moest nog duizend guldens opnemen van een
„ zeker man, die my onheusch heeft behan-

„ delt;

„ delt; doch ik ben zedert eenige dagen in „ ſtaat geweest om die ſom af te doen, dat my „ zeer verblydt.”

„ Zie daar, lieve Juffrouwen, het geen ik „ u uit myne levensgeſchiedenis wilde zeggen. „ Mooglyk zult gy, by voorkomende gelegen„ heid, er u eenig nut uit kunnen bezorgen. „ Het verlies van myne Dochter ſpreidt wel „ eenen nevel over mynen geest, maar ik leef „ in de zalige hoop van haar in de onſterflyk„ heid weer te zien; en zedert ik u, lieve Juf„ frouwen, by my heb, ondervind ik, dat ik „ nog vatbaar ben voor — zoudt gy 't wel ge„ loven kunnen? voor blydſchap.”

Hier zweeg de waarde Vrouw. Hoe dikwyls hadden wy met haar geweent onder het verhaalde! Hoe dikwyls had ik hare zagte hand aan myn hart gedrukt. Nooit was ik zó aangedaan. Terwyl alles nog levent in myn geest legt, ſchryf ik het u; haar de vryheid verzogt hebbende om het verhaalde aan eene myner Vriendinnen, die zulks waardig was, te mogen mededelen. Lees, en zeg my, kan men zulk eene Vrouw te hoog ſchatten? O, hoe lief heb ik haar!

Vaarwel, myne Vriendin,

SARA BURGERHART.

VYF- EN- VEERTIGSTE BRIEF.

Mejuffronw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

WAARDE VRIENDIN!

Voor 't eerst ben ik na het toeval myner geëerde Juffrouw Buigzaam uitgeweest: Niet op eene Klosfenparty, niet met een Wysneus en een aanstaanden Dominé, maar met myn kostelyken Vriend, (zei Jan van Gyzen tegen zyn Bok,) den Heer Jacob Brunier, verzelt van deszelfs Zuster Aletta Brunier; en dat wel in de Fransche Comedie. Daar hebt gy immers niets tegen? Ik kon u wel wys maken, dat ik er ging om myn Fransch te onderhouën, doch dan jokte ik u wat voor. Neen, ik ging er met geen ander oogmerk, dan om eens een Fransche Comedie te zien spelen. Wel Naatje, ik raad u sterk aan om, voor gy van staat verandert, er ook eens te gaan. En zo dit, gelyk myne Tante zegt, de Tente des Satans is, dan moet ik u maar zeggen, dàt hy als *un homme de Goût*, en *comme il faut* gelogeert is! Ik zag *les Femmes Sçavantes* spelen, een stuk van den groten

ten Moliere: myn genoegen was groot: alles dagt my was natuur. Het karakter van Crisale smaakt my; maar dat *Excusez moi*, *Monsieur*, *je n'entend pas du Grec;* hoe bekent ik daar mede ben, hadt al het aantreklyke der nieuwigheid, toen het wierdt uitgesproken door eene schone jonge Actrice, wier talenten men toejuichte. Ik was niet weinig misnoegt over het gedrag van ettelyke Heren en Dames in drie of vier Loges. Het spel zelf trok hun aandagt niet; dat is hunne zaak; maar, andere fatsoenlyke Lieden te beletten om te voldoen aan het oogmerk, waarom die naar zo eene plaats gaan, vind ik ten uitersten onbeleeft. Zo ziet gy, kind, dat alles onvolmaakt is, of, zo als de Heer Blankaart zegt: *alle regtertjes hebben er slinkertjes.* Zulke ontfatsoenlykheden, denk ik, kunnen niet belet worden. Wie doet den Paus in den Ban? Codtje zegt my, — (ik noem myn auteur, om des te meer klem aan zyne woorden en aanhalingen te geven,) dat lachen, praten, badineren, onder het spelen van de zielroerentste Treurspelen, thans *du Ton* is; en dat menig Champignon en Champignone de Fortune daar mede ontegenzeggelyk bewyzen, dat zy lieden van Rang zyn, en ten minsten reeds deeze zes laatste jaren geweest zyn. Zeg je zo! was myn antwoord; evenwel, al wierd ik altoos maar voor een Koopmans dochter gehou-

houden, ik meen deeze Certificatie van myn fatsoen niet mede te nemen, om dat ik myne lieve Ouders niet in verdenking wil brengen, of zy my ook wel hebben opgevoet.

Niettegenstaande deeze en nog een half douzyn ongevalligheden, moet ik u maar zeggen, kind, dat ik verzot ben op den Schouwburg; dat ik niet kan begrypen, wat of men toch kan inbrengen tegen eene uitspanning, die, wel ingericht, zo veel goeds kan uitwerken. Nu, dat mogen de Geleerden afhaspelen, ik ga er heen, en dat wel zonder dat myn hart my iets verwyt. Juffrouw Rien du Tout was zeer uit haar humeur, om dat wy haar ook niet hadden meê genomen. 't Is myn schuld; ik vreesde, dat die Beuzelagtige Woelgeest ons maar zou gehindert hebben: als wy weêr gaan, zal ik haar zien in een Loge te plakken; daar zal zy zich beter diverteeren dan by ons, die eenvoudig komen om te horen, te zien, te wenen, of te lachen. Apropos, weet gy wel, dat het thans voor zeer ongemaniert gehouden wordt, te schreijen by eene *Alsire*, en te lachen by den *Francais à Londres?* Zie, dit alles à Gouverno, het kon u te pas komen. Ik moet u nog al meer fraais verhalen.

Onlangs was ik met myn trouwen schildknaap op een Publiek Concert: Coo hadt gehoort, dat er eene der eerste Zangeresfen voor 't eerst

zing

zingen, en dat Cavalini het Clavier zoude tracteeren. Maar moest men geen geduld hebben zo taai als een leren lap, (wil ik fpreken,) om niet toornigjes te worden, op de manier van doen van eenigen der Grote Lieden? Dáár fnapten drie vier Dames zo luit, dat ik duidelyk hoorde, hoe het discours ging over het Puce Lint van een Coëffure. Ginds ftonden een paar Heertjes als een paar malle Jongens, — (zoude ik zeggen, zo ik niet verftaan had, dat zy aanftaande Vaderen des Vaderlands waren,) arm in arm, de heerlykfte Muziek na te lollen, ons, en pasfant, eenige Capriolen op de koop toe veréerende: en dat, terwyl myn gehele ziel wegfmolt door het heerlykfte Vocaal en Inftrumentaal Muziek, dat ik immer hoorde. Hoe is 't mooglyk zo ongevoelig te wezen! ik fpreek niet eens van het onvoegzame: men doet veel om du Ton te zyn! En die zelfde Babbelaarftertjes affecteerden zich, toen de een en ander vroeg, of zy zich den avond beklaagden, dat zy geënchanteert waren. Ende nu nog een kort woord tot u, myne Aandagtige! 't Is waar de overgang is wat grillig; zo fpreek ik van Comedien en Concerten, en zo koom ik tot myne deftige Vriendinne. Nu, gy weet hoe ik ben; los, bedroeft los.

,, Wel, zou Tante zeggen, wel kyk eens ,, aan Nicht, daar moest de Tante van je Vriendin

„ din juist te Rotterdam wonen; daar moest „ zy ziek worden; daar moest Juffrouw Wil- „ lis met haar Dochter by haar komen: daar „ moest een Buurman wezen, die een klein „ soupeetje gaf; en daar moest juist de Propo- „ nent Smit in de Stad zyn, om er dien avond „ by te wezen! Wat is dat groot!" dus verre Tante.

En wat zegt Nicht; Wel, Nicht is zeer in haar schik met die tyding, en Nicht hoopt nog binnen 't jaar hare Vriendin in het eerwaardig karakter van Dominees Vrouw gelukkig te zien. Heden, Naatje, dat moest je doen: me dunkt, dat gy met niemand een juk kunt aantrekken, dat u zo wel voegen zal, dan met eenen Eerwaardigen. ô My! wat zal ik dan dikwyls by u komen, al woonde gy aan 't einde van de Waereld, of zelf op Marken Buiten! want ik ben overtuigt, dat de man, dien gy verkiest, waardig is dat men om hem de hele Toverlantaarn der Waereld goejen dag zegt.

Ziet gy niet, dat ik thans eene hele schryvige natuur over my heb? Ja kind, Saartje gaat nu weinig op den tril, en onze dierbare Patiente is nog te zwak, om haar met myn getammel te vermoeijen. Doch lang vasten is geen brood sparen. Ik moet noodzakelyk eens met Letje uit. Juffrouw Rien du Tout heeft onlangs zulk keurlyk gaas gekogt, en dat zeer

goed

goedkoop; ik moet, eer het ſtuk op raakt, er ook van hebben. Zo Cootje maar meê kan; want hy heeft, wurm daar hy is, ook zyne druktens; en het ſchynt, dat hy voor een Heertje van de mode zyne zaken voorbeeldig waarneemt. Wat zoudt gy een goed werk verrichten, Naatje, als gy hem wist te beduiden, dat hy waarlyk zeer wel zou doen, indien hy zo attent was in het verbeteren en in order brengen zyner denkbeelden, die nu in zyn harſenvat als een hoop ſtoute Jongens in den donker herom tuimelen: Zeg wat gy wilt; maar de Borst is heel gezeggelyk, en de geest des tegenſprekens heb ik met wortel en tak uitgeroeit. Nu uw beurt, hoor je kind.

Ik ben uwe Vriendin,

S. BURGERHART.

Postſcriptum. En wie denkt gy, dat ik deezen dag geſproken heb? Myne ouwe trouwe Pieternel. Ik weet niet of een bezoek van u my wel aangenamer hadt kunnen zyn. De tyd mag my niet heugen, dat ik het goeje mensch gezien heb. Ik kuste haar hartlyk, en bragt haar op myne kamer. De meid was zo aangedaan, en zo blyd, dat het wel te zien is hoe veel belang zy in my neemt. Zy verhaalde

de my haar bezoek by uw Broêr, en kon er niet van uit, zo vriendelyk als myn Heer Willem was! Ja Naatje, ik kan het niet zwygen, maar wat gaf ik wel, dat gy de goedheid van uw hart wat meer in den dagelykschen ommegang door minzaamheid lucht gaaft! Vriendlykheid omtrent onze minderen doet zeker zo veel eer aan ons die ze uitoeffenen, als vermaak aan hun die er door aangemoedigt worden. Zie daar, daar is nu uw Broêr Willem; hy heeft zeker op verre na zo veel verstand, zo veel beredeneerde kennis niet als zyne Zuster; en wie kent hem, zonder hem niet alleen gaarn te mogen lyên, maar, zonder hem te achten, ook om hoedanigheden, die hy niet heeft; want zie, kind, als men onze eigenliefde maar een goed woordje geeft, is zy een goedaartige malloot, en geeft ons met yver veel meer wederom dan zy ontfing. Nu nog een woord van Pieternel. Zy woont thans by aanzienelyke Lieden op de — ja, ik weet het niet wel; maar 't geen my meer intresseert, is, dat zy volkomen te vreden is, en haar Heer en Mevrouw *Deugden van Menschen* noemt. Ik ken hen niet; hy hiet van G—. Nu er is wat afgedaan! oud en nieuws: van myn geboorte tot op den huidigen dag, sprak zy, ende van myn Vader, ende van myn Moeder,

en

ende van Grootmoeder Burgerhart, (die ik niet gekent heb,) ende van Grootvader Hofland, (die tien jaar voor myne komst in dit Tranendal dood was,) ende van Tante Hofland, dat die in haar jeugd zo een wilde Slavonjer (zo noemde zy het;) geweest is; ende van —— ja, ik weet het zelf al niet. Maar 't geen my het potzigste voorkwam, was het nieuwtje, dat Tante trouwen zou met een Heer; die er alle daag aan huis komt; doch Pieternel kende hem niet. Dat zal, zo waar ik leef, Broeder Benjamin zyn! arme Tante! zo zy hier toe vervalt, beklaag ik haar van harten. Wie komt er anders dan *die Heer*? Daar moet ik meer van hebben! Wat zegt gy van zo een postscriptum? Kan het niet wel voor een Brief pasferen?

* * *

ZES- EN- VEERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

LIEFSTE VRIENDIN!

Ik heb ten minsten op vyf Brieven van u te antwoorden: Nu zal ik deezen dag daar toe besteden. Waar zal ik mede beginnen? Laat ik uwe Brieven nog eens doorlezen, dan zal ik den draad wel opvatten.

Wie, die u kent, en u verdient te kennen, heeft het toch in zyn vermogen om u niet lief te hebben? Onze karakters lopen verbaast uit elkander; en schoon ik al vrywel met my zelf te vreden ben, zo denk ik somwyl met Alexander: *Zo ik geen Willis waar, dan zoude ik wenschen Burgerhart te zyn:* Gy weet waar op ik doel? *Zo ik geen Alexander waar, ik zoude wenschen Diogenes te zyn.* Uw brief, die begint: „Of ik nog wel lees," is zo vol gezont oordeel, en te gelyk zo vol uwer poetzen, dat gy my nu met verwondering vervult; dan weder een onwilligen lach afknarpt. Al noemde gy myne tegenbedenkingen nog maal grommen, ik moet het herhalen. Het smaakt

my

my maar in 't geheel niet, dat gy u overal, zo altoos met den Heer Jacob, heen begeeft. Wat moet de Waereld van u denken? Het beste zeker is dit nog, dat gy uwe keuze reeds bepaalt hebt; en zoudt gy wel gaarn hebben, Saartje, dat men u voor zo eene Beuzelaarster hieldt, als dat meisje zyn moet, dat besluit om zich eens in de magt te stellen van een zo min beduident Jongeling, als alle de Bruniers zyn?

Uw fatirique geest geeft my een aartige steek, daar gy spreekt van hem, zo hy eene slegte zyde hadt, aan my, ter zyner herstelling, over te leveren. Gy houdt de leenspreuk goed uit; en dewyl myne Moeder meent, dat ik myne trekken maar t'huis kryg, zwyg ik stil. Vervolgens geeft gy my, (stoute meid!) zo volkomen gelyk, dat ik er niets meer kan bydoen. Uw voornemen om eens huisselyker te leven, en dan met uw bemint Autheur Salomon uit te geeuwen: „ ook dit alles was ydelheid," is uwer pen waardig. Zo is ook het afbeeldzel, dat gy van u zelf maakt. Eene aanmerking nog. Zie wel toe dat de stroom van zinnelyke vermaken niet te sterk opzet! Een springvloed, Saartje, kan zeer veel schade veroorzaken; en zyt gy verzekert, dat hy u, in zynen bruischenden vaart, niet weg zal slepen van dien grond, waar langs gy zo luchtig heen dribbelt?

De Briefwisseling met Willem smaakt my,

uw karakter in 't oog houdende, zéér. Ik had ook nooit gelooft, dat hy, buiten zyn affaire, zo wél schryven kon: doch wat zou hy niet leren, als hy maar dorst hopen, dat gy de beloning zyn zoudt? Myne Moeder is zo ingenomen met uw antwoord, en spreekt juist als gy, over eene nadere verbintenis. Ik begryp dat niet; mooglyk is myn oordeel wat belemmert, door dien ik u zo vurig wensch u myne Zuster te noemen.

En nu zie ik myne brave gevoelige Vriendin in haar schoonste licht! De achtingwaardige Weduwe heeft zulk een edel karakter, dat ik my zelf de eer moet geven, om nader kennis met haar te maken. ô Myne tedere bekommering voor myne jonge Vriendin! Evenwel, ik heb, hoop ik, deeze uitmuntende Vrouw niet verdagt? Heb ik wel, Saartje? Zo al, dan word ik zeer gevoelig gestraft door het zelfverwyt; en ik hoop voortaan billyker te handelen. Uw Letjes karakter klimt ook sterk by my; en zo gy beide eens huisselyker leeft, dan zal ik niet meer behoeven te vermanen, 'k wil zeggen te grommen! Het geen de brave Dame u uit haar levensloop verhaalt heeft, is volkomen ingericht om u, lieve Meisjes, toch voorzichtig te leren zyn. En zoudt gy, myne Saartje, indien gy eens eene voor u slegte Party deedt, wel immer den troost hebben, die er ligt in de

over-

overtuiging, dat gy uwen wil aan dien uwer Ouders hadt opgeoffert? Ik heb myne Moeder tweemaal dat verhaalde moeten voorlezen: zy droogde hare oogen af. „ Op hoe veel onder-„ scheiden wegen kan men ongelukkig worden! „ zeide zy. Uw Vader, Naatje, was de bes-„ te man der Waereld. Ik trouwde hem uit „ genegenheid; doch zyne eerlyke beginzels „ ftelden hem buiten ftaat om te zien, dat er „ fchurken waren; fchurken die hem bedrogen. „ Zyn goed hart ftortte hem in tegenheden, „ die my te meer troffen, om dat ik die niet „ kon verhelpen. Het laatfte Brankroet zoude „ hem arm gemaakt hebben, zo myne Ouders „ voor myn eigen goed niet gezorgt hadden. „ Gy weet, kind, dat hy van verdriet ftorf, „ ziende dat hy my, en zyne twee jonge kin-„ deren, dus hadt benadeelt? Uw Vader was „ niet gefchikt voor eene Waereld als deeze, „ en nog veel minder om er een bedryvent Lid „ van uittemaken. Ik beminde hem om dui-„ zend goede hoedanigheden, maar kon nooit „ op my verkrygen, om zyne zwakheden goed „ te keuren: 't Is voorby! Ik heb genoeg; en „ poogde myne kinderen te doen begrypen, „ dat zy óók genoeg zouden hebben, indien „ zy hunne begeertens vroeg leerden beteuge-„ len. Ik denk niet, dat wy gelukkiger zyn „ zouden, indien ik in dien ftaat Weduw ge-

„ bleven was, waar in de grote winsten uwe
„ Vaders my ettelyke jaren deden leven."

Ik omhelsde myne Moeder, en zeide, dat ik haar altoos zoude pogen te doen zien, dat haar voorbeeld, zo wel als hare lessen, indruk by my hadden. . . . Daar is Willem, gelaarst en gespoort. Hy komt, denk ik, afscheid nemen, Moeder is al by hem. Ik sluit deezen spoedig, en volg haar. Altoos

Uwe Vriendin,

A. WILLIS.

* *
*

ZE-

ZEVEN-EN-VEERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS, aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

WAARDE SAARTJE!

Zo dra ik den u reeds toegezondenen gesloten had, ging ik naar beneden, en vond myne Moeder met Willem in gesprek; over u, zo als gy vermoeden kunt. Ik zal u het volgende daar van schryven: „ Ik spreek, (zeide myne Moe-„ der,) met uw Broêr over uwe Vriendin; het „ verheugt my te ondervinden, dat zy zich zo „ gedraagt als ik wenschte, ook omtrent Wil-„ lem." — Hoe is dat mooglyk? (vroeg hy.) „ Gy, myne lieve Moeder, doet de jonge Juf-„ frouw recht; gy bemint my als een Zoon, „ waar over gy betuigt voldaan te zyn, en keurt „ echter goed, dat zy myne oprechte liefde „ niet aanneemt. Willem, (zeide ik,) waarom „ zoude ik voor u ontveinzen, dat myne verwon-„ dering hier over zo groot is als de uwe zyn „ kan? maar Moeder heeft altoos de goedheid „ gehad, om met hare kinderen te redeneeren; „ wy mogen des hopen, dat zy ons wel zal „ gelieven reden te geven, waarom zy, in dit „ geval, zo geheel anders denkt dan wy?

Myne Moeder glimlachte, en zei: „Ik zal met „ u spreken, gelyk ik gewoon ben. Uwe verwagting is billyk. Oordeelt zelf. Ik herhaal „ het; Juffrouw Burgerhart is geene Vrouw „ voor u, Willem. De kennis, die ik meen „ te hebben van uw beider karakter, is de „ grondslag waar op ik redeneer. Juffrouw Burgerhart is een, in velen opzichte, uitmuntent jong mensch, maar zy heeft zwakheden, „ die haar beletten dat geene te zyn, 't welk „ zy worden kan, indien zy eenen man krygt, „ voor wien zy niet alleen liefde, maar ook „ achting heeft. Hoe los en beuzelachtig zy „ ook moge schynen, nooit zal zy hare verkiezingen met genoegen afstaan, dan door overtuiging; en dewyl zy zelf een zeer schitterent vernuft heeft, en zulke bevalligheden, „ die maar zéér bezwaarlyk te wederstaan zyn; „ zo zal niemand dan een man, die in haar eigen oogen groot, zo wel als beminlyk is, „ dat vermogen op haar kunnen krygen, 't „ welk nodig zyn zal, zo wel voor haar welzyn, als voor zyn geluk. Zyt gy, myn „ goede Willem, nu die man? zyt gy in staat, „ om eene Vrouw van zulk een edel vernuft, „ van zo vele bevalligheid, immer iets te weigeren? Beste Jongen, ik ken u. Uw goedaartig hart is zwak voor elk die gy lief hebt; „ en hoe lofwaardig de goedaartigheid ook zyn,

„ als

„ als zy niet van eene beredeneerde sterkte der
„ ziel ondersteunt wordt, ontaart zy te meermaal in lafheid.

„ De omstandigheden, waar in gy u na mynen dood zult bevinden, zullen u verpligten, om uwe zaken dermate te beyveren, dat er aan het vermakelyke niet veel kan gedagt worden. Kom aan, verbeeldt u eens getrouwt te zyn met eene Vrouw, die een zeer sterken trek heeft tot het bywonen van alle die vermaken, die alleen te berispen zyn, als men zich aan dezelven geheel overgeeft. Verbeelt u, of, dat gy uw Vrouw beletten moet daar in te delen, of, toestaan, dat zy met een ander, neem uwen besten Vriend, die bywoont. —— Besluit gy tot het eerste? dan vrees ik, dat Juffrouw Burgerhart niet zeer bereit zal zyn om u te gehoorzamen. Kiest gy het laatste? Wel, ik zou niet graag zien, dat de Vrouw van myn Zoon overal zonder haar Man gezien wierdt, om dat het my smarten zoude, haar deugd verdagt te vinden by eene berispzieke Waereld; en u te zien bejegenen als een Jongen, die zich alle de grillen zyner Vrouw liet welgevallen. Indien deeze redenen u niet voldoen, dan zal ik my zeer bedriegen. Ik heb voorlang wel gemerkt, dat gy haar beminde; maar ik dagt best te doen, u daar niets over te zeggen,

„ tot dat gy my in uw vertrouwen naamt. Nu
„ hebt gy my uw hart geöpent, en ik zeg u
„ myne gedagten. Gy weet wel, dat ik u te
„ lief heb, om niet voor uw geluk te zorgen?
„ en dat niets dan die liefde my kan bewegen,
„ om u ſmarte aan te doen? ô, Ik ken de
„ jonge lieden! Ik weet hoe zy denken. Alle
„ te leurſtellingen zyn onaangenaam; getroost
„ u deeze, om dat zy u zal bevryden van te-
„ leurſtellingen, die uw geheel leven bitter kun-
„ nen maken. Vergeet een Meisje, dat u niet
„ gelukkig kan maken. Uwe bezigheden, en
„ het reizen zullen u zeer te ſtade komen, in-
„ dien gy overtuigt zyt, dat ik het wel met u
„ meen, en daar aan twyffelt myn lieve Jongen
„ immers niet?" Zy zweeg. Willem zucht-
te, en hare hand kusſchende, zei hy: „ droe-
„ vige waarheden! ô myn hart! Gy weet niet
„ hoe ik haar bemin. — En gy zelf wist het
„ óók niet, (hernam myne Moeder,) voor gy
„ gezien hebt, dat Juffrouw Burgerhart ge-
„ meenzaam omgaat met een uwer Coffyhuis-
„ bekenden." Dat is zo, (viel hy er op in.)
„ Nu, (zeide myne Moeder,) draag u als een
„ verſtandig Jongeling; kwel u niet om 't geen
„ voor u niet zyn kan. De Tyd, en de Ver-
„ ſtrooijing zullen veel voor u doen, indien
„ gy inderdaad genegen zyt om goeden raad
„ te volgen. Wanneer vertrekt gy, kind?"

„ Nog

„ Nog deezen dag, indien ik myn Patroons
„ zin doe." — En dat zult gy ongetwyffelt
„ doen? (vervolgde zy.) — Ja, als het niet
„ anders kan. — Hebt gy affcheid van Saartje
„ genomen? — Neen Moeder, hoe gaarn ik
„ zulks gedaan had, zy deedt my begrypen,
„ dat het beter ware zulks niet te doen; och!
„ het is een Engel; zy zorgt voor myne rust."
Myne Moeder keek minzaam, en opftaande bragt zy Zoon by Tante; die, hadt zy de vermogens gehad, reeds by hem zoude geweest zyn. Toen werdt het Toneeltje geheel huisfelyk. Willem moest voor haar ledikant zitten, en het was Neef Willem voor, en Neef Willem na; en zeg je zo, Neef Willis; en hoor je wel, Zuster, wat je Zoon zeidt? enzovoorts. Maar toen Tante hoorde, dat Neef op zyn vertrek ftondt, was zy gantsch uit haar humeur. Zy liet een provifie voor hem gereet maken, die hem, denk ik, eeten genoeg zou bezorgen, al resde hy Spanjen door, daar, zo ik hoor, geen herbergen zyn; en Tante was zo voldaan over Neef, dat zy zyne goudbeurs merkelyk vermeerderde: „ daar Jongen, ik wil dat je als
„ een fatfoenlyk man reist, en aan je Patroon
„ niet alles hoeft in rekening te brengen: zo
„ deedt je Grootvader zaliger altyd, en de van
„ Zonnen waren nooit jakhalzig."

Waarlyk, Saartje, de Jongen zag er met zyn

reisgewaad, en negligeant kapzel, zo wel uit, dat het my smart, myne Moeder niet te kunnen tegenspreken. Het denkbeeld, dat ik heb, van uw hart en verstand beide, noopte my om u dit gesprek, pas voor twee uuren gehouden, mede te delen. Zo gy eens lust en tyd hebt, zeg my uwe gedagten daar over, en geloof dat ik u bemin en acht.

ANNA WILLIS.

* * *

AGT- EN- VEERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw de Weduwe SOPHIA WILLIS.

MEJUFFROUW, HOOGSTGE-EERDE VRIENDIN!

Het zou my smarten, indien ik deezen moest schryven, om u myne eerbiedige gevoelens en oprechte liefde bekent te maken: ik hoop, dat gy, in alle myne woorden en daden, die gevoelens zult ontdekt hebben; en deywyl ik my altoos door de oprechtheid laat bestieren, kan er by u, op dit stuk, geen twyffeling overblyven.

Dat ik des de vryheid neem om u te schryven, vloeit uit een geheel anderen oorsprong. Het is om u uit grond myner ziel te bedanken voor het belang, dat gy in my neemt; en om dat gy my de gelegenheid geeft om te weten, in welk een licht gy my beschouwt. ó Dierbare Juffrouw Willis, myn hart zegt my, dat gy myne zwakke zyde kent. Daar in ontdek ik óók de redenen, die u aanzetten om myn handelwys met uwen Zoon goed te keuren. Ik beken, dat ik zeer gezet ben op het bywonen van uitspanningen, en dat ik er my meermaal

in

in toegeef, om dat ik volstrekt geen ander oogmerk heb dan my te diverteeren; maar ik vlei my toch nog al, dat ik, voor myne jeugd verdwenen is, wyzer zal worden: nu ben ik zo ver niet, en ik zou my tot veinzery moeten verlagen, indien ik zeide: dat ik reeds werkelyk bezig was om die neiging in te krimpen.

Het smart my, my te moeten voorstellen, dat uw waarde Zoon, myn lieve goeje Willem, niet zo gelukkig is als hy verdient te zyn! en niets troost my zo zeer, dan de bewustheid dat ik verheven ben boven de vuige listen eener gerafineerde Coquetterie, dan gehandelt te hebben, na hy my zyne liefde ontdekte, gelyk als de pligt eischt van yder Meisje, dat een braaf ordentelyk Jongeling niet beminnende, hem dat met heuschheid zegt, om geene hoop aantemoedigen, die geheel ongegront is.

Ik hoop, in alle gevallen van myn leven het onuitsprekelyk genoegen te hebben, dat er gelegen is in door u met liefde beschouwt te worden. Niemand is met meer eerbied

Uwe Dienares, dan

SARA BURGERHART.

* *

*

NE-

NEGEN-EN-VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer JACOB BRUNIER aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

MON ANGE!

'T Is wonderlyk, maar ik heb den moed niet, om u mondeling te zeggen, dat ik u bemin; telkens als ik dit meende te doen, weerhieldt myn eerbied voor u myn voornemen. Gy zyt zo minzaam, en te gelyk zo spottig, dat ik waarlyk niet weet hoe dit aantevangen, of hoe het natelaten. Hemel, ma chere, wat wilde ik zeggen? Maak ik niet een zot figuur in uwe oogen? Ik bemin u! ik adoreer u! gy zyt nooit uit myne gedagten, en zo gy my niet te veel zult uitlachen, dan zal ik er byvoegen, dat ik nooit een eenig goudbeursje zal knopen, dan voor u, Chere ame de ma Vie! ô Wy zouden een recht charmant Paar zyn, en ik twyffel niet, of myn Heer uw Voogd zal onze tedere amour applaudiseeren. Ik ben wel geen man van vermogen, maar gy denkt zeker te subliem, om u daar aan te bekreunen; en 't is waarschynelyk, dat ik eerlang een beter ampt zal krygen! En verité, mon Amie, men heeft bekwa-

kwame jonge lieden nodig; en men kent myne merites.

Op myn perſoon denk ik niet dat gy iets te zeggen hebt: ik coeffeer en kleede my *comme il faut.* 't Is waar, dat uwe Conquête vele ſchone wangen zal doen gloeijen van ſpyt. De Dames zyn mal met my. Wat kan ik er aan doen? Myn hart wil dat ik u uitkies. Indien gy my de gelukkigſte der mannen maakt, kunt gy verzekert zyn, van uw volſtrekt vermogen over my; uw wil zal myn wet zyn: ik zal uwe wenſchen voorkomen, en wy zullen, zo rasch wy getrouwt zyn, een Brabands reisje doen. Enfin, ma chere, alles zal naar uw zin gedaan en gelaten worden, door

Uwen Aanbidder,

J. BRUNIER.

* *
*

VYFTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw de Weduwe WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

LIEVE JUFFROUW SAARTJE!

Dat gy my met uwe liefde vereert, was my bewust, zo lang ik het genoegen had om u te kennen; en ik twyffel ook geenzins aan uwe betuiging van achting voor my. Dit is des afgedaan. Ik zal overgaan om uwen zeer lieven Brief te beantwoorden, in verwagting dat u zulks aangenaam zyn zal.

Tot nog toe ontbrak my eene voegzame gelegenheid, om u over mynen Willem te spreken: Doch nu hy zich aan u gedeclareert heeft, kan my niets te rug houden om er over te handelen. Ik zal echter, na het geen myne Dochter aan u, van myn gesprek met hem, geschreven heeft, niet heel langwylig behoeven te zyn.

Vreemt, myn lieve kind, moet het u zyn voorgekomen, dat ik u niet in myn huis genomen heb, óók toen uwe Vriendin my verhaalde, dat gy uw Tante wilde ontwyken; dat ik u aan uw goed geluk zo maar overgaf, my wei-

nig schynende te bekreunen, waar of myne jonge Vriendin belandde. Maar stel u eens in myne plaats; konde ik eene Juffrouw by my innemen, voor wie myn Zoon, zo lang hy u kende, de tederste genegenheid kweekte, daar ik my zeer verzekert hield, dat Willem u zo gelukkig niet kon maken, als ik u eens wenschte te zien, en voorzag, dat Saartje Burgerharts karakter niet genoeg voor dat myns Zoons berekent was, om hem zyn Huwlyk zo aangenaam te maken, als ik wensch dat het zyn zoude? Hier kwam nog by het groot verschil uwer middelen, en dat ik duchte, door uwe Tante en hare Vrienden van slinksche oogmerken verdagt gemaakt te worden by lieden, die ik met achting beschouw, meer om de goedheid hunner harten, dan om de fynheid hunnes verstands.

De ondervinding heeft den oplettenden beschouwer der waereldsche zaken geleert, „ dat „ het altoos veel beter is, eene verkeerde daad „ voortekomen, dan die te herstellen." Was het niet zeer mooglyk, myn Kind, dat gy, huisselyk met Willem omgaande, want zyne kleine reisjes reken ik niet, (mooglyk zouden die zyn eerlyk oogmerk begunstigt hebben;) in al de onschuld en vrolykheid, die u eigen is, niet altoos onverschillig voor hem zoudt gebleven zyn? Zou uw aandoenlyk hart, mooglyk

lyk uwe zucht om my, want ik ken uwe dankbare zielsgesteltheid! behaaglyk te handelen, u hier niet toe hebben kunnen brengen; en dat wel te meer, daar myne Naatje voor haren Broeder pleitte, en uw brave Voogd genoegen nam in uwe verkiezing? Myn Zoon is, dat zie ik óók wel, een bevallige Jongen, en de goedaartigheid van zyn eerlyk hart geeft hem iets regt innements. Gy zyt beide jong; hy geheel liefde voor u; gy geheel met hem als uw beste Vriend ingenomen. Zeker, gy zoudt in staat zyn geweest, om medelyden voor liefde aan te zien, en hadt u mooglyk, door haar, verbonden aan eenen man, dien gy, in velen opzichte, beneden u zaagt. En zo eenen man moet geen meisje, zo als gy zyt, immer verkiezen, indien zy heilig voorneemt, ,, hem ,, niet alleen te beminnen, maar ook hoog te ,, achten, en by alle gelegenheden te tonen, ,, dat zy zich haren man niet schaamt."

Ik pryze dus ten hoogsten uwe manier van doen omtrent mynen Zoon: deeze verzekering moet aangenaam voor u zyn, om dat gy altoos zo veel prys stelt op myne goedkeuring. Gy kent my te wel, myn lieve Kind, om een oogenblik te kunnen denken, dat ik onder die kribbige matronen behoor, die den jonge lieden zulke vermaken ontzeggen, die zy zelf niet meer kunnen bywonen? Gy weet, hoe

gaarn ik zie, dat myne Naatje een ordentelyk deel heeft in de betamelyke uitſpannigen: dat uwe vrolykheid myn' Willem naauwlyks meer kan behagen, dan my, die overtuigt ben, „ dat „ gezontheid, en een gerust gemoed eigenaar-„ tig tot blymoedigheid leiden." Laat ik u des mogen zeggen, dat gy uwen al te ſterken trek tot vermaken niet te veel moet inwilligen! „ Niets vervreemt ons zo van ons zelf, dan „ een leven van vermaken aan een gehecht." Is het ook niet meer nieuwsgierigheid in u, om de Waereld van deeze blinkende zyde te leren kennen? Bedenk dat eens! Hier mede vlei ik my. Wel nu, zoude ik zeggen, voldoe die nieuwsgierigheid, indien gy zo gelukkig waart, om onder het geleide van brave Ouders die tonelen eens lugtigjes over te zweven. Wat was er op te zeggen? Doch nu, myn lief hartje, is het wat anders. Gy kunt dien trek niet voldoen, dan door u derwaards te laten geleiden door den een of ander jong Heer, die noch uw „ Broeder, noch uw naastbeſtaande is." Gaat gy altoos met den zelfden? dan zegt men, dat gy uw man reeds gekozen hebt. Ziet men u nu met dien, dan met een ander? dan zullen de aanmerkingen nog ongevalliger voor u zyn; en terwyl gy, in eenvoudigheid, niets bedoelde dan eens te zien, wat er toch zo al in de waereld te doen is, zult gy, tot uwe grote

ver-

verwondering, ondervinden, dat de kwaadaartige Waereld reeds u gegrieft heeft. . . Bedenk dit eens, lief.

Uwe deugden zelf zyn aanleidelyk om u verdriet te berokkenen. Alle menschen, uwe Tante niet uitgezondert, ziet gy in het beste licht. Ik bemin u om die zagte zielsgesteltheid; maar myn Engel, alle menschen zyn zo niet, als uwe minzaamheid u die voorstelt: mooglyk maken zy het kleinste getal uit. Wy hebben, 't is waar, een zeer bepaalt doorzicht; doch wy zyn echter niet blint: en men kan zo wel het verstandelyk als het lichaamlyk oog gewennen, om aandagtiger en een groter horisont af te zien, dan wy wel gewoon waren. Poog des uw verstand te gebruiken, om te ontdekken of de gebreken, die gy in anderen bespeurt, „ verzoekingen zyn voor uw eigen „ hart, als men het van zyne zwakste zyde „ aanvalt;" dan wel, of uw hart in veiligheid blyft. Veronderstel, dat gy inwoonde by menschen, wier gebrek gierigheid was. By zulke menschen, denk ik, dat gy onbesmet blyven zoudt. Maar zo gy gemeenzaam omgingt met lieden, die een even sterken trek tot vermaken hadden als gy, en minder doorzicht omtrent de gevolgen, zoudt gy dan niet waken moeten over u zelf, en u als boven uwe neiging en jaren verheffen? Kort gezeit. Daar moet met

 den

den genen, daar wy mede verkeeren, eenige ongelykheid plaats hebben; zo er geen tegenwigt is, helt alles naar den eenen kant, en rukt het famenftelzel onzer pligten uit zyn middelpunt. „ Onze Vyanden van buiten moeten „ geene Vrienden vinden aan onze Vyanden „ van binnen, of zy vereenigen zich, om onzen val te verhaasten.

Onüitdruklyk aangenaam is het my, dat gy by zulk eene uitmuntende Dame inwoont. Zy is niet dan al te ongelukkig geweest! En dat mensch, dat door den wrangen kelk des Tegenfpoeds niet wyzer en beter wordt, is zedelyk en onherftelbaar bedorven. De beste menfchen zelf hebben rampen nodig, om zich te leren losmaken van een leven, dat niets anders is dan ons eerfte Leerfchool. Verzeker deeze waardige brave Vrouw van myne achting; en zeg haar, dat ik God vurig bidde om hare herftelling. Groet uwe Vriendin, Juffrouw Letje, minzaam. Als ik weer te Amfterdam ben, zal ik de beide jonge Vriendinnetjes met vermaak opwagten.

Heb ik u nu geen langen Brief gefchreven? Zo gaat het! Het eene denkbeeld brengt het andere voort. Myne waarde Zuster blyft zwak. Nu eens wat beter, dan wat erger. Ik durf de fnaar, van naar huis te gaan, niet meer roeren; zy kan dat denkbeeld nu niet dragen.

En

En, zo als zy wel zegt, waarom zou ik vertrekken? Zo gy by gelegenheid eens aan myn huis gelieft te gaan, zult gy my dienst doen, door aan de Meisjes te zeggen, dat wy beide wel zyn. Uwe Vriendin is met gezelschap (waar onder ook de Proponent Smit,) een Maassluisch reisje gaan doen. Zy groet u hartlyk. Altoos ben ik

Uwe liefhebbende Vriendin,

SOPHIA VAN ZON,
Weduwe G. WILLIS.

* * *

EEN- EN- VYFTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan den Heer CORNELIS EDELING.

WAARDE BROEDER!

Hemel! kunt gy met my nog railleeren? Maar geduld! Ik weet, dat de vrolykheid van uw aart een vrucht is van uw goed hart, en dat gy opregtelyk deelt in alles wat my betreft. Ik zal dan, wat gy my ook moogt antwoorden, voortgaan om u over myne omstandigheden te schryven.

Weinig dagen na dat ik my zelf het genoegen gegeven had, om een billyke daad omtrent eene verlegene Vrouw te doen, hoorde ik van den Heer Brunier, (die met my de kennis onderhoudt,) dat de brave Weduwe ziek, gevaarlyk ziek, was. Dit smartte my, en wel te meer, om dat ik daar door berooft was van 't genoegen, om myn bezoek te herhalen. Brunier ging er echter verscheiden maal daags, om te vernemen hoe het was. Zyne Zuster kwam dan by hem in de zydkamer, en berichte hem 't geen hy kwam horen. Doch de beminde van myn hart zag hy niet. Juffrouw Brunier

zei-

zeide, dat hare Vriendin de kamer der Lyderes niet verliet, en dat zy beide allerbitterst bedroeft waren. Broêr lief, wat zyn brave meisjes toch juwelen! zy zyn de uitdeelsters van onze keurigste vermaken, en de zoete troosteresſen in de ongevallen des levens. Oordeel, of deeze blyken van vrouwelyke meêlydenheid myn hart troffen! Binnen weinige dagen ontfingen wy bericht, dat de Doctor haar buiten gevaar oordeelde; en deeze gunstige tyding werdt vermeerdert door de aannaderende herſtelling der waardige Vrouw.

De eerſte reis, dat Brunier vryheid kreeg om haar te komen zien, nam ik die gelegenheid waar, om hem derwaărds te verzellen. Aangedient zynde, leidde Juffrouw Letje ons by de Weduwe in: Ik zag, tot myn hartlyk leedwezen, dat zy zéér vervallen was, en feliciteerde haar met hare gelukkige herſtelling, vergeving vragende voor de vryheid die ik gebruikte. Zy beantwoordde my met de grootſte vriendelykheid; en dewyl de knegt het theegoed binnen bragt, verzogt zy ons om thee te drinken. Verbeelt u een ruim zindelyk vertrek, proper gemeubileert, dat, met twee ſchuiframen, op een aartig Tuintje uitziet, en door twee zware lindenbomen voor de zon beſchaduwt wordt: aan 't hoger eind zat de Zieke, in een keurlyk net negligé, met een neteldoeks

kapertje op. Naast haar zat de beminnelyke Burgerhart, met een boek by haar, de hand der Weduwe in de hare houdende. ô Keesje lief, zy is schoon! — meer dan schoon. Het tekenagtige van haar gelaat treft; hare oogen schitteren van gezontheid en gerustheid. Zy is niets meer dan middelbaar van lengte; voor eene Gratie zou zy kunnen geschildert worden, niet voor eene Juno of Minerva, dat beken ik. Brunier maakte zich meester van de theeketel, en zy zelf schonk thee. De jongen wagtte, mag ik zeggen, op hare oogen, maar 't kwam my voor, dat zy in zich zelfs zeide: „Ei kom, om thee te schenken is hy echter nog al vry gebruikbaar." Ja, niet tegenstaande hare minzame trekken, heeft zy iets zo spottig, zo schalkagtig, zo, hoe noem ik het? 't is nog al iets anders — in haar gelaat, als zy tot hem spreekt, dat men niet nalaten kan te zeggen, arme Cootje. Hy legt echter met haar aan; doch komt altoos met verlies te rug.

Juffrouw Brunier is een zeer bevalig meisje; maar men ziet haar niet, als zy by hare Vriendin is. Deeze twee jonge Dames beminnen elkander, en behandelen elkander ook als welopgevoede Zusters.

Myne Beminde was ongemeen vrolyk; en ik geloof, dat Brunier er te erger om vaart. Toen wy in gesprek waren over de Patiente, zei zy met

met eene betoverende levendigheid; „ Ik moet
„ vrolyk zyn over de herstelling myner Moeder-
„ lyke Vriendin; ik weet, hoe veel ik zoude
„ verloren hebben : yder heeft zyn eige wys
„ van doen; deeze doet de vreugd wenen, en
„ een ander lachen." Haar lach, Keesje, is
echter de lach des vernufts, en heeft niets van
dat luidruchtige, 't welke het verstand afkeurt.
Wy spraken over verscheiden onderwerpen, en
ik had gelegenheid om te zien, dat myne Be-
minde dien zeldzamen schat, gezont Oordeel,
bezit. Zy heeft, merk ik, veel verkregen kun-
digheden, doch beroept zich nooit op haar Au-
teur. Kort gezeit, ik geloof dat zy, in allen
opzichte, dien man gelukkig zal maken, dien
zy zich zelf zal uitkiezen; indien zy met aan-
dagt eene keuze doet.

Toen het theegoed was weggehaalt, zei zy
tegens de Weduwe: „ Nu hebt gy goed gezel-
„ schap; zal Letje en ik nu dat geen eens doen,
„ waar toe gy ons verzogt hebt? en (grappig
„ voor my buigende,) aan u, myn Heer, be-
„ veel ik myne Vriendin. Kyk, (op haar Or-
„ loge ziende,) als het wyzertje dáár is, moet
„ er ingenomen worden, of ik zal het schrik-
„ kelyk roeren." Zy gaf de Weduwe een kus-
je; ik boog, en weg waren de Meisjes. In
den gang zynde, riep Letje: Ootje kom eens
hier, wy hebben uw hulp; en (riep Juffrouw
Bur-

Burgerhart,) „ uw wyzen raad nodig." Hy wipte de kamer uit, en ik bevond my met de waardige Vrouw alleen.

„ Myn Heer, zeide zy: ik heb nog de gele-
„ genheid niet gehad om u te danken voor uwe
„ edelmoedigheid; maar hier is een Briefje,
„ waar in ik beken, die som van u à 4 per ct.
„ ontfangen te hebben: ik hoop in staat te zyn
„ u het geld spoedig weder te geven, doch zie
„ geen kans om de wyze, waar op gy my uwe
„ hulpe gaaft, immer te vergelden." Mevrouw, antwoordde ik, het zou my gevoelig smarten, indien gy my onwaardig keurde, u van eenigen dienst te zyn. Zo ik iets op u vermag, dan bid ik, dat er over zulk eene beuzeling nimmer een woord tusschen ons gewisselt worde. Hoe, Mevrouw, denkt gy dat alle Kooplieden lage zelfsbelangzoekende Wurmen zyn, die het hart niet welgenoeg geplaatst hebben, om zich zelf een edeler soort van genoegens te durven bezorgen, dan die op zinnelyke genietingen uitloopt? „ In tegendeel, hervatte zy; ik heb
„ op dit point geen adelyke vooroordeelen, en
„ weet, dat in onze Republiek een groot getal
„ edelmoedige menschen zyn, die, terwyl zy
„ den Staat verryken, het welzyn hunner me-
„ deburgers zeer behartigen. . ." Zy wilde meer zeggen, maar ik bad haar, met den ernst, durf ik zeggen, van een eerlyk man, het Obli-

gatie-

gatietje te scheuren, haar verzekerende het niet te zullen accepteeren. Zy vonde het toe, stak het in haar portefeuille, en zei: „ ik zal dan „ op gunstiger gelegenheid wagten."

Me dunkt, Mevrouw, zeide ik, dat deeze beide jonge Dames u met allen eerbied en genegenheid behandelen; dit moet my gunstig over haar hart en verstand beide doen oordeelen. . .

„ ô Myn Heer, viel zy my in, het zyn de bes- „ te kinderen, die ik immer kende. Maar my- „ ne Gunsteling verdient, dat ik haar met die „ onderscheiding behandel, die myn hart voor „ haar gevoelt. Juffrouw Brunier is een meis- „ je, dat al de geschiktheid heeft, om eene „ Vrouw van verdienste te worden; en hare „ liefde voor Juffrouw Burgerhart maakt haar „ geneigt, om, in duizend opzichten, beter „ te worden. Een verwaarloost karakter, myn „ Heer! vroeg ouderloos, en geheel aan haar „ zelf overgelaten... Doch Saartje is de vreugd „ van myn leven; en ik bemin haar, of zy „ myn eigen dochter was. Zondt gy wel ge- „ loven, dat dit luchtige bolletje, dat zo vol „ potzen is, en de zonderlingste invallen heeft, „ somtyds zeer bedaart met my kan spreken? „ dat zy de ernstigste schriften met aandagt „ leest; ja, dat ik haar aanmerkingen over den „ Godsdienst hoor maken, die geheel nieuw; „ en tevens geheel waarheid zyn? God geve,

„ dat

„ dat zy altoos haren eigen weg ga, en door „ haar goed hart, 't welk niet vry is van wat „ achteloosheid, niet verſtikt worde door eene „ wel overlegde loosheid." Ik was geheel aandagt. Zy ging voort: „ Dat zelfde Meisje, „ dat zelf in uw byzyn haar levendigheid niet „ kan bedwingen, heb, ik, geduurende myne „ ziekte, niet dan zwygent en ſchreijent gezien. Zy was niet te bewegen om my, zelf „ des nagts, aan de zorg myner bedienden toe „ te betrouwen. Ik heb, in al die dagen, „ niets dan uit hare handen gebruikt. Uuren „ lang lag zy op hare knieën voor myn Ledikant, God met opgeheven handen biddende, „ doch in zich zelf, om myne herſtelling. Nu, „ mag ik zeggen, beſtiert zy de gehele huishouding. Oordeel uit dit weinige over haar „ karakter. Hadt zy wat minder zucht om de „ Waereld te zien; doch dit, beken ik, is vry „ ſterk. Zo dat, myn Heer, ik zegen het uur, „ waar in deeze lieve Juffrouw by my gekomen „ is: de vermindering van mynen ſtaat heeft „ moeten dienen, om my dat geluk te bezorgen: moet ik des niet vergenoegt zyn in die „ minderheid."

Mevrouw, zeide ik, ik geloof, dat Juffrouw Burgerhart immers zo veel reden heeft om het uur te zegenen, waar in zy u leerde kennen. Ik begryp levendig, dat zy aan u verpligtingen

gen heeft, die zich alleen door dankbare gevoelens van het geroerde hart laten betalen... Ik luisterde... Is dat, vroeg ik, Juffrouw Burgerhart, die daar speelt? „ô Neen, myn Heer, „ zeide zy, zo slegt kan zy het Clavier niet „ behandelen. 't Zyn stoute meisjes. Ik merk „ dat zy den goejen lobbes weêr aan het touw„ tje hebben. Dien armen Jongen doen zy al„ les doen, wat in hare hoofden komt. Bur„ gerhart zal hem, alléén om hem uittelachen, „ gedwongen hebben te spelen; schoon zy zelf „ bekent, dat zy de Kat, in weinige lessen, „ zo ver ziet te brengen, dat die hem lessen „ kan geven. 't Zyn jonge lui, myn Heer; „ en ik denk, dat het myn pligt is haar het le„ ven in myn huis zo aangenaam te maken, „ als ik immer kan. De Heer Brunier is een „ goed slag van een Jongen, die, zo hy wat „ minder van het petit-maitres air hadt, nog „ al passeeren zou."

Onderwyl hoorden wy, dat zy recht vrolyk waren, en iets schenen te verzetten: wat het was, weet ik niet.

Mevrouw, zeide ik, niets kan my aangenamer zyn, dan te horen, dat zulk een beminlyk jong mensch uwe achting verdient. Hoe gelukkig zal die man zyn, die zy uit liefde trouwt! „ Dat is zo, myn Heer, maar zy zal nooit „ trouwen, zonder haren man zo wel hare

„ hoog-

„ hoogste achting als liefde waardig te keuren;
„ immers dat zegt zy dikwyls."

En heeft zy dien man reeds gevonden, Mevrouw? (Ik vroeg dit met zulk eene merkbare ontroering, dat de schrandre Vrouw het moet gemerkt hebben.) „ Neen, myn Heer, Juffrouw Burgerhart denkt zeker zo weinig aan trouwen, als aan het kloosterleven." Ik voelde, dat myne wangen gloeiden. Ik nam de vryheid om haar hand te nemen, en die zagtelyk drukkende, zeide ik: mooglyk ben ik onbescheiden geweest, maar het belang dat ik heb in dit te weten. . . Vergeef het my, Mevrouw... Ik bemin deeze Dame: Zo als ik haar zag, beminde ik haar; en nu myne rede myne keuze billykt, reken ik my niet ongelukkig. Het is dan mooglyk... Ik meende verder te gaan; doch de Vrienden kwamen binnen; ik zweeg des. De Weduwe boog, zoetelyk glimlachende.

„ Mamaatje lief, zeide Juffrouw Burgerhart,
„ wy hebben uwe bevelen voldaan, en . . .
„ maar, (het drankflesje opnemende,) moet
„ ik dan kyven? Foei, myn Heer, gy moet op
„ een ander tyd beter oppassen! weet gy wél,
„ dat deeze Dame, om duizend en tienduizend
„ redenen, diende gezont te worden, en zo oud
„ ook, dat zy met eén krukje in de eene hand,
„ en my onder den arm vasthoudende, door

„ haar

„ haar Tuintje zal moeten wandelen?" Daar op nam zy een kopje, deedt het medicament er in, gaf het de Patiente, en wist Brunier te bewegen, om ook eens te proeven, die al grynzende zei, dat het lekker was. „ Zo, zei „ Saartje, een Veinsaart ook nog, en dat on„ der myne oogen."

De beleeftheid deedt my vertrekken; na dat de Weduwe my verzekert hadt, dat het haar niet ongevallig zyn zoude, my eens weder te zien. Affcheid genomen hebbende, vertrok ik met Brunier, hem bedankende voor de gelegenheid, die hy my gegeven hadt, om deeze waarde Dame te leren kennen.

Zie daar, Broer lief, zo is het thans gesteld. Zal ik hopen? zal ik vrezen? Hemel! maar zou zy immer behagen kunnen hebben in my? Schryf my spoedig. Alles is hier wel. Vader zal u per haaste post schryven; hy weet niets van deezen.

T. T.

HENDRIK EDELING.

* *
*

TWEE- EN- VYFTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan den Heer JACOB BRUNIER.

VRIEND JACOB!

Gy durfde my dan nog met een half woord vragen: ,, of gy u niet mogt vleijen met eenig antwoord op uwe *Missive?*" Want zo noemt gy dat fraaije Billet, dat gy my deedt ter hand komen. Om uw eigen fatsoens wille wenschte ik wel, dat gy er geen woord van gekikt hadt; dan kon ik ook dit zot stukje op de grote lyst uwer overige Beuzelaryen hebben aangetekent, en, om dat ik niet geemlyk van aart ben, het u gunstig gepardonneert hebben. Doch nu gy zo dwaas zyt, van my zulk eene rapsodie, als 't ware, te herinneren; en gy mooglyk wel, (want het schynt waarlyk niet al te richtig in uw harsengestel,) u zoudt kunnen gaan inbeelden, dat ik uwe Missive niet al te wel zo spoedig dagt te kunnen beantwoorden, zo zal ik de moeite nemen, om u, over die Missive, eens een paar woordjes te zeggen.

Ik zeg niet gaarn onaangenaame waarheden, en vooral niet aan zulken, die ik, 't zy dan

ook om wat reden, in zekeren zin wel lyden mag. Zo lang ik u slegts voor een vry geschikt, en goed soort van een jongen hield, hadt uwe Zuster weinig werks om my te beduiden, dat ik u als haar Broeder behandelde, en occasie gaf om ons eenige uitspanningen te bezorgen: Maar, nu ik merk, dat gy eenige oogmerken omtrent my hebt, waar van ik u nooit verdagt hield; zo moet ik u openhartig zeggen, dat gy my meer stof tot verwondering geeft, dan ik ooit meende door u te kunnen krygen.

Hoe, myn Heer, heb ik u de minste aanleiding gegeven, om zulke gedagten in u te doen opryzen? Hoe weinig kent gy my! Hoe dood vreemt zyt gy omtrent u zelf! Ik moet of boos op u worden; en dat bevalt my niet; of ik moet u hartlyk uitlachen. Nooit zeker las men zo eene ongevallige mengeling van zotteklap, en dwaze inbeelding, op zeer twyffelachtige verdiensten, dan dat schriftje bevat. Dit van stukje tot beetje aan te tonen, is beneden mynen aandagt. Ditmaal vergeef ik u alles, op deeze voorwaarden: „ dat gy my hier over „ nooit meer spreekt; —— zelf verbied ik u, „ my voor deeze gekheden om excuus te vra- „ gen; en dat gy, is 't mooglyk, door dit ge- „ val poogt wyzer te worden, en wat beter „ uwe eigen waarde te berekenen."

Zo gy hier toe geen geneigtheid hebt, dan

zult gy u moeten laten welgevallen, dat ik u zo, en op dien afſtand behandel, als een fatſoenlyk Meisje een verwaanden, of wilt gy lastigen, knaap altoos moet behandelen. Uwe Zuster is myne lieve Vriendin, maar zy zo wel als ik begrypt, dat dit geen reden zyn kan, waarom ik zoude moeten geplaagt worden door een Borstje, dat geen geest genoeg heeft, om my met zyne Misſives ook ſlegts te diverteeren. Spreek des nergens van; en ik zal alles vergeten: want, zo gy in dit opzicht maar wyzer wordt, zyt gy een vry draaglyk Heertje; en ik geef de hoop nog niet op, om my eens met meer reden te kunnen noemen

Uwe genegene Vriendin,

S. B.

* * *

DRIE-

DRIE- EN- VYFTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw de Weduwe SPILGOED aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

WEL-EDELE HEER!

Overtuigt zynde, dat een man als die, waar aan ik de eer hebbe deezen te schryven, my niet voor onbescheiden zal aanzien, offschoon ik hem, die veel bezigheden heeft, eenige oogenblikken ophoude, schryf ik het volgende, doch in het uiterste vertrouwen, en onder het zegel der stilzwygenheid.

Uwe Pupil, die lieveling van myn moederlyk hart; waarlyk 't is of zy myn eigen kind is; geeft my alle onbedriegelyke tekenen van een zeer braaf gemoed, zo wel als van den aangenaamsten ommegang. De wyze, waar op zy my in myne zware krankheid heeft opgepast en getroost, is niet wel uittedrukken. Zo dat, myn Heer, dit jong mensch maakt my myn leven hoogst aangenaam. Ik geloof, dat gy my zult toestaan, dat geen man, wiens hart vry is, en wiens oogen in staat zyn om onderscheiden te zien, haar zien kan, zonder te wenschen haar te bezitten: Hier van heb ik een vry-

ſterke proef. — Laat ik u alles eens eenvoudig verhalen.

Weinig dagen voor myne krankte kwam hier de Heer Brunier, Broeder van eene der Dames, die by my inwoont, en die de byzondere Vriendin van Burgerhart is. Hy hadt een Heer by zich, dien ik niet kende, en vroeg de Juffertjes, of zy ook lust hadden om eene wandeling te nemen? Daar voor werdt bedankt: de beide Heren bleven wat zitten. De onbekende Heer verzogt my eenige oogenblikken te ſpreken. Ik ging met hem alleen. Hy bood my, met al de welleventheid van een fatſoenlyk man, aan, om my in ſtaat te ſtellen, my te bevryden van de lastige bezoeken eens ouden gierigaarts, aan wien ik nu nog circa *f* 600 - ſchuldig was. Gy weet, myn Heer Blankaart, dat myn arme man zich zelf, en gevolglyk my, ruïneerde? Kort gezeit, ik moest deeze aanbieding niet van de hand wyzen, om verſcheiden reden. Dit was de eerſte keer, dat hy uwe Pupil zag. Zyne aandoening was voor my zeer merkbaar; hoewel ik niet geloof, dat iemand buiten my er op gelet heeft; maar 't is zeer natuurlyk, dat ik, geheel vervult met het geen tusſchen ons zo even was voorgevallen, hem met eenen aandagt beſchouwde, die geen van het overige gezelſchap konde hebben.

In deeze myne gedagten ben ik zedert verſterkt.

ſterkt. Voor drie dagen bragt zyn Vriend hem mede, om my geluk te wenſchen met myne zichtbare herſtelling: en hy heeft my genoeg gezegt, om u te kunnen verzekeren, „ dat hy „ Juffrouw Burgerhart bemint."

Ik zal u zyn perſoon beſchryven. Hy heeft een fraai ryzig postuur, een ſchoôn manlyk gelaat, verciert met het zonagtige bruin der gezontheid en werkzaamheid. Ik zie hem aan voor zeven- of agt- en- twintig jaar. Zyn Vader, waar by hy nog in huis woont, is een voornaam Koopman, die men in 't algemeen zegt, dat grote goederen heeft; hy heeft maar één Broeder, die thans op eene buitenlandſche Univerſiteit in de Rechten ſtudeert. Zyn naam is, *Hendrik Edeling*: zyn gedrag onberiſpelyk; zyne manieren zyn die van een fatſoenlyk man. Hy ſchynt niet zeer levent; maar, zo ver ik er over kan oordeelen, weegt zyn gezont oordeel dit aangenaam geſchenk der natuur rykelyk op.

Zie daar, myn Heer, wat ik dienstig geagt hebbe u in vertrouwen te ſchryven. Gy zyt zeker bekent met de meeste voorname Kantoren in deeze grote Stad, en kunt berichten, deezen Heer betreffende, krygen, of reeds hebben, die ik u niet kan bezorgen.

Indien de jonge Heer nader verkeering mogt zoeken by Juffrouw Burgerhart; ſtaat gy alle verkeering toe? of heeft uw zorgdragent hart

ook andere oogmerken omtrent het lieve Meisje? Doe my de eer aan, om my in ſtaat te ſtellen uwe uitzichten behulpzaam te kunnen zyn. Ik zal, om u uwe Pupil al meer te doen kennen, u een geſprek, met haar over den Heer Edeling gehouden, afſchryven.

Toen de Heren vertrokken waren, waren Saartje en hare Vriendin Letje alleen by my: Wel Meisjes, zei ik, wat zegt gy van den Heer Edeling? [Ik zal, om het lastige *zeide ik*, en *zeide zy*, voor te komen, dus elk laten ſpreken;]

Saartje. Knap ſlag, dunkt my, mooi genoeg voor een man.

Letje. En ik vind, dat die Heer een zeer aangenaam man is, die er excellent uit ziet.

Saartje. Heel wel, Letje; en ik vind, dat gy hem nader beſpiet hebt dan ik, of uw oordeel heeft geen grond; veel aangenaams heb ik juist niet in hem gezien; maar my dunkt, dat hy er uitziet als een braaf man: mooglyk oordelen wy beide als een paar malle Meisjes; laten wy onze waarde Vriendin liever eens vragen, wat zy van den Borst denkt? indien zy hem anders de eere aandoet om aan hem te denken.

Letje. ô Ja, zeg gy ons, Mejuffrouw, wat of gy van hem denkt.

Ik,

Ik. Wel my dunkt, dat gy beiden gelyk hebt; de Heer Edeling heeft het voorkomen van een braaf man, en my dunkt, dat hy ook geen onaangenaam man is. Omtrent het laatste kunnen onze smaken verschillen; doch wat my betreft, ik kan u verzekeren, dat de Heer Edeling een weldenkent, edelmoedig man is, en dat ik zyne vriendschap gansch niet gering schat.

Saartje. Toe, laten wy hem ten eersten door Frits doen navliegen, om hem cito cito hier te rug te brengen; denkt gy dus over hem! wel dan spyt het my, dat ik hem niet aandagtiger betragt heb.

Ik. Gy doet my lachen door uwe invallen; maar ik weet dat gy dit niet meent: evenwel, het kon gebeuren, dat gy hem wel den een of anderen dag eens weer zaagt.

Letje. Dat zal my aangenaam zyn: zie, ik vind het een aangenaam man.

Saartje. Wel, beste kind, gy wordt, schynt het, geregeert door het woordeke *aangenaam*: Hebt gy ook zin in hem?

Letje. (*root wordende.*) Zin, — neen ik heb geen zin in hem, zo je wilt....

Saartje. (*haar schalkagtig onder de oogen kykende.*) Zo je wilt, ei lieve, wel wat heeft myn wil hier toch mede te doen? zo ik het nu eens niet wilde?...

Ik. Juffrouw Burgerhart, permitteer my u te zeggen, dat gy uwe Vriendin in de reden valt, en...

Saartje. Dat is niet heel bescheiden, wilt gy zeggen.

Ik. Juist geraden. Ei lieve, Juffrouw Letje, ga voort.

Letje. Ja maar, dan moet Saartje my zo comicq niet onder de oogen zien; wel, nog eens dan, ik heb weinig Heren gezien, die my zo wel zouden gevallen, als Vriend, meen ik.

Saartje. Zo, zo kind! nu ik wensch dat gy een *Vriend* aan den *aangenamen* man zult verkrygen; doch wees op uw hoede, Letje, ik hou om de dood niet van vriendschap tusschen een aangenaam vry man, en een lieve zoete meid, zo als gy zyt; of gy moest het vooruitzicht hebben, dat ik echter om uwent wil niet wil geloven, om van uw' Vriend, door een kleine plegtigheid bygestaan, uw man te maken.

Letje. Zie, Saartje, zo zyt gy altyd, ja altyd, gy zyt niet edelmoedig; gy bedient u tegen my van uw meer vernuft, en weet dat ik daar niet tegen op kan: wie denkt aan zulke dingen?

Saartje. Ik niet, dat verzeker ik u op myn woord. Maar gedagten zyn tolvry, en ik heb geen recht om de uwen te bepalen.

Ik.

Ik. Kom, Juffrouw Letje, 't is een ſtoute meid; maar zo zy u niet lief hadt, zou zy u niet kwellen.

Saartje. Niet kwellen? he! he! Kwel ik Letje, als ik eens veronderſtelde, dat zy iemand met onderſcheiding gezien heeft, die uwe achting heeft, en dat zulk een *aangenaam* man ook nog.

Ik. Ja, daar ik achting voor heb.

Saartje. Wel, myn lieve Mamaatje, als gy er ernstig over ſpreekt, is 't wat anders; doch dan moet ik u openhartig zeggen, dat ik nog niet in ſtaat ben om er met u over te ſpreken: ik heb op dien Heer niet genoeg gelet; en veel heeft hy niet gezegt, waar uit ik iets byzonders kan opmaken: Is hy ook een Liefhebber van de Muziek?

Ik. Ja, dunkt my, doch al was dat zo eens niet, wat deedt dit aan de wezenlyke verdiensten?

Saartje. Wel niet veel; ik zou zelf niet durven beweren, dat de grootſte meesters in die kunst noodwendig lieden van verdiensten moeten zyn; anders kan ik met myn Cobus ook nog voor den dag komen; want ſchoon hy niet tovert op de fluit, en ſlegts zo wat op het Clavier rammelt, hy is echter, zo als hy my in een diep vertrouwen gezegt heeft, zo muſikaal, dat hy geen Savooijart op zyn Liertje

kan

kan horen tinktinken, zonder den armen bloed een aalmoes te geven.

Letje. 't Zou jammer zyn, dat zo een aangenaam man, in dit opzicht, geen goeden smaak zoude hebben.

Ik. Gy hebt gelyk, Letje; doch myne eigene geneigtheid tot die hemelsche kunst maakt my mooglyk wat eenzydig. Hoe dit zy, ik wensch u beiden nog eens met zulk een braaf man getrouwt te zien, als dien Heer; dan, geloof ik, dat gy zo gelukkig zoudt zyn, als myn vriendlyk hart u kan wenschen te zien.

Saartje. Wel, daar bedank ik u zeer voor, Mejuffrouw; doch dewyl ik nu zo heel gelukkig ben, als ik immer worden kan, en geen trouwige natuur over my heb, zo mag myne lieve Letje wel voorgaan.

Letje. Raillerie à part, ik geloof, Saartje, dat de Juffrouw gelyk heeft, en ik denk, dat wy niet onvoorzichtig zouden zyn, indien wy eens eindelyk eene zo goede keuze weten te doen.

Saartje. Eindelyk! hoe veel tyd moet er nog verlopen, voor dat uw eindelyk vervult is? yder zyn smaak, maar ik ken geen groter geluk, dan een vry hart te hebben, en te leven onder het oog van deeze (zy omhelsde my,) dierbare Vrouw!

Ik

Ik hebbe de eer my met oprechte hoogachting te tekenen,

WEL EDELE HEER!

Uwe ootmoedige Dienares,

MARIA BUIGZAAM,
Wed. P. SPILGOED.

* * *

VIER.

VIER- EN- VYFTIGSTE BRIEF.

De Heer CORNELIS EDELING aan den Heer HENDRIK EDELING.

WAARDE HEINTJE!

Wat is het goed, dat ik aan de Zegekoets van myne Jaantje zo vast gekluistert ben, als verlieft op hare zagte bevalligheden; wat is het goed, dat gy myn Broêr zyt! Get, jongen, wat zou my anders beletten, om eens heenen-weer een reisje van vyftig uuren per post afteleggen, met geen ander oogmerk, dan om uw Liefje eens een paar minuten aandagtig te bekyken, en u geluk te wenschen met zo eene kostelykheid?

Hou u nu maar dood stil! Hoe meer dan volmaakt uw Meisje ook wezen mag, ik zou u niet raden, om tegen my te beweren, dat myn Meisje haar, het tienduizendste gedeelte van een ondeelbaar deeltje, moest wyken.

Geluk, myn beste, myn hartvriend, geluk! ken ik u wel, dan is deeze Dame uit alle vrouwen geschikt, het allergeschiktst, om u in het huwlyk gelukkig te maken. Uwe overhelling tot zwaarmoedigheid zal, door hare bekoorlyke

ke levendigheid, in manlyken ernst verbetert worden; en de stoute meid zal met u, zo zy verstands genoeg heeft om uwe waarde te zien, haar geluk bestendig maken.

Nu weet gy, dat haar hart ten minsten vry is. Niets kan u des beletten, om met haar conversatie te zoeken. Dit zal u gelegenheid geven, om haar nader te leren kennen: en gy zult, door u nader te doen kennen, niets verliezen. Stel u echter niet voor, dat het zyn zal: ,, Kip, ik hebje! Visje, spring by.'' Neen, myn vriend, zy zal u zeker een huis vol werk geven; en gy zult door hare kuren moeten lyden als winterkoorn op het veld. Nu zult gy eens geheel in verrukking by haar zitten, over haar hart u verwonderende, met haar geest u vermakende, en hare bevalligheden met langzame teugen door uwe oogen indrinkende; en een oogenblik daar na, zult gy menen reden te hebben om te denken, dat zy u reden tot ongenoegen heeft. Zy zal, terwyl gy haar eenige tedere wisfewasfes zoetjes inluistert, aan u vragen: ,, apropos, myn Heer, is er geen nieuws?" Wapen u, myn Vriend, met den lederen Kolder van geduld! zo het leven een stryd is, dan zeker is het vryende leven een gedurige oorlog. Daar is zelf myn Jaantje, het goedaartigste Schatje dat er ooit op satyne schoentjes dribbelde; en heb ik niet meer uitgestaan,

dan

dan ik arme Drommel u ooit kan vertellen, 'k laat ſtaan doen geloven? Evenwel, hou moed: Een meisje, dat maar half zo veel waardig is als de onzen zyn, is byget waardig, dat wy er nog veel om uitſtaan. Hoe moeilyker ſtryd, hoe ſchoonder zegepraal! Zo dra ik tyd heb, zal ik u meerder ſchryven. Ik mag met Sanche wel zeggen, dat ik bynaar geen tyd heb om myn nagels te knippen: gy weet waar op ik hoop, zo dra ik tot der beide Rechten Doctor gepromoveert ben? Adieu!

T. T.

C. EDELING.

* *
*

VYF-

VYF EN VYFTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

LIEFSTE VRIENDIN!

Myne waarde Moeder heeft u gemelt, dat ik, toen zy op uwen laatsten schreef, op den tril was. Hoe gaarn zoude ik u by my gehad hebben; wy waren, met twee Fargons, tydig van huis gereden. De Advocaat Fine Mouche, een Academie Vriend van myn waarden Vriend Smit; en eene Juffer, met welke ik op de Klossenparty kennis maakte, een meisje, als de meeste zoete Juffrouwtjes, reden met ons in gezelschap. De morgen was heerlyk; alles wekte ons op tot weltevreedenheid. Toen wy te Schiedam kwamen, gingen wy het Stadje door en omwandelen, en zagen een of twee Branderyën. In de vrolykheid des harten waagden wy, nevens de Heren, eens te proeven van den oud vaderlandschen kost, Jenevertje lief. Onze Heren werden, 't zy door de sterke uitwasemíng, 't zy door het ongewone, spoedig gewaar, dat de Schiedamsche kost ongemeen kragtig was. 't Is raar, hoe onderscheiden de drank op den

mensch werkt. Myn Vriend Smit was zo levent, dat ik niet wist, of hem wel beter vermaning zoude te geven zyn, dan die van het eeten van een vry dikken boterham, en eenige koppen fterke Coffy. Zyn Vriend was zo fu - lig, zo zoetzappig, dat hy niets van dat geflepene liet blyken, 't welk hem eens tot een vermaart Advocaat maken kan. Juffrouw Betje en ik waren zéér fpraakzaam; maar dezelfde remedie, die ik mynen Smit voordiende, bragt ons fpoedig in onzen eigen natuurftaat.

Ik kan niet zeggen, dat ik ooit ongevalliger plaats gezien heb, dan het berookte Schiedam: een nare droevige rook, en een nog veel lelyker fyn zwart ftof, benemen het volftrekt al dat aangename, dat het, door zyne ligging, plantage, en fraaije gebouwen, moest ten toon fpreiden....

Zo rasch ,, overgedrevene zindelykheid", voor eene krankzinnigheid verklaart wordt, dan zou ik er zeer voor zyn, om de Lyderesfen, daar door geplaagt, in Schiedam, als in een Verbeterhuis te brengen; daar zouden zy, zo ergens, herftelt worden.

In deeze gedagten wierd ik verfterkt, door de zorgvuldige Hospita, by welke wy ontbeten; want de fervetten op tafel leggende, zei zy: ,, Ja Juffrouwen, je bent hier niet in het ,, frisfche Rotterdam; kyk, om de liefde van

,, Jan

„ Jan Teunis, nou deuze ſervetten eens! die
„ haal ik daar nou ſchóón uit men kabbenet;
„ en zien zy er niet uit dat je er by ſchreijen
„ zoudt? Kykt die randen, kykt die zoomen;
„ 't goed is vuil eer het droog is; zo dat ik
„ hoop niet, dat de Juffrouwen my voor een
„ kladdeboter zullen houwen, want al was je,
„ by gelyks, Prinſen, of zelfs Burgemiesters
„ van ons land, ik kon je niet beter helpen."
Hoe zou u dat aanſtaan, Saartje, die met zulk eene recht Vrouwelyke netheid alles bewaart? Ik hoop ook, dat de aanſtaande nooit te Schiedam zal beroepen worden.

Het belang, 't welk gy nu ziet, dat ik neem in de ſtandplaats, daar de Heer Smit de beurte zyner dagordening zal moeten waarnemen, zal u doen zien, dat ik eens nader myn lot met het zyne denk te verbinden. Gy hebt gelyk, ik hoop myn besten Vriend tot myn man te zullen hebben. Gy weet, dat bekrompenheid van middelen de eenige oorzaak was, waaröm wy ons hart alleen door Vriendſchap aan elkander verbonden: maar nu is die hinderpaal weggenomen. De dood van een verren Neef myns Vriends heeft dit goede werk verricht; en hy is thans bezitter van een mooi inkomen, dat meer dan toereikende zyn zoude voor menſchen, die de waardy van geld kennen, en geen trek altoos hebben om figuur in de waereld te ma-

 ken.

ken. Ik had altoos voorgenomen, indien de Heer Smit voor my niet zyn konde, dan zo maar in den maagdelyken ftaat zoetjes voort te leven, tot dat ik by myne Vaderen verzamelt wierd. Onze liefde, Saartje, is de reine vrucht van achting en vriendfchap; behagen in elkander is er echter niet van uitgefloten. Smit is met my recht wel te vreden, en ik geloof, dat hy al die achting en genegenheid verdient, die ik voor hem hebbe. Myne Moeder is zeer in haar fchik met ons voornemen, en Tante ziet den Proponent Smit met heufche welgeneigtheid. Ik weet, dat myn goedhartige Willem tranen zal ftorten van genoegen over dit nieuwtje. Hy houdt byzonder veel van zyn aanftaanden Broeder, en die fpreekt nooit van hem, dan als van een der beste Jongens, dien hy immer kende. Die brave Jongen! maar myne verre in het aanftaande-doorziende-Moeder heeft de reden aan hare zyde: dit echter neemt niet weg, dat ik hem uit grond van myn hart beklaag. Gy hebt my wel eens van iets naauwhartigs verdagt; maar geloof my, ik zou, uit pure erkentenis aan de Godin der Liefde, wel alle zoete meisjes in de befcherming van brave mans zien willen, vóór ik zelf nog getrouwt ben met den beminlyken man, die my zo dierbaar is.

Wat zegt gy, Saartje, dat ik den Advocaat op u afzond? Ik vrees, dat hy niet lang meer

te

te bekomen zal zyn. Zyn reisgenote fchynt zeer op hem gefteld, en het is een ryk meisje, dat er bevalligjes uitziet. „ Hadt je dan jou deel- „ tje niet, Hartje?" Magtig, wat zoudt gy uw man in het pleiten kunnen helpen! zo veel als ik den mynen in het fermoenen; dan waren wy eerst tot hulpe des mans. Wat de Waereld ook van myn huwlyk zeggen zal, nooit zal zy my kunnen nageven, „ dat ik een jok aantrek met „ een ongelovigen." In ernst, Saartje, my dunkt, dat de Advocaat volkomen voor u ge- fchikt is. Hy is een man van de waereld, aar- tig, grappig, heeft veel vernuft, en een grote mate van oordeel. Zyn karakter moet onberis- pelyk zyn; want hy is een vriend van myn bra- ven Smit. Hy yvert verbaast voor de rechten der Vrouwen. „ De Vrouw, zegt hy, is het „ Zonnetje in de zedelyke Waereld:" Hy be- weert, dat alle Vrouwen Oorfpronglyk Goed zyn. Smit glimlachte, doch befchouwde, dagt my, de zaak nog wat anders; en hy fprak hem ook tegen, mooglyk uit voorzorg, om zyne Recht- zinnigheid als Predikant, en zyn rang als Man, niet in gevaar te brengen: Was dat niet be- dagtzaam?

Nog voor den middag kwamen wy te Maas- fluis. 't Is een zeer fraaije plaats, wat de lig- ging betreft; doch ik heb geen zin in Dorpen, die zo Stedelyk zyn. 't Is, zo als men zegt,

ik wil en ik kan niet; even als een Stedelyke opschik eene Dorpelinge niet half zo wél staat, als de dragt, waar aan zy gewoon is: Er is altoos dunkt my iets, dat het geheel breekt.

Onder het dessert kwam er een oude Visscher in de kamer, om, ik weet niet meer wat, te vragen. De man was zo grys als een duif, en zo verbrant van de zon, dat ons oog op hem viel. Smit sprak hem aan: „ wel Vader, je hadt daar een schone vragt." „ Jae, men eer, „ oe meér oe liever; zukke uizen nimmen wat, „ en daer ebben wy schóne nagótie an: want „ et is tog alles om den bróden." „ Daar „ heb jy gelyk in Vader. Kom laat ik u eens „ een bierglaasje wyn geven, en denk dat het „ je gegunt is." „ Wel, men eer, zei Klaas, „ je bent onverdadige goed! nou, jou gezont- „ heid, eeren en jofvrouwen." „ Jou ook zó „ goeje man," zeiden wy. „ Hoe oud ben „ je wel," vroeg Smit. „ Wel, ik ben nou „ in men vierentagtigste, maar ik geef nog gien „ krimp. De Zee maekt ard, en ik ben nog „ nooit ziek eweest." Die man smaakte ons. De Advocaat gaf hem een stoel, en wy gaven hem wat van 't een en 't ander, dat hy ook handig naar binnen moffelde, nu ons, dan het lekkers pryzende. „ Nog een glaasje, Vader." zei myn Smit, en schonk het in. De oude Visscher werdt vrolyk, en spraakzaam. „ 'Is er

„ geen

„ geen nieuws?" „ Jae wel is er niews; ze
„ willen mit Saetans geweld ier niewe Zalmen
„ ebben, maer Klaes eit ook nog knenkels an zen
„ lyf. Wy willen Daevis Zalmen ouwen, al
„ zou Maessluis 't onderste boven." De Heer
Smit hadt geen onaartigen inval, om hem te
beduiden, dat men de Psalmen van David zoude
blyven zingen, maar dat zy nu alleen beter
berymt waren: „ Zeg eens, myn ouwe Man,
„ heb jy niet wel Kabbeljaauw gevangen?"
„ Wel jae 'k; wel 't komt op gien duizend of
„ wat an, want ik was ien gelokkig Visscher."
„ Wel waarom vang jy die Visch?" „ Wel,
„ om dat zukke gróte lui, als jylui bent, die
„ zouwen eeten, want je kent ze zelf niet vangen,
en wilt ze evel ebben." „ Maar Klaas,
„ wy kunnen den Visch niet eeten, zo als jy
„ dien ons verkoopt." „ Dat spreekt van
„ zelf; ze mot schóón emaekt, ze mot ewassen,
de ròò kieuwen motten uittedouwt worden;
je lui meiden motten die koken, of
„ opsnaeten, en dan leggen die de Moten op
„ een mooije schuttel, met pietersely, en wat
„ weet ik het, om den rand, en zo eet je dan
„ van dien kostelyken Visch." „ Maar blyf
„ jy evenwel de vanger niet?" „ Dat loof ik,
„ wie aârs?" „ Jy bent dan Klaas, die den
„ Kabbeljaauw vongt." „ Zeker! aârs kon
„ jylui er zo niet agter te gast gaen, of jou

„ meiden konden niet an de kokkerasie raeken,
„ want van al dat geplamoot zou gien kabbel-
„ jaauw kommen." „ Nu zyn wy op den
„ weg. David heeft de Psalmen gemaakt, maar
„ wy kunnen die zo niet orberen. Zy moeten
„ voor ons klaar gemaakt worden, dat is, ver-
„ taalt, op rym gebragt, en zo toebereit, dat
„ wy die zingen kunnen; en je weet wel, dat
„ de beste spys door slegte toebereiding onëet-
„ baar kan worden; ja dat men er walging, ja
„ zelf eene ziekte van kan krygen? Zie, zo
„ heeft de Vriend Datheen ook gedaan: maar
„ nu zyn er andere menschen, en die weten er
„ meê omtegaan, dat het een lust is, en dat
„ yder zegt: wat zyn die Psalmen van David
„ toch heerlyk." „ Nou ik mot zeggen, dat
„ jylui wel vernipte lekker bent. Ik, en men
„ ouwe Wyf Neeltje Gerrits, ebben die al een
„ zestig jaer lang mit stichting ezongen, dat
„ et over den diek dreunde. Maer, men eer,
„ wat ebben er de Sociniaanders toch an te
„ morsen en te beduimelen? zie, ik zou van
„ die lui niets willen, of durven aannemen."
„ Zeg eens, Klaas, wat zyn toch Sociniaan-
„ ders?" „ Wel, dat bennen en ope Godlo-
„ chenaars." „ Nu, zo dat waar is, wees
„ dan gerust, ik verzeker u dat er, in dit ge-
„ val, geen een Sociniaan de hand aan heeft."
Dit scheen den goejen ouwer Visscher nog niet
ge-

genoeg; hy voer braaf uit tegen al die nieuwigheden, die de jonge Leeraars zo al hier en daar invoerden. Maar zyn werk riep hem; hy gaf den Heer Smit de hand, en bedankte wel honderdmaal voor de beleefdheid.

't Is toch jammer, zeide hy vervolgens, dat er zo veel overeenkomst is tusschen den Godsdienstigen yver en de Kina. Men durft den onkundigen byna geen van beide aanpryzen, om dat de onkunde oorzaak is, dat zy veelmaal zo verkeert gebruikt, en dan dodelyk is.

Ons thuisreisje was zeer aangenaam. Ik ging vroeg naar bed, en nu, voor ik nog iemand hoor, schryf ik u deezen. Zo gy zin hebt in den Advocaat, ik herhaal het, zult gy er gaauw by moeten zyn. Het reisgezellinnetje zal u anders voorkomen. Vaarwel, myne lieve Vriendin. Ik ben, met alle achting,

Uwe teder liefhebbende

ANNA WILLIS.

* *
*

ZES- EN- VYFTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

LIEVE WILLIS!

Allemaal menschen! — dit zeide ik, toen ik uwen vrolyken en my zo regt smakelyken Brief gelezen had. De Liefde is al een grappig ding, geloof ik. 't Schynt dat zy de peinzende vrolyk, en de ydeltuiten statig kan maken. Mooglyk, om dat zy het levensvonkje in de dikbloedige gestellen helder doen opflikkeren, en de zorgeloze onverschilligheid der volmaakt gezonde meisjes iets aan de hand geeft, dat haar van belang genoeg schynt, om er over te willen denken. Hoe het zy, 't is zeker dat Juffrouw Willis my nu veel meer bevalt, om dat zy my wat nader komt, dan wanneer zy met zekere ernsthaftigheid, niet altoos geheel vry van styfheid en bedilzucht, my myne les voorzegt. Uw Vriend Smit heb ik regt lief, zo wel om het geen gy van zyne conversatie, als om 't geen gy my nopens zyne manier van denken omtrent u mededeelt. Ik hoop hem spoedig wel geplaatst, wel gehuist, en wel getrouwt te zien. Ik be-

ken dat gy, buiten uw nadeel, een ruim hart hebt, als gy ons, eenzamen in den lande, zulk een zegen toewenscht. Maak u vrienden, Naatje, door zo veel gy kunt dien wensch ten uitvoer te brengen. Wat my aangaat: *Pour moi keen warme Bier*, zei de Franschman: *Pour moi geen man.* Een flinke bol, om my, zo als ik zeg, te brengen waar ik zyn wil; dat is wel, doch meer niet. Uw Advocaat is des aan u; geef hem aan haar, die zo een meubeltje nodig heeft, en laat myn devies zyn: *Vryheid, blyheid.* Maar om u eens wat zakelykers te schryven, ik heb met Letje uit geweest, om dat nieuwmodiesch Gaas. Het stuk was byna weg, doch men wagtte alle daag nog fraaijer, als ook heerlyke Taffen, enz. Men heeft my verzogt dat te komen zien: en ik heb aanstaanden maandag daar toe bepaalt. 't Is een beslooten winkel; men ziet er niets dan een modieus huis, moderne meubelen, en drie zeer wel gemanierde, taamlyk lelyke, reeds wat bejaarde Demoiselles, die niets dan Fransch spreken: 't kwam wel, dat ik die taal kende.

In 't naar huis gaan, gingen wy Coos logement voorby, en spraken Mademoiselle G— eens toe; die zeer verblyt scheen ons te zien, en vriendelyk innodigde. Wy voldeden ook aan haar verzoek. Letje vroeg schielyk, of haar Broer niet t'huis was; neen, zei zy, maar hy

zal

zal wel dra t'huis zyn. Kom, zei Letje, dan gaan wy zo lang op zyn kamer: ik volgde, zeer benieuwt zynde, hoe of het toch op de kamer van een Petitmaître er mogt uitzien, Naatje! nooit hebt gy zo een huishouden gezien! myn oog viel eerst op zyn Toilet, dat in de volmaakste desordre lag. Poeijer en Snuif bedekten alles. Hairkammen, Wenkbraauwkammetjes, verscheiden Verfjes, Tandenschuijertjes, Tandpoeijer, een glas half vol water, zo smerig als een eend, een stuk uitgedoofde Waskaers, eenige Fransche boekjes, die niet van de strengste zedekunde schenen te handelen, een morsige Inktkoker, een vuile Slaapmuts en een pot Pomade, maakte de misselykste vertoning, die ik ooit zag. Al zyn kleêren hingen over stoelen. Eenige paren zyden kousfen slingerden er tusschen. Schoenen, muilen, laerzen, een hartsvanger, lagen door malkander: alle zyne Boeken konden wel in een brood-mand, en zagen er vuil en smerig uit. Letje zag dit lieve boeltje, met beschaamtheid, eens over, en ik was geheel nieuwsgierigheid. „ Kyk me zo een floddervink eens, „ zo een flons van een jongen, en die altoos „ er uit ziet, of hy uit een doosje komt." Kom! zei ik, hy zal er voor hebben. Daar op deden wy zo veel kattekwaad, en naaiden zo veel mouwen en zakken en kousfen toe, en

ver-

verstopten zo veel goed, als de tyd ons toeliet. Toen gingen wy naar beneden, en zie daar, daar kwam de Vorst van Tour en Taxis, wip wip wip den stoep op; gevolgt door nog een vlasbaard of drie, die hier alle logeeren. Myn Chevalier weet te wel te leven, (zo hy meent, och arm!) om ons vryheid te laten zo terstond te vertrekken; en dewyl Mademoiselle G— hier sterk op aandrong, traden wy in de eetkamer. Terstond presenteerde men 't een en ander. De gure dag gaf Coo den inval om een Bowl Punch te maken. Fiat Punch! Toen hadt hy 't op zyn lyf! de Arak, de Citroenen, enz., alles kwam uit den hoek. De drank was smakelyk, het gezelschap vrolyk, Mademoiselle G— kluchtig, en Saartje haar zelf. Enfin, Naatje, wy diverteerden ons als Vorsten; wy raakten aan 't musiceeren, en 't was wel negen uuren, voor onze Vriend ons t'huis bragt.

De lieve Buigzaam wagtte reeds met eeten. De Hartog keek, als of zy zeide: „ Wat die „ Kleuters! moet ik daar naar wagten?" Lotje zat met een Almenak van 't voorleden Jaar, en hield zich of zy las; doch ik weet niet, of zy wel eens spelden kan. Wy waren zo dartel, dat de lieve Vrouw niet wist, wat zy van ons denken moest; en Letje was ongemeen woordenryk. Ik was niet heel gemaklyk, want Juffrouw Hartog my iets, 't geen ik haar ver-

zogt,

zogt, wat onbeleeft aanreikende, en er byvoegende: „ ei, altyd dat gelach, 't zal wat te be„duiden hebben, als wy 't wisten!" gaf ik haar een antwoord, 't welk aantoonde, dat ik haar, schoon veel ouder, niet voor myne Voogdes begeerde.

Ik heb u nog niet gezegt, dat de Heer Edeling hier alweêr geweest is. Juffrouw Buigzaam spreekt met de uiterste achting van hem, en met zo veel onderscheiding, dat, zo zy tien jaar jonger was, ik zou denken, dat hy de man zyn zoude, dien zy haar hart wilde geven: nu denk ik dat niet. Mooglyk heeft hy zin aan Letje. Hy is door haar Broêr hier althans gebragt. 't Is een zeer fraai man: hy heeft mooije manieren, en ik hoor, dat hy veel verstand heeft. Als hy weêrkomt, zal ik hem eens *Philosophiesch betrachten*; zeide uw Pedant Gekje zo niet?

Omhels uwe dierbare Moeder; groet uw Vriend Smit; saluëer uw Tante voor haar, die gy weet dat is,

Uwe hoogachtende Vriendin,

SARA BURGERHART.

* *
*

ZEVEN-

ZEVEN- EN- VYFTIGSTE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan Mejuffrouw de Weduwe SPILGORD.

MEVROUW!

Voor ik iets, Saartje betreffende, aanroer, moet ik u zeggen, dat ik God hartelyk gedankt heb voor uwe herftelling. 't Zoude al te droevig zyn, dat zulke weêrgaloze Vrouwen zo klakkeloos uit de waereld gingen, terwyl wy met hele risten van Beuzelaars en Beuzelaarfters blyven opgefcheept. Het doet my aan myn hart goed, dat ons meisje zo haar pligt gedaan heeft; zy zal er een prefent extra uit myn eigen zak voor hebben. Zie, men moet de jonge lui, als zy wel doen, ook wel doen; en ik ben, God, dank, geen vrekkige Jakhals van een Kaerl. Ik zeg altyd: ,, Abraham Blan-
,, kaart, God heeft u zo gezegent, je hebt
,, kind noch kraai; hoewel ik weet niet, of
,, dat zo blyven zal; een mensch heeft graag
,, een eigen weêrfpraak. Kind noch kraai! wel
,, deel meê, myn Vriend; maak dat niemand op
,, u ziet, als een hond op een zieke koe, dat
,, niemand wel eens wou zien, of jy ook een
,, mooi-

„ mooije doode zyn zoudt. 't Moet hier toch al-
„ temaal blyven, en als jy brave lui op de prop-
„ pen helpt, dan doe je als een hupsch Chris-
„ ten mensch betaamt." Nu dat overgeslagen.

Neen, Mevrouw, ik heb geen byzonder oogmerk omtrent Saartje. Ik zal haar volkomen haar eigen keuze laten doen; en, zo de jongen haar verdient te hebben, zal hy haar hebben, al hadt hy geen zesthalf in de waereld; maar zo zy dwaas genoeg was, om een knaap te willen hebben, dat een vlegel, of een bobbekop is, of die haar dood zou kniezen, of tot gekheden brengen: Verduivelt! dan zal myn naam geen Abraham Blankaart zyn, zo ik het ooit toesta. Hoe, wat hamer, en wat spykerdoos, heeft haar brave Vader my niet met de dood op zyn lippen gezeit: „ Brammetje Blankaart,
„ ik sterf; zorg gy voor dit dierbaar Kind.
„ Wees het geen ik voor haar zyn zoude,
„ mogt ik leven." En heeft hare lieve Moeder ook zo niet gesproken? En heb ik het niet heilig belooft? En ben ik niet een eerlyk man? Hoor, Mevrouw, het meisje is veel ryker dan zy weet. Zy kan, ik herhaal het, krygen die zy hebben wil, mits dat zy wel kiest.

Ja, 't is een weêrgaâs meisje! zo als gy daar schryft, is zy: en ik ben maar bly, dat zy by zulk eene allerbraafste Dame is, dat is goed voor haar. Spreek toch niet van my lastig te zyn; ik

ik wou dat uwe brieven zo lang waren als de Engelſche Courant. Zie, ik ben geen man van de hedendaagſche Waereld, maar een brief van zulke vrouwen, wel, dat is een tractement voor my.

Den ouden Heer Edeling ken ik van voor vele jaren. 't Is een eerelyke knorrepot, een braaf man, een man daar men op afkan, maar de lastigſte mensch, dien ik ook al ken. Pitten heeft hy, en crediet als de Bank: maar ik heb' my altoos afgehouden van twee ſoorten van menſchen, van Allemansvrienden en van Grimbekken. De laatſten veracht ik, en de eerſten beduiden niet genoeg, om er aan te kunnen denken. Zyn Zoons ken ik niet; maar ik heb altyd gehoort, dat het beste jongens waren, doch die 't hart niet hadden, om hunnen Vader ooit dan met ſchroom toe te ſpreken. Dat is toch een elendige zaak! 't Spreekwoord zeit, de beste Stuurlui ſtaan aan land; maar als ik kinderen gehad had, by myn Vrouw, ik zou eerst hunne liefde hebben zien te winnen; en dan zou ik my van hun vertrouwen en achting gemaklyk hebben meester gemaakt. Wat zegt gy, Mevrouw?

Indien de jonge Heer des zyn hof aan myn Kleuter wil maken, en zy het goedvindt, my is 't wel; als 't kind maar gelukkig is, ben ik te vreden, en ik zal haar, met al wat zy in de

waereld heeft, zelf aan hem, met myn eigen hand, geven. Doch de Oude moest my evenwel geen Kattesprongen maken, of denken, dat zyn Zoon haar veel eer aandeedt. Ja, ja, 't is een misselyke knevel, die eigenste Jan Edeling; want dan zou my 't bloed ook wat heel spoedig in de ooren kruipen. Saartje is van zulk eene brave oude familie, als er maar weinigen in Amsterdam zyn; haar Overgrootvader was al een styl van de beurs, en een pylaar van de kerk: en, schoon zy geen geld heeft, dat by Hendriks te pas komt, zy is echter een schone party; en zy is een heel mooi meisje ook; en zy heeft, mag ik zeggen, alles geleert; en zy speelt immers kapitaal? Wees verzekert, dat ik uw verpligtent bericht voor my onschendbaar zal houden. Zo ik u, waardige Dame, ergens in van dienst zyn kan, beveel! gy zult my verrukken, door my in staat te stellen van u te kunnen tonen, hoe zeer ik met de grootste achting ben,

Uwe welmenende Vriend
en gehoorzame Dienaar,

ABRAHAM BLANKAART.

* * *

AGT-

AGT EN VYFTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

MYNE WAARDE SAARTJE!

Dat gy meer fmaak hebt in myn laatften, en dus ook in my, dan voorheen, om dat ik u thans wat nader koom, is niet onmooglyk; 't is vry natuurlyk; maar ik moet u met eenen zeggen, dat ik nog nooit een Brief van u ontfing, die my zo weinig beviel dan die, dien gy my ten antwoorde fchreeft: ja, dat gy my daar in zo fterk zyt afgevallen, als ik u, door den mynen, méér behaaglyk ben.

Dit zult gy zeker niet aan myn bekrompen hart toefchryven. Zelfzoekenheid, die alleen haar zelf poogt te bevoordeelen, is zeer opgefchikt met den lof, dien men haar toezwaait. Doch zy zal my nu niet beletten u te zeggen, dat ik zeer verftoort op u ben. Foei, Juffrouw Burgerhart, welk een Ydeltuit wordt gy! Gy legt aan met een'. kwant, dien gy zelf met kleinachting befchouwt: Gy regt op zyne kamer kuren aan, die mooglyk in den *Tan* zyn, doch die u geen eere aandoen. Nu heeft hy, dunkt

 my,

my, aanmoediging om zyn hof by u te maken. Gy geeft u dan reeds de moeite, om eene ſlorsſigheid te verbeteren, die hem, zo hy uw man wordt, zeer zoude hinderen. 't Zal op die ſtoeiparty met zulke knaapjes fraai zyn toegegaan: voor al, toen de Punch hare uitwerking deedt.

Hoe dikwyls heb ik u wel gezegt, dat, zo men eenen losſen aart toegeeft, men ongemerkt van de eene zotheid tot de andere komt. Hoe rasch krygt men dan eene hebbelykheid, om onze daden niet meer te ſchikken naar het ſnoer der Reden! Dit blykt in u; alles is drift. Nu waakt men, tot vermoeijens toe, by eene zieke Vrouw, waar voor wy ingenomen zyn; naauwlyks begint die te herſtellen, of men vliegt uit, en ſpant met nog eene onbedagte Vriendin aan, om zich met een drie vier dartele Vlasbaarden te vermaken; en blyft, ten koste eener nog zwakke Vrouw, die men uit hare rust houdt, en met eeten laat wagten, tot negen uuren uit. O, daar denkt men niet om. Vermaak gaat boven alles; en welk een vermaak! Vindt men, dat iets goed te doen ons vermaakt; fiat, goed doen! Vindt men vermaak in onbetaamlykheid, men offert de welvoeglykheid daaraan op. Men loopt voort tot aan de uiterſte grenzen der Deugd, of, wilt gy? van het geoorloofde. Glipt men uit, dan moet, „ och,

„ daar

„ daar had ik geen erg in," alles goedmaken. My dunkt ook, dat Juffrouw Buigzaam, die, schynt het, zo veel van u houdt als gy van haar, u dáár over hadt behoren aan te spreken. Men moet geen ongeregeltheid in jonge Juffrouwen door de vingeren zien. Mooglyk is zy ook niet zeer ergdenkende. Juffrouw Hartog moge een wysneuze geleerde zyn, maar nu hadt zy geen ongelyk. 't Zou eene fraaije huishouding geven, indien de eene Juffrouw ten negen uuren, en de andre ten elf uuren soupeerde. Een verwilderd hoofd en een kribbig humeur schynen ook de gevolgen deezer heerlyke Party geweest te zyn; anders hadt gy haar niet zo onbescheiden kunnen beäntwoorden, om dat zy u iets, niet zeer beleeft, toereikte! Zo dartelt men uit zyne goedäartigheid: Het blykt aan u.

Weet gy wat, Vriendin? Dwaze vermaken zullen uwe behoefte worden; en zo u dit niet ten valstrik zal verstrekken, zult gy wat meer voorzigtigheid moeten hebben dan gy immer bezat: Hoe zal uwe Tante nu in 't gelyk gesteld worden!

ô, Ik geloof zéér wél, dat myn Advocaat u niet bevalt. Zo een denkent, verstandig man kan u niet amuseeren: Gy hebt de keur van Heertjes! Een verachtlyk Gekje, indien het Punch kan maken, en u doen lachen, behoeft geene andere verdiensten, by een meisje, dat

my, aanmoediging om zyn hof by u te maken. Gy geeft u dan reeds de moeite, om eene slorssigheid te verbeteren, die hem, zo hy uw man wordt, zeer zoude hinderen. 't Zal op die stoeiparty met zulke knaapjes fraai zyn toegegaan: voor al, toen de Punch hare uitwerking deedt.

Hoe dikwyls heb ik u wel gezegt, dat, zo men eenen losfen aart toegeeft, men ongemerkt van de eene zotheid tot de andere komt. Hoe rasch krygt men dan eene hebbelykheid, om onze daden niet meer te schikken naar het snoer der Reden! Dit blykt in u; alles is drift. Nu waakt men, tot vermoeijens toe, by eene zieke Vrouw, waar voor wy ingenomen zyn; naauwlyks begint die te herstellen, of men vliegt uit, en spant met nog eene onbedagte Vriendin aan, om zich met een drie vier dartele Vlasbaarden te vermaken; en blyft, ten koste eener nog zwakke Vrouw, die men uit hare rust houdt, en met eeten laat wagten, tot negen uuren uit. O, daar denkt men niet om. Vermaak gaat boven alles; en welk een vermaak! Vindt men, dat iets goed te doen ons vermaakt; fiat, goed doen! Vindt men vermaak in onbetaamlykheid, men offert de welvoeglykheid daaraan op. Men loopt voort tot aan de uiterste grenzen der Deugd, of, wilt gy? van het geoorloofde. Glipt men uit, dan moet, „ och,

„ daar

ken. Smit zal aanstaanden Zondag, op een bygelegen Dorp, des namiddags prêken; ik geloof, dat ik hem ga hooren.

De Heer Smit kent den Heer Cornelis Edeling byzonder; zy hebben een jaar of drie te samen gestudeert; hy zegt veel goeds van hem: trouwens, hy zegt van alle menschen goed! De Heer Hendrik is ouder dan zyn Broeder, en wordt gehouden voor een onzer allerbeste jonge lieden. Maar ik ken hem in geenen opzichte. Ik ben, in den waren zin des woords,

Uwe Vriendin,

ANNA WILLIS.

* *
*

NEGEN EN VYFTIGSTE BRIEF.

De Heer WILLEM WILLIS aan Mejuffrouw de Weduwe WILLIS.

HOOGSTGEACHTE, TEDERGELIEFDE MOEDER!

Gy hebt my verzogt, dat ik u, by de eerste gelegenheid, berigt van my zoude doen toekomen. Nu, myne waarde Moeder, heb ik die; dewyl ik myn nagtrust daar aan kan geven, doordien ik eens eindelyk eene vrye kamer heb. Ik ben zeer vermoeit, door ettelyke dagen op postwagens te hebben moeten zitten, en bevind my thans een goed stuk in Duitschland. De stad hiet ——. Hare ligging, zo als ik by het helder maanlicht bemerkte, is bekoorlyk; het oord heerlyk, en de vermaarde Rhyn-stroom bruischt langs hare overoude muren. Morgen ga ik de Heren Kooplieden, aan welken ik adressen heb, spreken, en hoop, dat myn brave Patroon over myne reis voldaan zal zyn: 't zal ten minsten by my niet haperen.

Myn zucht om, door eerlykheid en nyverheid, my in staat te stellen, om myn eigen zaken eens te kunnen doen, maakt my alles gemaklyk: maar niets spoort my sterker aan, om

mynen pligt in deezen te betrachten, dan het denkbeeld, welk eene vreugde het voor myne lieve Moeder zyn zal, als zy by de uitkomst ziet, dat ik aan hare gunstige verwagtingen eenigzins beäntwoorde. Kan ik immer te veel doen, om myne dankbaarheid omtrent u sterk genoeg te betonen? Onder de menigvuldige weldaden, waar voor ik de Hoogste Goedheid met diepen eerbied dank; is er geen groter dan die dat ik zulk eene waardige Vrouw Moeder mag noemen. Hoe ongelukkig zou ik niet hebben kunnen worden, indien ik niet door u, overtuigent, geleert had: „ dat de deugd ons al„ leen gelukkig kan maken, als zy gesterkt „ wordt door de hoop op een ander leven!" Niet weêrhouden door het Vaderlyk gezag, en maar al te gereet om elk te verpligten, door eene meêgaantheid, die als in myn aart is ingeweven; vroeg in gezelschap met losbandige lieden, die weinig zwarigheid maken in het bedryven van buitensporigheden; en die, in de dartelheid hunner wilde blydschap, zich niet ontzien het Ongeloof op den troon te zetten; wat zou my toch in myne onbedagte jeugd bewaart hebben? Myne eigen deugd? ô, die is de gezegende vrucht uwer lessen! —— Myn verstand? dáár op, lieve Moeder, weet gy, dat uw Willem zich nooit iets liet voorstaan!

ô Hoe vurig bid ik dien God, dien gy ons

hebt leren kennen, om de beste zyner zegeningen voor u! Mogt ik een der werktuigen zyn, die Hy uitkieze, om u dit leven, waar in gy zo vele wederwaardigheden gesmaakt hebt, nog eens alleraangenaamst te maken! Wie zou zich meer verheugen dan uw Zoon?

Gy hebt my meermalen gezegt, dat ik by uw overlyden geen grote schatten zal verkrygen. Hemel! myne waarde Moeder, kan ik daar aan ooit dan met yzing denken? Ik dank u echter voor het vertrouwen, dat gy in my stelt; ook heeft het denkbeeld, om zelf te moeten werken, my zeker meer yverig gemaakt.

Nooit, zegt gy, gaf ik u reden tot misnoegen; nooit was ik u ongehoorzaam. Och, laat der Verwaantheid al hare grootspraak, hare Epitafiums; maar zo ik deezen lof verdien; dat men dan op myn grafsteen snyde: „ Hier „ ligt een Zoon, die zyne Moeder nooit on„ gehoorzaam was:" op dat ik ten minsten, na myn dood, nog iets tot nut van myne medemenschen doe.

Wat is het toch, myne dierbare Moeder, voor eene ongemaklykheid in my, als ik nadenk, dat gy myne tedere en zuivere liefde voor de beminlyke Burgerhart niet goedkeurt? Waarom mort myn hart tegen myne reden? Waarom onderwerp ik my niet, met die volvaardigheid, aan uwe verkiezing, die my het gehoorzamen

zo

zo gemaklyk maakte? Hoe meer ik uwe gezegdens herdenk, hoe gegronder zy my toeschynen; en echter ik zou een lage huichelaar zyn, zo ik voorgaf, dat ik er in beruste. Zou de liefde, die alleredelste hartstocht, als zy eene goede keuze doet, my verleiden, om iets, tegen uwen beredeneerden wil, aantegaan? Moet ik dan de lieveling myner ziel uit myn hart weren? moet ik bevalligheden vergeten, die meer dan de schoonheid zelve vermogen? moet ik dan haar verstand, haar dierbaar hart, moet ik alles van my zien te verwyderen! Zal ik haar moeten zien in de armen eens mans, die haar zo oprecht niet kan beminnen als ik; en is het myne toegeeflyke Moeder, die my dit beveelt!

Myne aandoening stelt my buiten staat om verder te schryven. Gy zult my, om 't geen ik zeg, niet minder beminnen. Ik doe u immers hier door geen verdriet, myne lieve Moeder? ô! Myn hart was zo vol! By wie kon ik het toch veiliger uitstorten dan by u, myne tedergeliefde Moeder? Ik hoop, dat ik pogen zal my te onderwerpen aan alle uwe bevelen; geene uitgezondert.

Groet myne waarde Zuster en geliefde Tante hartlyk; en geloof, dat ik, met de oprechtste liefde en dankbaarheid, altoos zyn zal

Uw gehoorzame Zoon,

WILLEM WILLIS.

ZES-

ZESTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

MYN HEER!

Het karakter, 't welk gy omtrent de beminlyke Juffrouw Burgerhart bekleedt, doet my de vryheid nemen, om u deezen te schryven. Het kan u niet zeer vreemt voorkomen, als ik u eenvoudig zeg, dat hare bevalligheden my dermate getroffen hebben, dat my niets aangenamers zyn kan, dan myne verkering met haar voort te zetten, en dus de gelegenheid te krygen van te onderstaan, of zy my met hare goedkeuring zal verëeren.

Myne achting voor, myn vertrouwen in u, verpligten my, om u te vragen, of gy daar iets tegen hebt?

Myne Familie heeft de eer van by u bekent te zyn: ons crediet is onbelemmert, en onze affaires zyn in een zeer goeden staat. Op myn gedrag moogt gy u informeeren; ik durf zeggen, dat dit my niet ongevallig wezen zal.

Myne oogmerken zyn die van een eerlyk man, die de inspraak van zyn eigen hart opvolgt, om

dat de rede hem in zyne keuze billykt. Liefde en achting zyn het, die my aanzetten om by deeze beminlyke Juffrouw myne bezoeken te vermeerderen. Indien ik de gelukkige man harer eigene vrye verkiezing immer worde, dan, hoop ik, altoos te tonen, hoe zeer zich alle myne daden zullen uitſtrekken, om haar met genoegen dit leven te doen doorwandelen: zo ik door haar worde afgewezen, zal het my des te gevoeliger ſmarten, om dat myn geheel hart voor haar met de tederſte liefde vervult is, en ik nog nimmer eene vrouw ontmoette, die my zo beminlyk, zo waarlyk achtingswaardig heeft toegeſchenen. Evenwel, ik hoop dat hare keuze niet zal belemmert worden; ofſchoon zy, zo als men dat noemt, aan my geen ſlegte party doen zoude.

Mooglyk zal het u bevreemden, als ik u zeg, dat ik dit myn vooruitzicht nog niet aan mynen Vader hebbe medegedeelt: wat zal ik zeggen, myn Heer; myn Vader is, in weerwil zyns braven karakters, een weinig wonderlyk op ſommige punten. En hy heeft ook meermaal verklaart, „ dat hy nooit zal toeſtaan dat „ zyne Zoons buiten hunne Kerk trouwen." Daar is by den goeden man geen andere dan Luterſche Rechtzinnigheid. Nu weet hy, dat wylen de Heer Burgerhart, nevens zyne Familie, leden waren der Publique Kerk. Buiten dit,

myn

myn Heer, zoude hy zeker niet dan met genoegen zien, dat ik zo eene beminlyke Dochter aan hem konde presenteeren.

Daar ik nu nog niet weet, of, en naauwlyks durf hopen, dat ik zo gelukkig zyn zal van niet te worden afgewezen, kan ik immers onnodige moeilykheden vermyden? Te meer daar het my altoos smart, als ik den goeden man ergens over driftig maak; wyl dit zo wel voor zyne jichtkwaal, als voor zyne rust, hoogst nadeelig is.

Maak my, door eene gunstige toestemming, voor altoos aan u verpligt! De lieve Dame weet niets van 't geen ik voor haar gevoel: ik hoop dat gy zulks niet afkeurt? Met de hoogste achting teken ik my

Uw ootmoedige Dienaar,

HENDRIK EDELING.

* *
*

EEN-

EEN EN ZESTIGSTE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan den Heer HENDRIK EDELING.

MYN HEER!

Ik ken genoeg van uwe omstandigheden en zedelyk karakter, om niet weinig in myn humeur te zyn, met het voornemen, dat gy hebt omtrent myne lieve Pupil.

Zie, myn Heer Edeling, ik ben geen knorrepot, die altyd legt te gnokken, en te gnutteren op Jongelui; ô ho! het zat over een zestig, zeventig jaar, ook al zo breet niet: maar dit is evenwel hemelsch vast, dat onze jonge Heren het drok genoeg maken, en dat Ouders of Voogden van geluk mogen spreken, als zy een aartige lieve meid, die hun aangaat, in goede handen zien. Wel, 't is een bedroeft ding, dat de jonge Heren zich de vryheid geven om stukjes uittevoeren, die hen de achting van hunne meisjes onwaardig maken. Dat rydt, dat rost, dat speelt, lichtmist voor een voor negentien, als of men een paardje schyt-geld op stal,

ſtal, en nog een lyf in de kist hadt: en als men dan eindelyk het wilde leventje wat moede is, ja! dan klungelt men naar de Vryster, die men eene hope leugens en liflafferytjes vertelt.... Het arme ſchaap neemt alles voor goede munt aan; en zy krygt een man met een verzwakt verflonst lichaam, zonder redelyke, 'k laat ſtaan Godsdienstige beginſels; zonder kunde in zyne zaken; en haar geld moet meermaal ſpringen om ſmousſen en ligtekooijen te vreden te ſtellen.

Zo dat ik maar zeggen wil, myn Heer Edeling, dat ik regt te ſpreken ben, met uwe liefde voor het kind. Dat gy haar daar van nog geen klik gezegt hebt, ſmaakt my bestig. Hoor, gy zyt een hupsch jongman, en ik hoop dat onze lieve Heer haar maar genoeg wysheid zal verlenen, om u haar hart, zo wel als haar mooi zagt regtehandje te geven: mits echter, dat myn Heer uw Vader haar die eer aandoet, waar op ydere brave jonge Juffrouw, in zo een geval, recht heeft.

Indien men ons, om dat wy misſelyke Potentaten zyn, alles moet laaten doen dat men wil, wel, dan zyn de redelyke menſchen waarlagtig te beklagen. Hoor, myn Heer Edeling, ik zou geen Kind veröngelyken, en myn Paard, zo min als Snap, myn Patryshond, (die al weêr met my naar Vrankryk geſjouwt is,) hadden

den nog ooit reden, om my voor een bullebak van een meester te houden. Daar is nu Jan, die reeds al zes en twintig jaar by my diende; maar ik heb nog nooit gemerkt, dat de kerel een beter heer verlangde; want ik zeg altyd: „ Abraham Blankaart, maak toch, myn Vriend, dat „ je geen mensch of beest zo behandelt, als jy „ niet zoud willen behandelt worden; dan zal „ je wel doen, en dat is hier de zaak." Doch myn Heer, uw Vader, voor wien ik zeer veel achting heb, moet niet denken, dat myne Pupil ooit in zyne Familje zal komen, indien hy my, als haren Voogd, dit niet met bescheidenheid en yver verzoekt. 't Zou my om u schrikkelyk moeijen; maar ik heb ook op sommige punten myne wonderlykheden; en, schoon ik niet aan de Jicht, of het Podagra zucht, kan ik om de hagel niet veelen, dat men zich airs zoude geven, omtrent zulk een braaf fatsoenlyk meisje. Myne gehechtheid aan de Leerstukken der Publique Kerk is, ja al zo sterk als de zyne aan het Lutersche geloof zyn kan, en daar hoop ik by te leven en te sterven: amen! Maar watte malle dingen zyn dat! „ dat ik besluit om „ myn kind nooit buiten myne Kerk te zullen „ uittrouwen?" Wel, 't is goed, dat onze lieve Heer wyzer is dan wy allemaal; 't zou hier anders een bedroefde Winkel worden, dat zou het. Laat elk geloven dat hy wil, dat hy

kan, en laaten wy allemaal deugdzaam leven; dat zal wat beter voor ons uitkomen, dan dat dit en dats hargueeren, en kieskaauwen, over dingen, daar de wyste lui zo weinig van begrypen als ik, of een ander eenvoudig Christenmensch. Hoor, myn Heer Edeling, ik kan zo Satans nydig worden, als ik daar, in plaats van eene stichtelyke opwekkende Predikatie te horen; — want ik ben een stipte Kerkganger, moet gy weten; ik ga, als ik t' huis ben, alle Zondag in de ouwe Kerk, — niets voor myn neus kryg, dan wat scholastiek Vernis, dat, mag ik zeggen, diept nog droogt. 't Is goed, dat zulks maar zelden gebeurt, of Abraham Blankaart zou zo stipt niet ter Kerke gaan. Nu, myn Heer, gy moet weten, hoe gy met uw Vader dat Boeltje reddert. Doch hy moet niet vergen, dat myn Saartje van haar Gereformeerde Kerk afwykt. Hoor, ik moet daar niet over gemoeit worden. 't Is onredelyk; en is de man driftig, ik ben ook juist de grootste jabroêr niet. Hy moest ook niet leggen te choqueeren op myn Kerk, of hy zou zyn man aan my vinden. Ik versta my wel niet op alle de fynheden der redeneerkunst; maar ik denk, dat ik echter met hem geen gevaar loop om uit het veld geslagen te worden: wy kunnen malkander op de Beurs ook wel zo eens een aartigheidje zeggen.

In

In hoop dat ik zal voldaan hebben aan uwe verwagting, hebbe ik de eer my te noemen,

MYN HEER!

Uw dienstwillige Dienaar en Vriend,

ABRAHAM BLANKAART.

TWEE- EN- ZESTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw de Weduwe WILLIS aan den Heer WILLEM WILLIS.

MYN WAARDE TEDERGELIEFDE ZOON!

Neen, wees gerust: ik heb u, om 't geen gy my schryft, niet minder lief; gy *zoudt* my ook geen verdriet daar door aandoen, indien myn Moederlyk hart niet leedt door de smartelyke aandoeningen, die u thans zo sterk folteren: doch welke Moeder *kan* haar braaf, en altoos gehoorzaam kind, bedroeft zien, zonder daarin, te sterk voor hare eigen rust, te deelen?

Ik begryp levendig, myn waarde Zoon, dat het u onbegrypelyk veel zal kosten, uw hart los te maaken van een meisje, dat gy met het grootste recht acht en bemint. Alles wat gy tot haren lof zegt, stem ik van harten toe; en evenwel ik herhaal het: zy is geene vrouw voor u. „ Een Huwlyk kan even ongelukkig zyn, „ door te véél overeenkomst tusschen man en „ vrouw, als door te weinig. " Romanesque jonge lieden zien dit anders in; doch de ondervinding geeft ons, in weêrwil van dit anders

ders inzien, te veel bewyzen dat het zo is, om er aan te kunnen twyffelen.

Ik weet niet, lieve kind, dat ik u nog ooit, uit grilligheid, iets ontzeide, waarop gy sterk gestelt waart; indien de inwilliging daar van u maar niet benadeelde: doch ik weet óók niet, dat ik u ooit iets heb toegestaan, dat nadelig voor u was, al gebruikte gy al die zoete vleyeryjes, die eene Moeder met moeite wederstaat. Dewyl ik dan reeds, in uwe vroegste jeugd, u gewent hebbe, om uw wezentlyk geluk te kiezen boven het involgen der heftigste begeerte naar iets, dat ik wist voor u schadelyk te zyn; en dewyl gy altoos u onderwierpt aan myne Moederlyke vermaningen, hoop ik, dat gy nu, nu uwe reden ontwaakt, en uw oordeel in volle kragt komt, al zo billyk zult handelen, als toen gy een knaapje van zes of agt jaren waart.

Ik kan echter nu wel nagaan, dat, dewyl gy nimmer hebt gedagt, dat uwe Moeder met u, in deezen, konde verschillen, gy uwe genegenheid onbelemmert hebt laten opgroeijen: Ik beklaag u des, myn Willem. Gy zult inderdaad groot zyn, zo gy, geholpen door tyd en afwezenheid, u met eene edele fierheid leert verheffen boven eene zo grievende teleurstelling. Gy hebt ten minsten den troost, dat het voorwerp uwer liefde in zich zelf beminlyk en waar-

lyk deugdzaam is; dat gy u niet verstrikt voelt in het wargaren eener Eerloze; dat geene Coquette u den speelbal harer dartelheid gemaakt heeft, maar dat het voorwerp uwer liefde alleen niet geschikt is om u gelukkig te maken, al zo weinig als gy haar.

Neen, myn brave Zoon, nooit heeft uwe Moeder om u een eenige traan gestort: aan alle hare verwagtingen hebt gy tot nu toe voldaan. Ik ben gelukkig in myne Kinderen; want schoon uw Zusters karakter zeer verschilt van het myne, zo wel als van het uwe, zy is echter een deugdzaam verstandig meisje, dat hare Moeder teder bemint. Vele wederwaardigheden hebben my, in den bloem myns levens, getroffen. Uw Vader was de eerlykste, de goedaartigste man, die ik immer kende; maar hy kende de waereld niet van hare flegte zyde, en viel des in de strikken, die men zyne goedvertrouwenheid spande. Evenwel ik danke God voor alles. Uw Zuster getrouwt, en u insgelyks nog gehuwt te zien, is alles wat ik nog wensch. Myne gezontheid en tevredenheid maken het *waarschynelyk*, dat ik, die nog naauwlyks vyftig jaren tel, eenigen tyd by u beide blyven kan. Maar wie kan, met *zekerheid*, spreken over zaken, die het bermhartig Opperwezen voor ons, met eene vriendelyke hand, bedekt?

De Heer Smit heeft zyn aanzoek by uwe Zuster

ter hervat. De grote hinderpaal is weggenomen; hy erft van den Heer Geldlief eene goede stuivers, zo dat, als hy een standplaats heeft, denk ik dat gy spoedig te Bruiloft zult gaan. Hy is een uitmuntend jongman. Zyn zwart gewaad staat hem zeer wel; en zyn fraai gekrult blont hair geeft hem een bevallig voorkomen. Gave God, dat men in onze Kerk vele zulke jongelingen hadt, hoe zouden zy eene Lere, zo heilig en zo op het gezont verstand rustende, als de Lere des Euangeliums, ten voordeele zyn! Ik heb hem eergisteren gehoort, en werd zo wel gesticht, als onderwezen. Kweek zyne vriendschap aan, myn kind; ik beschouw die als een zeer grote schat voor u. Beide de jonge lieden doen u groeten. Maar gy moet aan Tante Betje schryven, of zy is uit haar humeur. ô Myn Willem, alle brave menschen hebben u lief; en dus verre verdiende gy ook die liefde. God beware myn Kind, waar hy zich moge bevinden. Hy geve, dat ik hem, ter zyner tyde, met een gezont lichaam, zuivere zeden, en een recht menschlievent hart, aan mynen moederlyken boezem moge drukken. Ik ben met de tederste toegenegenheid.

Uwe liefhebbende Moeder,

SOPHIA VAN ZON,

Wed. GERRIT WILLIS.

DRIE EN - ZESTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

VRIENDIN!

Zeg my, hoe moet ik u noemen? aan wie schryf ik toch? Ik heb een Brief uit Rotterdam ontfangen; de hand is de uwe; het cachet is het uwe, de naam, waar mede hy getekent is, Anna Willis. Wat heeft u, om ter zake te komen, toch aangezet, om my zó eenen Brief, uwer zo zéér als myner onwaardig, te schryven? Oordeelt gy, om uw aanstaande Echtverbintenis, het voor u veiligst, onze vriendschap te breken? en zoekt gy, om die reden, iets op, om my van u te verwyderen? Ik weet, dat gy zeer overleggende van aart zyt; is dit echter zo? Gaarn maakte ik, liet ik het niet om u, uwe Moeder rechteres in dit stuk: Indien deeze waarlyk vrome verstandige vrouw u rechtvaardigt, dan zal ik u, met erkentenis, om! elzen, voor het verdriet, dat gy my heden hebt aangedaan.

Zie daar, ik zal openhartig handelen; ik zal uwen Brief beantwoorden, zo als my dunkt dat dit behoort. Gy moet my zo min

voor

voor beter dan voor flegter houden, dan ik ben. Ik zal weêr eens eene *ontdekkende Predikatie* doen. Niet alleen, uit het zuiver beginzel, om u te verbeteren; dat wende ik niet eens vóór; maar meest al, om myne verontwaardiging wat lucht te geeven. Ik zal u tonen, dat, fchoon uwe fouten geheel anders zyn dan de mynen, gy het echter nog niet veel verder in zedelyke uitmuntentheid gebragt hebt. Wel dan, myne Aandagtige!

„ Myn Brief fmaakt u niet; ik ben u zeer „ afgevallen; gy zyt verftoort op my". Waarlyk, Juffrouw Willis, dit is eene beleefde, zeer liefde ademende voorbereiding, om eene arme Zondares te bewegen, dat zy toch ftipt toeluistere, om te horen, wat men ter harer verbetering zal laten volgen. En waarom fmaakt myn Brief u niet? Om dat ik u eenvoudig gezegt heb, wat ik had uitgevoert? Maar ik heb noch den wil, noch het vermogen, om onfchuldige bedryven te vergoelyken. Gy zoudt moogiyk in myn geval gefchreven hebben: „ Ik heb Taf gezien, „ Gaas gekogt; wy gingen het huis van Bru„ nier voorby; Letje zag eens of haar Broêr „ thuis was: neen; maar hy zou zo komen. „ Hy kwam, met nog drie zyner vrienden, „ daar ook gelogeert; de Juffrouw nodigde „ ons zo vriendelyk, dat wy er bleven, een

 Punchje

„ Punchje dronken, en te negen uuren, bragt „ Brunier ons thuis." Heden! wat zou dit een bedaart voorkomen hebben! By deeze vertelling zoudt gy uwe achting behouden: Maar ik, die vertel zo als de dingen gebeurt zyn, val u af, en gy zegt er my een hope vinnige voddeнryen over.

Waarom val ik u zéér af? Dagt gy, dat ik niet zoo Waerelds-gezint meer was om Gaas, en Taf te dragen? Of mogt ik die zelf niet kopen? Mogt Letje niet eens by haar Broêr aan wippen; of moest ik, als een fiere klos, toen alleen naar huis gestapt zyn? Nog fraaijer! Gy moogt Jenever, en ik, arme ziel! mag geen Punch proeven? Of het toenaajen van kousfen, zakken, en mouwen, *du Ton* is, weet ik niet; is het zó, want gy schynt het te weten, (in 't voorby gaan, waar komt *gy* toch aan zo veel modekennis?) dan is dit zeker meer kinderagtig, dan ondeugent. Ik wist óók niet, dat deeze grillen my myn hof by een norzigen jongen konden maken: was dit myn oogmerk, dan zeker zou het leezen van dwaze Fransche Romans my mooglyk even zo dienstig zyn, als de Lecture van *de Vriend der Juffrouwen* zekere Dame geweest is; die graag met een Dominé in het Fuikje stapt. „ U zeer afgevallen!" Grut nog toe, (zeit myn lieve Voogd,) kende gy my dan onbekwaam tot het be-

bedryven van — Kattekwaad! „ Gy zyt verstoort op my;" dat heb ik gemerkt; gy zelf schynt te denken, dat dit ongegront is, en daarom vertelt gy 't my. Draag zorg Vriendin, dat gy over alle zotternyen u zo niet verstoort; het kon u over een jaartje vry meer nadeel doen dan het my nu doet: zo als gy mooglyk beter weet dan ik.

Ik acht uw braven Vriend Smit zeer hoog, en ik zou hem, als herder en opziender der zielen, wel eens willen vragen, of hy, op Boete en Bekering aandringende, dus zyne leerrede zoude ontginnen: „ Toehoorders! Gy behaagt „ my geen zier; gy valt my af; ik ben zeer „ verstoort op u." Zulk eene aanspraak was niet ongepast voor dat *Addergebroedzel*, waar tegen Joannes de Doper sprak; maar ik geloof, nederig, dat ik zo een Wegslegter niet nodig heb; en dat gy meer hebt van Joannes, dan van dien verheven Mensch, voor wien hy den weg bereide; van hem, die het gekrookte riet niet verbrak, en zelf over het hardnekkig Joodsch gespuis niet toornig wierd, zonder tevens bedroefd te zyn.

Gy weet wel, dat men in gelykenissen niet alles moet toepassen, niet waar? Dus meen ik ôôk niet, dat gy naar Joannes gelykt in het dragen van een Kemelshairen kleed, en het eeten van Sprinkhanen en wilden Honing. Het

een-

eenvoudig Soupeetje, het Maasfluisfche reisje, en de Oesterparty, zouden hier niet al te wel mede ftroken.

„ Wat is dat nu weer voor een fraai huis, „ daar gy die Gaas gekogt, en daar gy zulke „ heerlyke Taffen gezien hebt"? Dit is myn antwoord op deeze zeer beleefde vraag: Dat was een fraai huis, daar ik Gaas kogt, en heerlyke Taffen zag; meer weet ik er niet van. Nog meer befchuldigingen: „ Ik ben verzot „ op vermaak; ik doe alles uit zucht tot ver„ maak". 't Is niet onnatuurlyk, en niet onmooglyk in myne jaren. Wilde gy, dat ik alles deed uit verwaantheid, of uit bedilzucht, Juffouw Willis? Deeze hele voor my zeer beledigende Periode zal ik in eens beantwoorden. Zy is geheel verfierd door argwaan, en opgelapt met vuilaartige gevolgtrekkingen. Ik verwaardig my niet die te copieeren; herroep die in uw geheugen, en weet dan, dat deeze uitmuntende vrouw te beminnen, het zelfde is als de deugd te beminnen. Maar gy zyt zo op u zelf verlieft, dat gy geen oogen hebt dan voor uwe eigene volmaaktheden, is 't wonder, dat gy over niemand te vreden zyt? Hoe, is negen uuren geen behoorlyke tyd om aan tafel te gaan? Eet uwe Moeder ooit vroeger? Hoon deeze Weduwe niet, zy is geheel vrouwelyke deugd. Geen moedbrekende trotschheid, geen

eigen inbeelding beschaduwen haar vroom gedrag. „ Die zo veel van u *schynt* te houden, „ als gy van haar. " Foei! dit is overgehaalt: vergif. Haar voorgeven is waaragtig; die vrouw weet my als wasch te vormen, en God geve, dat ik eens zo worde, als zy voor haar zelf, en voor allen, met wie zy omgaat, is! Zy is geheel *Les*, om dat zy geheel *Betrachting* is. Niemand, uwe uitnement brave Moeder uitgezondert, bemin en eerbiedig ik zo zeer als deeze Vrouw. „ Zy behoorde geen ongeregeldhe„ den door de vingeren te zien." Bewys eerst, dat er die gepleegt zyn, voor gy de verwaantheid hebt om aan zo eene Vrouw te zeggen, wat zy behoorde te doen. Uwe te zeer opgevyzelde Eigenliefde overschreeuwt uw gezont verstand, doet uwe goede hoedanigheden verdonkeren, en uwe opvoeding zwygen. Niet meer op dit stuk. Ik doe u te veel eer. „ Ongeregeltheden." Weet, Juffrouw Willis, dat het meisje, 't welk onder Juffrouw Buigzaam's oog levende, ondeugende daden kan doen, een bedorven schepfel zyn moet, of het is onmooglyk. Neen, „ zy is ook niet zéér ergdenkent:" haar hart is vervult met die liefde, die, zonder reden, geen kwaad denkt; kent gy die liefde ook? Ik vrees van neen! Hemel! zo eens een ander uw Brief las, wat zou hy denken van deeze Vrouw, en van de Huishouding? Ik

Ik ben te veel overtuigt van myne gebreken, om er zo vele van de uwen optetellen. Maar ik ben zeer bedroeft over u, om dat gy my noodzaakt deeze lieve waardige Vrouw te verdedigen. „ Zyt gy wel gewapent," geluk er mede. Gy zult misschien in deezen brief minder geest, en meer raisonnement vinden, dan u lief is. Gy neemt ook nog al zo een enkelt plaiziertje; gelyk ik zelde, allemaal menschen: 't is niet anders. Het loopt u ook al wat druk, en gy wenscht naar uw huis, en om my te *spreken*; (dit zal een schryffout zyn, *en hekelen*, meende gy immers?) Ik veracht die vygenbladen. 't Loopt my niet te druk; was dit zo, ik zou 't laten, en wagten tot de tyd der vryety, dan moet het er zo meê door. Dat *moeten* is ook weêr een van die kwinten, daar ik geen zin aan heb; 't is draaijen; anders niet. Brunier is geen flegte jongen; hy heeft veel zotheden, maar ook veel goede hoedanigheden, en geen eene ondeugd. De rechtvaardigheid, (denk er van dat gy wilt;) en zy alleen, doet my dit hier byvoegen.

Dus verre heb ik u gister avond geschreven; maar uw Brief maalde my zo door 't hoofd, dat ik vroeg ben opgestaan, om u nog het volgende onder het oog te brengen: het viel my deezen nagt in den geest.

„ Waarom ben ik u zô afgevallen?" Uwe

Be-

Bekrompenheid van ziel, zo wel als alle uwe gebreken, is zeer fyn. Ik prees u, om dat ik thans meer van my in u zag; maar gy hebt altoos veel meer zin in u zelf gehad, dan in my; myn lof vernederde u des geweldig. Om u des weêr in uwe oude waardig- en meerderheid te herstellen, moest gy my myne ongelykheid aan u duidelyk tonen. Ik moest u afvallen; op dat gy des te beter met u zelf te vreden zyn zoudt. Ik zal, om dit te bewyzen, u, spyt de beste Waarzegster, eens zeggen, wat er in uw hart al is omgegaan. Lees, en bloos. Ga dan heen, en doe eerst den balk uit uw oog, eer gy onderneemt den splinter, die in uw Zusters oog is, zo verbruit hardhandig daar uit te trekken.

Gy hebt dan, voor uw wys van denken, te Rotterdam al vry afzwervent geleeft; in plaats van huisselyke stilte, goede boeken, stichtelyke gesprekken, en het onderzoeken van uw eigen hart, voor gy uwe oogen sluit, hebt gy gedaan, als anderen! des nachts vermoeit thuis komende, kost gy met u zelf niet afrekenen, en vielt in slaap, By uw ontwaken dagt gy: kan er dit alles wel door? gaat het niet te grof? En zie daar, gy wordt weêr uitverzogt, en gy gaat weêr uit. Gy dagt: het kan nu niet anders, het moet met de vryagie er zo door. Naatje voelt voor 't eerst van haar leven een trek, om ook eens raar te schryven; zy neemt

dien

dien luim op. Ook daar van moet Naatje al de verdiensten hebben, die er maar opzitten. Ik kryg een Brief in myn trant; hy smaakt my dus, ik zeg het ook. Daar gaan Naatjes oogen open! Door afdwaling, vind zy zich op dien weg, waar op de Natuur my plaatste. Zy gelykt nu naar my; ô hoe ver moet Naatje dan van haar zelf afwyken! Loopt dit zelf my in't oog; wel dan moet zy het zeker ook zien. Dit maakt haar kribbig; zy verbrodt het werk nog meer, en laat my voor hare dwaasheden boeten. In plaats van spoedig van mynen weg af te treden, stoot zy my een mooi end voorwaards, zo ver zelf, als ik nooit wensch te komen: en my nu weer op zulk een groten afstand ziende van haar, word zy gerust, en te vreden met haar zelf! Gy ziet wel, dat ik nog al myn verstand *niet* heb weg gedarteld. Vaarwel!

SARA BURGERHART.

PS. Zo uwe eerwaardige en tedergeliefde Moeder aan Willem schryft, laat zy hem van myne tederste zusterlyke genegenheid verzekeren, en zeggen: dat ik zo veel belang in hem neem, als zyn deugdzaam karakter, zyn menschlievent hart, zyne eenvoudige, aangename, milde zeden verdienen; dat ik hem met het uiterste genoegen als myn Broeder te rug hoop te zien; dat ik den Hemel bidde, om hem, nog aan deeze zyde des Grafs, gelukkig te maken.

VIER-

VIER-EN-ZESTIGSTE BRIEF.

De eerzame PIETERNELLETJE DEEGELYK aan Mejuffr. SARA BURGERHART.

JUFFROUW SAARTJE!

Nou komt myn dat beetje ſchryven wel te pas, dat je men nog hebt ingeſtampt. Ik moet aan u ſchryven. Ik heb rust noch duur; van nagt droomde ik, dat ik u op men ſchoot had, met je neteldoekſe jurk, die ik zelf in het Blaauwe Hoofd nog kogt, an; en dat ik met je zong dat mooi Liedje: „Een kindje in 't water, een kindje in 't water." Ja, dat was een huur! Dat was eerst een Heer en Juffrouw! Ja, Juffrouw, ik zou nooit men Belydenis geleert hebben, had ik niet in joului huis gedient. Ik woon nou ook wel by brave menſen, maar het is altoos drok; wy zyn met ons zeven Booijen, en ik heb dikwyls geen tyd om 't *Vader Ons* te bidden; en ik mag dat evel zo niet rabbelen; want Kaatje, onze Kindermeid, zeit, dat het van onzen lieven Heer zelf gemaakt is. Laast nam ik het meê in de Kerk; en las het driemaal heel aandagtig, om dat ik den Dominé niet zien, noch horen kon, zo vol was de

Kerk, en dat is tog mooi; en nu ſla ik een reisje over, om aan u te kunnen ſchryven; want wie weet, of deuze Brief in veertien dagen nog vol is. Ik wil maar zeggen, Juffrouw, dat ik gehoort heb, dat de Juffrouw gaat trouwen, met een Heer, die een Franſchen naam het, die ik niet onthouwen kan; 't is een Broêr, zeggen zy, van een Juffrouw, die met u in 't zelfde huis woont. Hy het een amt op 't Staten of Prinſen hof, zie dat is al het zelfde; nou, Juffrouw zal hem wel kennen. Ik ſloeg een gat in de lucht; 't was of ik het te Keulen hoorde donderen, daar onze Koetſier van daan is. Maar die Heer zal wel braaf zyn; anders zou Juffrouw hem niet nemen, wil ik ſpreken; maar de menſen praten zo raar; en Bregt heeft my zo veel vertelt; maar, nou ze eens zo vreeslyk van je gelogen het, geloof ik haar niet meer. Nou, God vergeef het haar, maar ouwe Bregt zal haar loontje wel krygen, gelyk ik hoop! En nouw was myn verzoek, of Juffrouw my weer wou inhuren; en dat Juffrouw met men Heer Willem hadt getrouwt, dat is een Heer! en zo gemeenzaam; wel zie, ik heb buiten u niemand zo lief, als men Heer. Toen ik daar zo by myn Heer zat thee te drinken, dagt ik nog om je Grootvader, Pieter Burgerhart. Die is nog by gelyks men Dooppeet: want ik hiette maar Pieternelletje Pauwls, en ik had zo een

dingſigheid, om ook een *van* te hebben; en toe zei je Grootvader; kom meid, we zullen je *Pieternelletje Deegelyk* noemen: 't heugt my nog klaar; ik lei het pampier in de eetenskast in men keuken, en Grootvader deedt zyn ſchoenen nog aan, en hy lachte dat hy ſchudde, om dat ik zo bly was met men *van*. Ik had het zo kostelyk by je Ouwers, en ik heb het nu ook goed; en als ik oud word, dan denk ik, onze lieve Heer zal ouwe Pieternel niet verlaten; daar vertrouw ik op. Zo dat ik maar wou zeggen, dat ik altoos dagt, dat men Heer Willemje was opgeleit. Hoor, het is my hier te drok, en daar zyn meer huizen dan kerken. Ik wou een ſtil dienstje by twee eenige luidjes, daar ik men werkje zo zelf kon betreuzelen; en wy kennen mekaer, want Juffrouw het wel duizendmaal op men ſchoot gezeten, en dan kon ik ook nog eens horen van dien goejen Heer Blankaart, die ik in velden noch op wegen ontmoet; nou, ik kom haast nooit uit. Ja, Juffrouw, zo jy en men Heer Blankaart niet in den hemel kommen, dan verſta ik my dat werk niet. Wat was hy altyd grappig, en wat het hy my dikwyls een gulden gegeven; en ik wou Juffrouw graag wat in haar huishouwing kopen, al was het maar een Glazenkasje, of een Turfbakje; maar voorlede week kwam je Tante Hofland my tegen. Wel nou Pietje, zei zy, weetje nou

wel, dat jou Juffrouw nou in zo een flegt huis woont, en zo waerelds gekleet gaat? Ja Juffrouw, zei ik, die Weduw is een heel braaf mensch, dat weet ik heel wel, en Juffrouw Saartje gaat gekleet, zo als alle ryke jonge Juffrouwen; en, zei ik, onze lieve Heer ziet op het hart, niet op de kleren, zei ik; nou, zei zy, „Kind, je hebt geen Licht." Nou Juffrouw, als je trouwt, wat zul je dan kerjeust wezen! en dat's evel geen zonde; want je Moeder, die zo vroom was, als er een mensch over een paar benen gaan kon, en ouwe Hille, onze Schoonmaakfter, wel zo veel goeds gedaan het, die oud en katyvig wierdt, fting ftyf van 't ftof, toen zy trouwde; ik wou, Juffrouw Saartje, dat je dat eens gezien hadt. Laat my tog eens weten, of je haast Bruidstranen zal drinken. Alle menfen zeggen, dat je op je trouwen ftaat. Ik ben al tweemaal aan uw huis geweest; doch Juffrouw was uit, en ik kom weinig uit, en 't is by ons vreeslyk drok. 't Is nu net drie weken, dat ik aan deuzen fchryf; neem men ftoutigheid ten besten. Was ik maar weêr zo in men eigen gedoentetje by Juffrouw, wat zou ik bly zyn! Ja, ik wensch nog uit Juffrouws huis gedragen te worden; wist ik dat, ik zou zo in myn knopjes zyn, want dat was een grote gerustheid.

Nag

Nagt lieve Juffrouw Saartje, van je ouwe Pieternel, zo pleeg je te zeggen.

PIETERNELLETJE DEEGELYK.

* *
*

VYF- EN- ZESTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan de eerzame PIETERNELLETJE DEEGELYK.

MYN GOEJE BESTE PIETERNEL!

Ik heb uw Brief gelezen: wel heden, ik wist niet, dat je zoo veel by mekaêr kon ſtichten. Ik ben met uw Brief magtig in myn ſchik. Als het eens jou uitgaans dag is, zendt my dan een kruijer, dan zal ik t'huis blyven, als ik uit de Kerk kom, en wy willen weêr eens heel veel praten; je weet, Nelle, daar hou ik wel van. Meid, wat hou ik van je, om dat je my zo wel opgepast hebt, en zo dankbaar aan myn lieven Vader en Moeder zyt. De Heer Blankaart is naar Vrankryk; zo dat gy hem niet ligtelyk zult tegenkomen. Ja, dat is een man, niet waar? och, ik heb hem zo lief! maar ik ga niet trouwen, daar is geen woord waar aan. Wees jy gerust: al wierd jy tagtig jaar, dan zal je toch by my wonen, als ik getrouwt, of op my zelf ben. Sterf des, als je tog ſterven moet, maar gerust voort, 't zal zo zyn. Zeker, Pieternel, als gy oud en zwak wordt, zal ik voor u zorgen, en je zult dan zien, dat het heel goed is, op onzen

zen lieven Heer te vertrouwen. En zei Tante „ dat je geen licht hadt?" Heden meid, gy moest eens aan Tante gevraagt hebben, of 't waar is, dat zy zal trouwen, en met welk een Heer; maar daar hebje niet omgedagt. Ik zal heel graag, als ik trouw, wat in myn Huishouden van u hebben? maar 't hoeft juist zo veel niet te zyn, als je voornemen was. In dit papiertje liggen twee ducaten, die doe ik u present, om dat gy zo een beste meid zyt, en myn Ouwers zo lief hebt. Spreek er maar niet van tegen my; koop er wat voor: zulje, Pieternel? De Juffrouw, daar ik by in huis woon, is net zo een brave vrouw als myne Moeder was, dan kun je eens denken. Nu ik ga niet trouwen, hoor. Gy weet wel, wie u deezen schryft.

S. B.

PS. Dat joului Koetsier van Keulen is, kan ik wel denken. Nagt, goeje meid.

* *
*

ZES- EN- ZESTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

GE-EERDE HEER EN VOOGD!

Myn verlangen, om eens van u te horen, dryft my om u deezen te schryven, hoewel ik waarlyk niet veel stof heb. ô Myn Heer Blankaart, wat ben ik by eene brave vrouw; zy is zeer krank geweest, maar ik heb haar zo trouw opgepast, om dat ik haar zo lief heb: en zo ik die vrouw verloren had, wat dan? Ik geloof, dat ik dan ook schielyk dood zou geweest zyn, zo heel lief heb ik haar; en zo veel achting heb ik voor haar. Nu, is zy byna herstelt. Wat leer ik hier goede dingen; ik weet niet, waar de tyd blyft. Ik ga wel in de Kerk, en lees ook in den Bybel; want in beide te doen, vind ik veel genoegen, maar ik ga ook in de Comedie, en op 't groot Concert. Met den Heer Brunier, en zyne lieve Zuster mag ik immers wel? Ik onderhou ook myn Fransch en Engelsch, ja leer beide veel beter uitspreken; om dat ik in de waarde vrouw zo eene meestres heb. Myn Muziek gaat zyn gang; alle daag

dreun

dreun ik, of 's Lands welvaart daar aan hing. Hoeneer, myn lieve Voogd, komt gy toch t'huis? Wat heeft de oude Juffrouw Willis, my een Brief geschreven! och, wierd ik ook nog eens zo eene vrouw!

De jonge Heer Edeling, (de koopman ;) bezoekt ons dikwyls. Wat is dat een braaf verstandig man! en wat hoor ik hem gaarn met Juffrouw Buigzaam redeneeren! Hy zegt, dat hy myn Heer Blankaart kent, dat's goed! nu kan ik eens met iemand over u spreken. Vaarwel, myn geëerde Voogd. Ik ben

Uwe gehoorzame Pupil,

SARA BURGERHART.

PS. Pieternel, die by ons gedient heeft, heeft my verzogt, u van haar de dienstpresentatie te schryven.

ZEVEN-EN-ZESTIGSTE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

MYN BESTE MEISJE!

Uw Brief is my zo welkom, dat ik hem ten eersten ga beantwoorden. Dank God, myn kind, dat gy by zo eene verstandige en godvrezende vrouw gekomen zyt: Het hadt ook heel scheef kunnen uitkomen; als gy nu eens by slegt volk belant waart, en gy hadt eens mée moeten doen: Gy weet, die met pek omgaat, wordt er door besmet. Ja, dat zou droevig voor u geweest zyn, zo deeze vrouw gestorven was, dat begrypt gy wel. Dat gy uw pligt omtrent haar deedt, doet my zó goed, en geeft my zó veel vreugd, dat ik u een wisseltje zend, van honderd ducaten, van my, tot een teken hoe content ik daar over bèn. Koop er wat moois voor, en draag het my tot gedagtenis; en doe altoos uw pligt, zult gy? Gy moogt héél wel met ordentelyke lieden uitgaan, als het maar niet te drok loopt: nu, gy zyt in goede handen; daar vertrouw ik op: Want gy zyt jong, kind; en ik weet, hoe de jonge lieden toch zyn.

De

De Heer Hendrik Edeling is my zeer wel bekent: 't is een allerbest jong Heer, en een knap kaerel ook. Ik heb somtyds, weet gy, rare invallen; en ik mag de jonge meisjes gaarn wat kwellen; wat zegt gy, Saar, als die Heer eens zin aan u hadt, zoudt gy daar wel veel tegen hebben? Nu, zin of niet, als gy myn eigen Dochter waart, en die Heer dan zin in u hadt, en my dat zeide, ik zou u aan hem geven, ten minsten zo gy er niet tegen waart. Zie, kind, ik hoop u nog gelukkig getrouwt te zien. Doch meisje, meisje, pas op! Gy zult een hele rist vryers krygen; zy zullen om u dwarlen, als muggen om de kaars. Gy zyt nu in de vrytyd; is 't zo niet? Ik eisch niet van u, dat gy my kennis zult geven van alle beuzelpraat, die zy u komen aan 't oor piepen; maar ik verwagt van u, indien gy aangezogt wordt door iemand, die gy genoeg in aanmerking neemt, om hem nader te willen leren kennen, dat gy my dit zult melden.

Begryp, myn kind, dat van uwe keuze uw gelukkig of ongelukkig leven zal afhangen; en dat ik, immers zo lang als gy myne Pupil zyt, u zal beletten uwe keuze te volgen, „ indien „ brave en verstandige lieden, die u liefheb„ ben, my zeggen, dat gy eene dwaze keuze „ doet." Ik zie niet op geld; zo gy maar een fatzoenlyk man, die u verdient, neemt.

Maar

Maar ik denk niet, dat zo een braaf meisje zich zal vergooijen aan een jongen, die al zyn verdiensten aan zyn Snyer en Kapper verpligt is; die, als een regt vrouwenaapje, daar zo heen kwispelt, en twee orloges draagt, daar ik zo satans nydig over kan worden, dat ik hen wel eens een losse maling wou geven.

Ik heb wel gehoort, dat vele Dames, by de Twaalf geloofsartikelen; — die gy immers wel pront kent, hoop ik? — dit tot het dertiende maken: „ Ik geloof, dat de bekeerde lichtmis „ de beste man maakt.” Geloof het niet; 't is allemaal leugen; er is geen stip waar aan, geen kriezel.

Hoe zou het my bedroeven, als ik merkte, dat gy deeze kettery toestemde! Gy meisjes praat, (de wyste niet te na gesproken,) somwyl, als of gy in uw harssens gepikt waart. Wat weet gy toch van lichtmissen? Een losse malle jongen, die zyn goed verbruit, en om peper moet, om dat hy zyn koorntje groen at, is geen lichtmis; hy is een gek, die men te Delft moest gaan opsluiten.

Een Lichtmis is een gerafineerde Deugeniet, die zyn roem en vermaak stelt in eerlyke jonge meisjes en brave vrouwen te bederven; die Gods geboden veracht; de wetten der vriendschap schendt; met zyne ceden speelt; met één woord, een allerverfoeilykst man, die te gevaar-

vaarlyker is, naar mate hy een minlyk figuur, en een aartig vernuft heeft; die de welvoeglykheid zo lang in acht neemt, tot hy de onnoosle in slaap heeft gewiegt; en die in staat is om schatten aan zyne huurlingen uittedeelen! Gelooft gy, myn kind, dat zo een schepzel ooit die beste Echtgenoot worden kan? Alle fouten, door overyling en in gestorm der driften begaan, maken geen Deugniet uit, indien hy die fouten, zo rasch hy die ziet, verfoeit en schuwt: maar een Lichtmis is zo bedorven van smaak; zyne neigingen zyn tot heblykheden dermate opgegroeit, dat hy nimmer een beter vrouw verdient, dan de allerslegste uit die bende, die hy bedorven heeft.

Een braaf, verstandig, kundig, goedaartig man, is de beste Echtgenoot. Een man van dit karakter verdient al de liefde, al de achting van eene vrouw, die hy zo gelukkig poogt te maken, al zy ooit op deeze waereld zyn kan.

Ik zal hier niets meer over schryven; zo als ik zeg, gy hebt de beste Raadsvrouw by u. Gy kunt Juffrouw Willis ook altoos om raad en om onderrigtingen vragen. Maar ik hou zo veel van u, dat ik u dit toch zo eens schryven moest. Groet, uit mynen naam, de brave vrouw, aan wie gy zo gehecht zyt; verzeker haar van myne byzonderste achting. Groet ook myn Vriend Edeling. En als gy Pieternel

spreekt,

ſpreekt, insgelyks: Wel, ouwe Pieternel, denkt die nog aan my? Nu, als ik ſterf, krygt zy een Legaatje. Zeg het haar niet; zy zou huilen van blydſchap, en van droefheid ook. De oude Peterzen zal u, op uw order, het Geld bezorgen. Die ouwe ſtam heeft ook wat aan my verdient, zo eerlyk en zo hupsch is de man. Nagt, myn lieve Kind.

Uw liefhebbende Voogd,

ABRAHAM BLANKAART.

PS. Laat uw Clavier, en alles wat tot uw lyf behoort, op myn order, van uwe Tante halen.

* *
*

AGT-

AGT- EN- ZESTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw CORNELIA HARTOG aan Mejuffrouw WILHELMINA VAN KWASTAMA.

CARA MIA!

Ik heb uw' geleerde Dissertatie, *over den Oorsprong der Oude Talen*, met een goedkeurent genoegen gelezen; als ook, uwe *Oordeelkundige Remarques over de Nederduitsche Poëzy*. Het *Attisch Zout* is, in het laatste stuk, niet gespaart. Nederduitsche Poëzy! *quelle Sottise, ma chere!* De goede, 'k spreek niet eens van schone, Dichtstukken onzer Landgenoten, zyn gelyk aan de Druiven uit Siberien; en de Poëtische door kunst en vlyt aangebragte vruchten smaken zó *insipide*, als de uitgebroeide Ananassen, die wy onlangs, by Mevrouw de Barones van Birchenstein, op het dessert hadden. Evenwel, *ma chere*, ik vergeef het onze Broddelaars en Broddelaarsters, dat zy ons zo veel vodden opdringen, nu gy uw scherzent vernuft, ten hunnen koste, zo voortreffelyk hebt bezig gehouden.

Vous êtes ma confidente: Ik moet u niet laten igno-

ignoreeren, in welk eenen staat zich myn hart bevindt. *Chere* van Kwastama, wat zal ik zeggen? *je soupire*; *je crains*; evenwel, waarom dat? Heeft de waarde man niet een goed oordeel? Is 't geen *homme du gout*; en heb ik niet meer dan één aanbidder gehad? 't Is waar, ik ben niet meer piep jong, maar *un air imposant* heeft ook zyne beminnaars. Een schone taille! myn gelaat niet miniatuur fraai, *cela est bien vrai*, *ma chere*, maar het *tout ensemble* is niet versmadelyk. Indien de Heer Edeling minder fraai man ware, echter zou hy my zeer behagen. Is hy geen man van verstand? Kan hy des met my op dit *sujet* verschillen? Hy adresseert zich wel niet by my; eerbiedige liefde is ware liefde. Zyn Edele kent en houdt zyne *distance*; *comme il faut*. Wat anders kan toch de reden zyn van zyn herhaalde bezoeken; indien hy niet om my komt? Met wie kan zo een man toch een discours formeeren, dan met uwe Vriendin? Onze Huisvrouw is een goedig mensch; doch daar loopt vry wat dwepery onder haar geloof; *entre nous*, is het geloof iets anders? Onze Bolingbrokes, onze Tindalls, onze Voltaires, hebben ons in staat gesteld om zo te denken, als het den Philosophen betaamt; en ik twyffel niet, of de Heer Edeling heeft te véél verstand, om niet tot de onzen te behoren. Juffrouw Rien du Tout kan niet in

in aanmerking komen, als men van redelyke ſchepzels ſpreekt. Juffrouw Brunier betekent ook zeer weinig. Daar blyft des niemand over, dan het Meisje, waar van ik u, met een woord reeds in myn laatſten, iets meldde. Ik kan niet ontkennen, dat zy niet lelyk is; men moet toeſtaan, dat zy veel geest heeft; doch wat man als de Heer Edeling kan zyn oog laten vallen op zo een Pop; nog geen twintig jaar; en veels te woelagtig voor een man, die denkt.

Is het echter, *ma chere* van Kwastama, niet wat vernederent, voor *une fille comme moi*, dus hulde te moeten doen aan eene hartstocht, die ik dus lange, met verſmading, en als beneden de edelheid myner natuur zynde, hebbe beſchimpt. Ik bloos over myne zwakheid; wat helpt het my? Zedert ik den lieven man gezien heb, ben ik zo ongeſchikt voor myne Studiën, als van te voren voor het Toilet.

De *Esſay on Men* zelf kan myn aandagt niet overmeesteren: Het Algebraïſche voorſtel, dat Madame Cléambure my, ter bewerking, gezonden heeft, ligt nog, zonder een $a + = c$. van myne hand er by gevoegt te hebben: En-fin! de Hollandſche dreun is toch waar:

De Wysbegeerte leert ons wel
Om onze driften te betomen;
Maar als de Liefde komt in 't ſpel,
Is 't met de Wysheid omgekomen.

Dit Coupletje is my in 't hoofd blyven hangen; Juffrouw Burgerhart zong het onlangs eens: anders, weet gy, lees ik nooit Hollandsch; foei! Om u te genoegen, fchryf ik ook myne brieven aan u, in die ongevallige taal: anders *point de Hollandais!* Indien er iets *intresfants* voor my, (dat is voor u,) voorvalt, wagt dan een tweeden Brief, van haar die is,

MA CHERE VAN KWASTAMA!

entierement la Votre,

CORNELIA HARTOG.

* * *

NE-

NEGEN-EN-ZESTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw CHARLOTTE RIEN DU TOUT aan den Heer DIRK WELGEZINT.

GE-EERDE HEER EN OOM!

Toen ik laatst by Oom was, was Oom zo driftig, om dat ik zei, dat ik gaarn van logement wilde veranderen; en 't is evenwel waar, Oom, dat ik het zo gaarn wou. Oom die vroeg myn naar de reden; maar die heb ik er niet voor; zo dat Oom wel denken kan, dat ik die niet geven kon aan Oom: Een menſchen zin is een menſchen leven, zeit het ſpreekwoord. Juffrouw de Weduwe doet my wél, dat moet ik zeggen; maar 't is myn nu al zo oud. Ik ben hier nu al ruim twee jaar; als Oom daar maar eens op blieft te letten, en ik ben evenwel ook geen kind meer, zou ik hoopen. Ik weet wel, dat ik van Ooms goedheid afhang; maar 't is immers niet kwaad te keuren in een mensch, dar een mensch graag verandert. Myn groene taffen Sak zou' ik ook graag tegen een andere verruilen; ik mag het ding niet meer aan myn lyf hebben, en ik ben evenwel Ooms Nicht, en dien ordentelyk gekleed te gaan, zo als Oom

wel weet; want Oom is immers myn Moeders eige vleeschelyke Broeder, niet waar Oom? Maar het tocht hier zo vreeselyk in alle vertrekken, en daar van kryg ik zulk brakke zinkens op de kiezen; zo dat, Oom, geef uw toestemming: ik weet wel een ander huis, als Oom maar voor 't geld zorgt; en als ik om wat zakgeld mogt verzoeken, ik heb nu geen gulden meer in myn beursje; alles is duur, zo als Oom zelf zeit. Myn Compliment aan Tante. Ik ben,

OOM!

UEd. Dienaresse en Nicht,

CHARLOTTE RIEN DU TOUT.

[*De Uitgeefster heeft nodig gevonden, deezen Brief, als ook dien van Pieternel, van de taal- en schryffouten eenigzins te zuiveren, op dat men die zoude kunnen lezen.*]

* *
*

ZEVENTIGSTE BRIEF.

De Heer DIRK WELGEZINT aan Mejuffrouw CHARLOTTE RIEN DU TOUT.

NICHT LOTJE!

Gy zoudt lang naar antwoord wagten, zo ik u niet moest doen weten, dat ik u ordonneer om daar te blyven, daar gy zyt; en zo gy my ooit weêr met uwe zottigheden komt plagen, dan, dat zeg ik u van te voren, zullen wy geen vrienden blyven. Ik kan niet met u redeneeren; anders zou ik u aantonen, hoe veel reden gy hebt om u gelukkig te achten, dat gy in het huis eener Dame woont, die de achting van alle brave lieden verdient.

Haal me de duivel! juist zo een Uilskop was uw Vader; en nog verwensch ik uw Moeder, als ik denk, dat zy zo een Franſchen niet met al in onze familie bragt. Nu, dat kunt gy niet helpen; ik zou er ook niet van zeggen, waart gy zult eene Malloot niet. 't Is goed, dat myn Vrouw geduld met u heeft; anders zou ik u eens braaf uw les leren. Schaamt gy u niet, u aan te ſtellen als of gy tien jaar waart? Wat doet gy, waar brengt gy uw tyd meê door? En

is dat geld ook weêr op? Wat hagel! Wel denkt jy, dat Oom razende dol is? Heb ik zelf geen kinderen? En wat doet gy met uw geld? Gy ſpeelt immers nooit, dan om een halve ſtuiver boven Jan, en een ſtuiver onder Jan? Ik geloof, dat gy al uw geld verbruit aan linten en ſtronteryen; en dan gaat het er mee als met de groene Sak. Nu, gy kunt zien hoe 't afloopt; ik geef geen geld, boven uw ordinair ſpeldegeld.

Als gy toch kiespyn hebt, hoeft gy niet uittegaan. Zyn die witte kousjes al af, die gy voor uw oudſte Neefje zoudt breijen? Och, ik geloof, dat het hele boeltje, met het kousje daar by, nog zo legt, als gy 't voor zes maanden van Tante medenaamt. Foei! Lui voor een meisje!

Goeden dag Nicht; uwe Tante groet u insgelyks; ik ben

Uw misnoegde Oom,

DIRK WELGEZINT.

* * *

EEN-

EEN- EN- ZEVENTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

WAARDE JUFFROUW!

Ik heb onlangs eene Vriendin verloren; ze hiet, by gelyk, (zeit onze Pieternel,) Anna Willis; kent gy haar? Ik vrees neen. Nu, dat zy zo, weet gy ook, waar ik haar weêr kan vinden? Ei lieve, wys my den weg, want ik verlang de kennis te hernieuwen; 't was toch, waarde Juffrouw, een in veleu opzichte braaf mensch: wy hebben een klein verschilletje gehad, en, zo al pratent en weêr pratent, heb ik haar onder weg verloren. Ik wil zeggen, dat ik niet twyffel, of ik zal haar wel weer vinden. Het Orloge onzer vriendschap staat maar wat stil, doch de eene of andere heusche vriend zal het wel weêr opwinden, èn dan zal het weer zo fix wyzen, en zo krek lopen als immer. Ik schryf u dus maar in voorraad. Ik zou zelf besluiten kunnen om u deezen te zenden, zo gy my alleen beledigt hadt. Maar, dewyl de waarde vrouw, die men niet kan kennen zonder haar hoog te achten, door u zo verkeert behandelt is, en gy daar voor geen vergoeding aan my

 doet,

doet, zal ik alles opzamelen wat ik fchryf, even of ik u per post fchreef. Zo dra gy my zegt: „ Ik heb Juffrouw Buigzaam beledigt; „ 't is my leed; ik heb flegt gedaan:" is al myn gefchryf, nevens myn vriendfchap, weêr tot uwen dienst.

Dewyl ik aan myne eenvoudige oprechtheid wil vast houden, zal ik u weêr alles wat er omgaat fchryven, en daar uit zult gy kunnen zien, dat ik zeer gaarn met uwe meerderheid van verftand myn voordeel doen wil, indien gy u in den ftyl uwer lieve Moeder, en met wat minder airs, my die gunst aanbieden wilt.

Volgens affpraak gingen Letje en ik, op den bepaalden dag, de taffen zien. De drie Desmoifelles dronken thee, en wy gevolglyk ook. Onder het theedrinken kwamen er twee Heren in, om zyden kousfen en een hairzak. Alle welgekleedde mannen fpreken één taal, als zy de *eer hebben* tegen jonge Damens te fpreken; zo als gy weet, Naatje.

Zy zogten kousfen uit, en wy taffen ftalen. Gy begrypt wél, dat zy onzen fmaak *admireerden?* Nu dan, zy gingen beide zitten. De oudfte Juffrouw vroeg naar de *Historie der Beide Indiën door Raynal;* (in 't Fransch begrypt gy.) de Heer R. noemde het *un Chef d' Oeuvre.* Zy fpraken vervolgens over eenige *Pieces volantes*, die daaglyks uitkomen; en zyn vriend

gaf

gaf haar *le Bibliotheque des Arts* over; naar gewoonte, zeide hy. De Heer R. ſprak, dagt my, zeer wel, of ſchoon hy véél ſprak, en dan is dit al een heel kunstje; niet waar? Hy ſprak met *extaſe* van de dichters Pope, Thomſon en Akenſide; en mét geene onbevallige houding zeide hy: *Oui, ma chere Marianne:*

Virtue alone is Happines below.

Ons discours duurde wel een uur, denk ik; want ik had ook nu en dan een woordje ingebragt, dat met attentie gehoort, en met lof toegejuicht wierdt; zo als dat van zelf ſpreekt, Naatje. De Desmoiſelles zeiden my: „ Dat „ deeze Heren zeer ryke, zeer fatſoenlyke lie„ den waren, en dat de Heer R. geparenteert „ was aan onze eerſte familiën. Hy hadt *une* „ *ſuperbe Bibliotheque*, en zou ons graag de„ zelve heel en al ten gebruike geven; ook dat „ hy aan eene der Juffrouwen gevraagt hadt, „ waar ik woonde; en gezegt, dat hy de vry„ heid zoude nemen, om de *Esſay on Men*, „ in vierderleie talen by een gedrukt, te bren„ gen, wyl hy gemerkt hadt, dat ik die wel „ eens zoude willen zien."

t' Huis komende, verhaalde ik ons avontuurtje aan Juffrouw Buigzaam, en liet haar de ſtalen zien, die ik by my had. Juffrouw Hartog

zette een vieze tronie, en vondt de taffen zeer *commun.*" „ Zo, zei ik, en de Heer R. „ heeft die zeer fraai gevonden. Kent gy den „ Heer R., Juffrouw Burgerhart?" „ Zo als „ gy hoort, Juffrouw Hartog." Zy wierdt vriendelyker. „ Kent gy dien Heer? vroeg „ de Weduwe." „ Ja, Mejuffrouw, by re- „ putatie. Hy is een man van geboorte, *un* „ *homme du Ton peutêtre; mais un homme* „ *d'Esprit.*

Rien du Tout was uit; Hartog ging uit, en wy hadden het huis vry. Nu, zeide ik, zullen wy eens een recht lief ſtil ſtichtelyk avondje hebben; en dribbelde, met een half menuët pasje, de tafel om. Wy verzogten de waarde vrouw, om voor ons wat te lezen, en kregen ons naaijen. Ô Naatje, nooit heb ik zulk lezen gehoort, en zulk een lieve ſtem is er niet! zy voldeedt aan ons verzoek, en las een Boekje: „ de vrolykheid van een Godsdienstig leven;" dat gy zeker kent? De avond vloog om. Hoe gelukkig waren wy! Halfnegen kwam onze Lotje t'huis, ging zig deshabillieeren, en in de kamer gezeten zynde, vermaakte zy zich met Jillis, onze kat. De tafel hadt reeds drie kwartier gedekt geſtaan, toen de Scavante binnen tradt; zy haastte zich, was minzaam, ſpraakzaam zelf. Wy zagen wel, dat zy wat verleegen was; zy wist wel, dat zy nog wat te

goed

goed hadt; maar ik beschuldig nooit iemand die zich zelf beschuldigt; en de lieve goedaartige vrouw maakte geene remarques.

Toen wy reeds yder in ons pavillioentje lagen, hadden Letje en ik het nog zeer druk over het geen er gelezen was: ik zie duidelyk, dat Letje verstand en smaak heeft; maar 't is een verwaarloost verstand, en een nog ongeoeffende smaak: zo vergenoegt als Engelen sliepen wy in.

Morgen zal ik deezen vervolgen, zo er iets, my betreffende, voorvalt. Gy weet, ik leg alles by elkander, tot dat ik myne Vriendin Willis vinde.

* * *

Dees dag is stil en eenzelvig voor uwe Pupil afgelopen; en ik ben maar wat aan 't haspelen geweest, om dat Letje in 't naauw was. 't Geval is zeer verre uitziende: — zy heeft, deezen middag, het Bierglas van Juffrouw Hartog gebroken. Hare *veel Waereld* bewaarde Letje niet voor haar misnoegen; en, dat nog erger is! ons niet voor het aanhoren eener (geloof ik althans,) geleerde Oratie over de fraaiheid en byzonderheid van dit glas: „ 't welk zy van „ Lord Muffle, toen die hier in 't land was, „ gekregen hadt; 't was naar de regels der „ Geometrie gemaakt, enz. enz., en zy hadt „ liever, dat Juffrouw Letje haar grootsten

„ Spie-

„ Spiegel gebroken hadt, dan dat Glas." „ En „ ik niet, zeide Lotje, want dat beduidt een „ dooije." Dit deedt my lachen. Letje verzogt excuus; Juffrouw Buigzaam gaf aan Frits last, om even zo een Bierglas te kopen; en Juffrouw Hartog hieldt hare opgelapte meerderheid.

* * *

Al weêr een dagje! wel Naatje, en nog al geen Brief van u. 't Zal by my altemaâl verwilderen. 't Hek is van den dam, de Schapen lopen in 't koorn. Wat nieuws. De Heer R. heeft hier aan huis geweest, en bragt my het Boek, waar van ik u gemelt hebbe. Hy zat een uur by ons. Hy sprak meest met de waarde Vrouw. Waarlyk, 't is een schoon welgemaakt man. Ik geloof, dat hy veel geest heeft. Het gesprek ging over de *Algemene Liefdadigheid*, by gelegenheid dat men eenen drenkeling voorby bragt, die gelukkig geret was. Hy merkte aan: dat, offchoon onze deugd „ niets kan verdienen, zy echter altoos iets „ voortreflyks blyft; en dat hy het met de ou„ de Romeinen hier in eens was: *het is veel* „ *schoner één Burger te behouden*, *dan honderd* „ *Vyanden te doden.*"

Juffrouw Buigzaam was wel voldaan over zyne redenen. Ik plaag Letje gruwlyk met hem, want hy schynt voor haar zéér véél attentie te heb-

hebben; schoon hy my zyne Bibliotheek heeft aangeboden, nevens eene keurlyk geschreven Catalogus, om te zien, wat my zoude aanstaan. Nu, dat vind ik wél héél lief, en zal er ook myn gebruik van maken: „ Zo dra ik „ meer lichts omtrent dit Luchtverschynzel, „ 't welk nu aan onzen Huisselyken horisont „ opdaagt, hebbe, zal ik u daar meer van zeg„ gen." Zie daar, zo zoude Juffrouw Hartog spreken.

* * *

Nog geen Brief van Rotterdam! Geduld. — Maar ik moet evenwel nu zeggen, dat gy uwe Voogdyschap slorzig laat leggen. En ik, arme ziel! kryg onderwyl vryers als zand. 't Is of heel Amsterdam weet, dat gy my mondig verklaart hebt. Hebt gy dan met myne Tante overleit, om my, zo maar kort en goed, aan den Satan overtegeven? Niet dat die hier ook al geweest is; was dit zo, Rien du Tout zou my dat wel gezegt hebben; zy is, zegt zy, „ met een Helm geboren, en kan kwaad zien." Nu, dat kunnen er wel meer, en ook al daar het niet is; ook Naatje? Foei, dat gy my zo in den pekel laat zitten! Daar heb je dan voor eerst myn kostelyke vriend Cobus; ja, die eerst komt, die eerst maalt: daar heb je dan myn allerliefsten Willem, uw Broeder; daar heb je dan de Heer R., die my een Boek brengt; ende

de ten vierden, daar hebje dan de zeer ernſtige, zeer ſtemmige, zeer verſtandige Heer Edeling. Ik heb wel geen haast om te trouwen; doch als ik nu maar wist, welk man ik moest kiezen, als my die haast eens overviel: dat is het maar.

* * *

Nog geen *Peccavi!* en de dag is om. Lees ten ſlotte dit volgende. Letje kwam by my. De arme Lot, zei ze, is bedroeft; en ik geloof ook, ergens om verlegen.

Ik. Dat ſpyt my, waar is zy? Laten wy zien, wat er ſcheelt. Wat ſcheelt u, Juffrouw Lotje?

Zy. Wel dat geloof ik ook; myn Oom Dirk is zo boos op my, om dat ik hem iets verzogt heb; en, dat nu nog erger is, ik moet myn Kapper betalen, en ik heb geen gulden aan geld. [*Zy ſchreidde als een meisje.*]

Ik. Is 't anders niet? kan ik u helpen met twee ducaten, ze zyn wel zeer tot je dienst; kom, wees maar vrolyk: uw Oom zal 't zo niet gemeent hebben. [*Ik gaf haar de ducaten: maar zo dankbaar als dat mensch was!*]

Zy Ik beloof u, uw geld in de volgende week vast te betalen.

Ik. Nu ja, dat's wel.

De ſloof zat te breijen zonder opkyken, aan een witte garen kinderkousje: ,, dat's een veegte-

teken," zei Letje, tegen my. Arme meid! 't is waaragtig een groot kind. Ik hoop, dat ik haar toch nog zal leren ſpelden, en wat ſchryven, want het eerſte is elendig, immers als zy een opſchrift leest, en haar Waschbrief is een Lyst van Toverkarakters.

S. B.

TWEE- EN- ZEVENTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART.

Ten vervolge.

Gy zyt zeker dood, of de Bruid: anders, dunkt my, moest ik al eene ſchuldbekentenis hebben. Ik vervolg, hoe dit zy, myn dag-verhaal.

Deezen nadenmiddag kwam de Heer Edeling ons, onder het theedrinken, bezoeken. Hy nam een aartig vierkant klein loden Kistje van zynen knegt op de ſtoep af, zo als ik gezien heb. „ Een klein Preſentje fyne groene Thee: „ Myne Moeder, zeide hy tegen de Wedu- „ we, vondt altoos veel baat by een kopje „ groene Thee, als zy zware hoofdpyn hadt; „ ik merk, dat dit uwe kwaal is, Mevrouw; „ laat ik mogen zien, of dit middel ook by u „ van effect zy. Het werdt minzaam geäccepteert; men nam terſtond de proef, en 't gevolg was, *probatum!* Was dat niet charmant van hem? Maar wat zou men niet voor zo een Engel van eene vrouw doen, Naatje? Juffrouw Hartog zat met een boek voor haar, en haar hond in haar ſchoot. De Heer Edeling zat naast

haar

haar: en keek zo eens ter gluip naar 't Boek. „*Wilkinson over de genoegzaamheid der Deugd.*" zeide zy met veel houding. Ik zal het gesprek *dialogiseeren.* (Hoe smaakt u dit woord? Eige vinding, kind.)

Edeling. Daar is zeer veel voor en tegen.

Juffrouw Hartog. Wilkinson heeft zyn stuk betoogt; 't is voldongen; 't is maar afgedaan.

Edeling. Zo de Deugd, in den zin des schryvers, alle menschen, ten allen tyde, en in alle omstandigheden, gelukkig maken kan: dan moet, naar myn inzien, de Deugd niet slegts alle hare natuurlyke gevolgen voor hare bezitters beveiligen: dit niet alleen; zy moet dan ook de even zo natuurlyke gevolgen der ondeugd kunnen veranderen, of weeren, zo dra die den deugdzamen zouden aanvallen.

Juffrouw Buigzaam. Gelieft myn Heer dit nog eens te zeggen?

Edeling. Gaarn, Mevrouw! [*Hy boog zich.*]

Juffrouw Hartog. Ik voel al waar 't heen' wil. [*stout kykende.*]

Edeling. Is de Deugd genoegzaam voor my, dan, by voorbeeld, moeten naarstigheid en overleg myne goederen niet alleen vermeerderen; maar die ook voor diefägtige handen beveiligen: doen zy dat niet, en mis ik myne goederen, dan moeten zy maken, dat dit voor my even zo is, als of ik die nog bezat.

 Juf-

Juffrouw Buigzaam. Dit dunkt my is klaar, en eenvoudig.

Juffrouw Hartog. Zo uwe naarstigheid u nu iets in de plaats gaf van die gestolen goederen, dat u even zeer voldeedt, waart gy dan niet zo gelukkig als ooit?

Edeling. Zeer zeker. Ik heb dit reeds toegegeven. Kom aan, wat geeft zy my nu in de plaats?

Juffrouw Hartog. De bewustheid, dat gy, buiten uwen schuld, ongelukkig zyt.

Edeling. Hoe, is dan de bewustheid, ik ben ongelukkig, niet reeds een bewys, dat de Deugd in zich zelf ons niet gelukkig maakt?

Juffrouw Hartog. Dit is een drogreden; zy gaat niet aan.

Edeling. Wel zeer uw dienaar; het is een natuurlyk gevolg van het Axioma.

Juffrouw Hartog. Waarom stelt gy uw geluk in uwe goederen?

Edeling. Waar behaagt het u, dat ik het in stelle?

Juffrouw Hartog. Deugd, myn Heer, is geluk, en geluk is deugd.

Edeling. Dat is zo wat onbepaalt: ei lieve, geef eene definitie van beide; ten minsten, — bewys het geen gy stelt.

Juffrouw Hartog. Deugd is, voldoen aan de eeuwige Wetten der billykheid. Hy, die

kan

kan zeggen, ik heb aan deeze wetten voldaan; is gelukkig.

Edeling. Ook als hy honger lydt, door smarten weg krimpt, of door den laster gegriefd wordt?

Juffrouw Hartog. Dit alles belet hem niet te voelen, dat hy aan die eeuwige wetten voldaan heeft.

Edeling. Dit neemt echter niet weg, dat hy zyne elenden voelt; dat hy lydt; dat hy weent.

Juffrouw Hartog. Ja, hy is echter zo gelukkig, als hy in zyn rang en toestand zyn kan.

Edeling. Zo! dan wilt gy eigenlyk zeggen; *Deugd geeft ons zo veel geluk, als haar bezitter daar uit halen kan?* doch dit zeit niets; men kan dit met even veel grond van de ondeugd zeggen.

Juffrouw Hartog. Is dan de deugdzaame, die kommer en smarte lydt, niet gelukkiger dan hy, wiens conscientie zegt, gy hebt deeze eeuwige wetten geschonden?

Edeling. Vast! ook, om dat een knagent geweten veel erger moordt dan lichaams smarte. Maar, nu is de vraag niet: „ of een braaf „ mensch gelukkiger zy dan een booswicht; „ maar, of de Deugd, op zich zelf, genoegzaam is om gelukkig te zyn?"

Juffrouw Hartog. Zyn wy dan niet vry?

Heeft de eeuwige Reden ons geluk niet in onze eigen handen gestelt?

Edeling. Indien ik u dit al eens toesta; wat is dan uw besluit?

Juffrouw Hartog. Dit is myn besluit: Indien, zo als waar is, wy ons niet kunnen bewaren voor rampen en smarten, maar ons wel naar de wetten der deugd schikken, dan moet de deugd ons gelukkig maken: want anders stondt ons geluk in de magt der dingen, die geheel buiten ons bestaan, en het was onmooglyk ooit gelukkig te kunnen zyn.

Edeling. Maar hebben wy niets anders in onze magt, dan dat wy ons naar de wetten der eeuwige Reden kunnen schikken?

Juffrouw Hartog. O my! daar treed ik in een speld; wat pyn is dit!

Saartje. Leg er uwe genoegzaamheid der deugd op; en de pyn zal schielyk bedaren.

Edeling. [*My ter zyden aanziende, zegt zagtjes:*] Onbetaalbaar!

[*Juffrouw Buigzaam glimlachte; Letje keek stemmig voor haar; en ons grote Kind breidde gestadig al voort.*]

Edeling. Nu, Mejuffrouw, wat zegt gy?

Juffrouw Hartog. Weet myn Heer zo iets, dat buiten de Deugd *zeer zeker* aanwezig is?

Edeling. Dat is een vraag, en ik verzogt een antwoord: Maar kom aan! zou de Godsdienst

dienst niet al zo veel tot ons geluk toebrengen, als de Deugd?

Juffrouw Hartog. Hoe! Is een Godsdienstig mensch niet deugdzaam?

Edeling. Zeker: doch een deugdzaam mensch is niet noodzaakelyk Godsdienstig.

Juffrouw Hartog. Gelief my dan dit wat meer uitteplúizen!

Edeling. Uwe bewoording is wat vreemt; ik wil u echter, onder verbetering, myn oordeel wel zeggen: Enkel en alleen, uit aandrift onzer natuur, goed te doen, is een werktuig der Deugd zyn. Eigenlyk *is Deugd stryd;* het is uit beredeneerde beginzels goed doen. Godsdienst is goed doen, met het heilig oogmerk, om ons aangenaam te maken by dat WEEZEN, 't welk ons gezegt heeft: „ doet dit en gy zult „ leven."

Juffrouw Hartog. Dat is zo fyn gesponnen, dat ik het niet begryp; begrypt gy het, Juffrouw Burgerhart?

Saartje. Ik geloof ja. Meent myn Heer niet dit: myn aart in goede dingen alleen intevolgen, maakt my een werktuig der deugd; in weerwil van myn aart het goede te doen, is deugdzaam zyn; en dit te doen met een Gode welbehaaglyk oogmerk, is Godvreezent zyn? Wat zegt gy er van, Juffrouw Lotje?

Juffrouw Lotje. Ik zwyg dood ſtil, 't is of ik in de kerk ben.

Juffrouw Hartog. [*Zich op haren ſtoel verzettende, en met veel gewaai ſnuif nemende.*] Voelt dan een Godsdienstig mensch geen ſmarten? treffen hem geen rampen? Zo ja, wat geeſt dan Godsdienst meer dan Deugd? Welke wonderen verricht hy voor my, meer dan de Deugd?

Edeling. Juist dezelfde wonderen, die een uitmuntent Wondheeler doet, boven een Tiran. De laatſte veroorzaakt u ſmarten, zonder u iets, ter vergoeding daar van, aantebrengen; en alleen om dat hy u ſmarte wil aandoen: de eerſte doet u ſmarte aan om u te genezen: dit is het onderſcheid.

Juffrouw Hartog. [*Schimpende, met een gedwongen lach.*] Zo! als *ik* echter, of in het Ryk der harsſenſchimmen, of in dat der Deugd myn genoegzaamen grond van geluk moest zoeken, dan ga *ik* in het laatſte, als het veiligſte.

Juffrouw Buigzaam. Voor hun, by welken de Voorzienigheid eene harsſenſchim is, zal de Deugd niet lang iets weezenlyks blyven, Juffrouw Hartog!

Juffrouw Hartog. Uwe remarque is vry ſcherp; doch ik meende, dat de Heer Edeling met my ſprak.

Saartje. Waar toont gy u gevoelig over? het

het scherpe stoort uw geluk immers niet, Mejuffrouw?

Juffrouw Lotje. Ik wou, dat Juffronw Hartog myn kiespyn maar hadt; het doet my zó zeer, en haar hindert het toch niet.

Saartje. Wel Lotje, daar verdien je een nuifje voor.

Juffrouw Hartog. Neem er de deugd by, en zie of 't u hindert.

Juffrouw Lotje. De uwe, daar bedank ik altoos voor, die helpt niet veel, want je klaagt meest altyd.

Edeling. Het smart my, Mejuffrouw, dat ik uit uwe reden moet opmaken, hoe gy denkt over den Godsdienst. 't Ongeloof is voor een man ongelukkig; maar het is zo wel iets ongelukkigs, als iets onnatuurlyks, in eene vrouw.

Juffrouw Hartog. Ik beken, dat Dwepery de Pop der vrouwen is; zy stemt wonder overeen met de vrouwelyke zwakheden.

Saartje. Mooglyk heeft Juffrouw Hartog deeze Pop niet, om dat zy zo hoog boven onze Sexe uitmunt, en geene harer zwakheden heeft.

Juffrouw Hartog. Jonge Juffrouw, [*haar neus optrekkende*,] ik zit hier niet om met u te beuzelen; maar om met myn Heer Edeling te redeneeren.

Edeling. Ons discours is uit, Mejuffrouw. Ik ontdek, dat wy geen vast punt hebben, waar in wy 't eens zyn. Die der Voorzienigheid geen geloof geven, die geene zedelyke en redelyke betrokkingen van het Schepzel omtrent den Schepper toeftaan, hebben zeker geen ander fteunzel voor de deugd, dan de deugd zelve.

[*Juffrouw Hartog zag op haar Orlogie, stondt op, en maakte haar compliment: zy ging uit.*]

Edeling. Ik moet nog lachen over uwe aanmerking, Juffrouw Burgerhart: het fmaakte my excellent! [*Letje zegt, dat ik een kleurtje kreeg.*]

Juffrouw Lotje. Ik heb altyd gehoort, dat Juffrouw Hartog zo geleert was, en 't is of zy nu in de war zat. Maar ik geloof, dat ze Paaps is, of zo: zou zy niet, Juffrouw Buigzaam?

Juffrouw Buigzaam. Dat geloof ik niet Juffrouw Lotje: hoe het zy, wy moeten elk onze pligten doen.

Vervolgens fpraken wy over koetjes en kalfjes, over het mooije en flegte weêr, en over de Muziek: „ Is myn Heer een Liefhebber?" „ Ik fpeel zo wat op de Bas, en op 't Clavier, „ Mejuffrouw; maar een meester ben ik niet."

Juffrouw Lotje. Ik wou, dat myn Heer eens fpeelde.

Juffrouw Buigzaam. Dat is nu te laat, en ook wy hebben geen de minfte fchikking gemaakt;

VIER- EN- ZEVENTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

GE-EERDE HEER EN VOOGD!

Al leefde ik honderd jaar, en al deed ik niets in al dien tyd, dan u myne erkentenis te bewyzen; dan nog zou ik geen tyds genoeg hebben, om u zo veel daar van te tonen, als myn hart en myn pligt van my vorderen. Uw edelmoedig geschenk streelt my te meer, om dat my dit verzekert van de vriendelyke goedkeuring myns gedrags. Ik hoop er zo een gebruik van te maken, dat ik u ook daar van, zo wel als van de duizend guldens, behoorlyk rekening zal kunnen doen.

Ik heb Tante een Briefje gezonden, waar van de Copy hier nevens gaat, en zy heeft my laten zeggen: „ dat zy order van u zelf moet hebben; doch dat zy nog zo iets met u te verrekenen heeft." Ik had echter zo heel graag myne Muziek, myn Clavier en Guitar.

En nu zal ik eens eene nieuwe pen snyden; ik heb er my reeds in myn deshabillié toe gezet, om uwen dierbaren Brief ordentelyk te beant-

antwoorden. Kan ook een verſtandig tederlievent Vader wel meer belang nemen in zyn gehoorzaam Kind, dan gy, myn Heer, in my neemt! maar geen Kind zal ook my in dankbaarheid en leerzaamheid, hoop ik, overtreffen.

De Heer Edeling is een uitmuntent Jongman! Nooit verlaat hy ons, of wy achten hem nog meer, dan de laatſte keer dat wy hem zagen. De lieve Vrouw ſpreekt van hem, zo als zy zelden ſpreekt. Maar, myn lieve Heer Blankaart, zou zo een man, en die zo veel goederen bezit, immer aan my denken? Neen, zo verwaant ben ik niet. Zo een man moet een Vrouw hebben, die hem nader komt: nu, dat is zyn zaak. Ik heb geen den minſten trek om van ſtaat te veranderen. Ik heb nog nooit een man gezien dan die ik, op zyn allermeeſt, alleen myten vriend wenſchte. Wil ik u eens wat zeggen? Daar is de jonge Heer Willis; die heeft my gezegt, dat hy my bemint. ô 't Is zulk een braaf, eerlyk, bevallig Jongman! ik heb hem ook zó lief, als of hy myn eigen Broer waar; doch heb hem voor zyne liefde bedankt. ô! ô! Hy zal wel eene brave vrouw krygen; want het is een recht lieve goedaartige Jongen: waarom zou ik hem ophouden, daar ik toch geen zin in hem heb, en niet wil trouwen?

De Heer R...., een zeer fatſoenlyk ryk Heer, van ruim dertig jaar, denk ik, heeft kennis

met

met my gemaakt, en zyne heerlyke Bibliotheek my ten gebruike aangeboden. 't Is toch goed, dat alle Heeren geen laffe Jonkertjes zyn; „ maar 't is heel iets zeldzaams, zeit de We„ duwe, veel oordeel en belezenheid by veel „ beschaafstheid, en waereldkennis te vinden." Zo dat wy mogen van geluk spreken.

Ik verzeker u, myn waarde Heer, dat ik nooit tegen uwen altoos redelyken wil trouwen zal; en dat ik, omtrent het XIIIde Geloofsartikel van vele Dames, eene Ongelovige ben. Niets dunkt my, (en zo dunkt ook de brave Vrouw,) geeft uw Sexe zo veel stof in de hand, om de onze met bespotting te beschouwen, dan het beleven deezes XIIIden Artikels. Een gek kan ik dulden, een Pedant verdragen, een Petitmaitre lyden; maar, op een Lichmis zie ik met schrik en versmading! Hy is de Natuurlyke Vyand myner Sexe: Niet meer van zo een lelyk afbeeldzel des Duivels. Wie is boven alle zwakheden? Ik ben 't niet! Maar dat ik my ooit zoude straffen, met een Lichtmis voor myn man te nemen; veracht my, zo ik er toe in staat ben!

Neen, myn Heer! ik zal uw vroom gemoed nooit bedroeven! Kan ik ondankbaar zyn? Om u, wat er ooit gebeure, te kunnen bedriegen, zoude ik zelf eerst moeten bedrogen worden; en wie zou toch, in de wyde waereld, dáár be-

belang in ſtellen! Ik ſta niemand in 't licht; ik kwel niemand; ik wil zo graag allen zo wel doen, als in myn vermogen is. Ik begeer niets dan uwe Vaderlyke gunst te behouden, by deze dierbare Vrouw myn dagen te ſlyten, en zo al de eene zotheid voor, en de andere malligheid na wat af te wennen. De waarde Dame groet u met de hoogſte achting, en ik ben

Uwe liefhebbende Pupil,

SARA BURGERHART.

PS. Ik hoor, dat Tante zal trouwen met een Heer die er veel in zyn Japon komt; die Heer ken ik; ô my! ô my! 't Is toch grappig ook.

VFY-

VYF-EN-ZEVENTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan den Heer CORNELIS EDELING.

BROERLIEF!

Zedert uwen laatsten heb ik aan den Heer Blankaart de vryheid verzogt om by zyne Pupil myne opwagtingen te maken; zie hier de Copy van myn Brief, en van zyn ongemeen antwoord. Ik heb er Vader ook al over gesproken, want dit bekoorlyk meisje heeft zig geheel van myn hart verzekert. Ik bemin haar met eene drift, die my zelf verbaast, en u, gemerkt myne natuurlyke geaartheid, niet dan zeer vreemt zal toeschynen. Zo gy haar echter kende! Zo gy haar met myne oogen zaagt! Keesje, Jongen, 't is een Engel. Eergisteren was ik vier uuren lang in haar gezelschap; en het discours, dat er op het tapyt kwam, toonde my, dat zy zo veel oordeel als vernuft bezit. Beide zyn van 't beste soort. Ik zou u gaarn het gesprek mededeelen; dog al wat niet onmiddelyk op haar betrekking heeft, kan my van die lastige verstrooitheid der gedagten niet zo lang te rug houden, als nodig is om het u te melden.

Wel

Wel dan! Heeft de Heer Blankaart geen gelyk? Ja, zegt gy, volkomen. Ik begryp het ook zo. Ondertusschen daar zit ik in 't naauw! Nooit heb ik met zo veel misnoegen de verdeeltheid der Protestanten beschouwt, dan nu; en geen wonder. Gisteren kwam Vader met my van een extra goede Beursgang. Hy was regt in zyn knopjes; en nog te meer, om dat er door myne bezorging een schone zôô Baars op tafel gezet wierdt. 't Was Zoon voor, en Hendrik na. Toen de knegt uit de kamer was om te gaan eeten, zei Vader: „ Wat scheelt er aan, „ Hein? je ziet er zo bleek en zo wonderlyk uit; „ je schynt ook niet graag; ben je ziek? Of „ heb je een Vryster, die je door 't hoofd „ maalt?"

Ik. Ik, Vader!

Hy. Ja, jy: wie anders? Kom, als zy my wat aanstaat, zullen wy het goed succes eens drinken.

Ik. [*stamelende.*] Vader, daar is een Juffrouw, waar op ik verlieft, doodlyk verlieft ben; en die, zo gy haar kende, u zeker zou voldoen. Ze is jong, fraai, verstandig, deugdzaam.....

Hy. Dat spreekt van zelf. Alle meisjes zyn Puikjes, als de jongens die krul in 't hooft hebben: En wie is dat juweeltje toch?

Ik. Juffrouw Burgerhart.

Hy.

Hy. Zeg je dat, Kameraad! Wel, 't meisje is van goeijen huize, heeft geld, en ik weet geen kwaad van haar, dan dat zy van haar Tante, een malle kwylbabbe, is heen gebruit, en nu mooi haar plaisiertjes neemt. Doch dat zy zo. Je moet dat Partytje uit je kruin zetten, daar zal niet in gedaan worden: Zy is van de grote Kerk, en geen vreemt goed in myn huis. Wy zyn van Luters tyd af, van Vader tot Zoon al Luters geweest, en nooit trouwden wy, dan aan Luterfche Meisjes, dat deed ik, en dat zult gy en Cornelis ook doen, of Vader legt er, ik verbied het," op.

Ik. Maar, Vader, zyn de verschillen dan zo groot? 't Is immers geene Roomsche Juffer.

Hy. Met een Paapsche Meid! Wel, al was zy zo schoon als de Engel Gabriël in eigen persoon, zo als hy daar staat uitgeschildert, al was zy zo vroom als de Heilige Maagd Maria, ik onterfde u, zo je er aan dorst denken.

Ik. Heer Vader, ik denk daar immers niet aan! de Calvinisten en wy noemen immers elkander Broeders: 't Zyn immers beide Protestanten.

Hy. Nu ja, dat Broederschap zit er, God beter 't, dik op! en choqueeren zy niet by alle gelegenheden zo weêrgaâs op elkander, dat het der pyne waart is om te horen.

Ik. Dat is zo; maar de verstandigen maken

zich hier niet aan schuldig, wat zy ook zelf denken.

Hy. Nu, dat hoopje is zo klein, en ook de hand van Broederschap te geven, bruit nog zo wat heen; maar de hand op trouw te geven is een andere zaak. Zo dat, stel jy Saartje Burgerhart maar uit je zin: Want ik wil ook niet, dat zy verandert: elk moet blyven daar hy is. Ik hoop, dat wy in onze Kerk ook wel aartige Nufjes hebben; ga maar eens op Dingsdag in onze Oude Kerk, als er op 't Orgel gespeelt wordt; dan zyn er te kust en te keur, (een mooije dingen ook.) Trouw zo dra je wilt; als je meisje maar een goeje huishoudster en Luters is: anders bedank ik voor de klugt. Myn Huis moet geen Noachs Ark worden. 't Zou mooi zyn; jy een Gereformeerde Vrouw; je Broer misschien een Remonstrantsche; Neef Klaas een Menniste; en Neef Gerrit een Kwakerinne. Denk jy dat God weêr een Luter zal zenden, om jou familie nog eens te hervormen?

Ik had gaarn nog wat gezeit, maar Vader hieldt zyn hoed voor de oogen, en dankte. Toen naar 't Kantoor, en zwygen moest ik. Hy was echter nog al vriendlyk.

Beklaag my, Kees lief; wat zal ik doen? Myn bezoeken staken? Om niets in de Waereld: ô, als het daar op aan komt, ken ik geen beschroomtheid. Vader handelt in deezen niet

bil-

billyk. Wat verlang ik naar uwe t'huis komst! Hoe aangenaam is het, een Vriend uit de handen der Natuur ontfangen te hebben? Meldt my eens, hoe neer gy daar gepromoveert wordt? Dan zal ik hopen hem te omhelzen, die my onder alle mannen de dierbaarste is.

T. T.

HENDRIK EDELING.

* * *

ZES- EN- ZEVENTIGSTE BRIEF.

De Heer JAN EDELING aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

HEER EN VRIEND!

Ik schryf nooit dan over Negotie; maar nu moet ik u schryven, om dat wy de zaak in eens kort en goed zouden afdoen. Daar heeft myn Zoon Hendrik zin aan uwe Pupil; 't is of de jongen stapel zot is, zo ziet hy er uit; maar ik kan in dat Huwlyk niet stemmen, dat Partytje niet sluiten. Nu, ik heb hem met een paar woorden gezeit, dat hy daar nooit om moet denken, om dat ik eene Lutersche Dochter wil en zal hebben. Ik gebruik niet veel woorden met myn jongens. Ik zeg maar zwyg, zo zal 't zyn, Heren. Want, zo drawy, Vaders, één woord zeggen, hebben deeze kwanten er wel tien tegen. 't Is of de Duivel de jongens regeert, als zy een meisje in den kop hebben! 't Is my al leed, dat ik my zo verre met hem heb ingelaten; en reden gegeven, waarom ik het niet hebben wou. 't Is dan of men de jongens toestaat ons tegen te spreken, en dat niet; waar bleef onze Vaderlyke magt, he? U moet

ik echter reden geven, gy zyt myn Vriend; en ik twyffel niet, of gy keurt dit Huwlyk al zo zeer af als ik, of ik ken Abraham Blankaart niet.

Ik ben rechtzinnig oud Luters. Zo is myn hele geslagt. Myn Stamvader is met den Zaligen Luter nog bevrient geweest; en ik heb nog den Inktkoker, die hy, by zekere gelegenheid, [*in zyne Dischreden te vinden*,] den Duivel haar den kop smeet, toen die het al te grof maakte. Alle onze Kantoorbedienden, alle onze Booijen zyn Luters; en ik zal nooit dulden, dat deeze Keten van Lutersche Wezens in de war raakt door eene Schoondochter. En wat maakt dat verwenschte buiten de Kerk trouwen een slegt huishouden! Gy weet dat zo goed als ik; zy lezen waaragtig niet eens denzelfden Bybel! Vrouw leest in Bunjan, en Man in Arends Paradyshofje. Genoeg. Nu weet gy myn mening. Ik wil niet met u over het Geloof twisten, maar ik hou 't myne; en ik zeg altyd: ,, ik geef myn geloof aan myne Jongens, als zy ,, in de Waereld komen, en myn geld, als ik ,, uit de Waereld ga." Ik heb niets tegen het Meisje, dat wat zeggen wil; en ik heb met haar Grootvader, Pieter Burgerhart, veel Negotie gedaan. 't Was de braafste man van de Beurs; haar Vader was ook zo. Hy is maar te vroeg weg. Zy zal in haar Kerk ook wel

DRIE- EN- ZEVENTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND.

MEJUFFROUW EN TANTE!

De waarde Heer Blankaart, myn geëerde Voogd, heeft my bevolen, om van uw huis te laten halen myn Clavier, myn Guitar, al myne Muziek, nevens al het linnen enz., dat tot myn lyf behoort: Zo UwE. een dag, waar op dit u best convenieert, gelieft te noemen, zal ik op dien dag lieden zenden, om het, onder myne handtekening, te laten transporteeren. Ik wensch UwE. alles goeds, en blyve

UwEd. toegenegene Nicht
en Dienaresse,

SARA BURGERHART.

* *
*

VIER-

ZEVEN EN ZEVENTIGSTE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND.

MEJUFFROUW!

Wel, hoe hebben wy het toch met elkaêr? ryd je de witkwast, of maalt je de geest? Denk jy, dat ik zo maar op een dag heen en weêr zo eens over kan komen, om u te zeggen, dat gy Juffrouw Saartje haar Linnen en Muziek zendt? Was het Briefje niet zo beleeft, als er een in heel Amsterdam te vinden is? Wie hagel hoort er van? 't Is immers het kind zyn eigen goed. De Guitar heb ik haar zelf uit London meêgebragt, toen zy tien jaar was; hy kost my verscheide Guinees; maar hy is ook al wat je horen kunt, zeg ik je. Wat doe je toch met haar Clavier; speelt Bregt met haar styve dikke stompen er somtyds eens een deuntje op, als zy dronken is; en dans jy dán met Broêr smulpaap, als er zo een klein verhengingje is? Wat praat gy toch van nog wat te rekenen of te verrekenen: zwyg er maar dood stil van, of ik zal u anders spreken. Weet je wat je krygen zult? Net twee nieten in een bodemloos

mantje; en Bregt om een oortje-taakwat, voor een vervalletje: Broêr kan zo veel knokkel oly krygen als hy t'huis kan brengen: Dan zult gy wel *voldaan* willen tekenen? Wat zegt gy nu van Abraham Blankaart?

Maar wat hoor ik, Zanneke, ga je trouwen met een Heer, die alle daag in zyn Japon by u komt? Ik kan wel denken, wie of er op u smoel heeft; wie anders dan de Broeder? Nu geluk, er is maar een paar bedorven. Evenwel, als ik zo alle ouwe dingen overdenk, dan beklaag ik u toch. Wy hebben immers menigmaal eens een pretje gehad, en je hoorde my toen zo graag zingen van: „ Toen onze Pau in 't Leger kwam." Waaragtig, Zanne, de Fynen lopen op uw zak, meid! ze zullen je zo arm maken als een mier. De duivelsche gierigheid heeft u gefopt, en de kweeslary zand in de oogen gestrooit. Neem dan dien Drasbroek niet; ik zal wel een ander opschommelen, als ik in de stad kom. Nu hebt gy order van my, om Saartjes goed te zenden. Ik blyve

UWEd. Dienaar,

ABRAHAM BLANKAART.

* * *

AGT-

AGT-EN-ZEVENTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw de WEDUWE SPILGOED aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

GE-EERDE HEER!

Om aan uwen wensch en mynen pligt nopens de lieve Burgerhart te kunnen voldoen, zal ik alle gelegenheden hebben, die wy zouden kunnen begeeren. Het belang, dat gy neemt in ons meisje, zal my zeker excuseeren, indien ik u nu of dan eens wat kleinigheden schryf. Evenwel ik geloof, myn Heer, dat men uit vele zo genaamde kleinigheden veel beter iemands karakter — doorgaant karakter, kan opmaken, dan wel uit sterker passages: om dat de ziel, als zy heftig bewogen wordt, of al te bestudeert werkt, minder op haar zelf kan beschouwt worden.

Ik vinde my vereert met de confidence onzer twee jonge lieden; doch geen van beiden weet er iets van: Ik zal des ook in staat zyn, om voor beiden het beste te helpen bezorgen. Beiden hebben my de Brieven aan en van u laten zien. Myn Heer Blankaart, ééns moet ik het mogen zeggen: Gy zyt een goed, een voorzichtig, een eerlyk man. Saartje zegt ront uit, dat zy

op u verlieft is; en er worden keurlyke Manchetten voor u geknoopt: In ernst, zy is de dankbaarheid zelf. De Heer Hendrik zegt, dat gy als een man van eer handelt. ik hoop maar, dat Papa wyzer zal worden; en vooräl, dat ons trotsch Schelmtje er toch nooit agter komt; de arme Heer Hendrik kreeg haar dan nimmer.

Hy bemint haar met de eerlyke liefde van een verstandig man; en ik denk, dat hy met smart de gelegenheid afwagt, waar in hy haar dit kan zeggen: Zy spreekt nooit iemand alleen. Ik houde my verzekert, dat zy op hem geen gedagten heeft: Op niemand in de waereld, denk ik. Maar dat zy hem hoog acht, dit is onlochenbaar; mooglyk, [want zy is eene keurige kenster van verdiensten,] mooglyk behoedt deeze hoogachting haar hart voor de zoete betoveringen der Liefde. Zag hy zich zelf met meer goedkeuring; was de Heer Hendrik niet zo ver boven haar, in hare eigen gedagten, dan zeker zou vroeg of laat de Heer Hendrik de man harer verkiezing worden. Met een groot vermaak obferveer ik, hoe de Heer Edeling, by alle voegzame gelegenheden, zich poogt te doen kennen; en ons meisje occasie geeft, om zich te laten kennen. Onlangs hielt hy een gesprek met eene myner Dames, over „ de Genoegzaamheid der Deugd." En ik beken, dat het

zo veel eer deedt aan zyn hart, als aan zynen Godsdienst.

Nu is er een ander gesprek geweest, over „Het Buitenleven." De Heer Hendrik merkte aan, dat er zeer veel Lieden reeds naar Buiten waren, dat zyne Moeder het Buitenleven dermate bemint hadt, dat zy er de meeste maanden des jaars pleeg door te brengen, en toen zy ziek wierdt, niet verkoos vervoert te worden, om dat zy dáár, zeide zy, even gerust sterven kon; zo als ook gebeurde. Dit gesprek was in de volgende Samenspraak begrepen.

Ik. Mooglyk heb ik, door myne Geldersche Opvoeding, al te gunstige vooroordeelen voor het Buitenleven; doch, zo het aan my stont, myn leven in de Stad of buiten op het Land te slyten, ik bedagt my geen oogenblik.

Juffrouw Lotje. Heden, ik niet; 't verveelt my altyd zo by myn Oom; men ziet er niets dan bomen.

Juffrouw Saartje. Neen, ik mag graag Buiten zyn, maar ik moet er goed gezelschap hebben; Boeken en Muziek ook. Evenwel, ik mag graag overal zyn, daar ik het goed heb; en dat's natuurlyk.

Juffrouw Letje. Wat denk ik dikwyls om dien lieven Tuin, dien myn Vader hadt, en wat is het aangenaam zo digt by de Stad, als wy er zyn willen!

Juffrouw Hartog. De Dichters, [onze halzen zelf niet uitgezondert,] mogen wat aanpraten van de verrukkende schoonheden der Natuur: „ de Stad is het ware Toneel der verstan„ dige, der geleerde Lieden." Dáár vindt men beschaafdheid en rang: kort gezeit, ik zou zo ik het zonder onbeleeft te zyn, doen konde, nooit zes uuren aan een Buiten zyn, of 't moest zyn om er eens „ uitteslapen."

De Heer Edeling. Ik beken, Mejuffrouw, dat men niet zo iets voor geluk kan houden, voor ons, dat ons geheel vreemt is. Ik beken ook gaarn, dat het Buitenleven zeer veel van zyne schoonheden en gemakken aan kundige en arbeidzame Stadbewoners verschuldigt is; dat, indien de kunst ook dáár de Natuur niet in velen opzichte leidt en verbetert; onze Buitenplaatzen zeer veel van hunne fraaiheden zullen missen. 't Is ook wáár, dat elk een voorwerp op zyne wyze beschouwt.

Juffrouw Hartog. 't Is toch comicq: de Poëten, zelf die, die zo veel ophefs van het Landleven maakten, blyven er van daan. Hoe veel geloof moeten zy dan zelf aan hunne praatjes geven? Hier, onze vriend Pope, niet tegenstaande zyn:

Happy the man, who to these shades retires!
Whom Nature charms, and whom the Muse inspires,

wa

was echter zeer gereet, om Schaduwen, Natuur, en Zanggodin, voor het gewoel der Stad optegeven; want hy zegt immers, met vry wat roemzucht:

Envy must own, I live amongst the Great.

En wie weet niet, dat Lieden van Fatsoen, zelden, buiten zyn? Onze Virgilius vondt het ook nog al zo heel ongevallig niet, *te gaan kruipen aan het Hof van Augustus.* Horatius schreef, in Romen, zyne schoonste Lofspraken over het Landleven. En 't is zeer bekent, dat de Natuurbeminnende Thomson, in zyn uitmuntent Vaers over het *vroeg opstaan*, schreef:

Falsely Luxurious, will not man awake.

niet alleen in de stad, maar op den helderen klaren middag, en lui en leeg te bed leggende....

Juffrouw Lotje. Heden, dat 's goed: toe Juffrouw Hartog, gy denkt net als ik; maar ik kan 't zo niet zeggen, dat is het maar.

Juffrouw Saartje. Zo, Lotje, wel dat zal Juffrouw Hartog, denk ik, veel eer en plaisier doen; want men heeft gaarn toestemmers van onze begrippen.

Juffrouw Hartog. Ik spreek met myn Heer, en de Juffrouwen kunnen, wat my betreft, de

za-

zaken begrypen, zo als zy willen, 'k neem er geen belang by; neen, niets in 't allerminste waarlyk.

Juffrouw Saartje. Zegt gy dat? Wel, ik geloof, dat ons al zo veel kleinagting daar door geschiedt, als er wel onëdelmoedigs in ligt opgesloten: 't Is toch raar, dat zulke geleerde, zulke denkende Vrouwen, ten koste onzer Sexe, nooit haar vernuft kunnen tonen, zonder dat haar hart daar door van zyne waarde verliest.

Juffrouw Hartog. Indien het niet beneden my was, op alle beuzelpraatjes te antwoorden, ik zou deeze aanmerking ééns voor al afdoen.

Juffrouw Lotje. Wel nou zel ik je krygen, zei de man, en hy was alleen in huis.

Ik. Mag ik de Dames herinneren, dat wy over het buiten leven spraken?

De Heer Edeling. Elk zyn zin; maar er is voor my geen vermaak ter uitspanning optenoemen, dat gelyk staat met die genoegens, die het Buitenleven schenkt, aan elk, die de geschiktheid heeft om die te genieten.

Ik. Er komt, dunkt my, eens ten minsten eene periode in ons leven, waar in wy die geschiktheid moeten bezitten; en hoe meer men die vervroegt, hoe gelukkiger men is.

Juffrouw Hartog. Dat komt my zo niet voor: ik bemin het Stads leven; en ik denk, dat ik nu reeds te oud ben, om op dit stuk myn Les-

te

te krygen, Juffrouw Buigzaam, (*my zeer trotsch aanziende.*)

Juffrouw Saartje. Myn lieve Juffrouw Buigzaam, ik merk, dat Juffrouw Hartog uw discours zeer ongevallig is; de Juffrouwen Lotje, Letje, en ik zyn drie kleuters; ei lieve, laten wy dan toeluisteren, want ik verwagt, dat eene Dame, die zo veel ouder is dan wy, ook merkelyk wyzer zyn moet.

Juffrouw Lotje. Heden, Juffrouw Hartog is immers niet ouder dan Juffrouw Buigzaam; en ik hoop, dat wy nog meer horen zullen; 't is wel mooi zo te horen praten.

De Heer Edeling. Het komt my voor, dat Mevrouw gelyk heeft; en dat men, zich in staat gestelt hebbende, om op het Land gelukkig te leven, meêr geluk, meêr duurzaam, meêr voor den mensch berekent geluk, geniet dan wel op de woelige toneelen der vermaken, die de Beaumonde kan opleveren.

Juffrouw Saartje. Ja, myn Heer; dat heb ik ook altoos van lieden horen zeggen, die men voor zeer verstandige lieden hieldt: en als ik my wel bedenk, dan geloof ik waarlyk, dat zy gelyk hebben. Ik kan juist wel niet zeggen, dat ik stok oud ben; maar nu en dan zie ik toch zo eens in de schemering, dat het verstrooijende Stads leven ons juist niet heel dienstig is, om ons toe te leggen op het verkrygen

dier

dier geschiktheid, waar van myn waarde Juffrouw Buigzaam spreekt.

Juffrouw Hartog. Ja, jonge Dames zyn doorgaans zeer aandoenlyk voor alles wat iets romanesks heeft. Het bevalligste Landschap is naar, zonder ten minsten een Meisje, dat Lammeren hoedt, en een Knaap, die haar wat zotternytjes over haar schoonheid, en van zyne Liefde voorpraat. (*Zy lachte schamperlyk.*)

Juffrouw Saartje. Dit beken ik in zo verre, dat, zo ik immer Vrouw van eene Heerlykheid wierd, ik myne Weide met vergenoegde Meisjes en frische Vryers zoude willen vervult zien; het voor bedillers overlatende, om hunne eenvoudigheid bespottelyk te maken.

Juffrouw Letje. Men kan overäl zotternyen praten, ook wel die een taamlyk deftig voorkomen hebben; doch dat alle jonge Dames smaak hebben in het romanesque, zoude men kunnen ontkennen. Ik geloof, dat men onze waarde Juffrouw Buigzaam niet romanesk kan noemen; en echter zy schynt óók te denken dat jonge menschen dies te gelukkiger zyn, naar mate zy vroeger smaak krygen in het Buitenleven.

Juffrouw Lotje. Neen, Juffrouw Letje, ik bedank, ik niet naar buiten: 't Is er my te naar; en ik wandel niet graag twéémaal door dezelfde

de lanen: En wat zal men toch Buiten doen? Men ziet op Ooms Plaats immers God noch goed mensch; en Tante wil nooit eens jasſen met my; ik niet naar buiten.

Juffrouw Saartje. Schoon ik niet hoef te vragen, wat zal men buiten doen, en ſchoon ik altoos met groot vermaak buiten ben, zo geloof ik, dat ik nog niet half wys genoeg ben, en niet half vroom genoeg ook, om van nu af myn leven geheel buiten door te brengen.

Juffrouw Hartog. Niet half wys, noch niet half vroom genoeg! deeze uitdrukking vind ik raar.

Juffrouw Saartje. Dat gy die raar vindt, is wel zeer tot uw dienst: ik vind deeze uitdrukking nog al, voor een meisje van myn jaren en verſtand, redelyk goed, om dat de zaak zelf buiten geſchil is: — zoude ik zeggen, zo ik my het air gaf van op een beſlisſenden toon te ſpreken.

De Heer Edeling. Ik denk, Mejuffrouw, dat gy, zonder dit air aan te nemen, zeer wel moogt zeggen, dat de zaak zelf buiten geſchil is. Alles wat ons, als redelyke volmaaktbare wezens, in ſtaat ſtelt, om de zegeningen des goeden Scheppers uit de reine handen der Natuur te ontfangen, en te genieten, verhoogt zeker onze zedelyke waarde, en voorbereidt ons voor eenen ſtaat, daar de Volmaaktheid al-

les bezielt. Mooglyk is niets zo gunstig, om ons in het Buitenleven op de aangenaamste wys bezig te houden, dan de Lecture van goede welgeschrevene Boeken, over welke onderwerpen ook, indien die onderwarpen zelf ons onderzoek waardig zyn; 't Zy echter verre van my, dat ik, als een lastige Wysneus, aan jonge lieden een taamlyk gedeelte der fatsoenlyke vermaken zoude ontzeggen: doch, ik voor my, hoop eens, met een lieve vrouw en kinderen, een groot gedeelte myn's levens op het Land door te brengen.

Ik hoopte, dat de goede Voorzienigheid deezen redelyken wensch mogt vervullen. Hy zag op zyn Orloge, en dewyl Juffrouw Hartog reeds uit de kamer was, verzogt hy de eer te mogen hebben, om de drie Dames op overmorgen te mogen afhalen, om dat er een Koopvaardyschip, waar van hy Boekhouder was, zoude aflopen. Hy hadt, zeide hy, den Heer Brunier reeds gevraagt. Dit werdt zeer vriendelyk aangenomen. Myne jonge lieden zyn zeer met den Heer Edeling in haar schik. Letje pryst hem boven de huizen. Saartje noemt hem een verstandig man, die onze achting verdient. Lotje vindt, dat hy zulke mooije kamisools draagt, en er uitziet als een Prins! Juffrouw Hartog alleen vindt hem wat héél véél met zich zelf ingenomen, enz. Huisselyke bezigheden

doen

doen my deezen ſpoedig ſluiten. Ik ben, met de oprechtſte achting,

Uwe nederige Dienares,

MARIA BUIGZAAM,
Weduwe P. SPILGOED.

PS. *Gy weet niets; ook niet van de Manchetten.*

* * *

NEGEN-EN-ZEVENTIGSTE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan den Heer JAN EDELING.

HEER EN VRIEND!

In antwoord op uwen, Amst. den ... passato, dient: Ik ben nu maar, die ik maar ben, een niets beduident oud Vryer, en dat's het al; doch ik wil je zweren, dat wy niet meer in Geloof dan in humeur verschillen. Zie daar, ik heb het altoos zo druk en volhandig gehad, dat het trouwen er is ingetrokken; maar, felderdemostert, was ik Vader over een half douzyn jongens en meisjes, wel dan zou ik myn geluk niet kunnen overzien, als ik daar zo al die kabouters hoorde snappen, en rabbelen; of Abraham Blankaart ook meê zou doen! En als zy dan zo verre heen waren, dat zy op 't geen ik zeide aanmerkingen konden maken, en het hunne voor hunne kleine zaakjes wisten in te brengen; wel, dan zou ik God hartlyk danken, om dat ik zulke snelle kinderen had; zo als billyk is. Begrepen zy in 't vervolg eens iet beter dan ik; bestig, zou ik zeggen, en doen het zo.

Daar

Daar heb je nu myn Saartje, wil ik spreken. Wel de kleuter weet veel meer van de Waereld en van de Schrift als ik, en ik ben dertig jaar ouder. Voor ik naar Vrankryk ging, zei ik: Kind, lees je jou Gebed 's avonds wel stipt uit Mell? „Myn Heer, zei ze, ik bid uit myn ei-
„gen hart; ik weet immers beter, wat ik nu
„nodig heb, dan Mell voor vyftig jaar dat ra-
„den kon?" Wat denkt gy, dat ik toen zei? je zult, by dit en dat, jou Gebed uit Mell lezen, om dat ik het doe? Mis mantje! ik zei, dat's waar meisje, je hebt groot gelyk; en anders zou zy denken, dat ik haar vyand en niet haar welmenendste vriend was. Hoor, Jan Edeling, gy hebt nu veel meer verstand dan ik, doch daar heb je mis in. 't Is op myn woord, jy hebt mis.

God de Heer geeft ons, zyne kinderen, wel reden van zyne bevelen: „doe dat, op dat het „u welga," staat er dat niet in den Bybel? En zullen wy nu zo misselyk en zo boos zyn, dat wy onze kinderen, in plaats van brood, slangen en schorpioenen in den mond proppen? Hadt, by gelykenis, Luters Vader eens gaan zeggen: „Luter, ik versta niet, dat je Luters
„wordt, jy zult Paaps blyven, want wy zyn
„van 't begin van de waereld af allemaal Paaps
„geweest; en zo jy 't in den kop krygt, om
„van ons oud geloof aftegaan, zullen wy eens

 „wat

„ wat anders by de hand vatten." En was Luters Vader evenwel zo wel de Vader van Luter niet, als Jan Edeling Vader is van zynen Zoon Hendrik; en waar was dan je hele Geloof gebleven?

Dat je op je Kerk gestelt bent, eer heeft uw hart; dat's braaf! maar hier, ik, zei de gek, ben ook op myn Kerk gestelt, en myn hart het ook eer, zou ik denken. Wel zie, wy verschillen zo weinig in geloofsgronden, wil ik spreken, dat het niet de pyne waart is, om er zo over aantegaan. En waarom zouden onze jonge lui niet met malkander te Kerk kunnen gaan? Hebben wy niet één Heer, één doop? Maar wat hagel hebben wy Leken met hunne disputen en tandtrekken te doen? Zo dat, tegen het Huwlyk heb ik niet, indien er geen andre dan deeze geloofsverschillen mede gemoeit zyn. Dat gy van 't Luters geloof zyt, is goed voor u; dat ik op zyn Gereformeerts geloof, is ook goed voor my. Maar elk zyn vryheid: Gy zyt immers geen Paus, al ben je Vader? Je kunt immers mis hebben? Of zyt gy onfeilbaar? Hoe zit het?

Kom aan, daar heb je nu Paulus, de Apostel Paulus, daar gy zo wel aan gelooft als ik. Wel, die dagt mede al, dat hy 't byster wel hadt; en dat onze lieve Heer magtig met zynen yver gedient was, dagt hy het niet? Hoe f

de man zeit het zelf; hoe kun je 't nader hebben? dat hy daar zo liep razen en tieren door Damascus; en wat wil het geval? Hy hadt het wel net mis! en de brave man heeft er altoos berouw van gehad, toen hy beter wist. Ik heb voor dertig jaar myn Belydenis gedaan, by onzen vromen *van der Vorm*, en ik hoop in dat geloof te ſterven; doch als ik eens mogt zien, dat andere Kristenen nader by Gods woord blyven, fiat! dan moet ik dit licht volgen, en dat zou ik ook gerust doen; want ik ben een eerlyk man.

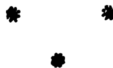
Zo dat ik maar zeggen wil, dat ik het Huwlyk om die reden niet kan afkeuren. Je moest nu evenwel je niet gaan zitten inbeelden, dat ik met het kind zo goedkoop ben: alheel niet! maar uw Zoon is zulk een braaf man, daar wil ik maar op komen. Neen, daar heeft zy Goddank te veels gelds toe, en is zy van te braven familie, en 't is een mooije Brunet ook, en ze ſpeelt maar capitaal. Sara Burgerhart moet een zo braaf man hebben als uw Hendrik, en zyne Ouders moeten haar met achting en liefde in hunne familie nodigen.

Nu, nu, 't zou geen onaartig klugtje wezen, met een Papa die zei: „zo zal 't wezen, Dochter, want ik verſta het zo." Neen man! myn Pupil is een redelyk ſchepzel, en zo wil ik, dat zy zal behandelt worden. Daar hadt men

dan 't gooijen in de glazen met Papa Edeling, en myn arme kind was aan de Joden overgelevert. Ik bedank je hartlyk, hoor: Zie daar is myn antwòord. Ik blyve

Uw Dienstwillige Dienaar,

ABRAHAM BLANKAART.

TAG-

TAGTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

Als dat zo voortgaat, krygt gy een heel Boekdeel Brieven op eenmaal. Nog al halſtarrig! Foei, Naatje! Nu, ik leef ondertusſchen vrolyk en wel, als de Bloemtjes, zo als onze meiden zeggen. Is er geen Brief voor my, Frits? „ Mejuffrouw, neen. Ik mag wel met Gellert zeggen:

Maar 't antwoord was geſtadig neen.

Geen tyding, goê tyding, denk ik; en echter ik ben gansch niet onverſchillig omtrent uwe vriendſchap; en verlang zeer om te horen, hoe uwe lieve Moeder het heeft, en of er ook tyding van myn Willempje is? zie daar myn Journaal, niet zeer intresſant, 't is waar; doch dat kan ik niet helpen. Een allerliefſte Brief van myn Voogd, die gy zien zult als gy zoet zyt; eer niet. Alle daag druk: wandelen, uitwippen, lezen, zingen, ſpelen, naaijen, knopen; nu met myne dierbare Vriendinnen praten; of,

mondje toe, als de lieve vrouw Letje en my iets verhaalt; dan weer eens vóor myn groot kind verbroddelde ſteken helpen oprapen, en de naalden regt buigen; nu eens neigen voor de geleerde Hartog: ende ziet! zo gaan myne daagjes heen.

Het vryën gaat ook nog ſchoon zyn gang. Myn Cootje komt meest alle daag eens kyken, en ik kan niet zeggen, dat hy véél zotter wordt, zedert hy met den Heer Edeling omgaat. Weet gy wat? Ik ben bly, dat de vrouwen nooit aan 't Reformeeren zyn gegaan. Zy zouden dat werk niet half zo goed geklaart hebben, als onze Calvyn en Luter: „ En wy ſtaken," zou de Heer Blankaart zeggen, „ nog tot aan onze ooren in de Papery." Daar hebt gy nu zo vele maanden op myn hart gerammeit, dat het klonk; Gy hebt geleert, vermaant, betoogt, beſtraft, en wat hebt gy gewonnen? — niets ter waereld! Ik blyf uitgaan; ik blyf t'huis komen ten negen uuren; ik blyf taffen en gazen kopen; ik dril naar de Comedie. Kort gezeit, ik blyf Sara Burgerhart. En daar is nu Cootje; wel, die heeft nog geen één *onvertogen* woord, nog geen een zuur gezicht gehad van zynen uitmuntenden vriend Edeling; en waarlyk, hy begint al een ander voorkomen te krygen: de onderſcheppende wys van zeggen, voor al het voorbeeld des laatſten, hebben al reeds zo veel gedaan. Het moet dus aan de wys van Hervor-

men schelen; hoe, wat hamer, zegt myn Voogd, ben ik niet zo wel te leiden, en dus te verbeteren, als Cootje?

Gister had ik een fraaijen dag. Uitgeweest; naar de Comedie geweest; ik onder de bescherming van den beleefden Heer R.. Zyn vriend G. nam Letje voor zyne rekening; en Lotje nam ik meê, die vulde ook nog eens een plaatsje. Al wat menschen monden proeven konden, was er in de Loge; en myn kostelyke Vriend kwam, zo rasch hy van zyne affaire kon, by ons. De Heer R. sprak met oordeel over de Acteurs en Actrices, over het Toneel, en het stuk dat gespeelt werdt; dat hem [en my ook] weinig voldeedt: 't was een *Drama*, Naatje, waar in Melpomene en Thalia elkander telkens den voet ligtten, en elkanders werk braaf in de war gooiden; zo dat de uitwerking was zo ongevallig, zo stotent, even eens gelyk men niet weet, of men, in een stoeijerytje, lachen moet over een draai, dan pynelyk zien. Maar om Lotje heb ik my, [zeggen de klossen,] ,, tot een Doctor gelachen." Ik zie duidelyk, dat zy maar agt of negen jaar is, al is zy een hoofd groter dan ik; dat doet er niet toe. Dan keek zy met aandagt op het Toneel, en vroeg of het alles waar was? Dan wou zy, dat de Acteur, die zyn knegt een present gaf, haar Oom Dirk was; dan leek die Actrice volmaakt op een

Nicht

Nicht zo een, en het kleine jongentje hadt net eender rokje aan, als de kleine Karel van Oom. Toen er een berooide Lichtmis in de Klucht te voorschyn kwam, zei ze zo by haar zelf heen: *plaisierige kousſen!* Ik bekén, zei Letje, tegen my, dat die Borst juist niet te net gechausseert is. Lotje heeft gelyk: Hy ziet er miserabel uit.

En om wier schone oogen denkt gy, dat nu dit alles gebeurt? Ja, wist ik dat Naatje, dan was ik zelf uit den dut. Niet om de Hartog; *want* [en dit redeneert sterk,] ik gun haar dien Jonker niet. Niet om Lotje, *ten zy* hy een vrouw als een kind wil hebben. Niet om myn Letje; *om* dat ik haar niet missen wil. Niet om Sara, *dewyl* die te wél over haar zelf denkt, om immer tegen eenen brozen sterveling te zeggen, Here, dan tegen haren Abraham.

Wy kwamen uit de Comedie direct t'huis, en de Heren namen in de zydkamer afscheid. Lotje is haar zelf niet van blydschap; zy is, zeit ze, nog nooit eens gevraagt, om in de Comedie te gaan; maar kyk, als zy nu veel geld hadt, dan ging zy er allè dag, zo mooi is 't in de Comedie. Van ogtent, toen wy zouden ontbyten, zat zy al weer aan de kinderkousjes te breijen. Ik zal de kousjes laten wasschen, want zô kan zy die niet geven; de roestige moeten tonen al de afstanden, daar zy die neêrlegt: zo dat ik mag ook wel zeggen: *plaisierige kousjes!*

jes! Ik zou van myne geneigtheid voor haar u zo veel niet vertellen; maar ik moet u al 't goed, dat ik doe, zo met duimen en vingers inſtampen, wil ik ſpreken.

Ik kan voor de Weduwe niet verbergen, dat er iets zit tusſchen ons. „ Myn lieve Engel, „ zei ze, hebt *gy* ook ongelyk? en hoe het „ zy, wees de eerſte om alles uit den weg te „ doen; dan zult gy, hoe 't ook is, de grootſte „ zyn." Evenwel. „ Ja, Burgerhartje, gy zyt „ een trotsch Dingetje; maar laat het, omtrent „ zo eene Vriendin, by *u* toch niet haperen."

Ik heb dikwyls gedagt, (en gy weet, ik ben niet regeerziek,) ik wou, dat ik ook nog eens over een ſchepzel wat te zeggen had; daar moet toch iets zoets in zyn; daar is nu blinde Piet, die is heer en meester over twee Keſſers, en ik heb 't nog zo verre nooit kunnen brengen, dat ik een Joly, of Pretty, of Lordje, in myn beſtiering had. Onze Jillis rebelleert tegen my; en Hartogs ſchoothond daar hou ik niet van; hy ziet er al even pedant uit als zyne Vrouw. Ik zal 't eens met Lotje probeeren. Wie weet, hoe bedaart ik worde, als ik Lotje regeer. Eilyk, daar heb ik al weer een proef genomen op dat door ſlim menſchelyk hart: Luister. luister!

De genoegzame grond van de bedaartheid der meeste jonge meisjes ligt in bedil en regeerziekte.

te. Kyk eens uit, Naatje, ziet gy dat twaalfjarig dribbeltje van een Zusje daar wel? Kyk, het gaat regt op, het mondje in de plooijen. Broêrtje, ziet gy, dáár, dáár, met dat flodderbroekje aan, moet een treedje of drie voor uit gaan. Het kleine Meisje heeft veel wysheid omtrent Broêrtje. Nu wordt hy vry gevoelig, by een flipje van zyn rok, met een: „ loop zo hart niet:" te rug gehaalt; dan is 't: „ Jan-„ tje, fpreek je niet tegen dien Heer? zeg je „ geen dienaar, Tante?" De kinderen komen t'huis. Zusje gaat met een meid uit, ontloopt haar, en al haar bedaartheid is vergeten.

Is deeze inval omtrent Lotje wel zo kwaad? Dus neem ik Lotje al zo zeer om myn zèlf, als om harent wil, onder myn opzicht. *Vivent les gens d'Esprit, le Diable emporte la Bête.* Hoor, Vriendin, nu ik u niet heb, moet ik het op alle boegen wenden, om de Zedelyke Winkel taamlyk in order te houên: op dat, als gy die eens komt na kyken, niet alles in malkander zou leggen, en u den moed benemen, om alles weêr ter deeg en regt te leggen, de haken en oogen uit het garen te wikkelen, de linten opterollen, en alles op zyn noemer en in de regte laden te brengen. Het zal u nog in de hand vallen; geloof my. 't Is met my als met onze Keukenmeid: Als zy weet, dat ik, (de fchel hangt in myn kamer,) aanneem, om haar te

te vyf uuren opteſchellen, dan ſlaapt zy gerust door, zy vertrouwt op my; maar neem ik het niet aan, dan ſtaat zy, en dikwyls nog vroeger op; „ want, zegt zy, dan is zy 't zelf, „ die er voor zorgen moet." Hoe ſmaakt u die? — Nog geen brief. Dit is dan de derde, dien ik nederleg.

S. B.

* * *

EEN- EN- TAGTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan den Heer CORNELIS EDELING.

MYN BESTE VRIEND!

Naauwlyks zult gy mynen Brief, waar in ik u het gesprek met Vader enz. meldde, onfangen hebben, of ik zend u een tweeden. Ik moet schryven, en aan wien kan ik zo alles, alles 't geen er, my betreffende, voorvalt, schryven dan aan u, myn Broeder?

De beminlyke Burgerhart geeft my zo veel blyken van een fraai karakter en leidelyk verstand; zy heeft zo vele schone hoedanigheden, dat ik niet langer myne liefde voor haar konde verbergen. Ik spreek, kunt gy denken, haar nooit alleen: ik moest dan zo eene gelegenheid afwagten, waar in ik haar alleen spreeken kon. 't Geluk diende my. Ons nieuw Koopvaardyschip, *de Vriendschap*, zou aflopen: ik verzogt de drie Dames, en had Brunier ook verzogt. Het werdt my toegestaan. Zy zag het met veel genoegen; en vroeg my een en ander by die gelegenheid, dat my wel beviel; en toonde hoe zy begreep, dat de Negotie de bron is van

'sLands

's Lands welvaren. Het weêr was schoon, de avond verrukkelyk. Thee gedronken, en het een en ander op den Werf gezien hebbende, stelde ik een klein wandelingtje in 'de Meer voor. 't Wierd eenparig toegestemt; en Brunier by zyne Zuster, en de andere Juffrouw geschikt hebbende, verzogt ik aan myne Beminde, om haar te geleiden. Zy stemde het minzaam toe; en myn arm aannemende, ... Keesje! nu gy zyt ook eens verlieft geweest. Onder het wandelen was zy zo vrolyk, zo spottig aartig, dat ik niet wist, hoe haar ernst een oogenblik optewekken. ,, Apropos, myn ,, Heer, heb ik u al gezegt, dat myn lieve ,, Voogd u zyn vriend noemt, en hartelyk ,, groet?

Ik. Neen, Mejuffrouw, maar beide verheugt my ten hoogsten. De Heer Blankaart....

Zy. Is de beste man, die er leeft: ik bemin hem ook, of hy myn Vader was; hy heeft my ook altoos bemint, of ik zyne Dochter ben.

Ik. Men hoeft de verdienste van dien Heer niet te hebben, om u te beminnen.

Zy. Daar zou, even als van het Uithangbord, waar in de Ridder Coverly geschildert stondt, véél voor en tegen kunnen gezegt worden: mooglyk zou onze Sçavante u dit bewys ook al vry moeilyk maken.

Ik. Gy hebt al zo eens gezien, dat ik juist

geen proseliet ben van die Dame haar begrippen: maar wat hebben wy met haar te doen? daar gy my kunt zeggen, of gy er iets tegen hebt, als ik u betuig, u te beminnen met eene zo wel hoogachtende als tedere liefde. Mooglyk hebt gy dit wel eens van een ander jong-Heer ook gehoort; doch, doe my 't recht van te geloven, dat gy myn geluk of ongeluk in uwe magt hebt. Ik heb nooit bemint dan u; ik beminde u zo als ik u zag, en dewyl ik ondervind, dat myn verstand myn hart toejuicht, moet ik u zeggen, dat ik u bemin, ...

Zy. Myn Heer, ik heb altoos geloofd, dat de liefde van een achtingwaardig man de glorie eener vrouw is; ik ben boven alle vermomming; ik zal u dan maar eenvoudig zeggen, dat die betuiging myne Eigenliefde welgevalt; maar ik zeg u met een, dat ik geen de allerminste neiging heb, om van staat te veranderen.

Ik. Mooglyk is er een man, dien gy de voorkeur geeft; en wat kan ik zeggen? . . .

Zy. Mooglyk zoudt gy mis kunnen hebben. Ik heb nog nimmer zo veel moeite genomen, om eene uitzondering, met opzicht tot my, te maken.

Ik. Wel, indien uw hart dan vry is, vergunt gy my dan de eer, om u, als een man, die u bemint, te mogen zien?

Zy.

Zy. De *Vriend* myner dierbare Vriendinne heeft zeker alle vryheid, om aan haar huis te komen; en zo hy als zodanig, ook met betrekking tot my, komt, dan verzeker ik u, dat ik zyn gezelschap niet zal ontwyken: Is dit niet redelyk gesproken?

Ik. Ik wagte van u niets anders, en ik bedank u ootmoedig voor de gunstige wys, waarmede gy myn verzoek hebt ingewilligt...

Zy. — Aangehoort! meent gy zeker, myn Heer? Ik willig niets in; ik kan niets inwilligen.

Ik. Aangehoort! gy hebt gelyk; ik zou al te gelukkig zyn. Ik beveel my in uw gunstig aandenken.

Toen, merkende dat zy liefst by het gezelschap was, stapte ik wat aan. Het discours werdt algemeen; ik was regt vrolyk. En op wat grond, vraagt gy? Och, dat onderzoek ik zo net niet. *Nu* wist zy myn groot geheim: en *nu* moet zy wel om my denken: is *dat* niet verrukkelyk?

Den eersten nadenmiddag den besten hebben wy een Muziek-Partytje: ik hoop, dat ik haar wat voldoen zal: ik hoop, dat ik my aangenaam zal kunnen maken in de oogen myner Beminde. ô Liefde, hoe zyt gy voor onze Natuur berekent! Nu ik bemin, ontwikkelen zich vermogens in mynen geest, die ik niet eens

wist, dat er waren. Gy hebt my dikwyls geplaagt, om dat ik zesentwintig jaar, en nog ongetrouwt was. Ik had haar niet gezien, die ik beminnen kan, en een Huwlyk uit bykomende oogmerken, meer dan uit liefde, daar van was ik altoos hoogst afkerig.

Schryf my toch! Ik omhels u, en ben

Uw gelukkige Broeder,

HENDRIK EDELING.

* * *

TWEE EN TAGTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND aan Mejuffrouw CORNELIA SLIMPSLAMP.

ZUSTER KEETJE!

Kom toch thee by me drinken, zo dra als je kunt. Daar heb ik weêr zo een ontroerinkje gehad. Lees dit briefje van Sara. Zy wil haar goed hebben; en ik heb, zedert dat de Boze haar verleidde, om heen te gaan, nog geen roojen duit ontfangen. *Ik* heb haar immers niet weg gestuurt; och neen ik.

Daar zat ik op myn kamertje, heilig eenzaam, zo wat te lezen in Zuster Teuta's *Heilige Werkeloosheid*, toen dat briefje kwam. Kon ik er maar zo heilig werkeloos onder blyven, dat was heuchelyk! Hoe schik ik het doch? Ik ben heel verlegen. 't Is of my zo gedurig wordt ingeluistert: „ Zannetje, Zannetje, je moest een ander wegje gegaan zyn." Maar Broeder Benjamin, dien ik dit verhaal, zeit: „ dat is de bullebakstem der eigen Gerechtigheid, kind, of 't is de ouwe Adam; en dan slaat hy op den Bybel, dat het klinkt, en zeit: „ breek hem den hals, die oude Wetprediker;" en dan word

ik zo confus, zo confus, dat ik sta of ik bedremmelt ben.

Ik moet u eens wat vragen, Zusje. Ken jy ook Styntje Doorzigt? Zy is mêe van de vromen, maar houdt geen Oeffening; dat is zo haar wegje niet, zeit Styntje. Zy hadt veel van my gehoort, en van myn tobben en strydje. Ik verhaalde haar het hele geval, van myn Zusters dood af. Maar zou je 't wel geloven? Styntje stelde my in 't ongelyk: zy heeft myn gemoed heel in onrust gebragt. „ Hartje, zei ze, ik „ geloof, dat je 't allegaêr verkeert aangelegt „ zult hebben. Je weet wel, dat het onze zaak „ niet is, het hart te veranderen? Zo lang uw „ Nichtje zin hadt in de mode, zou jou stemmig japonnetje en mutsje haar geen zier beter „ gemaakt hebben. Je moet niet denken, kind, „ dat ons wegje allemans wegje is. Daar by „ wierd je betaalt voor goede spys en drank; „ en je moogt haar dat niet ontnemen. Wel „ hoe talmje zo over een beetje geld? Zie, als „ zulke slimme meisjes dat zien, dan denken zy „ dat al onze vroomheid weinig om 't lyf heeft. „ En wat zeit de Here; leest men ook vygen „ van doornen? Waaraan moeten wy tonen zyne Vrienden te zyn? Je weet het immers zelf „ wel? Als men tegen jelui zó spreekt, dan, dan „ roept je van eigen werk: maar is de genade „ niet overvloedig in goede werken, hartje? Ik

„ ge-

„ geloof, dat gy 't zo kwaad niet meent; maar „ die Benjamin, die Benjamin! Lees jy in Gods „ woord; en zie dáár in, hoe of het met je staat; „ of je ook de Gierigheid nawandelt; of je met „ Zacheus vier dubbelt wilt weder geven, het „ geen gy uw Nicht, naar uw eigen verhaal, „ al hebt te kort gedaan? Kyk, ik moest je „ dat zo eens in vriendelykheid zeggen." Ik begon te wenen. „ Kom, zei ze, daar is de „ Here nu weêr zo goed, en geeft je gelegen- „ heid om te kunnen tonen, of gy Hem lief „ hebt. Ik kom hier om een liefdegift voor een „ arm, ongelukkig huishouden!" Ik vroeg, of de menschen van ons Volk waren? „ Daar oor- „ deel ik niet over, zei zy; en zo zy 't nog „ niet zyn, kunnen zy er toe gebragt worden." Ik was zo bewogen, dat ik haar een Driegulden gaf; en zy lag er terstond een Ryër by. Ik werd beschaamt; want ik geloof, dat Styntje het niet ruim heeft. Toen ging zy weg, en weuschte my vrede.

En nu weet ik niet, hoe of ik sta. Styntjes woorden waren niet verwerpelyk. Ik las daar in Matthewis V. En het werdt my hoe langer hoe klaarder, dat Styntje gelyk hadt. Toen werd ik zo beangst, dat ik myn toevlugt nam tot Kommies, *Ware en valsche Genade*, en Draaimannius, *Gevaarlyke Letterknegt*. Ik hoop niet, dat ik my bezondig, maar ik heb nu en dan zo een agter-

dogtig vlaagje omtrent Broeder. Raadt my nu eens getrouw, hoe moet ik het schikken? Onder het schryven valt my dit zoet stichtelyk Dichtje, van Zuster Duifje Kwikkelkwakkel, in:

Leen van den Wêreldling zyn schat,
Gelyk Israël 't Gouden Vat
Ontleende den Egyptenaar;
Het Geld brengt hen maar in bezwaar,
Hoe groter goed, hoe groter Slaaf;
Den Vromen dient het tot een gaaf;
Zy bruiken 't tot een heilig Werk;
Zo wordt door Oeffning 't huis een Kerk.

Och ja! nu bezoek my eens ten eersten.

Uw Zuster,

ZUZANNA HOFLAND.

DRIE-

DRIE- EN- TAGTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

Ik zal over uw ſtilzwygen geen woord meer ſpreken: wat helpt het? Laat ik dan geen monniken werk doen, te meer daar ik u nog iets te ſchryven heb. De Heer Edeling heeft my gezegt, dat hy my bemint; zyne keuze doet my eere aan; maar dewyl ik niet denk, om voor eerst van ſtaat te veranderen, heb ik hem dat openhartig gezegt. Nu zullen wy zien, of hy het hart heeft om geduld te oeffenen omtrent een Meisje, die hem niets beloven kan, om dat zy hem wat op den mou zoude moeten ſpelden; waar door zy in hare eigen oogen al zo verachtelyk zoude worden als in de zynen, en zyne achting is my zeer waardig. Wy hebben een Muziek-Partytje gehad: Juffrouw Buigzaam ſpeelde 't Clavier; maar dewyl zy nog zo zwak is, durfden wy haar niet vergen om te zingen. Vervolgens ſpeelde Letje ook het Clavier, [het myne is nog al by Tante,] maar de Guitar van de lieve Vrouw was tot myn dienst; ik zong er by, zo als dat hoort. Brunier hadt een Dwarsfluit, Hartog

een Fiool, en de Heer Edeling had zyn Bas laten brengen: Lotje was figurante.

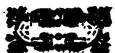
Juffrouw Buigzaam hadt alles geschikt: men ziet klaar, dat smaak en welgemanierdheid haar altoos geleiden. Dit avondje was verruklyk. Hartog zelf kwam my nu zeer draaglyk voor. Zy speelt heerlyk, en doet streken op de Fiool, die zo direkt het hart treffen. Maar Edeling! onze waarde Huisvrouw betuigt, dat zy zelden zo schoon de Bas heeft horen spelen. Myn Kruimel deedt ook zyn best; hy leert goed, en men moet in de kinderen den geest niet uitbluschen.

Ik heb, zei de lieve Vrouw, haar Muzieklade openende, hier een Engelsch Airtje; het is kort; en dewyl het maklyk zingt, zal ik het eens by 't Clavier zingen. Wy lagen allen onze Instrumenten neder, en vormden een kring om haar, en het Clavier: de Heer Edeling stondt tusschen my en Letje, en hieldt ons beide aan de hand: mogt hy wel, Naatje? Zie hier het Airtje. Het kan u mooglyk ook nog te pas komen. 't Is van den groten Garrick, en ons dunkt, dat het in fraaiheid weinig zyne weêrgade heeft.

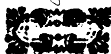
AIR.

Ye fair married Dames, who so often deplore,
That a Lover, once blest, is a Lover no more,
Attend to my counsel; nor blush to be taught,
That Prudence must cherish, what Beauty has caught.

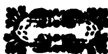
The

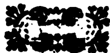
The Bloom of your cheek, and the glance your eye,
Your roses and lilies may make the Men sigh;
But roses and lilies and sighs pass away;
And Passion will die, as your Beauties decay.

Use the Man, that you wed, like your fav'rite Guitar;
Tho' Music in both they are both apt to jar.
How tuneful and soft, from a delicate touch,
Nor handled to roughly, nor plaid on to much.

The Sparrow and Lindet will, feed from your hand,
Grow tame by your kindness, and comes at command,
Exert with your Husband the same happy skill;
For hearts, like your Birds, may be tam'd to your will.

Be gay and goodhumour'd, complying and kind,
Turn the chief of your care, from your face, to your mind.
This there, that a Wife may her conquest improve;
And Hymen shall rivet the fetters of Love.

Ge-

Gedurende deezen zang was er geen mensch, die zyn vinger verroerde; wy vreesden, als 't ware, om te ademen. Edeling was geheel verrukt, en de beminlyke Vrouwe bedankt hebbende, kuschte hy hare hand; zeker, 't is geen onbevallig man. U een denkbeeld te geven van hare ſtem is onmooglyk; kom en hoor. Wy hadden des avonds een eenvoudig collatien. Yder was wel gehumeurt, Hartog meer dan ordinair; zou zy iets te verbergen hebben? Ik twyffel ſterk! dit is zeker, dat zy geheel opgewonden ſcheen boven haar eigen peil. Maar mooglyk vraagt gy, en hoe neemt gy toch zo veel notitie van haar? Nu, het zy zo. Letje, myn lieve Letje, zag er zo lief en bevalligjes uit, dat ik wel wilde, dat uw Broêr haar met myne oogen zag. Waarlyk, net een Vrouw voor myn Willem! Myn Cobus wordt een heel man; ik heb hem den gehelen avond geen een zot woord horen ſpreken, kan ik u verzekeren. Hartog was maar tamelyk geleert, en wy aten en dronken zonder medicinale of phiſicale aanmerkingen te moeten uitſtaan over alles wat er op tafel komt. De beminde Juffrouw Buigzaam: ô! als ik Hendrik waar, ik wist wel wat ik deed! 't is waar, hy is een jaar of tien jonger; doch zyn ernstig wezen, zyn bedaart voorkomen maakt hem oud genoeg voor eene zo fraaije, welgemaakte, fyn getekende, ſchoongeoogde, lief en zagt ge-

gekleurde vrouw, die, nu zy weer begint opte luiken, wel twintig jaar jonger schynt dan Juffrouw Wysneus. Ons Lotje was regt zoet, en op haar wys nog al aartig. Zie zo, dit Episteltje gaat by de verigen. Geschreven aan hare Vriendin, door

S. B.

VIER-

VIER- EN- TAGTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ALETTA BRUNIER aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

Bosch en Veldzicht.

MYNE LIEFSTE SAARTJE!

Ik ben wel, en gelukkig hier aangekomen; daar is niets onderweeg voorgevallen. Tantes Kamenier kortte my fraai den tyd, en wy reden de Plaats op, vóór ik het wist. O, myne Tante is eene allerbraafste Vrouw, in duizend opzigten! Zy ontfing my met tederheid; zy is myn Vaders eenige Zuster. Neef Jan is om zyn Broêrtje, die te Warmond school ligt. Oom komt morgen; zo hy kan, schryft hy. Ik ben vroeg opgestaan, om aan u, myne waarde, ongestoort te kunnen schryven.

Het viel my zeer moeilyk, u, schoon maar voor eenige dagen, te verlaten: veel liever zou ik t'huis gebleven zyn; hoe gaarn ik ook by myne vriendelyke Tante, en op haar Buiten, ben. Wat is het eene lastige aandoening te moeten denken, ook deezen dag zie ik myne Vriendin alweer niet! ik zal van avond niet met haar praten! Zeg my, lieve Burgerhart,

wat

wat is toch vriendſchap? Is zy dankbaarheid? Neen, want vóór ik nog verpligting aan u hadt, beminde ik u met voorkeur. Wat zy is, weet ik niet; maar dit weet ik, dat zy zo aangenaam voor myn hart, als voordelig voor myn verſtand is. Tante zegt, dat ik zeer in myn voordeel verandert ben. Ik ben overtuigt, dat dit wáár is, maar tevens dat ik u, myne lieve Burgerhart, daar voor, als ook onze uitmuntende Buigzaam, alle erkentenis ſchuldig ben. Dit zeide ik ook aan myne Tante; die u gaarn, wel zeer gaarn, hadt Buiten verzogt; maar, zei zy: „ myn oudſte Zoon is met de Vacantie „ thuis, en ik hoor, dat de Heer Blankaart zo „ wys met haar is; nu zy meriteert het ook, „ dat zie ik wel." Ik wensch Neef Jan op honderd Mylen, ('ten minſten heel te Utregt,) om dat hy my berooft van uw byzyn. Hy vroeg naar u, en zei, dat hy met zeer veel achting van u door zekeren Heer hadt horen ſpreken.

Ons Buitenleven is geheel voor den meridiaan, zeit Hartog zo niet? der ſtad berekent. Oordeel, hoe my dat ſmaakt! Tante is, in dit ſtuk, en in dit ſtuk ook alléén, *du Ton*. Wy ſpelen even goed als in de ſtad. Wy zyn *comme il faut*, van's ochtends, en in den namiddag maken wy ons twede Toilet. ô Saartje, en dat in zulke heerlyke dagen, en op een plaats, die geheel-en-al Buiten is. . . . . .

Uwe

Uwe confidence nopens den Heer Hendrik verheugt my! Gy verdient zo een uitmuntent man. Hy verdient u ook; maar gy zult ons immers niet spoedig verlaten? Zyne bedaartheid kan hem niet nadelig zyn by eene Dame, die zulk eene ſtatige Juffrouw Willis tot hare vriendin verkoos. Ja, Saartje, 't is toch verdrietig voor my. U bemin ik met een onverdeelt hart: ik heb geene vriendin dan u; en dat Naatje heeft zo veel deel in uwe genegenheid, dat er voor arme Letje niet veel overſchiet. Evenwel dat is niet redelyk van my; ik weet, dat Juffrouw Willis den vóorrang verdient boven my, die niets ten uwen nutte kan aanbrengen, of heeft aantebieden dan een hart, dat geheel vriendſchap voor u is. Ei lieve, laat Cootje my eens ſchryven, of hy ook betert in dit ſtuk; ik moet het weten.

Myne Tante heeft een paar mandjes, met fyne vruchten, zelf ingepakt, om die aan de waarde Juffrouw Buigzaam te zenden: hoe veel achting heeft zy voor onze Moederlyke Vriendin! Groet onze Lotje: hier is een doosje met aartige ſchelpjes voor haar, om by hare andere ſnuisteryen te doen: zy zal er zó mede in haar ſchik zyn. Ik heb uw Almanakje ſtilletjes tegen het myne verruilt, om toch iets van u te hebben; het myne ligt in het groene kistje op ons Toilet. Hoe dikwyls doorblader ik het,

nu

nu onder dit, dan weêr dat voorwendzel. Zulke beuzelingen laten geen confidence toe; maar zo wy alles, wat onze inbeelding in waarde aan duizend dingen byzet, daar afnamen, hoe veel duizend dingen zouden dan geen beuzelingen zyn?

Vaarwel; myn dierbare, hartgeliefde Vriendin! Hoe verlang ik om u weder te zien! Doch ik moet niet ondankbaar zyn. Myne Tante maakt u haar compliment, en hoopt de eer te hebben, om u deezen Zomer nog eens te zien.

Altoos de uwe,

LETJE BRUNIER.

VYF-EN-TAGTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ALETTA BRUNIER aan Mejuffrouw de Weduwe SPILGOED.

MOEDERLYKE VRIENDIN!

Gy ſtaat my immers toe u dus te noemen? Myne Tante, die u van hare byzonderſte hoogachting verzekert, laat u bedanken voor alles, waar in ik, tot myn voordeel, zo zeer veranderd ben: zy noemt my een zeer gelukkig meisje: Ach, zo noem ik my zelf ook!

Myne Tante admireert uw beſluit, om nimmer een nagt buiten uw huis te zyn; offchoon zy daar door lydt, want zy verlangt zeer naar 't geluk, om u hier te logeeren. Zy hoopt echter, op een langen Zomerdag u, nevens uwe en myne Saartje, hier te zien; zy zal u met het openen der poort laten afhalen door haar Zoon zelf; wyl Oom zo veel zaken heeft. Zy zendt u deeze fyne vruchten, die zy hoopt, dat u genoeg zullen bevallen, om eene tweede verzending te accepteeren. Ik blyve, met de grootſte achting en tederſte erkentenis,

Uwe gehoorzame Dienares,

LETJE BRUNIER.

ZES-

ZES-EN-TAGTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS, aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

GELIEFDE VRIENDIN!

De geweldige storm is gaan leggen: myn hart wil, dat ik u dus weder zal noemen; ik volg die inspraak nogmaals. Uw Brief vond ik des avonds, t'huis komende, op myn tafel; vol vreugd gaf ik my naauwlyks den tyd my te ontkleden. Ik brak hem open, ik las. Hemel! kon ik myne oogen geloven? ik was zo ontsteld, dat ik een glas water moest drinken, en bevond my ook eenige dagen zeer onpaslyk. Ik besloot dien Brief nooit te beantwoorden; my nooit meer te moeijen met iemand, die my zo ongenadig hadt doorgestreken. Ik wist toch, dat myn oogmerk goed en myn beginzel zorgvuldige liefde voor u was; en zag, dat elk in de bekoorlyke zagtheid uws aarts deelde, behalven uwe Vriendin Willis. Saartje, zeide ik, heeft nu vrienden, die beter met haar karakter stroken: Zy denkt ook daarom, dat zy haar meer beminnen dan ik. Toen vouwde ik den Brief toe, en poogde u te vergeten. Den volgenden

avond las ik hem echter eens weêr, en vond hem toen minder bitter: ik zag, dat eenige remarques gegrond, en alle uitdrukkingen niet zo ysselyk sterk waren, als ik eerst dagt. Ik zag er veel meer van het Platje, 't welk vermaak schept in my te kwellen; dan wel vinnige zetten in. 't Besluit bleef echter, my niet meer met u te bemoeijen, maar alles den tyd aan te bevelen. Daarop komen wy in gezelschap eener Gelderſche Dame: myne Moeder vraagt haar, of zy eene Juffrouw Burgzaam gekent heeft? 't antwoord was, zeer byzonder, en ik heb zo veel achting voor dat ongelukkig mensch, dat ik expres een reisje naar Amsterdam zal doen, eenig om haar eens, na vele jaren, weder te zien. Hierop deedt zy myne Moeder een verhaal van de gehele Adelyke Familie, en dat hare Ouders de Freule waarlyk gedwongen hadden, om een zeer ryk, doch zeer ondeugent Oostindiesch Heer te trouwen; dat die Huwlyk zeer rampzalige gevolgen gehad hadt; dat Mevrouw Spilgoed in allen opzichte een voorbeeld van deugd, van zedigheid, van geduld, zo wel in haar Huwlyk, als in haren Weduwſtaat, geweest was; en zich thans fatsoenlyk geneerde, door het in den kost houden van ordentlyke Juffrouwen, enz.

Ik wensch, dat ik u de aandoeningen van myn hart op dat oogenblik konde beschryven.

Ik

Ik had de reine Onschuld verdagt, beledigt. Ik voelde dit in al zyne kragten. Waarlyk, was ik toen te Amsterdam geweest, ik zou terstond by u gekomen, en de uitmuntende Vrouw om vergifnis gebeden hebben: ,, Waarom deedt gy dit dan in geen Brief?" vraagt gy. Om dat ik te veel tyds had my te bedenken. Is 't wel waarschynlyk, vroeg ik, (slapeloos in myn bed liggende,) dat Saartje van myn misdryf iets zal gezegt hebben? Neen! zal ik dan eene vrouw, die niet weet dat ik haar beledigt heb, ontrusten, door haar om vergeving te bidden? Ik kreeg intusschen geen Brief, waar uit ik zoude hebben kunnen opmaken, hoe het inderdaad was, en hoe gy er over dagt.

Ik miste u droevig; ik las en herlas alle uwe Brieven; en ik hoopte telkens op nog een van u. Ik herlas de copyen der Brieven, die ik u geschreven had; ook die des laatsten, en vond, dat hy recht bitter was; ik beschuldigde den styl, niet myn oogmerk; dat is en was zuiver. Er ontstonden zo vele en zo stydige aandoeningen in myn ziel, dat ik, in spyt en droefheid, eenige tranen storte, die by groote druppels, even als in een Onweêr, nederwielen. Daar op wat bedaart, vloeiden zy by zagte stroomen; en myne onstuimige droefheid wierdt stil en eenparig: de driften zwegen, 't licht der reden brak dóór; toen kon ik in myn hart inzien, en ont-

ontdekte, dat ik, in u te bestraffen, myn hoofdgebrek te veel had opgevolgt; dat ik streng en zelf onbeschaaft gehandelt had; dat ik meer als eene kribbige bedilster, dan wel als eene minzame vriendin te werk gegaan had; kort gezeit, dat myne Engelachtige Vriendin gelyk hadt. Meer hoefde niet: ik zag nu, dat het myn pligt was aan u te schryven. Weet de brave vrouw iets van 't geen haar betreft? ô! Ik zal haar alle vergoeding doen; al wat gy maar eischt zal ik doen. Meldt my dit toch.

Wat verlang ik nu, dat gy deezen alreeds hadt, dat ik reeds uw antwoord had. Waarom heb ik dus lang met schryven gewagt? Nu ik lyde er genoeg voor; ik hoor niets van u. Wat hebt gy my bittere waarheden gezegt! het zyn echter waarheden. Ja, zo is het juist by my geweest. ô Gy kenster van myn hart, lieve Burgerhart, zendt my toch spoedig een Brief; al was 't nog zo weinig regels, zendt my toch bericht van u. Laat my toch weten, of gy nog aan my denkt; of gy my nog bemint; of gy wél zyt; of alle uwe vrienden wél zyn? Kortom, melt my alles wat u betreft. Hemel! ik wist niet, dat ik u zó teder beminde!

Myne Moeder groet u met liefde en achting. Willem heeft haar een fraaijen Brief geschreven, en doet u minlyk groeten. Tante blyft zwak. Myn Vriend Smit is nog hier; hy recommandeert

deert zich in uwe vriendschap. Hy, noch myne Moeder, weten iets van 't gebeurde. Spaar my dit maal. Ik hoop, dat gy t'huis zyn zult, als de Geldersche Dame aan uw huis komt: zy is de gulheid en eenvoudigheid zelfs; en myne Moeder zegt, dat zy zeer veel verstand en waereldkennis heeft. Groet alle uwe Huisgenoten, voor

Uwe oprechte Vriendin,

ANNA WILLIS.

ZEVEN- EN- TAGTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw de Weduwe SPILGOED aan Mejuffrouw ALETTA BRUNIER.

LIEVE JUFFROUW LETJE!

Dat Mevrouw, uwe Tante, my met hare goedkeuring vereêrt, is my zeer aangenaam; dat myn waarde Juffrouw Letje myner met achting en liefde gedenkt, ſtreelt my. Gy weet, myn lief meisje, dat ik over myne pligten zeer naauw gezet denk; en dat het by my een zetregel is; zo veel goeds te doen, als met myn zeer bekrompen vermogen uitvoerlyk is. Ja, myn lief, u, nevens uwe Zusterlyke Vriendin, het leven aangenaam te maken; en tevens niets te verzuimen, wat u beide eens in ſtaat kan ſtellen, om hier reeds aanvankelyk gelukkig te zyn, dat is myn beredeneert oogmerk. De zoetheid en leerzaamheid van uwen aart geven my alle gelegenheid, om dat oogmerk door te zetten. Ik bidde den goeden God, dat Hy myne pligtsbetrachting zegene; dat gy nooit aan my dan met liefde zult kunnen denken. Ik heb, in myn leven, nu eens zeer woelagtige, dan weêr eens ſchitterende, doch meest al duistere tonelen be-

wandelt: maar de Ondervinding heeft my geleert, „ dat niets dan vrede met God, en een „ gerust geweten, ons kunnen opheffen boven „ de rampen deezes tyds; dat alleen de vreze „ Gods ons in ſtaat ſtelt, om te triomferen over „ onze byzondere zwakheden. Die te leren „ kennen is nodig, zal men die immer beteu„ gelen." Maar ik ben weêr wat heel ërnstig; ben ik niet?

Uwe Vriendin is de vrolykheid zelf, en echter ik zie, dat zy u mist! ô Myn lief meisje, kom ſpoedig weer, zo gy kunt; evenwel, uw plaiſier. Bedank Mevrouw, uwe Tante, voor de excellente vruchten; ik zal by gelegenheid gaarn eens gebruik maken van hare beleefde uitnodiging. Daar komt Burgerhartje, om myn Brief in den haren te ſluiten. Ik omhels u met tederheid, en ben

Uwe ware Vriendin,

MARIA BUIGZAAM,
Weduwe P. SPILGORN.

* * *

AGT- EN- TAGTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ALETTA BRUNIER.

CHERE LETJE!

Wel kind, wat heb je me daar evenwel een lief en verstandig Briefje geschreven! Kan ik het niet nog meer pryzen? want, al den lof, dien ik u geef als eene puntige schryfster, kryg ik *immers* met intrest te rug? Van my hebt gy *immers* alles geleert; zeide gy zo niet, Hartje lief?

Belieft myne Letje nu wel eens geheel aandagt, ja maar ook geheel onderworpen te zyn? Och, ik heb myn woord gegeven! Zulk een aandrang kon myn arm zwak hart niet weêrstaan! Gy weet, wat ik u geconfideert heb? Gy kent myne achting voor den Heer Edeling. Gy weet, (of mooglyk weet gy 't niet; *want weet ik juist zo de geheime historie van uw hart!*) dat achting natuurlyker wyze in vriendschap, en vriendschap heel gemaklyk in liefde kan overgaan? Hier uit zult gy kunnen opmaken, dat het my onmooglyk was, onze Lotje een verzoekje te weigeren. „Daar heb ik u schoon

heet," zeit myn Voogd; en dan lacht de goede man, dat hy schatert: Nu iets ernstigers!

Gister voormiddag ging myne aangenomen Dochter met de kousjes, die ik onze Klaartje hadt laten wasschen en opstryken, naar Oom Dirk. 's Middags niet te huis; dat 's een goed teken, zei ik. Ten zeven uuren werdt de sloof met een sleedje t'huis gebragt: zy kwam blymoedig de zaal op. Naauwlyks hadt zy ons gegroet, of aan 't uithalen van haar zakken. Oud en nieuw kwam te voorschyn: Chocolaadjes, Ulefeltjes, Banket, twee grote kluwens fyne wol, om voor Oom kousen te breijen, een pakje wol, dikke breinaalden, een doosje met wisscwasjes. Zy presenteerde ons van de snoepery: wy namen elk een Chocoladje, maar de Sçavante bedankte met een hele viese tronie: ,, Ik proef nooit zulk goed." Lotje was zo raar, en hadt zulke klugtige zetten, dat Hartog zelf lachen moest.

Waarlyk, Lief, ik geloof dat zy meer is uitgebluscht, of overdromeld, dan wel dat zy van de Natuur zo geheel misdeelt is. Ziet gy wel, dat ik veel edelmoediger ben, dan de meeste Doctoren, die de ziektens hunner Lyders vergroten, om des te meer wonderen in het herstellen aan den dag te brengen? Och, zo dra zy myne Patiente geworden is, heb ik gezien, dat zy minder ver verzeilt was, dan

ik

ik gevreest had. Zy verhaalde ons, dat zy uitnement vriendlyk was ontfangen; en dat zy vryheid hadt, om een taffen Sak te kopen, doch dat zy eene der Juffrouwen zou verzoeken, om met haar te gaan. Zy hadt ook haar speldegeld, en nog twee ducaten extra gekregen; nu vroeg zy my, of ik de taf wilde kopen? dat ik met een, gaarn lieve Lotje, beantwoordde. Toen zy met my, (want zy slaapt nu in myn Pavillioen, en ik slaap in het uwe, tot gy weer t' huis zyt;) boven was, gaf zy my de twee ducaten, die zy geleent hadt; ik nam die ook, doch alleen om haar eens weer te helpen, want ik vrees, dat de duiten spoedig zullen wandelen. Kon ik haar dat ook beduiden! Nu, alles met den tyd; ik moet niet te veel gelyk doen. Myn Compliment aan Mevrouw uwe Tante. Hou uw Neef maar; ik weet met al myn Vryers haast geen weg meer; voor al kom spoedig by

Uwe tederliefhebbende,

BURGERHART.

* *

*

NE-

NEGEN-EN-TAGTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART **aan Mejuffrouw** ANNA WILLIS.

WAARDE WILLIS!

Victorie! Victorie! myne Vriendin is te regt. Ik heb haar weergevonden! Frits, loop, draaf, vlieg met dit Paket ten eersten naar den Post:— zo zal ik binnen weinig oogenblikken zeggen; Want ik sta zo met myn handschoenen al aan, om met Lotje uittelopen. Kortjes dan. Lees de nevensgaande een, twee, drie, vier Brieven, en oordeel, of ik misnoegt op u ben; dit alleen nog: de waarde Dame weet niets, haar betreffende. Ergo, zwygen is 't woord. Met ons zal 't wel schikken; hoe zeit Vader Kats?

Alschoon goê Vrienden kyven,
Zy zullen Vrienden blyven.

Adieu, lieve Willis! Omhels uwe dierbare Moeder voor my, groet myn Wimpje, en weet, dat gy geacht en bemint wordt door,

SARA BURGERHART.

NE-

NEGENTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ALETTA BRUNIER.

CHERE LETJE!

Hoe vaart gy, myne Liefde? Hoe diverteert gy u? Denkt gy wel eens aan uwe Vriendin? Terwyl gy my deeze drie, diepen-aandagt-eischende vragen, op uw gemak oplost, of beantwoordt, zal ik, *pour passer le tems*, u dit volgende schryven. „Dit volgende, zegt gy, wat volgende?" — Bemoei u met de oplossing uwer eige vragen (of myner vragen aan u, zo ge wilt,) ik blief van u, Mejuffrouw, zo niet ge-*Hartogt* te worden; en, in alle geval, gy zult het, dit volgende, immers aanstonds lezen?

Wel, 't is of Heintje Pik, niet Heintje Edeling, dat is nog zo ver niet — Heintje, neen, deftig, zo als de hele man zelf is, myn Heer Edeling — of Heintje er meê speelt; want geen half quartier uurs was ik, met myne Dochter Lotje, by de Desmoifelles geweest, om een Sak voor haar te kopen, of de Heer R. kwam in. *Mon homme* was opgetogen over deeze *heureuse rencontre!* Hy praat, weet gy, aangenaam genoeg;

noeg; en hy vroeg spoedig naar *mon Amie*, die hy noemde *une charmante Dame*. Dat's voor uw rekening, Letje.

Vriendelyke verzoeken, om, zo ik niets verzuimde, nog wat te vertoeven, aanhouding van myne Dochter, om nog wat te blyven, wyl zy zich niet kon verzadigen in het kyken en gluren naar kistjes en doosjes, en kassen, vol heerlyke Beuzelingen: alles werdt bekeken, geadmireert; met één woord, verbeelt u een klein meisje, dat met Moeder voor 't eerst eens voor een poppenkraam, of daar men speelgoed verkoopt, gebragt wordt; dat zyn oogjes wyd open doet, beide de vuistjes uitsteekt, en roept en kraait, en hippelt, en alles wil hebben; dan hebt gy een natuurlyk afbeeldzel van Lotje. De Heer R. deedt haar een fraaije snuifdoos present: ik excuseerde my, met te zeggen: „ dat ik niet snoof, en nimmer presenten aannam." Lotje is somwylen nog slim ook; zy hieldt zich, als of zy dit laatste niet hoorde; en nu is zy zo wys met die doos, dat het zo niet te zeggen is. Alle oogenblikken wordt hy uit het papier genomen, bekeken, met een slip van een zakdoek gevreven, en, met de beminlykste vergenoeging op haar goedaartig grof gelaat, beschouwt! Het spyt my, dat Oom Dirks kousen nog niet verder zyn dan het boortje: nu, 't zal wel wat bedaren, en anders moet ik er my mee moeijen.

Wy

Wy dronken Thee: de Heer R: en de Desmoiselles spraken van zeker Boek van *Bitaubé*; genaamt *Josef*, als van een der fraaiste werken; die onlangs in 't licht gekomen waren. Hy haalde er eenige treffende passages van aan. Dit wekte myne nieuwsgierigheid op; om het te zien: Ik schreef de titel, om het, zo rasch ik t'huis kwam, te laten halen. Hy merkte dit; en haalde een, in marrokein gebonden, Exemplaar, uit zyn zak, dat hy my presenteerde: hy hadt het zo van den Binder in passant meegenomen. Ik vond dit wel beleeft, en oordeelde, dat het zeer gemaakt in my zyn zoude; iets aftewyzen, waar naar ik verlangde, en dat my zo heusch gepresenteert werdt. Ik boog en zei, dat ik het met veel vermaak zoude lezen. Hierop stak hy het in zyn zak, zeggende: „ ik zal de eer hebben om de Dames t'huis „ te brengen, en dan het Boek overgeven." Liefst had ik dit niet; maar, dewyl ik geen reden daar van kon geven, moest ik dit zo laten doorgaan.

Hy bragt ons t'huis, niet langs den kortsten weg: wy ontmoetten den deftigen Edeling, die ons beleeft groette, en, horende, dat wy naar huis gingen, ons derwaards verzelde. Zo kwamen wy dan daar aan, en traden in de zydkamer, alwaar onze waarde Vriendin met Juffrouw Hartog alleen zat. De laatste las, de

eerste

eerste naaide, en ik geloof, dat er niet veel woorden gewisselt waren. Hartog scheen zeer bekent met den Heer R.; er was eene drukte nog eens zo! allemaal over onze eerste lui, onze *Patricii*; (verstaat gy dit woord, Letje? anders zal ik het wel eens uitleggen;) over de laatste Assemblée; over een gevalletje aan de speeltafel met de Gravin X.; over les Belles Lettres; over Voltaire, d'Alembert, des Clairauts, en nog wie weet waar al meer van.

De Heer Edeling sprak nu en dan ook een woord, doch de Sçavante hadt er geen attentie voor; en de Heer R. was te beschaaft, om haar voorbeeld niet te volgen: hy hadt het des met haar heel druk. Onderwyl verhaalde ik stilletjes aan onze lieve Mama, dat R. zo een fraai Boek voor ons meêgebragt hadt; haar hetzelve noemende. „ Ik wou, zei ik, dat die „ babbelparty ophieldt, en dat ik het Boek „ maar had: 't is zo fraai! Kom, zei Lotje, „ ik zal je wel helpen: ik heb dat Boek ook „ van Josep; 't is heel mooi, en ik lees er „ veel in, als ik naar bed ga." (Hier volgt de dialoge; ik agter de stoel van de waarde Vrouw, wat over haar heen ziende, Lotje tegen de Commode staande. Edeling zei, dat wy een fraai groupje maakten; en kon zyn oogen, schynt het, nergens anders werk geven.)

Ik. Wat zegt gy, Lotje, hebt gy dat Boek?

en hebt gy er ons niets van gezegt? foei, dat's geniepig.

Lotje. Ik dagt, dat het oud vuil was by de Juffrouwen; want ik heb het al wat gehad; och Heer, anders was 't wel tot uw dienst.

[*Juffrouw Buigzaam en ik keeken elkander aan, of wy zeggen wilden: hoe! heeft Lotje dat Boek van Bitaubé?"*]

Juffrouw Buigzaam. En wie is de Auteur, Juffrouw Lotje?

Lotje. Ja, dat weet ik niet; maar het is wel het zelfde Boek van Josep, en het is heel mooi; maar ik word nooit gelooft, en daarom zwyg ik dikwyls.

Ik. Lieve Lotje, ik bid u, haal het Boek, op dat Juffrouw Buigzaam het aanstonds zie. En nu geef ik u, myn lieve Letje, eens in ernstig en gemoedelyk overwegen, met welk een Boek het goeje schaap afkwam! Doch, al hadt gy al de wysheid der Egiptische Tovenaren, die van de Endorsche Kol, die van Lodippe, [ons door Vaders Kats zo aartig beschreven;] ja, al hadt gy de kaart leren leggen by den Drommel op Marken; al waart gy eene Hartog, in het oplossen van Meet- en Stelkundige Voorstellen, gy zoudt het nog niet raden; hoor dan den tytel: „JOSEPHS Drouv, end Bly- „eindent Spel, niet min stichtelick, als droev „en vermakelick om te lezen: in dry bizonde-

„re-

„ te spelen vervat, door A. C. CROUS. Ge-
„ drukt te Groningen, 1721.” NB. Op den regel;

All schoon de Nyd met pylen schiet,
God 't all ten best te schikken wiet.

Het eerste *Diel* heeft zesentwintig Persoonen en vyf Choren: met dit à gouverno: [*men kan het Toneel plaatsen waar men wel, vermits men door gaans geen vaste plaats heeft.*] Het Boek zelf is gedrukt met eenen zwarten, stichtelyken, regtzinnigen Predikatie-Letter.

Wy zagen elkander aan, doch zwegen om het ander gezelschap. Onderwyl viel myn oog op een passage, daar Josep Fransch spreekt, zeggende: *Bonjour, Mevrouw Potifars*; en op nog een, daar Potifar tegen zynen Hanswurst zegt: *halt mi den smaul.* Toen barste ik in lachen uit, en de goede Vrouw, die ik dit inluisterde, lachte zo hartlyk, als ik nog nooit hoorde.

Dit trok den aandagt der overigen; Juffrouw Hartog moest lyden, dat beide de Heren, schoon zy nog niet wisten waarom, mede lachten.

De Heer R. Een nieuw amusant Werkje, Mevrouw Buigzaam?

Juffrouw Buigzaam. Niet heel nieuw, maar echter ongemeen genoeg; *de Historie van Josep*,

door eenen Crous; dat ſtout meisje, *op my wyzende*, heeft altoos wat potzigs. Dit deedt de lieve Vrouw, om Lotje te ſparen; maar het ging Lotjes kroon te na, ſchynt het; want zy zei heel deftig; „ Pardonneer my! 't Is myn „ Boek, en Juffrouw Burgerhart heeft het nooit „ gezien." Ik gaf het aan Edeling, die wel dra ook pasſages vondt, welke hem deden lachen; zo ook de Heer R., die het een meesterſtuk in zyn ſoort noemde, en een rol heel eigenaartig van *Mus*, [de Gek van Joſeps historie,] oplas. Enfin, Letje, wy bleven zo al praten van 't een op het ander; en Saartje gaf het hare in de algemene Converſatie-uitgift, *comme il faut*. Uw Broer kwam in; bragt een Brief voor u, en bleef ook zitten. Eindlyk hoorden de Heren, dat Frits de tafel dekte; zy ſtonden op, en marsch gingen de Leijonkers.

Is die Heer R., vroeg ik aan onze Vriendin, niet een beſchaaft geestig man?

Juffrouw Buigzaam. Dat erken ik; maar, myn lieve Saartje, hoe komt het doch, dat hy my niet gevalt? ik begryp dat niet!

Ik. En ik begryp het wel. De Heer Edeling is zo zeer uw gunsteling, dat er voor geen ander bytekomen is.

Juffrouw Buigzaam. Zou dat wel zo zyn? Waarom vind ik dan Brunier niet alleen niet minder, maar beter dan voorheen?

Ik.

Ik. Juist, om dat uw gunsteling hem tot een beter mensch maakt; 't is zyn werk: ergo! maar zeker, hebt gy iets tegen den Heer R.?

Juffrouw Buigzaam. Ja, Saartje lief, ik heb iets tegen dien man; wat, weet ik zelf niet.

Ik. Zyt gy nu wel rechtvaardig en menschlievent?

Juffrouw Buigzaam. Gy hebt recht om my dit te vragen: want, waarlyk, myne gewaarwording is zo duister! Ik beken, dat het een opvatting zyn kan. Hy heeft ook al vry veel met u, aan 't venster staande, gesproken, en ook zeer zagt.

Ik. Och, 't gewone praatje: *que vous etes belle & que je vous adore!* en zo, wat er meer volgt.

Juffrouw Buigzaam. Engel van een Meisje! zie wel toe. Hy is een man van hoge geboorte, en heeft schatten: Laat hy u niet wat wys maken. [*Ik werd root.*] Gy wordt root, myne Liefde!

Ik. Dat is ook zo; wat kan ik het helpen, dat er zulke knapen zyn, die ons meisjes wat wysmaken? ô, Ik zie dat gy my niet kent! Denkt gy, dat ik zulke snappers de eer aandoe, om immer in 't geheugen te houden, wat zy my voorgonzen?

Juffrouw Buigzaam. De Heer Edeling is een geheel ander man, en die bemint u waarlyk.

Ik. Beide stem ik toe; maar hoe veel achting ik ook heb voor dien braven man, ik be-

min hem niet; ik bemin geen man op de hele Waereld dan myn Voogd: Nu, hy zal ook fraaije manchettes hebben.

Juffrouw Buigzaam. Wilt gy niet eens ernstig zyn?

Ik. Geheel ernst, geheel aandagt, geheel — al wat gy maar wilt. (*Ik kuschte hare hand.*)

Juffrouw Buigzaam. Hebt gy den Heer Edeling afgewezen?

Ik. Wel, niet anders dan ik u gezegt heb; maar, als de man nu op hoop tegen hoop aan wil boegzeeren, kan ik dat beletten?

Juffrouw Buigzaam. Hebt gy iets tegen den waardigen man? ei lieve, zeg het my eens!

Ik. Wel, zo veel zelf niet als er op de punt van een pennemes zou kunnen liggen; maar beminnen? ô *point! point!* Ik leef hier al te gelukkig; ik blyf by u, zo lang ik leef.

Juffrouw Buigzaam. Zal de Heer Edeling u dan ongelukkig maken?

Ik. Niet, ten zy ik het er naar maakte. Hoor, de Heer Edeling is in myn oogen zulk een agtingwaardig man, dat ik hem eigentlyk niet zou kunnen of durven beminnen: op myn woord (ik schaam het my ook haast aan u te zeggen,) ik heb meer eerbied voor hem, dan voor myn goedaartigen Voogd.

Juffrouw Buigzaam. Hoe is dat mooglyk? Wel, me dunkt, de Heer Edeling is een recht

beminlyk man; zyn ernstig gelaat heldert gedurig op door een zagten glimlach; en wie, denkt gy, vindt zo veel smaak in uw vernuft?

Ik. Vlei my niet! Ik ben geen vrouw voor zo een man. Zie, als ik nu eens getrouwt was; zou ik myn man zo liefhebben, geloof ik, dat ik, buiten hem te kwellen, en te liefkozen, niet zou kunnen leven; en op beide zou zo een deftig man weinig gestelt zyn. Hy zou my voor een dartel wyfje, en ik hem voor een regten Joris stelloor aanzien. ô Dat zou een pret zyn om dol te worden! Neen: Laat hy u nemen; dan zult gy beide even gelukkig zyn, en laat my, zonder met Cupido in eenig verschil te raken, myn *Wegje* (zeit Tante) zoetzappigjes afkuieren.

Juffrouw Buigzaam. Weet gy wat, Liefde? zo ik de jaren van u had, en de Heer Hendrik beminde my, zo als hy u bemint, geloof my, dat ik hem nemen zou.

Ik. Gy zoudt niet, dan op ééne voorwaarde.

Juffrouw Buigzaam. En welke voorwaarde?

Ik. Dat gy, by myne jaren en zyne liefde, die wysheid bezat, die gy nu hebt; anders zoudt gy 't niet een zier beter maken, dan ik nu.

Juffrouw Buigzaam. Vindt gy ook meer behagen in den Heer R., genomen dat hy u insgelyks beminde?

Ik. Dat kan ik ook nog al zo niet zeggen: maar ik heb geen reden, dunkt my, om met een

van

van beide iets optehebben, om dat ik geen oogmerk heb om van hunne overtollige beleeftheid immer gebruik te maken. De Heer R. handelt my met eene achting, en tevens op zulk eene verpligtende wys, dat ik, ten zy gy er iets wettigs tegen hebt, my ook geëngageert heb, om morgen een nieuw ſtuk te zien ſpelen: hy heeft u insgelyks verzogt, maar ik heb gezegt, dat ik niet geloofde, dat gy meê gaan zoudt.

Juffrouw Buigzaam. Wel, ik weet het niet; zou ik eens van de Party zyn? Ik heb opinie, dat dit ſtuk ſchoon is: als ik redelyk wel ben, zal ik meê gaan.

Ik. O, wat zyt gy eene verpligtende Vriendin!

Juffrouw Buigzaam. Myne *liefde* voor u doet my veel doen. ———

Zeg vry myne *zorg*, viel ik haar in, haar met eerbied omhelzende, en een kusch gevende.

Zie daar, Letje lief, dit moest ik u ſchryven. Nu heb ik geen oogenblik tyd meer. Ik moet my nog opdrillen; Blondèl ſtaat reeds naar my te wagten, om my te kappen. Duizend groeten van

Uwe eigen

SAARTJE.

Einde van het Eerſte Deel.

* *

*